

ที่ระลึกพระราชนิพนธ์
สมเด็จพระญาณสังวร

ที่ระลึกพระราชนิพนธ์

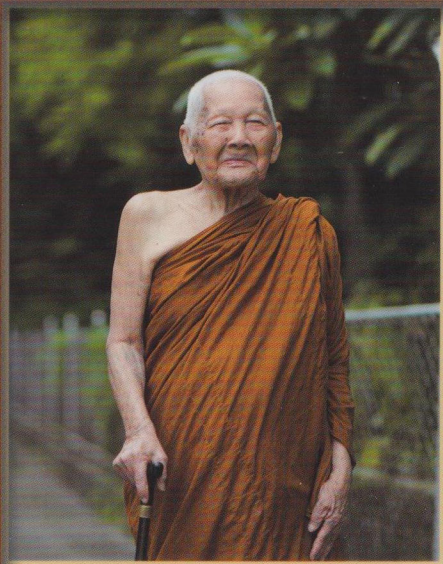
พระอุดมญาณโมลี หจว.ป๋วยจันทร์บุรี จันทบุรี

พระมหาเถระ ผู้รัตตัญญูเปี่ยมล้นด้วยเมตตาธรรม

๑๐๕ ปี ๘๕ พรรษา ๕ แผ่นดิน

ณ วัดโพธิสมภรณ์ อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

พระญาณสังวร
สมเด็จพระญาณสังวร

“...ทรัพย์ภายนอก คือ เงิน
ทอง ข้าวของ ไร่นาสาโทอะไร...
เวลาหมดลมหายใจก็เอาไปไม่ได้
ส่วนที่จะเอาไปได้ ก็คือบุญกุศลที่
เราทำอยู่ ณ บัดนี้ เป็นเครื่องที่จะ
ติดตามดวงใจของเราไปทุกหน
ทุกแห่ง...”

โอวาทธรรมพระอุดมญาณโมลี
(หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป)

ที่ระลึกพระราชทานเพลิงศพ
พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป)
พระมหาเถระ ผู้รัตตัญญูเปี่ยมล้นด้วยเมตตาธรรม
๑๐๕ ปี ๘๕ พรรษา ๕ แผ่นดิน
ณ วัดโพธิสมภารณ์
อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี
วันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

ชื่อหนังสือ : ที่ระลึกพระราชทานเพลิงศพพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) พระมหาเถระ ผู้รัตตัญญูเปี่ยมล้นด้วยเมตตาธรรม ๑๐๕ ปี ๘๕ พรรษา ๕ แผ่นดิน

เนื้อเรื่อง : ประวัติ ปฏิปทา การบำเพ็ญศาสนกิจ และโอวาทธรรมคำสอนของพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) สายธรรมพระกัมมัฏฐาน ประวัติวัดโพธิสมภารณ์

เหตุผลแห่งการจัดพิมพ์ : เพื่อเป็นที่ระลึกพระราชทานเพลิงศพพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) เพื่อถวายเป็นความอาลัยแด่หลวงปู่ เพื่อน้อมสักการะถึงพระคุณของหลวงปู่ที่มีต่อพระบรมพุทธศาสนาและวงศ์กัมมัฏฐาน และเพื่อแสดงความกตัญญูกตเวทิตาในความเมตตาที่หลวงปู่มีต่อคณะสงฆ์วัดโพธิสมภารณ์ ศิษยานุศิษย์ ลูกหลาน และสาธุชน

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

ที่ระลึกพระราชทานเพลิงศพพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) พระมหาเถระ ผู้รัตตัญญูเปี่ยมล้นด้วยเมตตาธรรม ๑๐๕ ปี ๘๕ พรรษา ๕ แผ่นดิน.-- อุดรธานี : คณะสงฆ์วัดโพธิสมภารณ์ และศิษยานุศิษย์, ๒๕๖๐.

๓๑๒ หน้า.

๑. พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป), ๒๔๕๔-๒๕๕๙. I. ชื่อเรื่อง.

๒๕๕.๓๐๙๒๒

ISBN : ๙๗๘-๖๑๖-๔๒๙-๘๖๖-๘

พิมพ์ : ๒๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

จำนวนพิมพ์ : ๕๕,๐๐๐ เล่ม

ผู้จัดพิมพ์ : คณะสงฆ์วัดโพธิสมภารณ์และศิษยานุศิษย์

พิมพ์ที่ : บริษัท โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์ (๑๙๘๗) จำกัด

ออกแบบปกและจัดรูปเล่ม : นฤมล ทองใบ

สงวนลิขสิทธิ์ : ห้ามคัดลอก ตัดแปลงแก้ไข ทำซ้ำ หรือด้วยวิธีการใด ๆ เพื่อนำไปจำหน่ายหรือแลกเปลี่ยนเป็นสินค้า หากพิมพ์เป็นธรรมทาน อนุญาตให้ดำเนินการได้ โดยคงรักษาดั้งฉบับเดิมที่ถูกต้อง และขออนุโมทนาอำนวยการ เพราะธรรมะเป็นสิ่งเลิศเลอค่ายิ่งกว่าสมบัติใด ๆ ในโลก

“การให้ธรรมเป็นทาน ชนะการให้ทั้งปวง”

คำปรารภ

การจัดพิมพ์หนังสือ “ที่ระลึกพระราชทานเพลิงศพพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) พระมหาเถระผู้รัตตัญญูเปี่ยมล้นด้วยเมตตาธรรม ๑๐๕ ปี ๘๕ พรรษา ๕ แผ่นดิน” ในครั้งนี้ เพื่อถวายเป็นความอาลัยแด่หลวงปู่ เพื่อน้อมสักการะถึงพระคุณของหลวงปู่ที่มีต่อพระบวรพุทธศาสนาและวงศ์กัมมัฏฐาน และเพื่อแสดงความกตัญญูกตเวทิตาในความเมตตาที่หลวงปู่ท่านมีต่อคณะสงฆ์ วัดโพธิสมภรณ์ ศิษยานุศิษย์ ลูกหลาน และสาธุชนทุกคน คณะสงฆ์วัดโพธิสมภรณ์ และคณะศิษยานุศิษย์จึงได้ร่วมกันจัดพิมพ์ประวัติ ปฏิปทา การบำเพ็ญศาสนกิจ และโอวาทธรรมคำสอนของหลวงปู่ ไว้เป็นอนุสรณ์ที่ระลึก เป็นมรดกธรรมสำคัญที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้น้อมนำไปปฏิบัติ เพื่อเกิดประวัติอันควรเป็นทิฏฐานุคติ แก่อนุชนรุ่นหลัง ให้เป็นที่ปรากฏแพร่หลาย เผยแผ่เป็นธรรมทานต่อไป

พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) เป็นพระมหาเถระผู้รัตตัญญูเปี่ยมล้นด้วยเมตตาธรรม ท่านเจริญอายุ ๑๐๕ ปี ในวันที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาหลวงปู่สืบทอดปฏิปทาของพ่อแม่ครูอาจารย์อย่างเคร่งครัด ปฏิบัติหน้าที่ของพระสงฆ์สาวกขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยความเพียรได้อย่างบริสุทธิ์บริบูรณ์

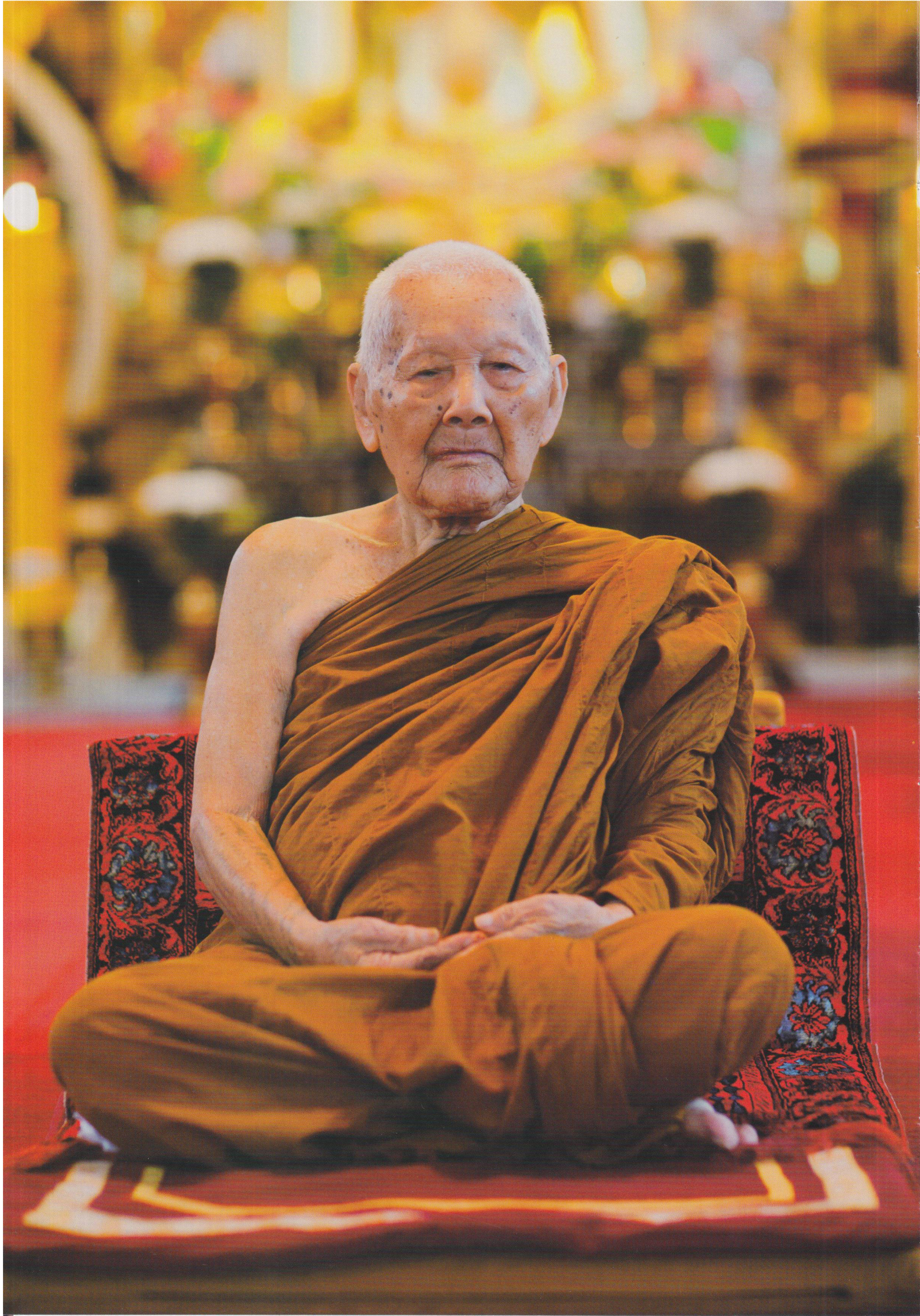
คณะผู้จัดพิมพ์หนังสือมิได้หวังสิ่งอื่นใดตอบแทน นอกจากน้อมนํานุญกุศลเข้าสู่จิตใจของผู้อ่าน ความบกพร่องใด ๆ ที่อาจเกิดมีขึ้นได้ ด้วยความประมาทพลาดพลั้งหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ขอกราบขอมาแต่พระรัตนตรัยและหลวงปู่ใหญ่ พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) ที่เคารพอย่างสูง รวมถึงขออภัยจากท่านผู้อ่านทุก ๆ ท่าน

ขออานิสงส์ผลบุญใด ๆ จะพึงบังเกิดมีขึ้น ด้วยเหตุแห่งความกตัญญูกตเวทิตา ขออ้อมถวายเป็นกุศลบูชาแด่คุณพระรัตนตรัย พระคุณของอุปัชฌาย์ครูบาอาจารย์ หลวงปู่ใหญ่ พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) ผู้เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรใหญ่ของพวกเราทุกคนตลอดไป

คณะสงฆ์วัดโพธิสมภรณ์และศิษยานุศิษย์

สารบัญ

บทที่ ๑ ประวัติและปฏิปทาพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จนฺททีโป)	๔๐
บทที่ ๒ การบำเพ็ญศาสนกิจ	๑๐๐
บทที่ ๓ สายธรรมพระกัมมัญฐาน	๑๕๒
บทที่ ๔ ประวัติวัดโพธิสมภรณ์	๑๘๐
บทที่ ๕ โอวาทธรรมคำสอน	๒๐๐
ประมวลภาพ	๒๙๐
- วันรับศพพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จนฺททีโป) จากโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย	
- พิธีพระราชทานน้ำหลวงสรงศพและพระพิธีธรรม สวดพระอภิธรรมพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จนฺททีโป)	
- งานบำเพ็ญกุศลศพถวายแด่พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จนฺททีโป)	
- งานบำเพ็ญกุศลปัญญาสมวาร (๕๐ วัน)	
- งานบำเพ็ญกุศลสตมวาร (๑๐๐ วัน)	

“...สังขารร่างกายของเราเกิดขึ้นมาแล้ว ก็ตกอยู่ใน
ไตรลักษณ์ คือ อนิจจา ความเป็นของไม่เที่ยง ทุกขตา ความเป็น
ทุกข์ อนัตตา ความเป็นของไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน คนทุกคนมี เกิด แก่
เจ็บ ตาย เป็นบั้นปลายของชีวิต เมื่อยังมีชีวิตจิตใจอยู่แล้ว ก็ขอให้
พยายามปฏิบัติขัดเกลาจิตใจของตนให้ผ่องใส ต่อไปจะได้เป็น
กำไรของชีวิต...”

โอวาทธรรมพระอุดมญาณโมลี
(หลวงปู่จันทร์ศรี จนฺททีโป)

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร
ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานน้ำหลวงสรศักดิ์
แด่พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จนฺททีโป)
และทรงรับศพอยู่ในพระราชานุเคราะห์โดยตลอด

หมายรับสั่งที่ ๓๐๓๐๘

(แบบ ก.)
สำนักพระราชวัง

๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๙

พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จนฺททีโป) อายุ ๑๐๕ พรรษา ๘๕ อดีตที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๙ และเจ้าอาวาสวัดโพธิ์สมภรณ์ มรณภาพด้วยโรคมะเร็งต่อมลูกหมาก ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๙ เวลา ๒๐.๐๐ น.

วันศุกร์ ที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๙ เวลา ๑๗.๐๐ น. ขอรับพระราชทานน้ำหลวงสรศักดิ์ ณ ศาลา ๘๘ วัดโพธิ์สมภรณ์ อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี
ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานน้ำหลวงสรศักดิ์ และทรงรับศพอยู่ในพระราชานุเคราะห์โดยตลอด.

ณัฐช/พิมพ์/จิรา /ทาน

วัน	หน้าที่
	พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จนฺททีโป)
	เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับสั่ง
โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับสั่ง

น้ำหลวงสร่งศพ

นายชยาวุธ จันทร ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี เป็นผู้แทนพระองค์ในพิธีพระราชทาน
น้ำหลวงสร่งศพพระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จันททีโป) วันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร
ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานโกศแปดเหลี่ยม ฉัตรเบญจาตั้งประดับ
และทรงพระกรุณาโปรดบำเพ็ญพระราชกุศล ๕๐ วันพระราชทานศพ
พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จนฺททีโป)

หมายรับสั่งที่.....๑๔๔๕.....

(แบบ ก.)
สำนักพระราชวัง

๒๐ มกราคม ๒๕๖๐

ทรงพระกรุณาโปรดบำเพ็ญพระราชกุศล ๕๐ วันพระราชทานศพ พระอุดมญาณโมลี
(จันทร์ศรี จนฺททีโป) ณ ศาลา ๘๘ วัดโพธิสมภรณ์ อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

วันพุธ ที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เวลา ๑๗.๐๐ น. ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทาน
โกศแปดเหลี่ยม ฉัตรเบญจาตั้งประดับ

วันพฤหัสบดี ที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เวลา ๑๐.๐๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูปสวดพระพุทธมนต์ จบ
มีพระธรรมเทศนาถ้อย ๑ แล้วพระสงฆ์ทั้งนั้นถวายพรพระ รับพระราชทานฉัน และบังสุกุล
เวลา ๑๙.๐๐ น. สวดพระอภิธรรม
แต่งกายเครื่องแบบปกติขาว ไว้ทุกข์

กนิษฐา/พิมพ์/...../ทาน.

วัน	หน้าที่
	พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จนฺททีโป)
	เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับสั่ง
โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี
เชิญพวงมาลาของพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา
ไปวางที่หน้าหีบศพพระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จนฺททีโป)

(แบบ ก.)

หมายรับสั่งที่ ๓๐๔๐๔

สำนักพระราชวัง

๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๙

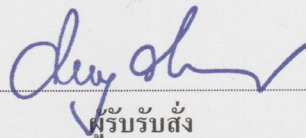
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี เชิญพวงมาลาของพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ไปวางที่หน้าหีบศพ พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จนฺททีโป) ที่ศาลา ๘๘ วัดโพธิสมภรณ์ อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

วันจันทร์ ที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๙ เวลา ๑๘.๐๐ น.

กนิษฐา/พิมพ์ / พย / ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จนฺททีโป) เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับสั่ง โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

พวงมาลาพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา

นายชยาวุธ จันทร ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี เป็นผู้เชิญพวงมาลามาวางที่หน้าหีบศพ
พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จันททีโป) วันที่ ๑๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร
ทรงพระกรุณาโปรดบำเพ็ญพระราชกุศล ๗ วันพระราชทานศพ
พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จันททีโป)
วันที่ ๒๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

หมายรับสั่งที่ ๓๐๔๙๙

(แบบ ก.)
สำนักพระราชวัง

๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๙

ทรงพระกรุณาโปรดบำเพ็ญพระราชกุศล ๗ วันพระราชทานศพ พระอุดมญาณโมลี
(จันทร์ศรี จันททีโป) ณ ศาลา ๘๘ วัดโพธิสมภรณ์ อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

วันพุธ ที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ เวลา ๑๐.๐๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูปสวดพระพุทธมนต์ จบ
มีพระธรรมเทศนาถ้อยคำ ๑ แล้วพระสงฆ์ทั้งนั้นถวายพรพระ รับพระราชทานฉัน และบังสุกุล
เวลา ๑๙.๐๐ น. สวดพระอภิธรรม
แต่งกายเครื่องแบบปกติขาว ไว้ทุกข์

กนิษฐา/พิมพ์/ /ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จันททีโป) เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับสั่ง
โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับสั่ง

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร
ทรงพระกรุณาโปรดบำเพ็ญพระราชกุศล ๑๐๐ วันพระราชทานศพ
พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จนฺททีโป)
วันที่ ๒๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

หมายรับสั่งที่ ๔๕๓๘

(แบบ ก.)
สำนักพระราชวัง

๘ มีนาคม ๒๕๖๐

ทรงพระกรุณาโปรดบำเพ็ญพระราชกุศล ๑๐๐ วันพระราชทานศพ พระอุดมญาณโมลี
(จันทร์ศรี จนฺททีโป) ณ ศาลา ๘๘ วัดโพธิสมภรณ์ อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

วันศุกร์ที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๐.๐๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูปสวดพระพุทธมนต์ จบ
มีพระธรรมเทศนาถ้อยคำ ๑ แล้วพระสงฆ์ทั้งนั้นถวายพรพระ รับพระราชทานฉัน และบังสุกุล
เวลา ๑๙.๐๐ น. สวดพระอภิธรรม
แต่งกายเครื่องแบบปกติขาว ไว้ทุกข์

กนิษฐา/พิมพ์/ พิชชา /ทาน.

วัน	หน้าที่
	พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จนฺททีโป)
	เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับสั่ง
โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร
ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานพระราชานุญาต
ในการพระราชทานเพลิงศพ
พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จนฺททีโป)
วันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

หมายรับสั่งที่ ๗๕๐๕

(แบบ ข.)

สำนักพระราชวัง

๒๕ เมษายน ๒๕๖๐

ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานพระราชานุญาตในการพระราชทานเพลิงศพ พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จนฺททีโป) ที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๙ (ธรรมยุต) และเจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์ ณ เมรุชั่วคราวนอกหัดดีลิงค์ วัดโพธิสมภรณ์ อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

วันจันทร์ ที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๖.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูปสวดพระพุทธมนต์ จบ มีพระธรรมเทศนาถ้อยคำ ๑ พระ ๔ รูปสวดธรรมคาถา พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม

วันอังคาร ที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๐.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูปถวายพระพร แล้วรับพระราชทานฉัน

เวลา ๑๖.๐๐ น. พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เสด็จไปในการพระราชทานเพลิงศพ วันพุธ ที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๐ เวลา ๐๗.๐๐ น. พระราชทานผ้าไตร และภัตตาหารสามหาบ ในการเก็บอัฐิ

วัชร/พิมพ์/พช/ทาน.

วัน	หน้าที่
	พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จนฺททีโป) เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับสั่ง โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับสั่ง

พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ทรงเป็นประธาน
ในการพระราชทานเพลิงศพ
พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จนฺททีโป)
วันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

หมายรับสั่งที่ ๖๕๘๗

(แบบ ก.)

สำนักพระราชวัง

๒๕ เมษายน ๒๕๖๐

พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เสด็จไปในการพระราชทานเพลิงศพ
พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จนฺททีโป) ที่เมรุชั่วคราวนอกหอสถิตสังค์ วัดโพธิ์สมภรณ์ อำเภอเมืองอุดรธานี
จังหวัดอุดรธานี

วันอังคาร ที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๖.๐๐ น.
แต่งกายเครื่องแบบปกติขาว ไว้ทุกข์

วัชร/พิมพ์/จพ. /ทาน.

วัน	หน้าที่
	พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จนฺททีโป)
	เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง
โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

นับตั้งแต่ พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จันททีโป) อดีตเจ้าอาวาสวัดโพธิสมภารณ์ อดีตที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๙ (ธรรมยุต) และอดีตที่ปรึกษากรรมการมหาเถรสมาคม ได้ถึงแก่มรณภาพด้วยโรคชรา เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ เวลา ๒๐.๐๐ น. ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย กรุงเทพมหานคร สิริอายุ ๑๐๕ ปี ๖๕ วัน พรรษา ๘๕

เมื่อความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานน้ำหลวงสงฆ์ศพ เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

ต่อมาเมื่อถึงการบำเพ็ญกุศล ๕๐ วัน มรณภาพ ได้ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานโกศแปดเหลี่ยม นัตรเบญจางตั้งประดับเกียรติยศ ณ ศาลา ๘๘ วัดโพธิสมภารณ์ อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี และทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานพระบรมราชานุเคราะห์ในการบำเพ็ญกุศลมาโดยลำดับ จนถึงการพระราชทานเพลิงศพ ในวันอังคารที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ณ เมรุชั่วคราวนภหัสติลิงห์ วัดโพธิสมภารณ์ อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

พระมหากรุณาธิคุณที่พระราชทานทั้งปวงนี้ หากทราบโดยญาณวิถีถึงดวงวิญญาณของพระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จันททีโป) ได้ด้วยประการใดในสัมปรายภพ คงจะอนุโมทนา ปิติโสมนัสและซาบซึ้งเป็นล้นพ้น ในพระมหากรุณาธิคุณที่ได้รับพระราชทานเกียรติยศอันสูงยิ่งในวาระสุดท้ายแห่งชีวิต

อาตมภาพทั้งปวง พร้อมด้วยผู้เป็นญาติและคณะศิษยานุศิษย์ ขอพระราชทานถวายพระพรแต่สมเด็จพระบพิตรพระราชสมภารเจ้า ผู้ทรงคุณอันประเสริฐ ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่พระราชทานแด่ พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จันททีโป) และขอจารึกพระมหากรุณาธิคุณครั้งนี้ไว้ตราบนิรันดร์

ขอถวายพระพร

คณะสงฆ์วัดโพธิสมภารณ์

สำนึกในพระกรุณาคุณ

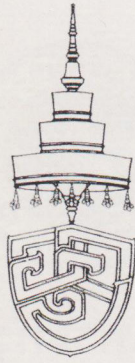
เมื่อความทราบฝ่าพระบาทว่า พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จันททีโป) อดีตเจ้าอาวาส วัดโพธิสมภรณ์ อดีตที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๙ (ธรรมยุต) และอดีตที่ปรึกษากรรมการ มหาเถรสมาคม ได้ถึงแก่มรณภาพด้วยโรคชรา เมื่อวันพุธที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ เวลา ๒๐.๐๐ น. ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย กรุงเทพมหานคร สิริอายุ ๑๐๕ ปี ๖๕ วัน พรรษา ๘๕

พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ทรงพระกรุณาประทานพวงมาลา ส่วนพระองค์ มาวางหน้าหีบศพ ณ ศาลา ๘๘ วัดโพธิสมภรณ์ อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี เมื่อวันที่จันทร์ที่ ๑๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ และทรงพระกรุณาเสด็จมา ทรงเป็นประธานในการพระราชทานเพลิงศพ พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จันททีโป) ณ เมรุชั่วคราวนภหัตถ์สิทธิ์ วัดโพธิสมภรณ์ อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ในวัน อังคารที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

พระกรุณาคุณทั้งปวงนี้ หากทราบโดยญาณวิถีถึงดวงวิญญาณของพระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จันททีโป) ได้ด้วยประการใดในสัมปรายภพ คงจะอนุโมทนาและซาบซึ้งเป็นที่ยิ่ง
อาตมภาพทั้งปวง พร้อมด้วยผู้เป็นญาติและคณะศิษยานุศิษย์ ขอประทานถวาย พระพร ด้วยสำนึกในพระกรุณาคุณ และขอจารึกไว้ตราบนิรันดร์

ขอถวายพระพร

คณะสงฆ์วัดโพธิสมภรณ์

สังเขปนียธรรม

อนุสรณ์ในการพระราชทานเพลิงศพ พระอุดมญาณโมลี (จันททีโป)

พระเดชพระคุณ พระอุดมญาณโมลี (จันททีโป) แห่งวัดโพธิสมภรณ์ เป็นรัตตัญญูมหาเถระทั้งฝ่ายคันถธุระ และวิปัสสนาธุระ ถึงพร้อมด้วยกิตติประวัติปรากฏชัดว่าเป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ มีปฏิปทาศิลาจารวัตรงามพร้อม เป็นที่เคารพเลื่อมใสของบรรดาศิษยานุศิษย์ทั้งบรรพชิตและฆราวาส ตลอดจนพุทธศาสนิกชนทั่วไป การถึงมรณภาพของพระเดชพระคุณจึงยังความสลดสังเวชใจมาสู่พุทธบริษัทถ้วนหน้า แม้กระนั้น ก็เป็นการยืนยันถึงธรรมตาแห่งการดับไปของสิ่งปรุงแต่งทั้งปวง ตามที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเฉลยสังขารไว้เนิ่นนานหลายพันปีแล้ว เราทั้งหลายผู้ยังอยู่เบื้องหลังจึงพึงสังวรไว้ให้แน่ใจว่า ร่างกายของเราต่างก็ต้องดำเนินไปสู่ความแตกสลายดูจกัน มีแตกต่างอยู่ก็แต่เพียงกุศลและอกุศลที่ก่อปรไว้เท่านั้น ที่สามารถจำแนกชีวิตทั้งปวงให้ทรงคุณค่าต่างกันไป

สมเด็จพระบรมศาสดาได้ประทานพระพุทธานุศาสนีไว้ว่า

“โย โหติ พุตฺโต จ วิสารโท จ

พหุสสุโต ธมฺมธโร จ โหติ

ธมฺมสฺส โหติ อนุธมฺมจารี

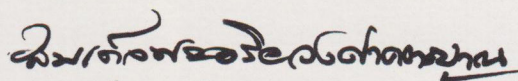
ส ตาติโส วุจฺจติ สงฺฆโสภณ”

ความว่า ผู้ใดเป็นคนฉลาด กล่าวหาญ มีความรู้ดี

เป็นผู้ทรงจำพระธรรมและปฏิบัติตามธรรมสมควรแก่ธรรม

ผู้นั้นเรียกว่าเป็นสังฆโสภณ

พระเดชพระคุณผู้ถึงมรณภาพไปนั้น บริบูรณ์ด้วยกุศลธรรมทุกด้าน ทั้งการศึกษาพระปริยัติธรรม การปกครองคณะสงฆ์ การสาธารณสงเคราะห์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือด้านข้อวัตรปฏิบัติของความเป็นสมณะ นับว่าเป็นสังฆโสภณคือทำให้หมู่คณะงดงามเพียบพร้อมในทุกสถาน ณ วาระแห่งการพระราชทานเพลิงศพมาบรรจบถึง จึงขอถวายสักการะพระเดชพระคุณ พระอุดมญาณโมลี (จันททีโป) ด้วยความเคารพอย่างยิ่ง.

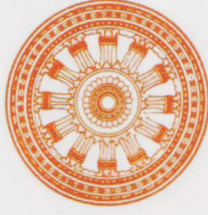

(สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

จันทที่ปมหาเถรานุสรณ์

อพยาปาโท อวิหีสา วิเวโก ยสฺส อาวูธ
ดีติกฺขา ธมฺมสนฺนาโท โยคฺคฺเขมา ย วตฺตติ.

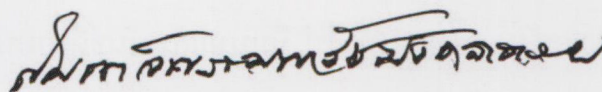
ผู้ที่ไม่พยาบาท ไม่เบียดเบียน และมีวิเวกเป็นอาวูธ มีความอดทน-
เป็นเกราะหนัง ย่อมดำเนินไปเพื่อความเกษมอันปราศจากกิเลส

(ส.มหา. ๑๙/๒๔/๗)

หลวงปู่พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จันททีโป) อดีตเจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์
อดีตที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๙ (ธรรมยุต) และอดีตที่ปรึกษากรรมการมหาเถรสมาคม
เป็นพระมหาเถระสายพระกรรมฐาน เป็นศิษย์หลวงปู่มั่น ภูริทัตตมหาเถระ มีวัตรปฏิบัติ
และปฏิบัติเป็นที่น่าเลื่อมใส เป็นพระผู้มากด้วยเมตตา เป็นแบบอย่างอันงดงามของ
พระภิกษุสามเณรและประชาชนชาวอีสานมายาวนาน มีชีวิตเพื่อพระพุทธศาสนา

การถึงมรณภาพของหลวงปู่พระอุดมญาณโมลี ซึ่งมีอายุ ๑๐๕ ปี เป็นการสูญเสีย
พระมหาเถระผู้เป็นเสาหลักแห่งคณะสงฆ์ไทยอีกรูปหนึ่ง เป็นเหตุนำมาซึ่งความอาลัยแก่
คณะสงฆ์และพุทธศาสนิกชน หากแต่คุณธรรมและความดีที่หลวงปู่ฯ ได้บำเพ็ญมาตลอด
ชีวิต จะยังคงประทับอยู่ในจิตใจของพุทธศาสนิกชนและคณะศิษยานุศิษย์สืบกาลนาน

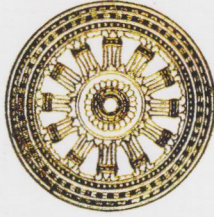
ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย และสี่ลสุตาที่คุณที่หลวงปู่พระอุดมญาณโมลีได้
บำเพ็ญมาตลอดชีวิต ได้อำนวยผลให้หลวงปู่ฯ บรรลุศานติและนิพพานสุขโดยพลัน และ
ขอबारมีของหลวงปู่ฯ ได้โปรดอำนวยการให้คณะศิษยานุศิษย์ผู้ยึดมั่นในกตัญญูกตเวทิตา
ธรรมจงประสบความสุขความเจริญในพระพุทธศาสนายิ่งขึ้นไป เทอญ ฯ

(สมเด็จพระมหาธีรราชมิ่งคลาจารย์)

เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ

กรรมการมหาเถรสมาคม

รัตตัญญูมหาเถระ

พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) อดีตเจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์ อดีตที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๘ (ธรรมยุต) และอดีตที่ปรึกษากรรมการมหาเถรสมาคม ได้ถึงแก่กรรมภาพด้วยอาการอันสงบ เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ นับว่าเป็นการสูญเสียพระมหาเถระที่เป็นกำลังสำคัญของคณะสงฆ์ที่หาผู้เปรียบปานได้ยากยิ่งองค์หนึ่ง หลังจากมีชีวิตอยู่สร้างคุณงามความดีและรังสรรค์คุณประโยชน์อย่างยิ่งใหญ่ไพศาลเป็นเวลายาวนานถึง ๑๐๕ ปี ๖๕ วัน และประพฤติปฏิบัติพรหมจรรย์อยู่ในสมณเพศเป็นเวลา ๘๕ พรรษา นับเป็นรัตตัญญูมหาเถระรูปหนึ่งของประเทศ

พระเดชพระคุณฯ มีเกียรติประวัติดีเด่นเป็นประการใด ย่อมเป็นที่ซาบซึ้งตรึงอยู่ในใจของคณะศิษยานุศิษย์และท่านที่มีความเคารพนับถือ ทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ ศรัทธาสาธุชน ตลอดจนพระมหาเถรานุเถระทั้งหลายเป็นอย่างดี จะกล่าวพรรณนาเฉพาะปฏิบัติ สัมมาปฏิบัติเพียงบางประการ เพื่อเป็นทิฐยานุคติแก่พุทธบริษัททั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์รุ่นหลังได้ยึดเป็นแบบอย่างเจริญรอยตาม อันเป็นเหตุให้เกิดความอยู่เย็นเป็นสุข พ้นจากความร้อนนอนทุกข์ในการดำเนินชีวิตสำหรับตนสืบไป

พระเดชพระคุณฯ เป็นพระมหาเถระที่มีปฏิปทาสัมมาปฏิบัติ มีศีลาจารวัตรอันสุุดม่ง น่าเคารพยกย่องเลื่อมใส มีจิตใจผ่องใสแจ่มชื่นเบิกบาน ไม่เคร่งเครียดในชีวิตความเป็นอยู่ แต่เคร่งครัดในพระธรรมวินัยเป็นอย่างดี มีปกติประพฤติด่อนน้อม วางตนเป็นกันเองกับบรรพชิตคฤหัสถ์และศรัทธาสาธุชนทั่วไป มีมนุษยสัมพันธ์ดีตามหลักทางพระพุทธศาสนา ๒ อย่าง คือ

๑. ปุพฺพภาติ มีปกติทักทายปราศรัยก่อน ด้วยการพูดหวาน ขานเพราะ เสนาะโสต

๒. อุตฺตทานมุขี มีปกติมีใบหน้ายิ้มแย้ม แจ่มใส ไม่แสดงหน้าเจ้าหน้าอให้ปรากฏ ออกมานอกหน้า เป็นลักษณะ “น้ำซุ่นเก็บไว้ข้างใน น้ำใส่นำออกมาไว้ข้างนอก”

พระเดชพระคุณฯ เป็นพระมหาเถระผู้มีความสูงด้วยอุดมเพศ ดำรงอยู่ในเพศ
บรรพชิตเป็นพุทธสาวก เป็นปราชญ์บุคคล เป็นทั้งผู้แนะและผู้นำของพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย
สูงด้วยอิสรียศ มีสมณศักดิ์เป็นพระราชกณะเจ้าคณะรอง ชั้นหิรัญบัฏที่ พระอุดมญาณโมลี
เป็นพระมหาเถระผู้ใหญ่รูปหนึ่งในสังฆมณฑล

หน้าที่สำคัญประการหนึ่งของพุทธสาวก คือ “ดำรงศาสน์ ประกาศธรรม” นับเป็น
หน้าที่โดยตรงที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงมอบหมาย พระเดชพระคุณฯ ดำรงอยู่ใน
ฐานะแห่งศาสนทายาท เป็นผู้หนักแน่นมั่นคงในพระพุทธานุศาสน์ ดำเนินปฏิบัติที่พระพุท
องค์ทรงวางไว้อย่างเคร่งครัด เป็นนักเทศนาโวหารอันมีอรรถรส น้อมนำให้ผู้ฟังเห็นคุณค่า
อยากนำไปปฏิบัติ ฟังง่าย เข้าใจง่าย นำไปปฏิบัติได้ทันที

บัดนี้ แม้สรีระสังขารของพระเดชพระคุณฯ จักถึงความแตกสลายไปแล้วตามกฎหมายของ
ความไม่เที่ยงก็ตาม แต่หลักธรรมคำสอน คุณความดีพร้อมทั้งปฏิปทาของพระเดชพระคุณฯ
จะยังคงเป็นที่ยกย่องสรรเสริญ และประทับอยู่ในความทรงจำของพุทธศาสนิกชนทั้งหลายให้
ประพฤติปฏิบัติตามตลอดไป

ขออนุภาพแห่งผลบุญกุศลอันเป็นส่วนทักษิณานุประทานกิจ ที่คณะสงฆ์ คณะศิษยา
นุศิษย์ และพุทธศาสนิกชนทั้งหลายที่ได้ตั้งใจร่วมกันบำเพ็ญอุทิศน้อมถวายแล้วนั้น จงรวม
เป็นพลบึงจายช่วยสนับสนุนและส่งเสริมเป็นบารมีธรรมให้พระเดชพระคุณฯ ได้เจริญในสุข
สมบัติ รักรสแห่งอมตธรรมในสัมปรายภพตามสมควรแก่คติวิสัยของทุกประการ เทอญ

สมเด็จพระวันรัต

(สมเด็จพระวันรัต)

กรรมการมหาเถรสมาคม

เจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุต

วัดบวรนิเวศวิหาร

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

พระผู้สังฆโสภณ

พระเดชพระคุณพระอุดมญาณโมลี พระมหาเถระผู้เป็นแบบแผน แบบอย่าง แบบฉบับ แห่งความเป็นพระกรรมฐาน ความเป็นพระผู้เป็นเนื่อนำบุญที่สมบุรณ์ด้วยสืลาจารวัตรตรงงาม สมบุรณ์ด้วยการประพฤติปฏิบัติที่เรียบง่าย งดงามด้วยปฏิปทาทั้งปวง จากปฏิปทาที่พระเดชพระคุณถูกหล่อหลอมจากพ่อแม่ครูบาอาจารย์ให้เป็นผู้เคร่งครัดพระธรรมวินัย เรียบร้อย สุขุมคัมภีรภาพ จึงเป็นศูนย์รวมใจของพระสงฆ์ศิษย์สายพระอาจารย์มั่น นำประทีปธรรมคือความสันโดษ สันติสุข เผยแผ่ทั่วเมืองไทย

วิถีชีวิตของพระเดชพระคุณ สมณะ เรียบง่าย เป็นไปตามขั้นตอน อาศัยความละมุนละไมภายในใจ กลายเป็นความสงบเสงี่ยม เรียบร้อย มีอัตลักษณ์ ยิ้มแย้ม ยินยอม ยกย่อง เยือกเย็น เห็นคราใดพระเดชพระคุณก็ยิ้มแย้มแจ่มใส พร้อมทั้งยิ้มทักทายก่อนเสมอ เป็นที่ทราบว่ามีงานสงฆ์สำคัญที่ต้องทำ ที่ต้องตัดสินใจในฐานะที่พระเดชพระคุณเป็นพระมหาเถระ ก็ให้เอาความเห็นส่วนใหญ่ของหมู่คณะเป็นหลักเสมอ เมื่อมีอายุมากขึ้นก็เมตตาใช้พระลูกพระหลานทำงานให้หมู่ ให้วัด พร้อมทั้งยกย่องให้เกียรติผู้ทำงาน ใครช่วยงาน ใครทำงานก็ชื่นชม และเป็นพระมหาเถระที่ใจเย็น มอง คิด พิจารณา วิเคราะห์ถ้วนทั่ว เหมาะ ควร ดี เป็นประโยชน์ถึงจะพูด เมื่อพูดก็พูดแต่สิ่งที่ดีและรักษาน้ำใจผู้อื่นเสมอมา

พระเดชพระคุณหลวงพ่อดุสิตวิสุทธิธาดา วัดไตรมิตรวิทยาราม เคยได้ปรารภถึงพระเดชพระคุณพระอุดมญาณโมลี สมัยเมื่อดำรงสมณศักดิ์เป็นพระเทพเมธาจารย์ ซึ่งปรึกษางานการคณะสงฆ์ที่วัดมัชฌิมวาสอุดรธานี ว่า ท่านเจ้าคุณเทพฯ เป็นพระเถระที่ฉลาด มีแนวคิดที่ดี มีอัตลักษณ์เฉพาะตน คือ “นอบน้อม นุ่มนวล น่ารัก หนักแน่น” การดำเนินชีวิตละมุนละม่อมเช่นนี้ถือว่าเป็นหลัก เป็นแบบแผน แบบอย่าง แบบฉบับของหมู่ของคณะสายพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ได้อย่างดี เหมือนจะเป็นดังที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อดุสิตปรารภไว้ล่วงหน้า ท่านเจ้าคุณพระเทพเมธาจารย์ ได้รับความเมตตาจากพระมหาเถระสนับสนุนท่านตลอดมา จากเจ้าคณะจังหวัด เป็นเจ้าคณะภาค จากชั้นเทพ เป็นชั้นธรรม และได้รับสถาปนาเป็นรองสมเด็จพระราชาคณะ เจ้าคณะรองในที่สุด

การดำรงตนสมณะ เรียบร้อย เรียบง่าย ไม่ถือตัว ซึ่งเป็นแบบอย่าง แบบแผน แบบฉบับของพระผู้เป็นสังฆชินบุตรพุทธชินโรส พระผู้เป็นสังฆโสภณ งามในหมู่สงฆ์เช่นพระเดชพระคุณพระอุดมญาณโมลี เมื่อระลึกถึงคราใด ก็เห็นภาพแห่งใบหน้า นัยน์ตา ที่อิมไปด้วยความเมตตาของท่าน ปรากฏอยู่ในจิตในใจของเราท่านทั้งหลายทุกท่านทุกคน ขอบุญบารมีที่พระคุณท่านได้สั่งสมอบรมมาตลอดระยะเวลา ๑๐๕ ปี ถือได้ว่าเป็นพระมหาเถระผู้รัตตัญญู จงเป็นวิบากสมบัติ ให้พระเดชพระคุณเข้าถึงฝั่งแห่งพระนิพพานด้วยเทอญ

(สมเด็จพระพุฒาจารย์)

วัดไตรมิตรวิทยาราม

มหาเถรานุสรณีย์

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงอนุศาสน์สั่งสอนภิกษุบริษัทไว้ว่าพระภิกษุผู้ทรงไว้ซึ่งธรรมอันยังให้สถิตที่พึงเคารพในฐานะแห่ง "เถระ" นั้น ต้องประกอบด้วยธรรม ๔ ประการ กล่าวคือ เป็นผู้มั่งคิล สำรวมระวังในพระปาติโมกข์ ถึงพร้อมด้วยอาจารและโคจร มีปรกติเห็นภัยในโทษอันมีประมาณน้อย สมาทานศึกษาอยู่ในสิกขาบททั้งหลาย ๑, เป็นพหูสูตร ทรงไว้ซึ่งสุตะ สัมสมซึ่งสุตะ เป็นผู้ได้สดับมามาก ทรงจำไว้ คล่องปากขึ้นใจ แทงตลอดด้วยดีด้วยทฐิ ซึ่งธรรมอันงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในที่สุด ประกาศพรหมจรรย์พร้อมทั้งอรรถทั้งพยัญชนะ บริสุทธิ์บริบูรณ์สิ้นเชิง ๑, เป็นผู้ได้ตามความปรารถนา ได้โดยไม่ยาก ไม่ลำบาก ซึ่งฉาน ๔ อันมีในจิตยิ่ง เป็นเครื่องอยู่เป็นสุขในปัจจุบัน ๑, ย่อมกระทำให้แจ้งซึ่งเจโตวิมุตติ ปัญญาวิมุตติ อันหาอาสวะมิได้ เพราะอาสวะทั้งหลายสิ้นไป ด้วยปัญญาอันยิ่งเอง ในปัจจุบัน เข้าถึงอยู่ ๑

พระเดชพระคุณ พระอุดมญาณโมลี (จันททีปมหาเถร) แห่งวัดโพธิสมภรณ์ เป็นพระมหาเถระผู้เจริญวิสัยกาลทั้งโดยอายุและพรรษา เป็นรัตตัญญุมหาเถระผู้พากเพียรสั่งสมอรรถสมบัตินิให้บกพร่องในเถรกรรมธรรมโดยสม่ำเสมอ จึงเป็นที่เคารพนบนอบบูชาของพุทธบริษัทถ้วนหน้า

การถึงมรณภาพของพระเดชพระคุณ เป็นเครื่องเตือนใจภิกษุบริษัทให้หวนคำนึงถึงคุณานุคุณเพื่อน้อมนำเถรกรรมธรรมในท่านมาเป็นประทีปนำทางตน เพื่อประโยชน์กว้างขวางแก่พหุชน ให้สมหน้าที่บรรพชิตสืบไป และในขณะเดียวกันก็เตือนจิตสาธุชนผู้ครองเรือน ให้มุ่งมั่นกอบปรุศลกรรม ทำนุบำรุงพระภิกษุสงฆ์ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติตรงและปฏิบัติชอบ เพื่อความยั่งยืนไพบุลย์แห่งพระบวรพุทธศาสนา เฉกเช่นที่เคยบูชาพระเดชพระคุณผู้ถึงมรณภาพไปแล้วนั้น

ขอถวายสักการะพระเดชพระคุณ พระอุดมญาณโมลี (จันททีปมหาเถร) ด้วยความเคารพนอบน้อม และขออุทิศถวายกุศลสมบัติอันบังเกิดแต่การบำเพ็ญสมณธรรมโดยชอบของพระสงฆ์ทั้งปวง เป็นปฏิบัติบูชาในวาระที่ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานเพลิงศพ เป็นอวสานแห่งการปฏิบัติสรีระของพระเดชพระคุณผู้ทรงไว้ซึ่งเถรกรรมธรรมอันงาม.

(พระพรหมมณี)

กรรมการมหาเถรสมาคม

เลขาธิการคณะธรรมยุต

ธรรมานุสสติ
พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จันททีปเถร)
อดีตที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๙ (ธรรมยุต)
และอดีตเจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์ (พระอารามหลวง) จังหวัดอุดรธานี

ทหฺรฯ จ มหฺนฺตฯ จ เย พาลา เย จ ปณฺทิตา
สพฺเพ มจฺจุ วสํ ยนฺติ สพฺเพ มจฺจุ ปฺรายนาติฯ

ความไม่ประมาทที่ทำให้ท่านทั้งหลาย ได้สำนึกถึงความเกิดขึ้นตั้งอยู่ดับไปแห่งสังขารร่างกายที่ไม่เที่ยงแท้แน่นอนในชีวิตการเป็นอยู่ของเรา และเป็นสิ่งที่เตือนให้ท่านทั้งหลายมีสติในการดำเนินชีวิตในการเป็นอยู่ด้วยความไม่ประมาทนั่นก็คือ ไม่ประมาทในรูป ไม่ประมาทในวัย และไม่ประมาทในความไม่มีโรคภัยไข้เจ็บที่ท่านทั้งหลายจะพึงรู้และเข้าใจในสังขารร่างกายทั้งหลายนั้น เพื่อตระหนักและสำนึกถึงความตายอันจะพึงดำรงและได้เป็นประจักษ์

หลวงปู่พระอุดมญาณโมลี เป็นพระเถระผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ทั้งปริยัติ ปฏิบัติและปฏิเวธ ท่านปฏิบัติหน้าที่ด้วยความทุ่มเทกับศาสนกิจการคณะสงฆ์มาด้วยดี โดยตลอด กระทั่งเจริญรุ่งเรืองและดำรงตำแหน่งทางการคณะสงฆ์มาโดยลำดับ ประกอบด้วยอริยทรัพย์อันเป็นคุณธรรมที่มีในท่าน คือ มีความรู้ดี มีความประพฤติดี มีความขยันดี มีความรอบคอบในการทำงานดี มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความสามัคคีในหมู่คณะ รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม กล่าวคือ

ได้เห็นคุณงามความดี หมายความว่า ท่านทั้งหลายที่มาร่วมงานในวันนี้ได้เห็นคุณค่าแห่งชีวิตของพระเดชพระคุณ พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีป) ปราภฏเด่นชัดขึ้น มองเห็นความดีที่ได้ทำเอาไว้ นั่น ทำให้เกิดความอาลัยเสียสลายเหตุ

ทะนุถนอม ไม่อยากพลัดพรากจากกันไป แต่สิ่งที่จะปรากฏและประจักษ์ในใจของลูกหลาน นั้นก็คือความดีของหลวงปู่พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) ที่ฝากเอาไว้ จึงเห็นได้ว่าคุณงามความดีรวมถึงชื่อเสียงเกียรติยศที่หลวงปู่ได้สร้างเอาไว้จะอยู่ในใจของ ลูกหลานตลอดไปโดยไม่มีวันลืม

ได้สามัคคีปรองดอง หมายความว่า ทำให้คณะศิษยานุศิษย์ทั้งหลายนั้น เกิดความเห็นใจเข้าใจรักใคร่ไม่ทอดทิ้งหรือชิงชังตาย ถึงแม้หลวงปู่จะล่วงลับดับขันธไปแล้วแต่ความรักความสามัคคีของศิษยานุศิษย์ยังปรองดองกันรักใคร่กัน ไปมาคบหากัน อย่างเช่นเคย

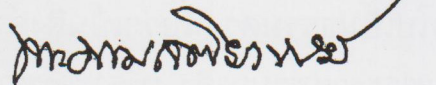
ได้มองเห็นสัจธรรม หมายความว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งหมดล้วนดับไปเป็นธรรมดา นับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งของการมาร่วมงาน บำเพ็ญกุศล และงานพระราชทานเพลิง เพราะจะทำให้เรามีสติได้ความสำนึกที่ดีไม่มีความประมาทในการดำเนินชีวิตและได้พิจารณาถึงหลักของพระไตรลักษณ์คือ อนิจจัง คือ ความไม่เที่ยง ทุกข์ คือความเป็นทุกข์ อนตตา คือความไม่มีตัวตน

ได้รับทำที่พึ่ง หมายความว่า เมื่อเรายังมีชีวิตอยู่ให้รับทำคุณงามความดีให้ มาก ๆ อย่าประมาทในวัย อย่าคิดว่าตัวเองยังหนุ่มยังสาวยังไม่แก่เฒ่าเข้าวัยชราแล้วแต่ เพลิดเพลินในสิ่งต่าง ๆ จนลืมสร้างสิ่งสมบุญทานการกุศล เพราะผลบุญนั้นยังให้ความสุข ในเวลาใกล้ตายและยังหนุนนำไปสู่ปรโลกอีกด้วย

พระเดชพระคุณ พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) ถือเป็น แม่ทัพธรรมแห่งอีสานฝ่ายวิปัสสนาธุระ เป็นพระผู้มากด้วยเมตตาที่ได้รับความเลื่อมใส ศรัทธาจากสาธุชนทั่วไปกล่าวขานด้วยความเคารพอย่างสูงว่า “หลวงปู่ใหญ่” มีความ รอบรู้ขนบธรรมเนียมประเพณี ทั้งในเมือง ในราชสำนัก ในสำนักพระกรรมฐาน และ ธรรมเนียมชาวบ้านเป็นอย่างดี อีกทั้งมีความเมตตาต่อลูกหลานญาติโยม โดยไม่เลือก ชั้นวรรณะ ไม่ยึดติดลาภสักการะ และไม่ยึดติดในบิรวาร มีชีวิตเป็นสมณะเรียบง่าย เป็น อยู่อย่างสามัญ อีกทั้งท่านได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบการปกครองคณะสงฆ์ แต่ก็ไม่ ทิ้งการปฏิบัติกัมมัฏฐาน เป็นดังดวงประทีป ดวงชีวิต เป็นหลักชัยและหลักใจของพอง ชาวพุทธ ยึดหลักธรรมแห่งองค์สัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นที่ตั้ง มีพลังเกื้อหนุนจากธรรมะของ ครูบาอาจารย์ที่คอยสนับสนุนตลอดมา

บัดนี้ พระเดชพระคุณ พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) ดับขันธไปจากเราท่านทั้งหลายไปแล้ว ไม่หวนกลับคืนมา เหลือเพียงคำสอน ปฏิปทา อรรถธรรมของท่านไว้เป็นครูของชีวิตที่คณะศิษยานุศิษย์ภาคภูมิใจ และเดินตามรอยธรรม รอยคำสอนของพระเดชพระคุณฯ นั้นสืบไป

ในโอกาสที่ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ทรงโปรด พระราชทานบรมราชานุเคราะห์ในโอกาส สัตตมวาร ปัญญาสมวาร สดมวาร และ พระราชทานเพลิงศพ พระเดชพระคุณ พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) นับเป็นเกียรติกับคณะสงฆ์และศิษยานุศิษย์หาที่สุดมิได้ ขอบุญกุศลที่ท่านได้ประพฤติ ปฏิบัติมาเป็นบุญหนุนนำให้พระเดชพระคุณหลวงปู่เข้าสู่พระนิพพานเป็นที่สุดทุกเมื่อ เทอญ.

(พระธรรมเจติยาจารย์)

เจ้าคณะภาค ๘ (ธรรมยุต)

เจ้าอาวาสวัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร

เด่นสง่างามพระจันทร์คืนวันเพ็ญ

หลวงปู่จันทร์ศรี จนฺททีโป หรือนามพระราชทานอันเป็นสมณศักดิ์จากพระเจ้าแผ่นดินว่า พระอุดมญาณโมลี เป็นพระดีศรีอีสาน เป็นตำนานแห่งการคณะสงฆ์ ได้อุทิศชีวิตสืบสานวงศ์ถาวรของพระพุทธศาสนา

ท่านเป็นพระมหาเถระ ที่นั่งอยู่ในดวงใจของคณะสงฆ์ และพุทธศาสนิกชนชาวอีสานมาเป็นเวลาอันยาวนานจนเป็นที่ประจักษ์ชัด ทั้งฝ่ายพระกรรมฐานและฝ่ายพระบริหาร

หลวงปู่เป็น “พระมิดี” คือมีการศึกษาดี มีพระอาจารย์ดี อยู่ในสำนักดี ได้รับการฝึกอบรมดี ได้เห็นแบบอย่างที่ดี มีวิสัยทัศน์ดี มีศรัทธาดี มีน้ำใจดี มีความรู้เรื่องธรรมวินัยดี มีจิตเมตตาเอื้ออารีดี

ช่วงเป็นพระหนุ่ม หลวงปู่ได้รับการศึกษาเบื้องต้นในสำนักวัดบวรนิเวศวิหารกับสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (ม.ร.ว. ชื่น นววงศ์) วัดบวรนิเวศวิหาร ต่อมาหลวงปู่จันทร์ศรีได้นำศิษย์อีกท่านหนึ่งซึ่งเป็นหลานของท่านมาฝากไว้ในพระบารมีของสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์พระองค์นั้น ปัจจุบันท่านเป็นที่พระธรรมมงคลญาณจารย์ (บุญยงค์ ปุณฺณกโม) วัดบวรนิเวศวิหาร เคยเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่เลขานุการใน สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

เมื่อครั้งอยู่วัดบวรนิเวศ หลวงปู่ได้เป็นผู้รับใช้ใกล้ชิดในสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (ม.ร.ว.ชื่น นพวงศ์) เพราะหลวงปู่มีลายมืองดงามเป็นเลิศ เป็นที่ต้องพระทัยของพระองค์ท่านอย่างมาก พระองค์จึงตั้งให้หลวงปู่เป็นอาลักษณ์ มีหน้าที่คอยจดบันทึกกิจการงานพระดำริต่าง ๆ และมีหน้าที่เขียนจดหมายโต้ตอบกับเจ้านายหรือติดต่อราชการ ตามที่รับสั่ง

ความที่หลวงปู่ชอบอาสาทำนั้นทำนี้ อะไรยาก ที่ไหนไกลกันดาร มักออกปากอาสาสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ไปบริหารจัดการงานพระศาสนาให้ลงตัว เสร็จที่นั่น ก็ถูกส่งไปที่อื่นต่อ หลวงปู่จึงไม่ค่อยมีเวลาอยู่วัดบวรนิเวศวิหารต่อเนื่องเหมือนพระรูปอื่น หลวงปู่ได้รับใช้ใกล้ชิด และได้ศึกษาขนบธรรมเนียมประเพณีของคณะธรรมยุต รวมทั้งปฏิบัติพาแนวทางการบริหารกิจการคณะสงฆ์จากส่วนกลางเป็นอย่างดี ร่วมสมัยเดียวกันกับเจ้าพระคุณสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ในที่สุด หลวงปู่ก็ถูกส่งไปปฏิบัติศาสนกิจ ณ วัดโพธิสมภรณ์ อุดรธานี ซึ่งเป็นหัวเมืองใหญ่ในภาคอีสาน ขณะนั้นมีหลวงปู่พระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล) เป็นเจ้าอาวาสอยู่ก่อนแล้ว แต่ท่านอยู่ในวัยชรา ต้องการพระหนุ่มมาสืบทอดปฏิบัติทาและศาสนกิจในหัวเมือง สมเด็จพระสังฆราชเจ้า วัดบวรนิเวศวิหาร จึงส่งหลวงปู่ออกไปปฏิบัติศาสนกิจที่อุดรธานี

เมื่อหลวงปู่ไปอยู่แล้ว ก็สมปรารถนาของทุกฝ่าย เพราะหลวงปู่เป็นพระใจดีมีเมตตา ปฏิบัติทางงามตามแบบชาววัง หลวงปู่เป็นที่รักใคร่ของพระเถรานุเถระทั้งหลาย ทั้งสายบริหารและสายกรรมฐาน ก็เพราะความอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่ใช่อำนาจข่มขู่

เมื่อถึงยุคสมัยที่หลวงปู่ได้เป็นผู้บริหารวัดและการคณะสงฆ์ ในเขตจังหวัดอุดรธานี และระดับภาค ด้วยตนเอง ต่อจากหลวงปู่พระธรรมเจดีย์ (จูม) หลวงปู่ก็สามารถบริหารกิจการคณะสงฆ์ได้อย่างดี ด้วยบุญบารมี ที่สั่งสมไว้มายาวนาน มิใช่ด้วยอำนาจาสนาที่ถูกแต่งตั้งสั่งการ

วิธีการง่าย ๆ คือหลวงปู่รู้ว่าพื้นที่อุดรธานี มีพระกรรมฐานมากกว่าพระฝ่ายปกครอง ท่านก็ออกไปนอบน้อมสักการ ไปกราบไหว้ครูบาอาจารย์ ไปปักกลดตลอดฤดูในถ้ำ ปฏิบัติธรรมในป่า ศึกษาปฏิบัติทาพระกรรมฐาน จนคุ้นเคยสนิทสนมกับท่านเหล่านั้น ทำให้เกิดความรัก ความเข้าใจ กันดีระหว่างพระบ้านกับพระป่าตลอดมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ท่านได้เป็นกัลยาณมิตรสหายรัก คู่บุญกับ หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน แห่งวัดป่าบ้านตาด

การที่คณะสงฆ์ในยุคสมัยหลวงปู่จันทร์ศรี ซึ่งได้รับบุญบารมีส่งต่อมาจากหลวงปู่พระธรรมเจดีย์ (จูม) มีความต่อเนื่องยาวนานเป็นศตวรรษอย่างมากเช่นนี้ ทำให้บุญบารมีนั้นแผ่ปกคลุมไพศาลไปทั่วทุกพื้นที่ ทำให้เกิดความปลอดภัย ความร่มเย็นเป็นธรรมแก่พระเล็กเถรน้อย กระทั่ง เล่าลือกันถึงความเมตตาเอื้ออารีของพระฝ่ายปกครอง ความมีปฏิปทาอันงดงามของพระกรรมฐาน เช่น หลวงปู่เทศก์ หลวงปู่วัน หลวงปู่จวน หลวงปู่ขาว หลวงปู่ชอบ หลวงปู่หลุย หลวงตามหาบัว เป็นต้น ท่านเหล่านี้ ได้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่พระกรรมฐานรุ่นต่อมา ทำให้แผ่นดินอีสานถูกขนานนามว่า แผ่นดินแห่งพระอริยสงฆ์

ด้วยเหตุนี้ จังหวัดอุดรธานี จึงเป็นจังหวัดที่มีพระกรรมฐานมากที่สุด มีวัดป่ามากที่สุด ยิ่งกว่าจังหวัดใด ๆ นั่นเป็นเพราะความเอื้อเพื่อเกื้อกูลระหว่างพระบ้านกับพระป่า ทั้งสองฝ่ายมีศรัทธาต่อกันนั่นเอง

แม้ในระหว่างนิกาย หลวงปู่ดีเนาะ วัดมณีมาวาส ซึ่งเป็นพระมหาเถระในฝ่ายมหานิกาย ก็เป็นพระอาจารย์ของหลวงปู่จันทร์ศรี เพราะท่านได้เมตตานำหลวงปู่ไปถวายตัวฝากเป็นศิษย์ในสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (ม.ร.ว. ชื่น นภวงศ์) วัดบวรนิเวศวิหาร บุญคุณนี้หลวงปู่ได้พูดถึงตลอดเวลา เมื่อเวลาเข้าพรรษา หลวงปู่จึงพาพระเณรไปสักการะบูชาทำวัตรรูปเหมือนและอัฐิธาตุหลวงปู่ดีเนาะ ที่วัดมณีมาวาสทุกปี จึงมีประเพณีทำวัตรสืบต่อกันมาระหว่างพระสงฆ์วัดมณีมาวาส และพระสงฆ์วัดโพธิสมภรณ์ เพราะท่านถือเป็นวัดพี่วัดน้อง

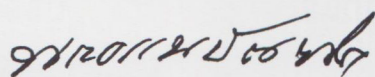
วัดโพธิสมภรณ์เอง ก็มีความเกี่ยวเนื่องกับวัดสำคัญในกรุงเทพ ๓ วัดคือ เริ่มที่วัดราชบพิธ เพราะสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ เป็นผู้ประทานนามวัดว่า วัดโพธิสมภรณ์ เกี่ยวข้องกับวัดเทพศิรินทราวาส เพราะหลวงปู่พระธรรมเจดีย์ (จูม) ศึกษาเล่าเรียนที่นั่น ต่อมาได้มีบัญชาจากสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (เจริญ ญาณวโร) ให้ท่านมาเป็นเจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์ เกี่ยวเนื่องกับวัดบวรนิเวศวิหาร คือ หลวงปู่จันทร์ศรี เป็นพระวัดบวรนิเวศ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (ม.ร.ว. ชื่น นภวงศ์) ทรงมีพระบัญชาให้ไปปฏิบัติศาสนกิจ ณ วัดโพธิสมภรณ์

นอกจากนั้น วัดโพธิสมภรณ์ ยังมีความเกี่ยวเนื่องกับพระกรรมฐานสายพระอาจารย์เสาร์ กันตสีโล พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต เพราะหลวงปู่พระธรรมเจดีย์ (จูม) กับหลวงปู่มั่น มีความเคารพศรัทธาในปฏิปทาของกันและกันเป็นอย่างยิ่ง

หลวงปู่พระธรรมเจดีย์ (จูม) ได้อารธนาหลวงปู่มั่น จากวัดเจดีย์หลวง เชียงใหม่ ไปอยู่จำพรรษา ณ วัดป่าโนนนิเวศ และเดินเท้ามาสอนกรรมฐาน ณ พระอุโบสถวัดโพธิสมภรณ์เป็นประจำ จึงเป็นเหตุให้หลวงปู่มั่นไปมาหาสู่กับหลวงปู่จูมเป็นประจำ และได้นำศิษยานุศิษย์เกือบจะทั้งหมด มาบวช ณ พระอุโบสถวัดโพธิสมภรณ์แห่งนี้ ซึ่งต่อมา ท่านเหล่านั้น ก็ได้เป็นกำลังสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ช่วยประเทศชาติ ประกาศศีลธรรมอันดีงาม ปลุกฝังหยั่งรากลึกกลงไปในใจประชาชน ผลคือก่อให้เกิดความสงบสุขร่มเย็นบนแผ่นดินไทย อย่างอนกอนันต์

การตั้งปวงที่ได้กล่าวมาโดยย่อนี้ ทำให้นึกถึงความงดงามและความร่มเย็น แห่งบุญบารมีของหลวงปู่ของเราว่า ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาไม่ว่าท่านจะอยู่หรือจากไป แต่ปฏิปทานุญบารมีของท่านก็ยังคงสุกใส เปล่งปลั่งพริ้งพวู งดงาม เด่นสง่าดังพระจันทร์คืนวันเพ็ญ.

ขอน้อมบูชาคุณความดีและบุญบารมีอันบริสุทธิ์ด้วยดวงใจ

(พระธรรมบัณฑิต)

เจ้าอาวาสวัดพระราม ๕ กาญจนภิเษก

กรรมการมหาเถรสมาคม

ในนามคณะสงฆ์และอุบาสกอุบาสิกา วัดพระราม ๕ กาญจนภิเษก

หลวงปู่ใหญ่จันทร์ศรีไม่มีดับ พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จันทที่โป)

กาพย์ยานี ๑๑

“พระอุดมญาณโมลี”	นาม “จันทร์ศรี” แต่เดิมมา
เหล่ากอแห่งวงศา	ชื่อตระกูล “แสนมงคล”
ขอนแก่นชาติกำเนิด	ถิ่นประเสริฐฐสถาผล
“โนนทัน” ผ่องวิมล	ไกล่ริมชลแก่นนคร
อายุสิบสี่ปี	แรงบุญมีอนุสรณ์
บวชเณรในบวร-	พุทธศาสน์องอาจมา
อายุยี่สิบปี	มงคลดีมากหนักหนา
บวชพระตามเวลา	ที่วัดดี ชื่อศรีจันทร์
อายุร้อยห้าปี	สองเดือนมีเพิ่มสี่วัน
เกินไปอีกสี่วัน	นับเป็นสงฆ์คงอยู่นานฯ

โคลง ๔ สุภาพ

สมภารบุญก่อเกื้อ	มากมี-จริงเอย
เมตตาและปรานี	จำแท้
บรรดาศิษย์ยินดี	ชื่นจิต-ตลอดแฮ
ยามทุกข์มีช่วยแก้	ปลดปล่อยทุกข์หาย
แพรวพรายประหนึ่งแท้	ดวงจันทร์-งามเอย
คงคู่สุริยัน	น่านฟ้า
สาดแสงส่องเช่นกัน	วันค่ำ-คืนนา
ยังไม่มีเหนื่อยล้า	เจิดจ้าจรัสศรีฯ

กลอน ๘ สุภาพ

หลวงปู่ใหญ่	“จันทร์ศรี”	ไม่มีดับ
งามระยับ	ผุดผ่อง	ไม่หมองศรี
ปรากฏเด่น	คงอยู่	คู่ความดี
สังขารมี	ต่างหาก	ที่จากไป
ตั้งแสงจันทร์	ประทีปใหญ่	ในท้องฟ้า
ลาดส่องมา	ปรากฏ	งามสดใส
ถึงบางครั้ง	มืดคล้ำ	ไม่อำไพ
ไม่ทันไร	ไม่ไปลับ	ย้อนกลับมา
แสงประทีป	แห่งธรรม	ควรจำจด
ให้เป็นบท	น้อมนึก	นำศึกษา
ส่งเสริมจิต	ให้มัน	เกิดปัญญา
มีดวงตา	เห็นธรรม	ทางดำเนิน
หากโศกเศร้า	เหงาจิต	นั้นผิดแน่
นับว่าแย	ไกลห่าง	ทางเขาเขิน
รีบทำดี	อันประเสริฐ	น่าเพิลิตเพลิน
ควรจักเดิน	สายตรง	เป็นมงคล
“ปู่จันทร์ศรี”	ส่องธรรม	อันล้ำค่า
เชิญตามมา	กันเถิด	จะเกิดผล
รีบทำดี	คงมัน	บุญบันดล
จักนำตน	พ้นวิบัติ	สวัสดิ์ฯ

โดย สุเมโท ภิกขุ (สมาน อุบลพิทักษ์)
วัดป่าแสงอรุณ ขอนแก่น
๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เวลา ๐๑.๓๕ น.

คำถวายอาลัย
พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จันททีปเถร)
อดีตที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๙ (ธรรมยุต)
และอดีตเจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์ (พระอารามหลวง) จังหวัดอุดรธานี

พระเดชพระคุณ พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีป) เป็นพระมหาเถระซึ่งเป็นเสาหลักสำคัญของพระบวรพุทธศาสนา เป็นผู้นำกองทัพธรรมพระกัมมัฏฐาน และเป็นที่ศรัทธาเลื่อมใสของศิษยานุศิษย์และพุทธศาสนิกชน ท่านเปรียบเหมือนร่มโพธิ์ร่มไทรที่ให้ความร่มเย็นทางจิตใจ เป็นที่พึ่งพิงยามอ่อนล้า เป็นที่พึ่งและที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจแก่พระภิกษุ สามเณร และสาธุชนทั้งหลาย ผู้ใดได้ฟังคำเทศนาหรือได้เห็นท่านก็เกิดความเอือมเอ็นในใจ คนที่รุ่มร้อนมาก็กลับกลายเป็นลงได้ ด้วยเมตตาธรรมจากองค์ท่าน

วัดโพธิสมภรณ์บังเกิดความเจริญรุ่งเรืองทั้งด้านปริยัติและปฏิบัติก็ด้วยพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีป) เป็นผู้นำที่ให้การสนับสนุนการศึกษาด้านปริยัติ และเห็นความสำคัญของการปฏิบัติ ท่านส่งเสริมให้พระภิกษุ สามเณร อุบาสก และอุบาสิกา เกิดความสนใจและมีความเพียรในการศึกษาทั้ง ๒ ด้าน เพราะเป็นความรู้ที่จะต้องมีความคู่กัน จึงจะเกิดผลทางจิตได้ คือ ปฏิเวธ

พระเดชพระคุณ พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีป) เป็นพระผู้บริสุทธิ์ ผุดผ่องดั่งดวงจันทร์ที่อยู่เหนือเมฆฝน ท่านพ้นจากโลกธรรมทั้งปวง เป็นผู้บริสุทธิ์ในธรรมโดยแท้ จึงขอให้สาธุชนทั้งหลายพึงน้อมนำองค์ท่านเป็นเครื่องเตือนตนเตือนใจในการดำเนินตามรอยปฏิบัติอันงดงามตามแบบของท่าน โอวาทธรรมที่ท่านเมตตาสอนไว้เป็นอริยทรัพย์ที่จะคงอยู่กับทุกท่านที่น้อมนำไปปฏิบัติตราบนานเท่านาน

(พระเทพมงคลนายก)
เจ้าคณะจังหวัดอุดรธานี (ธรรมยุต)
วัดโพธิสมภรณ์

คำไว้อาลัย

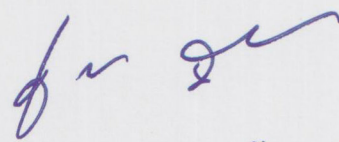
พระเดชพระคุณ พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จันททีโป) อดีตที่ปรึกษากรรมการมหาเถรสมาคม ที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๙ (ธรรมยุต) และเจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์ ได้ถึงแก่มรณภาพ เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๙ ด้วยความโศกเศร้า เสียใจ ให้เกิดแก่คณะสงฆ์จังหวัดอุดรธานี ตลอดจนศิษยานุศิษย์ผู้ที่มีความเคารพนับถือและศรัทธาญาติโยมพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย

นับเป็นการสูญเสียพระเถระที่ทรงความรู้ความสามารถด้วยพระธรรมวินัยเป็นอย่างดี โดยเฉพาะเป็นพระนักปราชญ์ในพระพุทธศาสนาเจริญด้วยวิสัยยุคกาล สมบูรณ์ด้วยอายุ วรรณะ สุขะ พละ เป็นผู้มีรตัตถญาณ เปี่ยมด้วยเมตตาธรรม มีศิลาจารวัตรตรงงาม และนำเคารพเลื่อมใสศรัทธากราบไหว้ แก่พุทธศาสนิกชนทั้งใกล้และไกลเปรียบเสมือนร่มโพธิ์ร่มไทรแห่งคณะสงฆ์ทั้งฝ่ายปริยัติและปฏิบัติที่สำคัญรูปหนึ่ง คำสั่งสอนของหลวงปู่ล้วนดำเนินรอยตามพระธรรมของพระศาสดา องค์สัมมาสัมพุทธเจ้า ที่สาธุชนควรน้อมนำไปประพฤติปฏิบัติเพื่อความผาสุกร่มเย็นแก่ตน

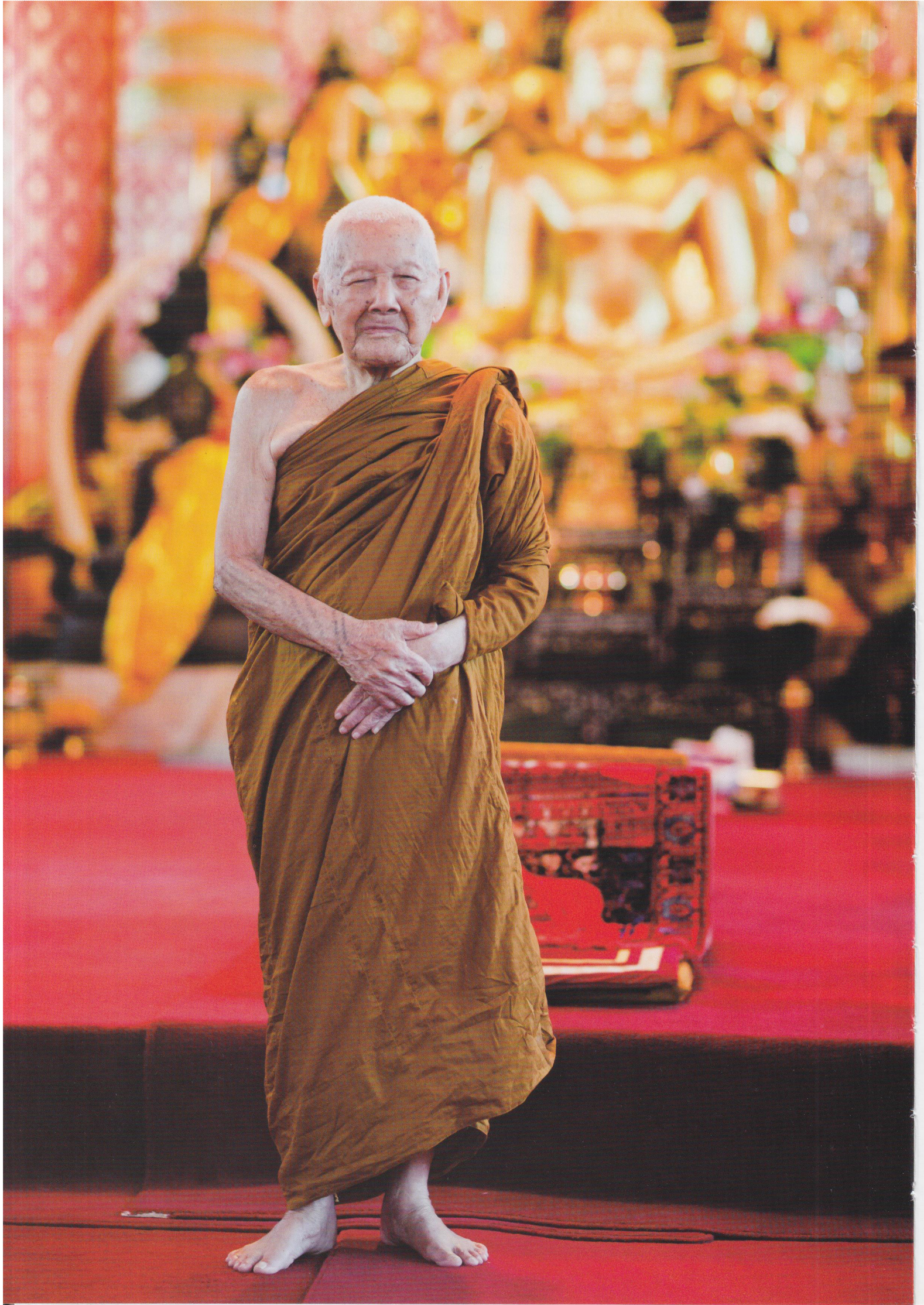
พระเดชพระคุณ ได้จากโลกนี้ไปอย่างสง่างาม เพราะได้บำเพ็ญศาสนกิจไว้อย่างมากมายเหลือคณานับ อาทิ ด้านการศึกษาพระปริยัติธรรมและงานด้านการศึกษา พระเดชพระคุณ เป็นครูสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม - บาลี ด้านตำแหน่งการปกครอง เป็นที่ปรึกษามหาเถรสมาคม (มส.) เป็นที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๙ (ธรรมยุต) และได้ลำดับสมณศักดิ์ที่ พระราชาคณะเจ้าคณะรองที่ พระอุดมญาณโมลี ศีลาจารวรภรณ์สาทรหิตานุกิตติวิมล โสภณธรรโมวาทานุสาสนี ตรีปิฎกธรรมมาลงกรณ์ ธรรมยุตติกคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี

ในท้ายที่สุดนี้ ขออนุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย บารมีธรรม กุศลกรรม ที่พระเดชพระคุณ ได้สั่งสมมานับการ ตลอดจนบุญกุศลทักษิณานุประทานที่ศิษยานุศิษย์ร่วมกันบำเพ็ญ จงบันดาลให้พระเดชพระคุณ พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จันททีโป) จงไปสู่สุคติ และมีความสุขในสัมปรายภพเทอญ.

ขอแสดงความไว้อาลัยด้วยความเคารพอย่างสูง

นายชยารุท จันท
ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี

ประนมกรตั้งจิตน้อมประณต
มือจรदन้อมใจเหนือเกศา
ก้มลงกราบแทบพื้นขอขมา
ถึงเวลาน้อมหลวงปู่สู่นิพพาน
ไอ้สิ้นแล้วแสงธรรมนำชีวิต
ไร้เข็มทิศส่องทางธรรมกัมมัฏฐาน
สิ้นหลวงปู่พระผู้รัตตัญญูนาน
พระผู้เป็นดังสายธารแห่งศรัทธา
แม้หลวงปู่ลาลับไปตามวัฏฏะ
แต่ธรรมะยังฝากไว้ให้ศึกษา
ให้ยึดมั่นในทาน ศีล ภาวนา
เจริญเมตตาเป็นหลักรักษาใจ
แม้วันนี้ไร้แสงจันทร์อันส่องแสง
เป็นคั่นแรมร้างแล้งอับแสงไข
ศิษย์ขอทำตามโอวาทหลวงปู่ฝากไว้
เป็นแสงธรรมนำทางไปตลอดกาล

คณะศิษย์ประพันธ์ถวายเป็นพุทธบูชาอุปัชฌาย์อาจารย์คุณ

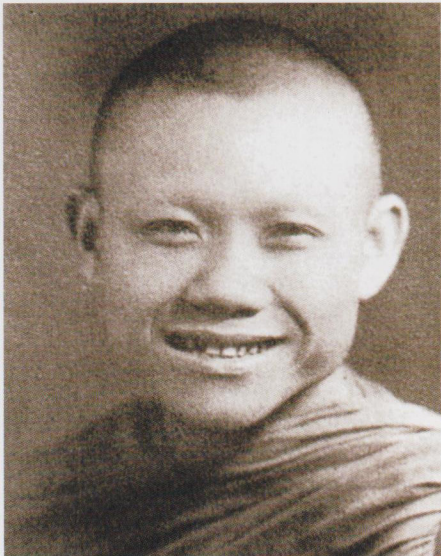
บทที่

๑

ประวัติและปฏิปทา
พระอุดมญาณโมลี
(หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป)

ประวัติสังเขปพระอุดมญาณโมลี

(หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป)

- นามเดิม : จันทร์ศรี แสนมงคล
กำเนิด : วันอังคารที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๔
บิดา : นายบุญसार แสนมงคล
มารดา : นางหลุน แสนมงคล
ภูมิลำเนาเดิม : บ้านโนนทัน ตำบลโนนทัน อำเภอเมืองขอนแก่น
จังหวัดขอนแก่น

บรรพชา : เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๘ อายุ ๑๔ ปี เป็นสามเณร
จันท์ศรี แสนมงคล ณ วัดโพธิ์ศรี บ้านโนนทัน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัด
ขอนแก่น โดยพระอธิการเป๊าะ ฐมฺมเมตฺติโก เจ้าอาวาสวัดโพธิ์ศรี เป็นพระอุปัชฌาย์

อุปสมบท : เมื่อวันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๔ อายุ ๒๐ ปี เป็นพระจันท์ศรี
ฉายา จันททีโป ณ วัดศรีจันทร์ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัด
ขอนแก่น โดยมีพระครูพิศาลอรัญญเขตต์ เป็นพระอุปัชฌาย์ พระอาจารย์สิงห์
ขนต์ยาโคมเป็นพระกรรมวาจาจารย์พระมหาปิ่น ปญฺญาพโล เป็นพระอนุสาวนาจารย์

มรณภาพ : วันพุธที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ เวลา ๒๐.๐๐ น. สิริอายุได้
๑๐๕ ปี ๒ เดือน ๔ วัน ๘๕ พรรษา

พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป)

พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) หรืออีกนามหนึ่งที่สาธุชนทั่วไปกล่าวขานด้วยความเคารพอย่างสูงว่า หลวงปู่ใหญ่ ท่านเป็นพระมหาเถระผู้รัตัญญู เปี่ยมด้วยเมตตาธรรม เจริญด้วยวิสัยการ สมบูรณ์ด้วยอายุ วรรณ สุขะ พละ เป็นที่น่าเคารพเลื่อมใสแก่บรรดาพุทธศาสนิกชนทั้งใกล้และไกล เปรียบเสมือนร่มโพธิ์ร่มไทรแห่งคณะสงฆ์ไทยทั้งฝ่ายปริยัติและปฏิบัติที่สำคัญรูปหนึ่ง คำสั่งสอนของหลวงปู่ล้วนดำเนินรอยตามพระธรรมของพระศาสดา องค์สัมมาสัมพุทธเจ้า ที่สาธุชนควรน้อมนำไปประพฤติปฏิบัติเพื่อความผาสุกร่มเย็นแก่ตนสืบไป

ชาติกำเนิด

หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป ได้ถือกำเนิดในสกุลแสนมงคล เมื่อวันอังคารที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๔ ตรงกับวันแรม ๓ ค่ำ เดือน ๑๑ ปีกุน ณ บ้านโนนทัน ตำบลโนนทัน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เป็นบุตรชายคนเดียวของพ่อบุญसार แสนมงคล และแม่หลุน แสนมงคล มีพี่ร่วมมารดาเดียวกัน (บิดาเก่าเสียชีวิตแล้ว) ทั้งสิ้น ๓ คน ได้แก่

๑. นางสาวปาน รังนามวาส
๒. นายขาน รังนามวาส
๓. เด็กหญิงทองมี รังนามวาส

ก่อนที่มารดาของท่านจะตั้งครรภ์นั้น ในคืนวันขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๓ มารดาเล่าว่า...

“ได้ฝันเห็นพระ ๙ รูป มายืนอยู่ที่ประตูหน้าบ้าน วันรุ่งขึ้น ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เพ็ญเดือน ๓ เป็นวันมาฆบูชา ได้เห็นพระกัมมัญฐาน ๙ รูป มาบิณฑบาต ยืนอยู่หน้าบ้าน ด้วยอาการสำรวมอินทรีย์ มีกิริยากายอันงาม แม่มองเห็นพระเถระเหล่านั้นก็เกิดความเลื่อมใสศรัทธาเป็นอย่างยิ่ง ดูเหมือนท่านจะมาโปรด จึงรีบจัดภัตตาหารใส่ภาชนะไปนั่งคุกเข่าประนมมือตรงหน้าพระเถระผู้เป็นหัวหน้า ยกมือไหว้ แล้วใส่บาตรจนครบทั้ง ๙ รูป จึงนั่งพับเพียบประนมมือพร้อมกล่าวขอพรว่า ‘ดิฉันอยากได้ลูกชายสัก ๑ คน จะให้บวชเหมือนพระคุณเจ้า เจ้าค่ะ’

พระเถระก็กล่าวอนุโมทนาว่า ‘เอว์ โหตุ เอว์ โหตุ เอว์ โหตุ’ คุณแม่ก็รับว่า ‘สาธุ สาธุ สาธุ’ แล้วพระเถระเหล่านั้นก็เดินจากไป”

อยู่ต่อมาได้ ๑ เดือน ก็ตั้งครรรค์ตามที่ปรารภเอาไว้ ครั้นถึงวันอังคาร แรม ๓ ค่ำ เดือน ๑๑ ปีกุน ตรงกับวันที่ ๑๐ เดือนตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๕๔ เวลาบ่ายก็คลอदลูกเป็นชาย

สนใจพุทธศาสนาแต่เยาว์วัย

ท่านมีอุปนิสัยสุภาพเรียบร้อย ว่านอนสอนง่าย ซื่อสัตย์สุจริต มีเมตตาปราณี ไม่ชอบเบียดเบียนรังแกสัตว์ ไม่อิจฉาริษยา ไม่ผูกโกรธจองเวร ผักเฝื่อนใจใน พระพุทธศาสนา ประกอบกับครอบครัวมีศรัทธาเลื่อมใส บำเพ็ญบุญกุศลอยู่เป็นประจำมาแต่เดิม จึงเป็นสิ่งที่สนับสนุนให้ท่านได้ก้าวเข้าสู่ร่มเงาแห่งพระพุทธศาสนา ได้อย่างราบรื่น

ไม่เบียดเบียนสัตว์

ในวัยเด็ก หลวงปู่มีลักษณะนิสัยที่แตกต่างจากเด็กทั่วไป คือไม่นิยมยิงนก ตกปลาเหมือนเด็กคนอื่น ๆ ไม่นิยมการเบียดเบียนชีวิตสัตว์ทั้งหลายมาแต่ยังเด็ก ท่านเล่าให้ฟังว่า...

“ในชีวิตหลวงปู่ ตั้งแต่เกิดมาเรื่องการฆ่าสัตว์นี้น้อยที่สุด จนกระทั่ง บวชเป็นเณร อายุ ๑๔ ปี ก็รักษาศีล ๑๐ และบวชเป็นพระก็รักษาศีล ๒๒ อยู่มาตลอดจนถึงปัจจุบัน”

ชีวิตในเพศบรรพชิต

หลวงปู่ ท่านได้เล่าเหตุการณ์ตอนที่ท่านอายุ ๑๔ ปี ช่วงที่จะได้เข้าสู่ ร่มผ้ากาสาวพัสตร์เป็นครั้งแรก และครองตนอยู่ในสมณเพศเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน เป็นไปด้วยความสะดวกราบรื่น สมดังที่มารดาได้อธิษฐานไว้ก่อนที่จะตั้งครรรค์ ดังนี้

“ในปี พ.ศ. ๒๔๖๘ หลวงพ่อเป๊ะ ได้พิจารณาเห็นว่ามีความสนใจในทาง สมณเพศจึงเรียกเข้าไปหาแล้วถามว่าเธอจะบวชไหม หลวงปู่ก็ตอบท่านว่า

บวชรับผม นับแต่วันนั้นมาท่านหลวงพ่อบุญก็สั่งท่องคำขานนาค พอหลวงปู่
ท่องคำขานนาคได้คล่องแคล่วแล้ว ก็เข้ากราบเรียนท่านหลวงพ่อบุญว่า กระผมท่อง
เพียง ๗ วัน ก็จำได้หมด พอว่าให้ท่านฟัง ท่านพูดว่าบวชได้แล้ว หลวงปู่ไปขอ
อนุญาตจากคุณแม่ว่าหลวงพ่อบุญจะบวชเณรให้ผม เมื่อคุณแม่ได้ยินคำพูดว่า
บวชเณรเท่านั้น ก็อนุญาตทันที มีความปิติยินดีเป็นอย่างยิ่ง สมจริงตามที่ตั้งใจไว้”

รักษาพระธรรมวินัย

หลวงปู่เล่าว่า...

“บวชเป็นเณรมหานิกายอยู่ ๔ ปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๖๘-๒๔๗๑ เพื่อนเขาชวน
ให้ไปกินข้าวเย็นกึ่งวันหนึ่งเลย ไม่เอาบอกว่ามันผิดศีล หิวก็ต้องอด ส่วนเพื่อน
ไอ้คนที่มันกิน ชักลากกินหัวบ้าง หิดบ้าง แต่หลวงปู่ไม่เป็นอะไรเลย เพราะ
รักษาศีล รักษาความสะอาด พออายุ ๑๗ ปี ก็ขอญัตติเป็นธรรมยุต”

เดินธุดงค์วัตรปฏิบัติกัมมัฏฐาน

หลวงปู่เล่าถึงประสบการณ์ที่ได้เคยออกเที่ยวธุดงค์กัมมัฏฐานในขณะ
เป็นสามเณร ดังนี้

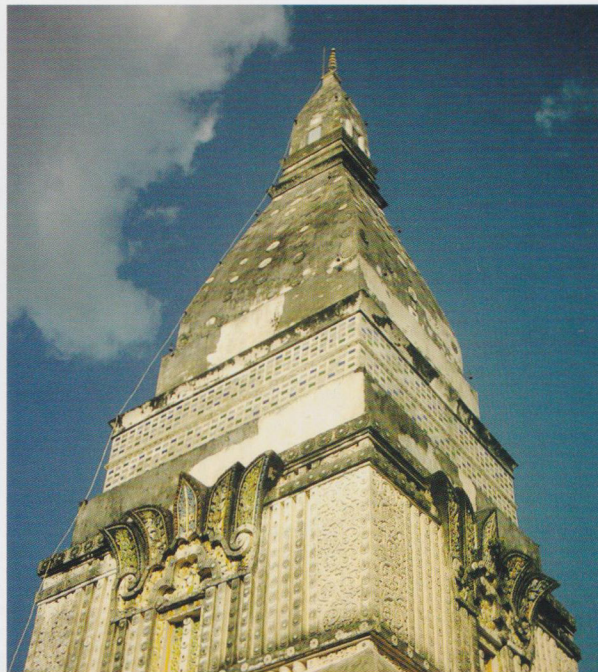
“ออกพรรษาแล้ว ต้นเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๒-๒๔๗๓ พระอาจารย์
อ่อน ญาณสิริ พร้อมด้วย พระลี พระสอน พระทองคำ พระวัน สามเณร
จันทร์ศรี สามเณรพรหม และสามเณรกลม คฤหัสถ์ ๑ คน กราบลา
พระอาจารย์สิงห์ ขนตยาโคโม ไปวิเวก ตำบลสาวถี พักที่ป่าช้าบ้านโนนรังได้
๑ เดือน กำนันได้นำราษฎรในบ้านสาวถี บ้านจั่ว จำนวนมาก มาฟังการอบรม
ศีลธรรมเป็นประจำทุกวัน

จากนั้นพระลี สิริธโร ผู้เป็นหัวหน้าคณะพระ ๔ รูป สามเณร ๑ รูป
กราบลาพระอาจารย์อ่อน ญาณสิริ เพื่อไปวิเวกต่อบนภูเก้า อำเภอโนนสัง จังหวัด
หนองบัวลำภู อันเป็นสถานที่สงบสงัด เป็นเวลา ๑ เดือน เดินทางไปวิเวกที่ถ้ำ
ผาปู่ จังหวัดเลย และพัก ๑ เดือน จากนั้นเดินทางมาพักบ้านนาสีดา พักที่
พระพุทธรบาทบัวบก ช่วยพระอาจารย์สีทัตถ์ พระอาจารย์บุญ ปัญญาโร
สร้างเจดีย์อยู่ ๑ เดือน ตอนนั้นหลวงปู่เป็นสามเณรอายุ ๑๗-๑๘ ปี ไปพักอยู่

หลวงปู่สีทัตถ์

พระธาตุพระพุทบาทบัวบก

คอกม้าบารส ก็ไปช่วยยกหิน ขนวัสดุ ทำเจดีย์ครอบรอยพระพุทบาท สมัยนั้น
ไม่มีปูนซีเมนต์ ใช้ปูนขาว เผาทางฝั่งไทยบ้าง ฝั่งลาวบ้าง ก่อขึ้นไปเรื่อย ๆ
พระอาจารย์สีทัตถ์ เป็นพระฝ่ายมหานิกาย พระอาจารย์บุญ เป็นพระฝ่าย
ธรรมยุต ก็มาช่วยกัน พระอาจารย์สีทัตถ์เป็นคนทำอุเทน มีญาติโยมจากฝั่งไทย
บ้างฝั่งลาวบ้าง มาช่วยงานก่อสร้างเป็นจำนวนมาก”

อุปัฏฐากรับใช้ครูบาอาจารย์

หลวงปู่เล่าว่า...

“เมื่อญัตติเป็นสามเณรธรรมยุตแล้ว ต้องฝึกหัดระเบียบ ขั้ววัตรของ
พระรัตนคัมมัฏฐาน ต่างองค์ต่างเอาใจใส่ในขั้ววัตร ขยันขันแข็งโดยเฉพาะ
การอุปัฏฐากรับใช้ครูบาอาจารย์ เช่น ล้างบาตร ชักย้อมสบงจีวร ต้มน้ำร้อนสรองน้ำ
ในตอนค่ำเข้าถวายเป็นบิณฑบาต บางวันกว่าจะได้จำวัดก็ราวเที่ยงคืน ตื่นตีสี่ ถวาย
น้ำบ้วนปากและไม้สีฟัน ถ้าเป็นฤดูหนาวก็ต้องต้มน้ำอุ่นถวายท่านล้างหน้า เป็นต้น
เวลาไปเที่ยวรุกขมูล ก็ต้องแบกกถลด สะพายบริวารของพระอาจารย์ด้วย โดยท่าน
พระอาจารย์สิงห์และท่านพระอาจารย์มหาปิ่น ได้วางระเบียบ ข้อสัมมาปฏิบัติ
เพื่อให้สาธุชนยึดถือปฏิบัติเป็นแนวทางอันเดียวกัน ซึ่งหลวงปู่ต้องตั้งใจศึกษาและ
ปฏิบัติตามให้ได้ครบถ้วน ด้วยความเคารพเทิดทูน”

พระครูพิศาลอรัญญเขต

พระอาจารย์สิงห์ ขนดยาคโม

พระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล

การอุปสมบท

เมื่อหลวงปู่ อายุ ๒๐ ปี ได้อุปสมบท ณ พัทธสีมา วัดศรีจันทร์ อำเภอเมือง ขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น วันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๔ เวลา ๑๕.๓๐ น.

พระครูพิศาลอรัญญเขต (จันทร์ เขมิโย ป.ธ.๓ น.ธ.โท) เป็นพระอุปัชฌาย์

พระอาจารย์สิงห์ ขนดยาคโม เป็นพระกรรมวาจาจารย์

พระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล (ป.ธ.๕ น.ธ.เอก) เป็นพระอนุสาวนาจารย์

มีพระอาจารย์กัมมัญฐาน ๒๕ รูป นั่งลำดับ

พระครูพิศาลอรัญญเขต ท่านเจ้าคณะจังหวัดขอนแก่นได้ให้ฉายาแก่ หลวงปู่จันทร์ศรีว่า “จันททีโป” อันมีความหมายเป็นมงคลว่า “ผู้มีแสงสว่าง เจิดจ้าดังจันทร์เพ็ญ”

หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป กราบคารวะหลวงปู่เทสก์ เทสรังสี
ที่วัดหินหมากเป้ง จังหวัดหนองคาย

บูรพาจารย์สอนธรรม

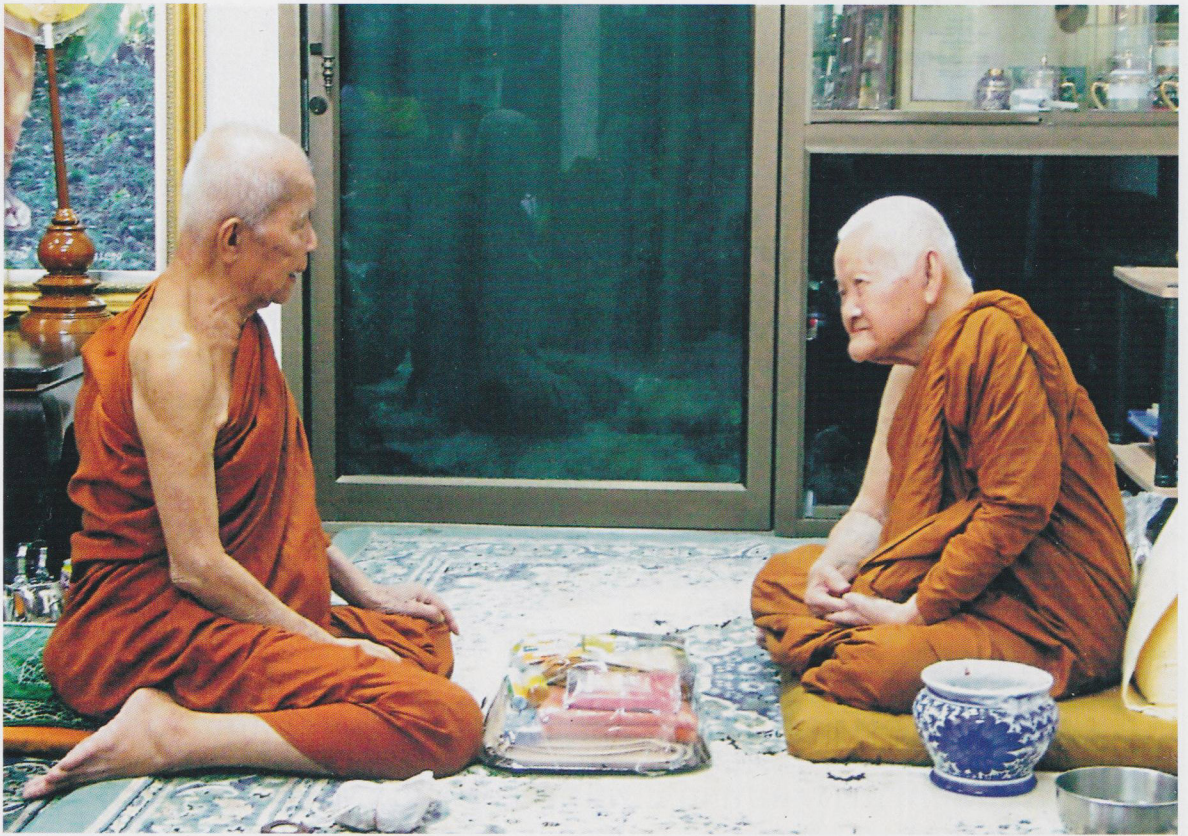
เมื่อหลวงปู่อุปสมบทได้เพียง ๗ วัน ท่านได้ติดตามหลวงปู่เทสก์ เทสรังสี หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ ได้ศึกษาธรรมปฏิบัติกับบูรพาจารย์ทั้งสอง ตั้งแต่เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๔ จนกระทั่งถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ ก่อนกราบลา หลวงปู่เทสก์ เพื่อขอไปศึกษาทางด้านพระปริยัติธรรมต่อในกรุงเทพมหานคร

กราบลาเพื่อศึกษาพระปริยัติ

หลังจากหลวงปู่ได้เข้ามาปฏิบัติกับหลวงปู่เทสก์ เทสรังสี ได้ ๑ พรรษา ท่านตั้งใจอยากจะศึกษาพระปริยัติ พอถึงเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๔๗๕ ท่านได้ กราบลาท่านหลวงปู่เทสก์ เทสรังสี เพื่อขอไปศึกษาพระปริยัติต่อที่กรุงเทพมหานคร โดยหลวงปู่เทสก์ ท่านได้ให้อวาทว่า “**ผู้จะปฏิบัติถูกต้องวัตรนั้น ความจริงต้อง เรียนรู้แผนที่จะเดินทางเสียก่อน จึงปฏิบัติได้ถูกต้อง คือ ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ เมื่อเรียนได้เป็นมหาเปรียญแล้วให้กลับมาปฏิบัติอีก**”

(แถวหน้า รูปที่ 2 จากขวา) พระมหาจันทรศรี จันททีโป
ถ่ายภาพหมู่หน้าพระอุโบสถ วัดบวรนิเวศวิหาร

หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน กราบเยี่ยมคารวะ
หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป ช่วงเข้าพรรษา

พบหลวงตามหาบัว ครั้งแรก

พ.ศ. ๒๔๘๓ ในขณะที่หลวงปู่พัก ณ วัดเจติยหลวง ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ขณะนั้น พระธรรมวิสุทธิมงคลยังเป็นพระบัว ญาณสมฺปนฺโน กำลังเรียน ป.ธ.๓ น.ธ.เอก อยู่ปฏิบัติใกล้วัดเทพโมลี (พิมพ์ ธรรมธโร) เวลานอนไม่มีมุ้ง นอนให้ยุงกัดตลอดคืน ท่านเล่าว่า

“หลวงปู่ได้ถวายมุ้งท่าน ๑ หลัง ท่านก็เป็นพระธรรมดาเป็นพระหนุ่ม หลวงปู่เป็นมหา ๓ ประโยค แล้วไปพักอยู่ที่นั่น เมื่อไปเห็นท่านนอนไม่มีมุ้ง บังเอิญ หลวงปู่ได้มุ้งไป ๒ หลัง หลังหนึ่งก็ใช้เอง เหลืออีกหลังหนึ่งก็เลยเอาไปถวายท่าน หลวงตาบัว แล้วก็ไม่ได้นึกได้ฝันว่าจะได้บุญได้กุศลมาก พอถวายแล้วท่านก็ใช้ จนมันขาดโน่นแหละ จนกระทั่งออกปฏิบัติก็มีภูฐานในกาลต่อมา ตั้งแต่นั้นมา ก็นับถือกันฉันพี่น้องเสมือนหนึ่งเกิดต้องมารดาเดียวกัน ต่างคนต่างก็ไปตามแนวทางปฏิบัติตามครูบาอาจารย์ ยึดหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต เป็นหลัก ส่วนหลวงปู่ก็ไปในทางด้านปริยัติและปฏิบัติไปด้วย”

หลวงตามหาบัวก็ได้เคยเทศน์ไว้ว่า

“ท่านกับเรามีความสนิทสนมกันมาตั้งแต่เป็นมหาเปรียญ ท่านเป็นมหาเราก็คือเป็นมหา จากนั้นท่านก็เลื่อนเป็นเจ้าคณะจังหวัด ที่แรกท่านไปอยู่วัดบวร จากนั้นก็ไปทางสมุทรสงคราม จากสมุทรสงครามก็มาอยู่ที่วัดโพธิ์ เป็นเจ้าคณะจังหวัด ตั้งแต่นั้นมาจนกระทั่งปานนี้ สนิทสนมกันมาก ท่านเกี่ยวข้องกับวัดนี้มาตั้งแต่เริ่มสร้างวัด ตอนนั้นท่านเจ้าคุณอุปัชฌาย์เรายังมีชีวิตอยู่ เราเข้าออกวัดโพธิ์ นี่เหมือนไปจ่ายตลาด”

(เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๙)

ภัยอันตรายแห่งพรหมจรรย์

ขณะที่หลวงปู่จำพรรษาอยู่ที่วัดหนองดู่ ท่านได้ประสบกับภัยอันตรายแห่งพรหมจรรย์ แต่ก็หาทางหลบหลีกจนพ้นภัยมาได้ด้วยดี ดังที่ท่านเล่าว่า...

“มีหญิงม่ายผัวตาย ๑ ปีแล้ว อายุ ๓๖ ปี มีลูกสาวคนเดียวอายุ ๑๖ ปี มีฐานะดี มีบ้าน ๓ หลัง มีนา ๓ แปลง ตั้งบ้านเรือนอยู่หนองสลิศ ห่างจากวัดหนองดู่ครึ่งกิโลเมตร หลวงปู่บิณฑบาตผ่านหน้าบ้านทุกวัน เธอใส่บาตรทุกวัน อยู่มา ๓ วัน เธอกับลูกสาวนำภัตตาหารมาถวายเพลทุกวัน กาลเวลาล่วงไป ความเคารพนับถือก็เพิ่มขึ้นทุกวันจนกลายเป็นความรัก

หลวงปู่มองเห็นกิริยาอาการผิดปกติ คิดในใจว่าแม่ม่ายคนนี้จะมาหลอกให้เราตายจากเพศพรหมจรรย์แน่นอน จึงพยายามทำความเพียรให้มากขึ้น บางวันเดินจงกรมนั่งภาวนาแก้จิตใจของตนว่า เรามาทำกิจพระศาสนาโดยพระบัญชาของเจ้าพระคุณสมเด็จฯ เจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุตเช่นนี้ จะมาลึกลาเลศเล่น ที่นี้เป็นการไม่สมควร จึงหวนระลึกถึงพุทธสุภาษิตบทหนึ่งว่า

อิตถิ มลํ พุทธมจริยสุส

ผู้หญิงเป็นอันตรายต่อพรหมจรรย์

เมื่อเหตุการณ์เกิดขึ้นเช่นนี้ เราควรจะหนีให้ห่างไกล ไปให้พ้นจากเขตอันตราย...หลวงปู่ก็หนีกลับมา ด้วยความมีชัยชนะได้ด้วยจิตอันผ่องใส”

ฟังเทศน์หลวงปู่มั่นครั้งแรก

หลวงปู่ได้กราบนมัสการหลวงปู่มั่น ฐริทตฺโต ครั้งแรก ณ หนองน้ำเค็ม จังหวัดอุดรธานี ภายหลังจากที่เจ้าคุณธรรมเจดีย์ (จุม พนฺธุโล) ได้กราบอาราธนา นิมนต์หลวงปู่มั่น ฐริทตฺโต กลับมาสู่ภาคอีสาน หลังจากไปวิเวกทางภาคเหนือ นานถึง ๑๒ ปี

“หลวงปู่มั่น ฐริทตฺโต ได้มาพักที่บ้านหนองน้ำเค็ม จำได้ว่าเป็น พ.ศ. ๒๔๘๔ ก่อนที่หลวงปู่จะไปจังหวัดสกลนคร ได้พบท่านพระอาจารย์มั่นเป็นครั้งแรก ไปฟังท่านเทศน์เรื่องธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ท่านเทศน์อยู่ที่บ้านหนองน้ำเค็ม ไปกับพระอริยคุณาธาร (เส็ง ปุสฺโส) ตอนนั้นท่านยังเป็นมหา ๖ ประโยค ยังไม่ได้เป็นเจ้าคุณ ท่านก็เป็นพระปฏิบัติเหมือนกัน ขณะที่ฟังหลวงปู่มั่น ฐริทตฺโต เทศน์ไป ๆ จิตมันก็นึกไปว่า ท่านแปลภาษาไม่ถูกต้องตามไวยากรณ์ที่เราเรียน ท่านเลยพูดขึ้นมาว่า ‘เอ้อ เราแปลหนังสือป่า ๆ เกือบ ๆ ไม่มีคนฟัง’ แล้วท่านก็เลยหยุด ไม่เทศน์ต่อ

ที่นี้หลวงปู่เลยนึกไปนึกมาว่า เอ เราคิดอย่างนี้เป็นการค้านการเทศน์ของท่านละมัง เลยนึกในใจว่าขอนิมนต์ให้หลวงปู่มั่นเทศน์ต่อ ท่านก็หัวเราะขึ้นเลยเทศน์ต่อเป็นชั่วโมงเลย เทศน์จนจบธัมมจักกัปปวัตตนสูตรนั้นแหละ ขยายความกามสุขัลลิกานุโยค อตตกิลมถานุโยค ทางสายกลาง คือ มัชฌิมาปฏิปทา อริยมรรคมีองค์ ๘ ปิดท้ายลงอริยสัจ ๔ มี ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค พอท่านเทศน์จบก็พูดว่า ‘มหา ฟังเทศน์เป็นยังงี้ คนป่าคนดงเทศน์ มันแปลหนังสือไม่ถูกต้องตามภาษาบาลี’ ท่านรู้ในจิตของเรา ที่แรกเคยได้ยินเขาล้อกันว่า ท่านมีญาณรู้จึกว่า ใครคิดยังงี้ หลวงปู่ไม่เชื่อ คือ เราเรียนภาษาบาลี เราไม่เชื่อง่าย ๆ”

กำไรแห่งชีวิตพรหมจรรย์

หลวงปู่เล่าให้ลูกศิษย์ฟังอยู่เสมอว่า ที่อยู่ในพระพุทธศาสนาจนตลอดรอดฝั่ง และได้รับความผาสุกร่มเย็นมาเป็นลำดับ ก็เพราะช่วงหนึ่งในชีวิตของท่านได้อุปัฏฐากรับใช้หลวงปู่มั่น ฐริทตฺโต ได้รับการฝึกหัดอบรมจนได้หลักในการปฏิบัติเรื่อยมา ซึ่งท่านใช้คำว่าเป็นกำไรแห่งชีวิตพรหมจรรย์ ท่านเล่าถึงความหลังด้วยความปีติและระลึกถึงพระคุณของหลวงปู่มั่น อันลึกซึ้งถึงจิตใจไว้ดังนี้

หลวงปู่มั่น ฐริทตฺโต

“ปี พ.ศ. ๒๔๘๔ เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช มีพระบัญชาให้ไปสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม และบาลีไวยากรณ์-ป.ธ.๓ ณ วัดป่าสุทธาวาส ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมืองฯ จังหวัดสกลนคร โดยพระอริยคุณาธาร (เส็ง ปุสฺโส) ขณะนั้นท่านยังเป็นเปรียญอยู่ เป็นเจ้าคณะจังหวัดสกลนคร (ธ)

พอออกพรรษาแล้ว คณะศรัทธาญาติโยมชาวจังหวัดสกลนคร ได้พร้อมกันจัดรถไปกราบอาราธนาหมื่นให้หลวงปู่มั่น ฐิริทตฺโต ไปโปรดชาวสกลนครบ้าง ต้นเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๔ หลวงปู่มั่น ฐิริทตฺโต จึงได้เดินทางไปสกลนครพักวัดป่าสุทธาวาส ๑๕ วัน มีพระเถรมากราบนมัสการและรับฟังโอวาทมิได้ขาด จากนั้นท่านก็ออกเดินทางไปพักที่เสนาสนะป่าบ้านนามน พอสมควรแล้ว ก็เดินทางมาพักที่บ้านโคก (บ้านเกิดพระอาจารย์กงมา จิรปุญฺโญ) และจำพรรษาที่นั่นในปี พ.ศ. ๒๔๘๕

ณ วัดป่าสุทธาวาส พระมหาเส็ง ปุสฺโส ได้มอบหมายให้หลวงปู่เป็นผู้ปฏิบัติดูแลประจำทุกวัน หลวงปู่มั่น ฐิริทตฺโต มีปฏิปทาฝ่ายวิปัสสนาธุระ อันเยี่ยมยอดหาที่เปรียบมิได้ สามารถกำหนดรู้เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในปัจจุบัน และอนาคตได้”

อุปัฏฐากหลวงปู่มั่น

“หลวงปู่เป็นคนปฏิบัติหลวงปู่มั่นจนกระทั่งว่าการบิณฑบาต ตอนเวลาเย็นขนาดนี้ท่านก็เดินจงกรม เมื่อท่านเดินจงกรมเสร็จก็ขึ้นไปบนศาลา ฉันทาร้อนน้ำชาเสร็จ ท่านก็ให้ออวาทแก่พระภิกษุสามเณร ซึ่งอยู่ในสำนักนั้นประมาณ ๔๐ หรือ ๕๐ รูป ส่วนครูบาอาจารย์ชั้นผู้ใหญ่ก็มี ท่านพระอาจารย์เทศก์ เทศฺรสี ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร ท่านพระอาจารย์อ่อน และท่านพระอาจารย์กงมา พอกลางคืนก็ไปนวดให้ท่าน

วันหนึ่งก็มีญาติโยม เขามาอาราธนาท่านว่า การบิณฑบาตนั้น ไม่ต้องเข้าไปถึงในเมือง ให้อยู่นอกวัดประมาณสัก ๑๐ เส้น แล้วผู้ที่จะมาใส่บาตรนั้นก็จะมีพวกคุณแม่หนุ่ม แม่nil คุณวิศิษฐ์ คุณวิเศษ และกลุ่มลูกหลานที่เขาสร้างวัดนั้นมาใส่บาตร หลวงปู่ก็สละบาตรให้ พอไปรับบาตรถึงจะเอาใส่มือท่าน และก็

ไม่ไกลจากที่รับบาตร ขนาดนอกวัด เพราะตอนนั้นอายุท่านประมาณ ๗๐ แล้ว
แต่ยังแข็งแรง”

หลวงปู่มั่นสอนวิธีภาวนา

“ในวันหนึ่ง พอกลางคืนหลวงปู่ก็ไปนวดให้หลวงปู่มั่น นวดไป ๆ ก็เรียน
ถามท่านว่า ‘หลวงปู่ ๆ จิตเป็นโสดา สกิทาคา อนาคา มันเป็นอย่างไร’ ท่าน
ไม่ตอบ แต่ไล่ลงไปเดินจงกรม ไปเดินจงกรมได้ ๒ ชั่วโมง จิตมันไม่รวมจึงขึ้นมา
บนกุฏิ กราบเรียนท่านว่า จิตมันฟุ้งซ่าน มองเห็นแต่หน้าสตรี ท่านก็ไล่ลงให้
ไปเดินอยู่อย่างนั้นแหละ พอเดินไปเดินมาขึ้นมาอีก

พอวันที่ ๗ ท่านทรมาน ประมาณตั้งแต่ ๔ หุ่่ม ให้หลวงปู่มั่นสมาธิ ท่านก็
นอนอยู่บนเตียงนี้แหละ ทีนี้ท่านคุมจิตเรา เวลาท่านคุมจิต จิตเรามันคิดไปไหน ๆ
ท่านก็ทักเรื่อย ๆ จนกระทั่งเราเกิดความรู้สึกกลัวท่านเพราะท่านรู้จักวาระจิตเรา
จริง ๆ ไม่กล้าคิดไปไหน ท่านบอกว่าให้เอาสติควบคุมจิต ดิ่งเข้ามาอยู่ที่หัวใจ
ให้ว่าพุทโธ ๆ จนจิตสงบ แล้วใช้ปัญญาพิจารณากายของตน ตั้งแต่หนังที่หุ้มห่อ
ร่างกายอยู่นี้ ให้จิตเห็นเป็นอสุภกรรมฐาน เป็นของสกปรกน่าเกลียด เมื่อตายแล้ว
ไม่มีใครต้องการ สังขารทั้งปวงตกอยู่ในไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา
ด้วยกันทั้งนั้น เวลา ๐๒.๐๐ น. จิตของหลวงปู่ สงบจากอารมณ์ภายนอกที่จะมา
สัมผัส เกิดความสว่างขึ้นกับจิต พอจิตรวมได้ รู้สึกว่ากายมันเบา นิ่งอยู่ตลอด
จนกระทั่งถึงตี ๕ ท่านก็บอกว่า ‘เฮ้ย มหา ก่อนที่จะถอนจิตนั้น ให้ตั้ง
สติสัมปชัญญะ ทวนกระแสดิจิต ดูซิว่า ก่อนจิตจะสงบได้นั้นมันยึดอารมณ์
อะไร’ หลวงปู่ก็ทวนกระแสดิจิต ๑๐ ครั้ง ว่าเราทำอะไร จิตถึงได้รับผลอย่างนี้
ท่านบอกให้กราบ ๓ ครั้ง แล้วท่านพูดว่า ‘วันนี้ มหาภาวนาได้ดีพอสมควร
จำวิธีพิจารณาจิตไว้นะ อย่าปล่อยให้ทำภาวนาอย่างนี้ทุกวัน’ แล้วก็กราบพระ
เตรียมไปบิณฑบาต หลวงปู่ก็ได้หลักใจจากหลวงปู่มั่น จนตั้งแต่บัดนั้นมา กระทั่ง
อยู่มาจนกระทั่งบัดนี้ เรียกว่า เป็นโชคดี ตอนนั้นอายุ ๒๙ ปี เตรียมจะลาสิกขา
อยู่แล้ว ในตอนนั้นก็มียุวกสาวทนายมาใส่บาตรอยู่เรื่อย สวย บางทีก็มาขอสงขจิ๋ว
ของเราไปชัก แต่หลวงปู่ก็ไม่ให้”

หลักการปฏิบัติ

“หลวงปู่ได้หลักการปฏิบัติสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานจากหลวงปู่มัน ฐิตตตมหาเถระ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิปัสสนาธุระ เป็นพระบูรพาจารย์ของพระธาตุกัมมัฏฐานเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในภาคอีสาน การที่ได้รับการศึกษาอบรมจิตภาวนากับท่าน ๑๕ วัน สามารถทำจิตของตนให้มั่นคงในการดำรงเพศสมณะ ตั้งแต่นั้นมาพยายามภาวนาตามแบบที่ท่านสอน คือ เอาพุทโธคำเดียวนั้นละ และก็พิจารณาอสุภกรรมฐานไปด้วย ผลที่ได้รับคือจิตสงบ เยือกเย็น จากสิ่งแวดล้อมภายนอกที่จะมากระทบทางตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ได้รับแสงสว่างอันเกิดจากภาวนาตามสมควรแก่ฐานะ นับว่าเป็นลาภอันประเสริฐ ซึ่งเกิดจากดวงจิตของเรา ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าอัศจรรย์ยิ่งนัก ถึงกับท่านพูดกับหลวงปู่ว่า ‘มหาภาวนาเป็นควรเลิกเรียนปริยัติ ออกปฏิบัติกัมมัฏฐานอีก จะได้พ้นทุกข์ ประสบแต่ความสุขกาย สุขใจ ไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิดในวัฏสงสารอีก ดังนี้ เป็นต้น’

เป็นอันว่าได้อุปฐากใกล้ชิดกับหลวงปู่มัน ฐิตตตมหาเถระ ช่วงระยะหนึ่งเป็นเวลา ๑๕ วัน ท่านจึงจากไปในปีนั้น หลวงปู่ได้กำไรแห่งชีวิต ทำศาสนกิจอยู่ในเพศพรหมจรรย์จนถึงปัจจุบัน”

สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์
(หม่อมราชวงศ์ชิน นภวงศ์)

ตอบแทนพระคุณบูรพาจารย์

แต่เดิมนั้น พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จันททีโป) เมื่อครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่พระสิริสารสุธี ไม่ได้คิดว่าจะได้มาพักจำพรรษาอยู่ที่วัดโพธิสมภรณ์เป็นเวลาหลายมาตามพระบัญชาของเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ เมื่อกลับไปเข้าเฝ้าสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร เพื่อกราบทูลขอกลับมาอยู่สำนักเดิม ด้วยมีความประสงค์จะศึกษาเล่าเรียนให้สูงขึ้น ๑ ขึ้นไป พระองค์รับสั่งว่า “ยังหาตัวแทนไม่ได้” ก็เลยต้องอยู่พักจำพรรษาต่อไปจนกระทั่งสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ท่านสิ้นพระชนม์ ก็ยังไม่ละความตั้งใจเดิม

อยู่ต่อมาพระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล) ก็มาถึงแก่มรณภาพลงอีก เมื่อได้ย้อนระลึกถึงพระคุณที่ได้รับความอุปถัมภ์บำรุงด้วยเมตตาธรรมตลอดมา จากสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ และพระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล) ตลอดจนบรรดาพระบูรพาจารย์สายพระป่าก็มีพื้นฐานทุกท่านทุกองค์ หลวงปู่จึงได้ตั้งใจเสียสละรับเอาภาระธุระในกิจการพระศาสนา เพื่อสนองพระเดชพระคุณด้วยความยินดี เต็มความสามารถที่จะทำได้ จนถึง พ.ศ. ๒๕๐๗ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้วัดโพธิสมภรณ์ เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ และในปีเดียวกันหลวงปู่ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์ พระอารามหลวงชั้นตรี เป็นเจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์ รูปที่ ๓

ลำดับเจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์ พระอารามหลวงชั้นตรี

รูปที่ ๑ พระครูธรรมวินยานุยุต (หนู) พ.ศ. ๒๔๕๐-๒๔๖๕

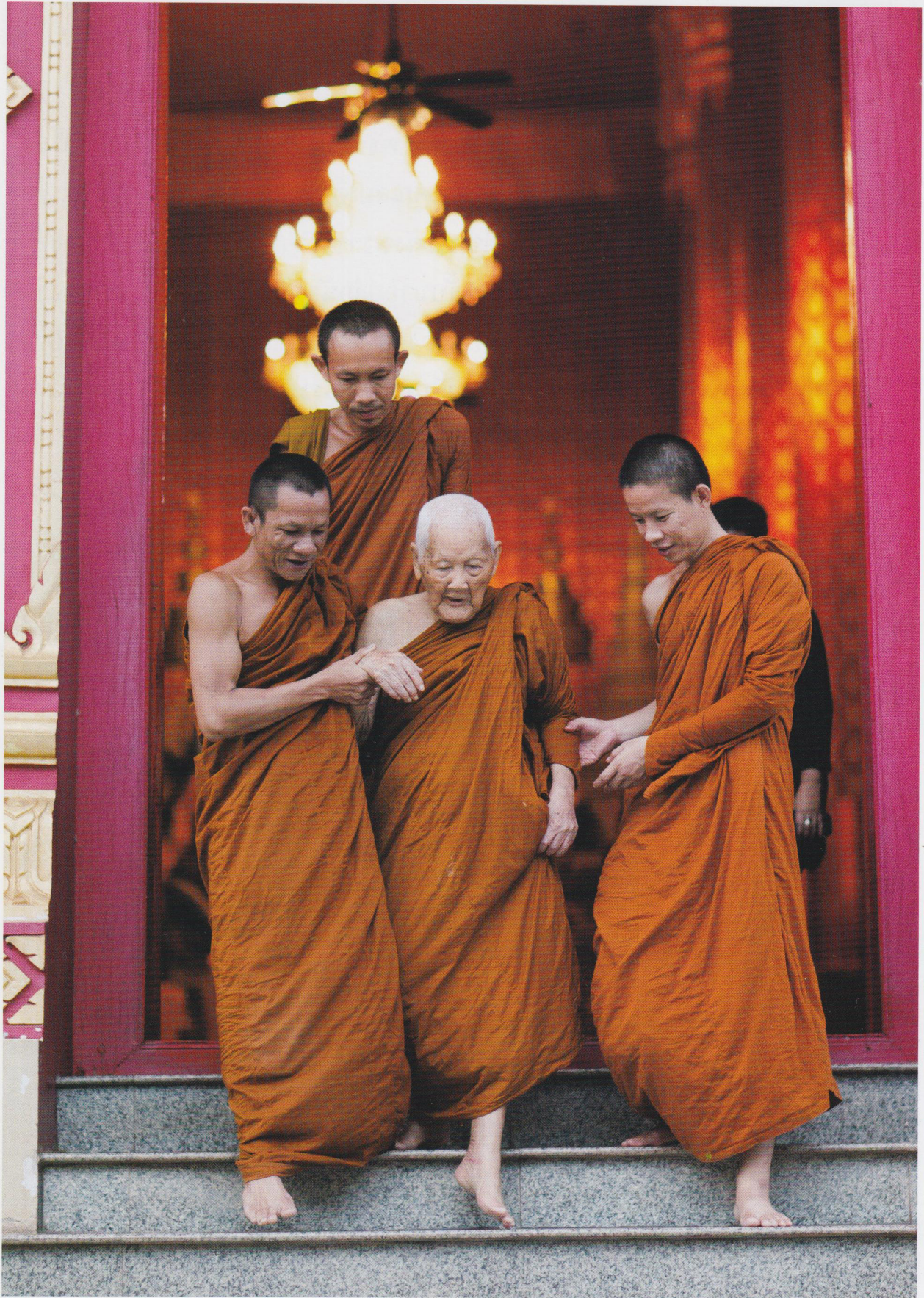
รูปที่ ๒ พระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล) พ.ศ. ๒๔๖๖-๒๕๐๕

รูปที่ ๓ พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จันททีโป)

พ.ศ. ๒๕๐๕-๒๕๕๙

รูปที่ ๔ พระสุทธิสารเมธี (พระมหาวงศ์ไทย สุภาวโส)

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร รักษาการเจ้าอาวาส ตั้งแต่วันที่
๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙-ปัจจุบัน

หลวงปู่อายุย่างเข้า ๑๐๐ ปี

ชีวิตในปัจจุบันวัย

หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป เป็นพระมหาเถระผู้รัตัญญู เข้าสู่ร่มเงาแห่งพระพุทธศาสนาเป็นเด็กวัดตั้งแต่อายุ ๑๐ ปี เริ่มชีวิตในร่มผ้ากาสาวพัสตร์ตั้งแต่อายุ ๑๔ ปี トラバจนมรณภาพ อายุ ๑๐๕ ปี ๒ เดือน ๔ วัน ท่านใช้ชีวิตอยู่ในสมณเพศ เริ่มต้นที่ฝ่ายมหานิกาย และต่อมาัญัตติเป็นฝ่ายธรรมยุต เคยเที่ยววิเวกปฏิบัติภาวนาตามป่าเขา และจากนั้นได้ไปศึกษาปริยัติที่กรุงเทพมหานคร หลวงปู่จึงเป็นผู้มีโอกาสดีที่ได้เรียนรู้ทั้งหลักปริยัติและหลักปฏิบัติ ทำให้ท่านดำรงชีวิตอยู่ในครรลองแห่งศีลธรรมมาตลอดรอดฝั่ง トラバจนกระทั่งมรณภาพ

หนึ่งในวัยเด็ก ไม่ทันรู้เดียงสา ท่านก็ยังตระหนักในบาปบุญคุณโทษ รู้จักละเว้นในสิ่งที่ไม่ดี โดยเฉพาะการเบียดเบียน ทำลายชีวิตสัตว์ เทบจะเรียกได้ว่าในชีวิตของท่านมีน้อยที่สุด ปรารภนาให้สัตว์ทั้งหลายอยู่เย็นเป็นสุข ไม่อาฆาตจองเวร ผูกโกรธพยาบาท ไม่ถือสีถือสา ให้อภัยแก่สัตว์ บุคคลทั้งปวง แม้จะมาเบียดเบียนก็ตาม เป็นผู้ว่านอนสอนง่าย เคารพอ่อนน้อมในผู้ใหญ่ ไม่กระด้างถือตัว กิริยามารยาทสุภาพเรียบร้อย อ่อนโยน ตั้งอยู่ในพรหมวิหารธรรม ดังที่พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน) กล่าวไว้ว่า **“ท่านเจ้าคุณวัดโพธิ์ นี้อีกิริยานิสัยท่านดินะ เรียบร้อย ๆ มาตั้งแต่ต้น...”**

ตั้งแต่ท่านเข้ามาอยู่ในร่มผ้ากาสาวพัสตร์ เริ่มต้นที่ความเป็นสามเณรในวัยเด็กเพียง ๑๔ ปี ก็ตั้งใจรักษาศีล มิให้ต่างพร้อย หรือขาดทำลาย ท่ามกลางหมู่เพื่อนสามเณรที่ยังซุกซน สนุกสนาน กำลังกินกำลังนอน ต่างพากันละเลยม่วงเกินสิกขาบทบ้าง ท่านสามารถหักห้ามใจ ไม่ประพฤติดิตศีลธรรมไปตามเพื่อน ๆ ทั้งยังบอกเตือนและห้ามเพื่อน ๆ มิให้กระทำความผิด เพราะมีความละเอียดและเกรงกลัวต่อบาปมาประจักษ์ตั้งเดิม ประกอบกับได้เข้ารับการอบรมปมนิสัยตั้งแต่เป็นสามเณรน้อย กับครูบาอาจารย์ พระรุดงค์กัมมัฏฐานสายหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต ซึ่งมาเผยแผ่ธรรม ณ จังหวัดขอนแก่น ทำให้ท่านดำรงมั่นในหลักธรรมวินัย สรรวมระวังความประพฤติของตนให้อยู่ในกรอบแห่งศีลธรรม นำพาให้ชีวิตในสมณเพศของท่านรอดพ้นจากความเสื่อมเสียใด ๆ เจริญงอกงามเติบโตใหญ่ในพระพุทธศาสนา เป็นพระมหาเถระ ผู้รัตัญญู เป็นพระอุปัชฌาย์

ผู้เปี่ยมด้วยเมตตา รุ่งเรืองด้วยจตุรพิธพรชัย ทั้ง ๔ เป็นศูนย์รวมศรัทธาของ ศิษยานุศิษย์และพุทธศาสนิกชนผู้ใฝ่หาสันติสุขอันแท้จริง แม้อายุจะล่วงเข้าวัยชรา หลวงปู่ยังคงอุตสาหะบำเพ็ญประโยชน์แก่พระบวรพุทธศาสนา และอนุเคราะห์ แก่ก่อกุลโลกไว้เป็นอเนกประการ เช่น พระบรมธาตุธรรมเจดีย์ ศาลา ๑๐๐ ปี พระอุดมญาณโมลี หอเมตตาธรรมบำบัดวิฤต (CICU) โรงพยาบาลอุดรธานี

หลวงปู่เจริญอายุได้ ๑๐๕ ปี ๒ เดือน ๔ วัน กว่าจะมาถึงวันนี้ หลวงปู่ ได้ก้าวผ่านช่วงเวลาที่วิฤตในเรื่องสุขภาพถึง ๕ ครั้งในช่วงเวลาเพียง ๕ ปี มาด้วยความราบรื่น อย่างที่หาได้โดยยาก แสดงให้เห็นถึงอานิสงส์ผลบุญโดย แท้จริง ที่บันดาลสิ่งอันน่าปรารถนาให้บังเกิดแก่หลวงปู่ สมดังคำตรัสของ พระพุทธเจ้าที่ว่า

“สิ่งที่น่าปรารถนา น่ารักใคร่ ชอบใจ แต่ได้โดยยาก ๕ อย่าง คือ อายุ วรรณะ สุข ยศ และสวรรค์ ทั้ง ๕ อย่างนี้ ไม่สามารถมีได้ด้วยการอ้อนวอน... ผู้ใคร่จะได้สิ่งเหล่านี้ ควรบำเพ็ญปฏิบัติที่จะทำให้ได้สิ่งเหล่านี้จึงจะได้ ผู้ให้สิ่งที่น่าพอใจ ย่อมได้สิ่งที่น่าพอใจ ผู้ให้สิ่งที่เลิศ ประเสริฐและ ประเสริฐสุด ย่อมได้สิ่งที่เลิศ ประเสริฐและประเสริฐสุด...”

อายุ วรรณะ สุข และยศ ที่ปรากฏขึ้นกับหลวงปู่ ย่อมเป็นอุทาหรณ์ อย่างเป็นรูปธรรมในเรื่องหลักกรรมและผลของกรรมที่ตามให้ผลแก่ผู้กระทำ โดย ไม่ลำเอียง ไม่เลือกที่รัก มักที่ชัง ไม่ขึ้นกับความเชื่อหรือไม่เชื่อของผู้ใด ไม่มีที่ลับ ที่แจ้ง ย่อมติดตามบุคคลนั้นไปเหมือนเงาตามตัว รอกาลที่จะให้ผลอันสมควรแก่ เหตุนั้น ๆ เหตุดี ย่อมให้ผลเป็นความสุขในภายหลัง เหตุชั่ว ย่อมให้ผลเป็น ความทุกข์ในภายหลัง

ดังจะกล่าวถึงเหตุการณ์อาพาธหนักที่ผ่านมาโดยสังเขป เพื่อประกอบ การพิจารณาของวิญญูชนทั้งหลาย ให้เพิ่มพูนความศรัทธาเลื่อมใสอันประกอบ ด้วยปัญญาเป็นเครื่องส่องทางและปฏิบัติตนให้เหมาะสมในฐานะศิษย์และ พุทธศาสนิกชนพึงกระทำเพื่อปฏิบัติบูชาแด่หลวงปู่ โดยชอบยิ่ง ตามหลัก พระธรรมวินัย

ประวัติการอาพาธหนัก

อาพาธหนัก ครั้งที่ ๑

หลวงปู่มีโรคประจำตัวที่สำคัญ คือภาวะลิ้นหัวใจหลอดเลือดแดงใหญ่ตีบ (aortic stenosis) ร่วมกับภาวะหัวใจเต้นไม่สม่ำเสมอ (sick sinus syndrome) แต่ไม่มีกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือด นอกจากนี้ก็เป็นการเสื่อมสภาพตามวัย เช่น โรคขาดไทรอยด์ฮอร์โมน โรคกระดูกพรุน โรคไขกระดูกฝ่อ ก่อนหน้านี้ก็มีอาการอาพาธบ้าง เช่น เป็นไข้หวัด หรือบางครั้งเป็นโรคปอดบวม ต้องเข้านอนพักรักษาตัวที่โรงพยาบาล แต่ก็ไม่ถึงกับรุนแรงมากนัก โดยปกติหลวงปู่จะระมัดระวังในเรื่องสุขภาพ และยินดีปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์ บ่อยครั้งที่ท่านจะบันทึกอาการอาพาธและคำแนะนำต่าง ๆ ไว้ด้วยตนเอง เพื่อเตือนความจำ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วน ดังเช่น

ต้นเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ หลวงปู่บ่นเจ็บเล็กน้อยที่กระดูกซี่โครงด้านซ้ายเวลาฉันภัตตาหาร เป็นมา ๒-๓ วัน พระอุปัชฌาย์จึงกราบขอโอกาสดูในช่องปากท่าน พบก้อนเนื้อขนาดเท่าปลายนิ้วก้อยที่กระดูกซี่โครงด้านซ้าย ลักษณะผิดปกติ จึงกราบอาราธนาหมอด์หลวงปู่ไปตรวจวินิจฉัยที่โรงพยาบาลวัฒนา* แพทย์ได้ตัดชิ้นเนื้อไปตรวจพบว่าเป็นเนื้องอกชนิดลึกลาม จึงกราบอาราธนาหมอด์หลวงปู่ไปตรวจวินิจฉัยและรักษาเพิ่มเติมโดยละเอียดที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ กรุงเทพมหานคร หลวงปู่รับนิมนต์ และเดินทางเข้าพักรักษาอาการอาพาธ ณ ตึกวชิรญาณวงศ์ ชั้น ๔ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ กรุงเทพมหานคร ในวันที่ ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ โดยเป็นคนไข้ในพระบรมราชานุเคราะห์

คณะแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ได้ทำการตรวจเพิ่มเติมโดยละเอียด รวมถึงประเมินความพร้อมด้านสุขภาพหากต้องเข้ารับการผ่าตัด และได้ประชุมสรุปความเห็นกราบเรียนถวายหลวงปู่ ว่าน่าจะเป็นโรคเนื้องอกกระดูกซี่โครงชนิดลึกลามระยะเริ่มแรก สันนิษฐานว่าสาเหตุเกิดจากการระคายเคืองของการเคี้ยวหมาก รักษาโดยการผ่าตัด หากสามารถนำก้อนเนื้องอกออกได้หมดก็ไม่จำเป็นต้องฉายแสงหรือให้ยาเคมีบำบัด และกราบอาราธนาหมอด์หลวงปู่เข้ารับการผ่าตัด หลวงปู่ตอบรับนิมนต์ และเข้ารับการผ่าตัดในวันที่ ๒๖ สิงหาคม

* โรงพยาบาลวัฒนา คือ โรงพยาบาลนอร์ทอีสเทอร์น-วัฒนา

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้นายอรรถนิติ ดิษฐอำนาจ องคมนตรี
เชิญแจกันดอกไม้พระราชทานมาถวายแด่หลวงปู่จันทร์ศรี จนฺททีโป

พ.ศ. ๒๕๕๔ ใช้เวลาผ่าตัดนาน ๓ ชั่วโมงครึ่ง ผลการผ่าตัดเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

หลังการผ่าตัดวันที่ ๒ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา โปรดให้กรมวังผู้ใหญ่ เชิญแจกันดอกไม้มาถวายสักการะ และสอบถามอาการอาหารของหลวงปู่ คณะศิษยานุศิษย์ต่างรู้สึกสำนึกในพระกรุณาเป็นล้นพ้น

วันที่ ๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๔ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้นายอรรถนิติ ดิษฐอำนาจ องคมนตรี เชิญแจกันดอกไม้พระราชทานมาถวายแด่หลวงปู่จันทร์ศรี จนฺททีโป ขณะพำนักรักษาอาการอาหาร ณ ตึกวชิรญาณวงศ์ ชั้น ๔ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ กรุงเทพมหานคร คณะศิษยานุศิษย์ต่างรู้สึกสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น

หลังจากผ่าตัดมาได้จนถึงสัปดาห์ที่ ๔ แผลประสานกันสนิทดี เริ่มให้
ฉันอาหารเหลว ค่อยเพิ่มขึ้นทีละน้อย โดยมีนักกายภาพบำบัดมาช่วยฝึกการกลืน
และการพูด นับเป็นช่วงเวลาที่เหนื่อยยากเป็นอย่างยิ่ง เพราะการเปลี่ยนแปลง
สภาพของอวัยวะภายในช่องปากและริมฝีปากหลังผ่าตัดทำให้กลืนยากต้องระวัง
สำลัก และยังคงปวดแผลในเวลากลืน โดยใช้วิธีค่อย ๆ ฉันทีละน้อย และค่อย ๆ
เพิ่มปริมาณขึ้นตามลำดับ หากเหนื่อยหรือสำลักก็หยุดพักรอก่อน ด้วยความอดทน
เข้มแข็ง และความพยายามอันยอดเยี่ยมของหลวงปู่ ทำให้ท่านสามารถกลับมา
ฉันอาหารทางปากได้ตามปกติอีกครั้งหนึ่ง

ในวันที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ คณะแพทย์พยาบาล โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
ผู้ดูแลรักษาและผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใส ต่างพร้อมเพรียงกันกราบทำวัตรขอขมาแด่
หลวงปู่และร่วมทำบุญทอดผ้าป่าสมทบทุนสร้างหอเมตตาธรรมบำบัดวิกฤต
(CICU) โรงพยาบาลอุดรธานี เป็นปฐมฤกษ์เพื่อน้อมถวายกุศลบูชารักษาราคาคุณ
ให้หลวงปู่มีสุขภาพแข็งแรง อายุยืนยาว

ในวันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ คณะแพทย์อนุญาตให้หลวงปู่กลับวัดได้
รวมเวลาพักรักษาอาการอาหารทั้งสิ้น จำนวน ๔๒ วัน โดยหลวงปู่เดินทางกลับ
มาถึงวัดโพธิสมภารณ์ ในเย็นวันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ และทันเวลาพอดีกับ
งานบำเพ็ญกุศลอายุวัฒนะครบ ๑๐๐ ปี ซึ่งคณะธรรมยุตและคณะศิษยานุศิษย์
ร่วมกันเป็นเจ้าภาพ ตระเตรียมงานในครั้งนี้กันอย่างพิเศษด้วยความปิติยินดีที่
หลวงปู่ได้เจริญอายุครบ ๑๐๐ ปี และหายจากอาการอาหาร โดยพระบาทสมเด็จพระ
พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมรับ
การจัดงานบำเพ็ญกุศลอายุวัฒนะดังกล่าวอยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์

แพทย์โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ผู้ถวายการผ่าตัดก้อนเนื้ออกได้มีจิตศรัทธา
เดินทางมากราบเยี่ยมหลวงปู่เดือนละ ๑ ครั้ง เป็นประจำทุกเดือน ติดต่อกันนาน
๑ ปี ตรวจไม่พบรอยโรคใหม่ แผลผ่าตัดเรียบรอยดีมาก ผลเอกซเรย์คอมพิวเตอร์
บริเวณช่องปากปกติดี

หลวงปู่กลับมาพำนักที่วัดโพธิสมภรณ์ หลังหายจากการอาพาธ ครั้งที่ ๑
วันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

อาพาธหนัก ครั้งที่ ๒

ในตอนกลางดึกของวันที่ ๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ หลวงปู่มีอาการเป็นลมหมดสติ ประมาณ ๑๕-๓๐ วินาที แล้วกลับมาเป็นปกติ แต่จำไม่ได้ว่าขณะมีอาการนั้นเป็นอย่างไร พระอุปัฏฐากจึงกราบอาราธนานิมนต์ไปตรวจรักษาที่โรงพยาบาลวัฒนา เข้าพักที่ห้องไอซียู ๑ วัน ไม่พบอาการผิดปกติ แพทย์จึงอนุญาตให้กลับวัด

ในวันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ หลวงปู่มีอาการเป็นลมหมดสติ ๒ ครั้ง ขณะกำลังเดิน ๑ ครั้ง และขณะพักจำวัด ๑ ครั้ง ได้แจ้งให้แพทย์ผู้รักษาหลวงปู่ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ได้รับทราบ และเห็นควรกราบอาราธนานิมนต์หลวงปู่ไปตรวจรักษาให้ละเอียดที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ หลวงปู่ตอบรับนิมนต์

วันที่ ๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ เดินทางไปกรุงเทพมหานคร โดยเครื่องบินสายการบินไทย เข้าพักที่ชั้น ๑๙ ตึก สก. โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ แผนกโรคศัลยกรรมทรวงอก โดยได้รับความสะดวกและการดูแลรักษาเป็นอย่างดีจากคณะแพทย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญ และเครื่องมือที่ทันสมัย ขณะพำนักที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ หลวงปู่มีอาการเป็นลมหมดสติชั่วคราว ๔-๕ ครั้ง ห่างกันประมาณ ๑-๒ ชั่วโมง ต่อครั้ง ทางคณะแพทย์ได้ตรวจพบและบันทึกด้วยเครื่องติดตามการทำงานของหัวใจ ๒๔ ชั่วโมง แพทย์ได้วินิจฉัยว่า หลวงปู่มีภาวะหัวใจเต้นช้าเกินกว่าความต้องการของร่างกายและไม่สม่ำเสมอ โดยหยุดทำงานชั่วคราวเป็นบางครั้ง จึงเกิดอาการเป็นลมหมดสติ เนื่องจากภาวะเสื่อมสภาพตามวัยของจุดกำเนิดไฟฟ้าบนผนังหัวใจ และจะเป็นบ่อยครั้งมากขึ้นเรื่อย ๆ หากไม่ได้รับการรักษา แพทย์จึงได้กราบอาราธนานิมนต์หลวงปู่เข้ารับการผ่าตัดใส่เครื่องกระตุ้นหัวใจ หลวงปู่ตอบรับนิมนต์

วันที่ ๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ เข้ารับการผ่าตัดใส่เครื่องกระตุ้นหัวใจ ใช้ยาชาเฉพาะที่ ไม่ต้องดมยาสลบ โดยคณะแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านโรคศัลยกรรมทรวงอก อายุรแพทย์โรคหัวใจด้านวิสัญญีแพทย์ ใช้เวลาผ่าตัดนาน ๑ ชั่วโมง ๓๐ นาที ผังเครื่องกระตุ้นหัวใจชนิดกระตุ้นหัวใจ ๒ ห้องต่อเนื่องกัน (Dual Chamber) โดยใช้สายนำไฟฟ้า ๒ สาย วางที่หัวใจห้องบนขวาและหัวใจห้องล่างขวา จะกระตุ้นหัวใจทั้ง ๒ ห้องให้ทำงานต่อเนื่องกัน ซึ่งเป็นการทำงานที่ใกล้เคียงกับหัวใจ

หลวงปู่กลับมาพำนักที่วัดโพธิสมภรณ์ หลังหายจากการอาพาธ ครั้งที่ ๒
วันที่ ๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕

ตามธรรมชาติมากที่สุด ผลการผ่าตัดเรียบร้อยดีไม่มีภาวะแทรกซ้อน เป็นที่พอใจของคณะแพทย์

วันที่ ๑๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ มีการตื่นหัวใจ เรียบร้อยดี แผลผ่าตัดดี สุขภาพแข็งแรงขึ้น แพทย์จึงอนุญาตให้หลวงปู่เดินทางกลับวัดได้

หลวงปู่ได้เมตตาเล่าย้อนหลังถึงอาการอาพาธครั้งนี้ว่า

“ขณะที่เป็นลมหมดสตินั้น ไม่รู้เรื่องราวเกิดอะไรขึ้น ตอนที่เข้าห้องผ่าตัด หลวงปู่ได้เตือนตนเองว่า ร่างกายปล่อยให้เป็นหน้าที่ของแพทย์ดูแลรักษา ส่วนเรื่องจิตใจเป็นหน้าที่ของเรา ต้องเตรียมตัว ชีวิตเป็นของไม่แน่นอน ความตายใกล้เข้ามาทุกที หลวงปู่ตั้งสติ กำหนดไว้ที่ผู้รู้ ไม่ให้สนใจไปคิดสิ่งใด ๆ ปล่อยวางทั้งหมด รวมทั้งสังขารร่างกายนี้ด้วย แพทย์จะได้ทำการผ่าตัดรักษาโดยง่าย ถ้าหากไม่เคยฝึกหัดมาก่อน คงจะทำให้เช่นนี้ไม่ได้ หลวงปู่รอดตายคราวนี้เป็นครั้งที่ ๒”

อาพาธหนัก ครั้งที่ ๓

เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ หลวงปู่เข้าพักรักษาอาการอาพาธ ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ กรุงเทพมหานคร ด้วยเรื่องแน่นหน้าอกและสำลักอาหารบ่อยครั้ง เกิดภาวะปอดอักเสบติดเชื้อแทรกซ้อนและภาวะหัวใจวายตามมา คณะแพทย์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ จึงกราบอาราธนานิมนต์หลวงปู่ขออนุญาตใส่สายให้อาหารทางกระเพาะ เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ แล้วเสร็จเรียบร้อย หลวงปู่ได้รับการถวายอาหารอย่างเพียงพอ สุขภาพแข็งแรงขึ้น จากนั้นได้กราบอาราธนานิมนต์หลวงปู่ ขออนุญาตผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจที่ตีบอย่างมากจากภาวะความเสื่อมของลิ้นหัวใจ หลวงปู่ได้เมตตาอนุญาตและเข้ารับการผ่าตัดเมื่อวันที่ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๖ ใช้เวลาผ่าตัด ๔ ชั่วโมง ผลการผ่าตัดเรียบร้อยดีมาก ไม่มีโรคแทรกซ้อน การฟื้นตัวหลังผ่าตัดรวดเร็ว กลับมามีสุขภาพแข็งแรงกว่าเดิมอย่างน่าอัศจรรย์ ในบุญกุศลที่หลวงปู่ได้บำเพ็ญมา นับเป็นผู้ป่วยรายแรกของประเทศที่อายุเกือบ ๑๐๒ ปี แล้วเข้ารับการผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจ ประสบผลสำเร็จดีเยี่ยม และหลวงปู่ได้บริจาคเงิน จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ให้กับศูนย์โรคหัวใจ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เพื่อจัดหาเครื่องมือแพทย์ที่จำเป็น

หลวงปู่กลับมาพำนักที่วัดโพธิสมภรณ์ หลังหายจากการอาพาธ ครั้งที่ ๓
วันที่ ๒๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

หรือเป็นคำรักษาผู้ป่วยที่ยากไร้

หลังจากอาพาธครั้งที่ ๓ แม้จะอายุเกือบ ๑๐๒ ปี หลวงปู่ยังสามารถเดินจงกรมสั้น ๆ ภายในกุฏิเป็นประจำทุกวัน ท่านยังฉันภัตตาหาร และพูดคุยได้เป็นปกติ ดังมีครั้งหนึ่งในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ลูกศิษย์จากกรุงเทพมหานครกราบเรียนหลวงปู่ เรื่องจะนิมนต์หลวงปู่ไปงานพระศพสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน) หลวงปู่พูดและยิ้มไปด้วยว่า “อยากไปอยู่ แต่เขาไม่ให้หลวงปู่ไป กลัวหลวงปู่จะไม่สบาย”

อาพาธหนัก ครั้งที่ ๔

หลังเข้ารับการผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจในเดือนมกราคม หลวงปู่กลับมาพักฟื้นที่กุฏิเทพเมธาริยานุสรณ์ ซึ่งดัดแปลงห้องพักจำวัดเดิมเป็นห้องปลอดเชื้อ มีสุขภาพแข็งแรงขึ้นกว่าเดิมมากเพราะหัวใจทำงานได้ดีกว่าเดิม สบฉีดเลือดไปเลี้ยงร่างกายได้สะดวก ไม่ติดขัด ฉันอาหารได้เพิ่มขึ้น ไม่ค่อยสำลัก ไม่เหนื่อยง่าย ทำกิจวัตรได้มากขึ้นกว่าเดิมเป็นที่ปิติยินดีแก่บรรดาศิษยานุศิษย์และสาธุชนทั้งหลาย

ต้น พ.ศ. ๒๕๕๗ หลวงปู่มีดำริให้ปรับปรุงกุฏิให้กว้างขวางขึ้นเพื่อสะดวกแก่การต้อนรับปฏิสันถารกับบรรดาศิษย์ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มากราบสักการะเพิ่มมากขึ้น และสร้างเป็นพิพิธภัณฑ์รวบรวมจัดเก็บบริหารสำคัญไว้เป็นอนุสรณ์รำลึก เพื่ออนุชนรุ่นหลังได้มาศึกษาเรียนรู้ให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนายิ่ง ๆ ขึ้น

ประมาณเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๗ เมื่อเริ่มปรับปรุงกุฏิ หลวงปู่ได้ย้ายไปพักจำวัดชั่วคราวที่โรงพยาบาลวัฒนา ตามคำกราบอาราธนาขานนิมนต์ของลูกศิษย์ เพื่อความสะดวกในการดูแลรักษา ฟื้นฟูสุขภาพ

เช้าตรู่ของวันที่ ๑๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๗ เวลาประมาณ ๐๖.๐๐ น. เป็นเวลาปกติที่พระอุปัฏฐากจะเข้าไปถวายการเช็ดตัว สรงน้ำหลวงปู่ พบว่าหลวงปู่นอนนิ่งผิดปกติ ไม่เคลื่อนไหว ไม่พูดตอบ จึงได้ตามแพทย์ระบบประสาทและสมองมาตรวจดูอาการ พบว่าหลวงปู่มีอาการอ่อนแรงของร่างกายซีกซ้าย แขนขาไม่มีกำลัง ชีมลง ไม่ค่อยรู้สึกตัว ผลเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ พบบริเวณเนื้อสมองซีกขวาด้านบนประมาณ ๕ เซนติเมตร ขาดเลือดไปเลี้ยง คณะศิษย์จึงเห็นพร้อมเพรียง

หลวงปู่ขณะพักฟื้นที่โรงพยาบาลวัฒนา หลังหายจากการอาพาธ ครั้งที่ ๔
วันที่ ๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๗

กันกราบอาราธนาnimนัต์หลวงปู่เดินทางไปรักษาที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ด้วยเครื่องบินเช่าเหมาลำพิเศษ เฉพาะรับ-ส่งผู้ป่วย พร้อมแพทย์พยาบาลและอุปกรณ์ช่วยชีวิตครบครัน ใช้เวลาเดินทาง ๑ ชั่วโมง ๓๐ นาที ถึงสนามบินดอนเมือง จากนั้นเดินทางเข้าพักรักษาที่ห้องไอซียู แผนกอายุรกรรมประสาท ตึกธนาคารกรุงเทพ ชั้น ๓ โดยอยู่ในความดูแลของคณะแพทย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญ ที่ให้ความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ด้วยความเคารพเลื่อมใส

ในวันที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๗ หลวงปู่เข้าพักรักษาอยู่ในไอซียูได้ ๔ วัน พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา โปรดให้กรมวังผู้ใหญ่ เชิญแจกันดอกไม้มาถวายสักการะ และสอบถามอาการอาพาธของหลวงปู่ คณะศิษยานุศิษย์ ต่างรู้สึกสำนึกในพระกรุณาเป็นล้นพ้น

หลวงปู่เข้าพักรักษาในไอซียู ๗ วัน พันภาวะอันตราย แพทย์อนุญาตให้ย้ายเข้าพักฟื้นได้ในห้องพิเศษ อาการดีขึ้นตามลำดับ ได้ทำกายภาพบำบัด ฟันพุกำลังของแขนขาด้านซ้าย จนสามารถเดินได้ในระยะทางสั้น ๆ แขนด้านซ้าย ยกได้สูง พูดได้เป็นคำสั้น ๆ แต่กลืนเนื้อสำหรับกลืนอาหารไม่มีกำลัง สำลักบ่อย จนทางปากไม่ได้ ต้องถวายอาหารทางสายยางหน้าท้อง เมื่อสุขภาพแข็งแรงขึ้น ไม่พบภาวะแทรกซ้อนใด ๆ แพทย์อนุญาตให้กลับมาพักฟื้นที่จังหวัดอุดรธานีได้ คณะศิษย์ได้กราบอาราธนาnimนัต์หลวงปู่เดินทางกลับ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ด้วยเครื่องบินเช่าเหมาลำพิเศษ เฉพาะรับ-ส่งผู้ป่วย พร้อมแพทย์พยาบาล โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และเข้าพักฟื้นที่โรงพยาบาลวัฒนา ตามความประสงค์เดิมของหลวงปู่ ที่ให้ความเมตตาอนุเคราะห์แก่ลูกศิษย์เจ้าของโรงพยาบาลวัฒนาที่ถวายการดูแลรักษาหลวงปู่ ด้วยความเลื่อมใสศรัทธาเป็นอย่างสูงโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนใด ๆ เป็นเวลายาวนานกว่า ๒๐ ปี โดยมีคณะแพทย์พยาบาลที่เป็นศิษยานุศิษย์จากโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์และโรงพยาบาลอุดรธานี ร่วมเป็นทีมถวายการดูแลรักษาด้วยความพร้อมเพรียงสามัคคี เอาใจใส่เป็นอย่างดี เป็นผลให้หลวงปู่มีสุขภาพร่างกายที่ฟื้นตัวขึ้น เป็นที่พอใจของคณะแพทย์และบรรดาศิษยานุศิษย์

ต่อมาคณะผู้บริหารโรงพยาบาลวัฒนา อุดรธานี ได้ประชุมปรึกษารื้อกับคณะศิษย์หลวงปู่จันทร์ศรี จนททโป ซึ่งมีความห่วงใยเรื่องการดูแลหลวงปู่ให้มี

หลวงปู่ชณะพันธ์ที่โรงพยาบาลอุดรธานี
วันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

ประสิทธิภาพ โดยมีคณะแพทย์พยาบาลและเจ้าหน้าที่ ที่มีความเชี่ยวชาญสูงเป็นผู้ดูแล จึงกราบอาราธนาnimนตฺหลวงปู่ เพื่อมาดูแลต่อเนื่องที่หอเมตตาธรรมบำบัตวิกฤต (CICU) โรงพยาบาลอุดรธานี ตั้งแต่วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๗

ทั้งนี้ โรงพยาบาลอุดรธานีได้ออกคำสั่งที่ ๑๙๕๐/๒๕๕๗ แต่งตั้งคณะแพทย์พยาบาล และเจ้าหน้าที่ถวายการดูแลรักษาพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) โดยนายแพทย์ชุตติเดช ตาบ-องครักษ์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลอุดรธานี ในขณะนั้น เป็นหัวหน้าคณะด้านอายุรกรรม โดยได้รับความร่วมมือจากคณะแพทย์จากโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เป็นที่ปรึกษาและให้คำปรึกษาในการดูแลรักษาหลวงปู่เป็นอย่างดี

ต่อมาราวกลาง พ.ศ. ๒๕๕๘ หลวงปู่อ่อนกำลังลง แม้ไม่สามารถพุงเดินได้ไกล ๆ หลวงปู่ก็ยังมิกิจวัตรที่เป็นประจำ คือ การนั่งรถเข็นจักรยาน วันละ ๒ เวลา ในช่วงบ่ายหลังฉันเพล และช่วงค่ำหลังสรงน้ำ ครั้งละครึ่งถึง ๑ ชั่วโมง เว้นบางวันที่สุขภาพไม่อำนวย

หลวงปู่ได้พำนักอยู่ที่หอเมตตาธรรมบำบัตวิกฤต (CICU) โรงพยาบาลอุดรธานี จนถึงช่วงต้น พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งหลวงปู่อายุย่างเข้า ๑๐๕ ปี หลวงปู่เริ่มมีอาการอาพาธเล็กน้อย เช่น ดิดเชื้อหลอดลมอักเสบบ่อย ๆ คณะแพทย์ถวายการรักษาที่ดีขึ้นเป็นครั้ง ๆ ไป

อาพาธหนัก ครั้งที่ ๕

ต้นเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๕๙ หลวงปู่เริ่มมีอาการอาพาธรุนแรงขึ้น มีภาวะการทำงานของไตลดลง ทำให้มีอาการน้ำท่วมปอด จนอาการทรุดลง ทางคณะสงฆ์ศิษยานุศิษย์และคณะแพทย์โรงพยาบาลอุดรธานีจึงเห็นพร้อมเพรียงกันกราบอาราธนาnimนตฺหลวงปู่เดินทางไปรักษาที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ด้วยเครื่องบินเช่าเหมาลำพิเศษ เฉพาะรับ-ส่งผู้ป่วย พร้อมแพทย์พยาบาลและอุปกรณ์ช่วยชีวิตครบครัน เมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๙

หลวงปู่เข้าพักรักษาในห้องไอซียู แผนกอายุรกรรม ตึก ๑๔ ชั้น คณะแพทย์พยาบาล และเจ้าหน้าที่ ทุกสาขา รวมกว่า ๑๐๐ คน ร่วมเป็นทีมถวายการดูแลรักษาด้วยความพร้อมเพรียงสามัคคี เอาใจใส่ดูแลรักษาหลวงปู่

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้นายศุภชัย ภู่งาม องคมนตรี
เชิญเครื่องหอมพระราชทานมาถวายแด่หลวงปู่จันทร์ศรี จนฺททีโป

อย่างใกล้ชิด ในช่วงสัปดาห์แรกที่หลวงปู่พักในห้องไอซียู หลวงปู่มีอาการอาพาธค่อนข้างหนัก มีอาการน้ำท่วมปอด หอบเหนื่อย และซึมลง ต้องใส่หน้ากากชนิดแรงดันบวกเพื่อช่วยเหลือการหายใจให้ออกซิเจนตลอดเวลา มีการให้เลือด ให้ยาขับปัสสาวะ ต่อมาการทำงานของไตผิดปกติ ต้องใช้เครื่องล้างไต แม้หลวงปู่จะอายุย่างเข้า ๑๐๕ ปี เป็นที่น่าอัศจรรย์ที่อาการอาพาธต่าง ๆ กลับค่อย ๆ ดีขึ้นเป็นลำดับ นี่เป็นเพราะผลของการปฏิบัติของหลวงปู่เอง ภายในระยะเวลา ๑ สัปดาห์ หลวงปู่ก็กลับมามีสติรับรู้และมีการหายใจใกล้เคียงกับปกติ

วันที่ ๒๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๙ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้นายศุภชัย ภู่งาม องคมนตรีเชิญเครื่องหอมพระราชทาน จำนวน ๑ ตะกร้า ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มาถวายแด่หลวงปู่จันทร์ศรี จนฺททีโป

ขณะพำนักรักษาอาการอาพาธ ณ ห้องไอซียู แผนกอายุรกรรม ตึก ๑๔ ชั้น
โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ กรุงเทพมหานคร คณะศิษยานุศิษย์ต่างรู้สึกสำนึกใน
พระมหากรุณาธิคุณของทั้งสองพระองค์เป็นล้นพ้น

คณะแพทย์พยาบาลได้มีการประชุมสรุปอาการของหลวงปู่ สัปดาห์
ละ ๓ ครั้ง เป็นเวลา ๑ เดือนเศษ จนอาการดีขึ้น แพทย์จึงอนุญาตให้ย้ายเข้า
พักรักษาในห้องพิเศษ หอผู้ป่วยพระสงฆ์ อาคารภูมิสิริมังคลานุสรณ์ ชั้น ๒๘
โดยมีคณะอาจารย์แพทย์ และแพทย์ประจำบ้านร่วมถวายเป็นการดูแลด้วยความ
เอาใจใส่อย่างใกล้ชิด

วันที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ หลวงปู่เจริญอายุวัฒนะ ๑๐๕ ปี หลวงปู่
ยังมีสุขภาพเป็นปกติและมีกิจวัตรที่เป็นประจำ คือ การนั่งรถเข็นจักรยานในห้อง
วันละ ๑ ครั้ง จนกระทั่งต้นเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๙ หลวงปู่เริ่มมีไข้จากการ
ติดเชื้อโดยไม่ทราบสาเหตุ จนอาการทรุดลง ต้องใช้เครื่องช่วยหายใจ และ
เครื่องล้างไตตลอดเวลา คณะแพทย์ต้องถวายเป็นความดันทางเส้นเลือด และ
ยาปฏิชีวนะจำนวนมาก แม้ร่างกายจะเจ็บป่วยแต่หลวงปู่ไม่แสดงอาการทุกข์กาย
ใจ ใดๆ ยังอยู่ในอาการสงบ รู้สึกละเลาะเวลา คณะแพทย์พบว่าสาเหตุการติดเชื้อ
รุนแรงครั้งนี้ เกิดจากเชื้อดื้อยารุนแรงหลายชนิด (CRE Klebsiella sepsis)
คณะแพทย์พยาบาลร่วมกันถวายเป็นการรักษาอย่างสุดความสามารถ ประมาณ
๒ สัปดาห์ หลวงปู่มีอาการดีขึ้น สามารถหายใจได้เอง แพทย์จึงให้ถอดเครื่องช่วย
หายใจออก ซึ่งเป็นเรื่องน่าอัศจรรย์ สำหรับบุคคลทั่วไปที่มีอายุ ๑๐๕ ปี

วันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ หลวงปู่กลับมามีไข้ และอาการทรุดลงอย่าง
รวดเร็ว มีการติดเชื้อรุนแรงในกระแสเลือด ทำให้ความดันลดลง ต้องถวายเป็นเพิ่ม
ความดันทางเส้นเลือด และใช้เครื่องล้างไตต่อเนื่องทางเส้นเลือด ต่อมา มีการติด
เชื้อที่ปอดอย่างรุนแรง จึงต้องใช้เครื่องช่วยหายใจ คณะแพทย์ถวายเป็นการรักษา
อย่างสุดความสามารถ แต่หลวงปู่ไม่มีการตอบสนองในทางที่ดีขึ้น

วันพุธที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ อาการอาพาธของหลวงปู่ทรุดลง
อย่างช้า ๆ ตั้งแต่ช่วงเช้า หลวงปู่อยู่ในอาการสงบตลอดเวลา และได้
มรณภาพในเวลา ๒๐.๐๐ น. ด้วยอาการสงบ สิริอายุได้ ๑๐๕ ปี ๒ เดือน
๔ วัน ๘๕ พรรษา

แถลงการณ์เรื่องพระอุดมญาณโมลี
(หลวงพ่อจันทร์ศรี จันททีโป) มรณภาพ
โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย
ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

แถลงการณ์เรื่องพระอุดมญาณโมลีมรณภาพ

.....

ตามที่พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จันททีโป) ได้เข้ารับการรักษาอาการอาพาธที่
โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ตั้งแต่วันที่ ๑๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕ ด้วยอาการ
เหนื่อยหอบ ชีพ ไตวายเฉียบพลันนั้น คณะแพทย์ผู้ดูแลได้ให้การรักษาในหออภิบาลผู้ป่วยวิกฤต
หอผู้ป่วยพระสงฆ์อาพาธ และทำกายภาพบำบัดตลอดมา ในวันนี้พระอุดมญาณโมลีมีภาวะปอด
ติดเชื้อ การไหลเวียนโลหิตล้มเหลว และมีการล้มเหลวของการทำงานหลายระบบ มีอาการทรุดลง
และได้มรณภาพด้วยอาการสงบเมื่อเวลา ๒๐.๐๐ น. สิริรวมอายุ ๑๐๕ ปี พรรษา ๘๕ พรรษา

จึงแถลงมาเพื่อทราบโดยทั่วกัน

โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย

๑๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

คณะสงฆ์วัดโพธิสมภารณ์และศิษยานุศิษย์ อัญเชิญศพพระอุดมญาณโมลี
(หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) สู่ศาลาเฉลิมพระเกียรติ ๖ รอบ พระชนมพรรษา
วัดโพธิสมภารณ์ จังหวัดอุดรธานี วันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

ประมวลลำดับเหตุการณ์

ลำดับการจำพรรษา

สามเณรจันทร์ศรี แสนมงคล

- พ.ศ. ๒๔๖๘-๒๔๗๐ วัดโพธิ์ศรี บ้านโนนทัน ตำบลโนนทัน อำเภอเมืองขอนแก่น
จังหวัดขอนแก่น
- พ.ศ. ๒๔๗๑ วัดสมศรี บ้านพระค้อ ตำบลพระลับ อำเภอเมืองขอนแก่น
จังหวัดขอนแก่น
- พ.ศ. ๒๔๗๒-๒๔๗๓ วัดป่าดอนปู่ตา บ้านพระค้อ ตำบลพระลับ อำเภอเมืองขอนแก่น
จังหวัดขอนแก่น

พระภิกษุจันทร์ศรี จันททีโป

- พ.ศ. ๒๔๗๔ วัดป่าดอนปู่ตา บ้านพระค้อ ตำบลพระลับ อำเภอเมืองขอนแก่น
จังหวัดขอนแก่น
- พ.ศ. ๒๔๗๕-๒๔๗๗ วัดบวรมงคล ตำบลบางพลัด อำเภอบางพลัด จังหวัดธนบุรี
- พ.ศ. ๒๔๗๘-๒๔๘๐ วัดบวรนิเวศวิหาร ตำบลบวรนิเวศ อำเภอพระนคร กรุงเทพฯ
- พ.ศ. ๒๔๘๑ วัดรัษฎาราม อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี
- พ.ศ. ๒๔๘๒-๒๔๘๓ วัดหนองตู ตำบลบ้านเรือน อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน
- พ.ศ. ๒๔๘๔ วัดป่าสุทธาวาส ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร
- พ.ศ. ๒๔๘๕ วัดบวรนิเวศวิหาร ตำบลบวรนิเวศ อำเภอพระนคร กรุงเทพฯ
- พ.ศ. ๒๔๘๖-๒๔๙๖ วัดธรรมนิมิต ตำบลบางแก้ว อำเภอเมืองสมุทรสงคราม
จังหวัดสมุทรสงคราม
- พ.ศ. ๒๔๙๗-๒๕๕๙ วัดโพธิสมภรณ์ ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

ลำดับการศึกษา

- พ.ศ. ๒๔๖๘ จบชั้นประถม ๓ บริบูรณ์ โรงเรียนประชาบาลวัดโพธิ์ศรี บ้านโนนทัน
ตำบลโนนทัน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
- พ.ศ. ๒๔๗๔ สอบ น.ธ.ตรี ได้ในสนามหลวง คณะจังหวัดขอนแก่น
- พ.ศ. ๒๔๗๕ สอบ น.ธ.โท ได้ในสนามหลวง คณะจังหวัดขอนแก่น
- พ.ศ. ๒๔๗๗ สอบ น.ธ.เอก ได้ในสนามหลวง สำนักเรียนวัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพฯ
- พ.ศ. ๒๔๘๐ สอบ ป.ธ.๓ ได้ในสนามหลวง สำนักเรียนวัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพฯ
- พ.ศ. ๒๔๘๕ สอบ ป.ธ.๔ ได้ในสนามหลวง สำนักเรียนวัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพฯ

ที่ ๓๕๓๔๕

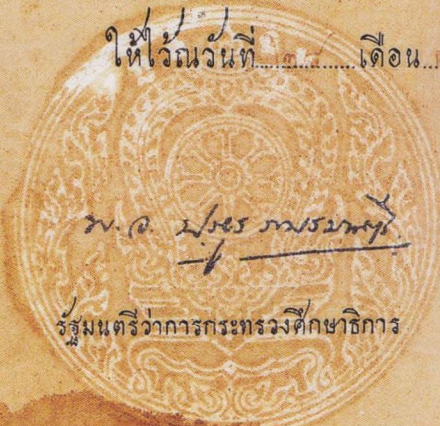
โดยพระบรมราชูปถัมภ์ ส้มเด็จพระสังฆราช สกลสังฆปริณายก
โปรดให้แม่กองบาลีสนามหลวง พร้อมด้วยกรรมการสงฆ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ
ดำเนินการสอบบาลีสนามหลวง ประจำปี พุทธศักราช ๒๔๘๕
กรรมการล่าช้าเป็นผู้อำนวยความสะดวก
กรรมการสนามหลวงได้จัดการสอบความรู้บาลีประโยค ๔ แล้ว

ปรากฏว่า พระมหาจันท์ จันททีโป อายุ ๓๐ พรรษา ๑๐
วัด บวรนิเวศวิหาร สำนักเรียน วัดบวรนิเวศวิหาร
จังหวัด พระนคร สอบไล่ได้ จึงให้ประกาศนียบัตร
ฉบับนี้ไว้เพื่อแสดงว่า พระมหาจันท์ จันททีโป

เป็นเปรียญ ๔ ประโยค

ขออำนาจพรให้เปรียญผู้นี้ จงเจริญด้วยเกียรติคุณสถาพร
ในธรรมเป็นนิตยนิรันดร์

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๕ เดือน พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๘๕

ลำดับตำแหน่งการปกครอง

วันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๖	เป็นผู้ช่วยองค์การศึกษาจังหวัดสมุทรสงคราม-จังหวัดสมุทรสาคร และเป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดธรรมนิมิต ตำบลบางแก้ว อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม
วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๕	เป็นเลขานุการ เจ้าคณะจังหวัดสมุทรสงคราม-จังหวัดสมุทรสาคร (ธรรมยุต)
วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๗	เป็นรองเจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์ อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี
วันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๗	เป็นผู้ช่วยเจ้าคณะจังหวัดอุดรธานี (ธรรมยุต)
วันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๘	เป็นเจ้าคณะจังหวัดอุดรธานี (ธรรมยุต)
วันที่ ๑๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๕	เป็นผู้รักษาการเจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์ วัดราษฎร์
วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๗	เป็นเจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์ พระอารามหลวงชั้นตรี*
วันที่ ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๙	เป็นรองเจ้าคณะภาค ๘ (ธรรมยุต) และรักษาการเจ้าคณะจังหวัดอุดรธานี
วันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๒	เป็นผู้รักษาการเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย และจังหวัดสกลนคร
วันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๑	เป็นผู้รักษาการเจ้าคณะภาค ๙ (ธรรมยุต)
วันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๑	เป็นเจ้าคณะภาค ๙ (ธรรมยุต)
วันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๔	เป็นที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๙ (ธรรมยุต)

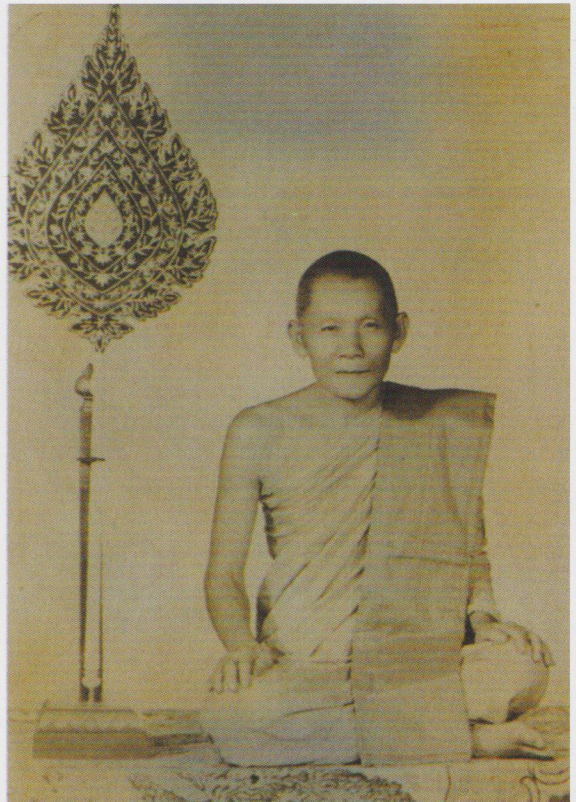
ลำดับสมณศักดิ์

วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๕	เป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นเอกที่ พระครูสิริสารสุธี
วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๘	เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญที่ พระสิริสารสุธี
วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๕	เป็นพระราชาคณะชั้นราชที่ พระราชเมธาจารย์
วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๗	เป็นพระราชาคณะชั้นเทพที่ พระเทพเมธาจารย์
วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๓	เป็นพระราชาคณะชั้นธรรมที่ พระธรรมบัณฑิต
วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๔	เป็นพระราชาคณะเจ้าคณะรองชั้นหิรัญบัฏที่ พระอุดมญาณโมลี

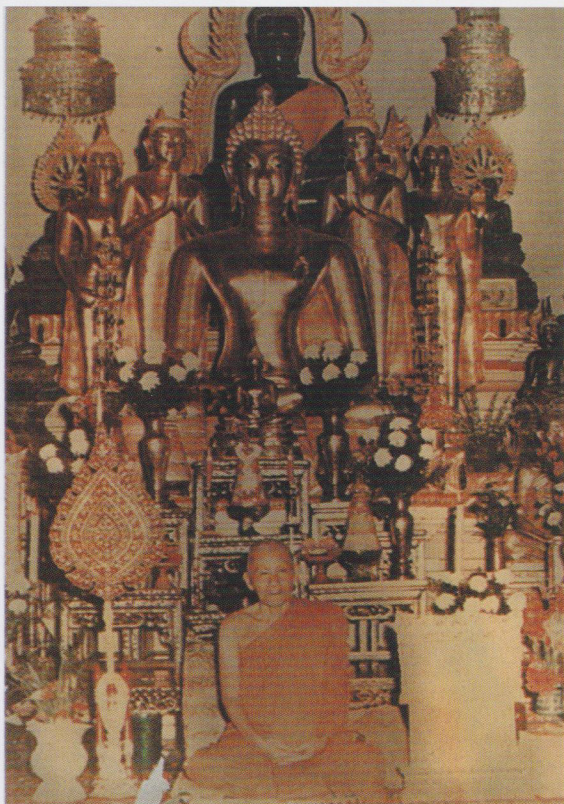
* พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้วัดโพธิสมภรณ์เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ วันที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๗

พระสิริสารสุธี พ.ศ. ๒๔๙๘

พระราชเมธีจารย์ พ.ศ. ๒๕๐๕

พระเทพเมธีจารย์ พ.ศ. ๒๕๑๗

พระธรรมบัณฑิต พ.ศ. ๒๕๓๓

พระอุดมญาณโมลี
ศีลาจารวรารักษ์
สาทรหิตานุหิตวิมล
โสภณธรรโมวาทานุสาสนี
ตรีปิฎกธรรมาลงกรณ์
ธรรมยุตติกคณิสสร
บวรสังฆาราม คามวาสี

อนุทินประวัติ

พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป)

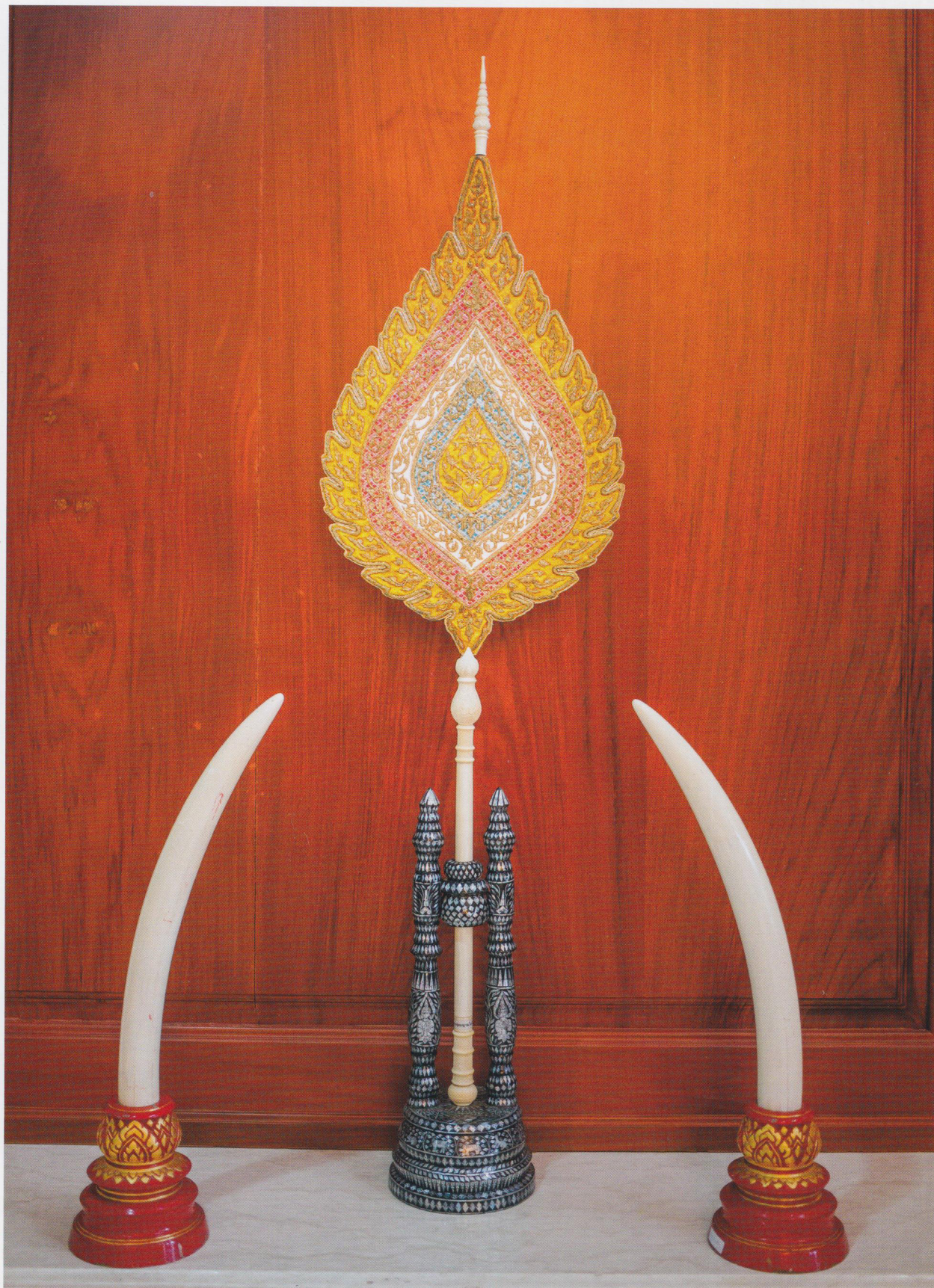
- ๒๔๕๔ ถือกำเนิดวันอังคารที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๔ ตรงกับวันแรม ๓ ค่ำ เดือน ๑๑ ปีกุน ณ บ้านโนนทัน ตำบลโนนทัน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
- ๒๔๖๘ บรรพชาเป็นสามเณร วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๘ อายุ ๑๔ ปี เป็นสามเณรจันทร์ศรี แสนมงคล ณ วัดโพธิ์ศรี บ้านโนนทัน ตำบลโนนทัน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
- ๒๔๗๒ พบกองทัพธรรมพระกัมมัญฐาน และญัตติเป็นธรรมยุต ณ วัดป่าดอนปู่ตา บ้านพระค้อ ตำบลพระลับ อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยมีหลวงปู่ลี สิริธโร เป็นผู้นำ
- ๒๔๗๔ อุปสมบท วันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๔ อายุ ๒๐ ปี เป็นพระจันทร์ศรี ฉายา “จันททีโป” อันมีความหมายเป็นมงคลว่า “ผู้มีแสงสว่างเจิดจ้าตั้งจันทร์เพ็ญ” ณ วัดศรีจันทร์ อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยมีพระครูพิศาล อรัญญเขตต์ เป็นพระอุปัชฌาย์ พระอาจารย์สิงห์ ขนดะยากโม เป็นพระกรรมวาจาจารย์ พระมหาปิ่น ปญฺญาพโล เป็นพระอนุสาวนาจารย์
- ๒๔๗๔ จำพรรษาแรก วัดป่าดอนปู่ตา บ้านพระค้อ ตำบลพระลับ อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
- ๒๔๗๕ กราบลาท่านหลวงปู่เทสก์ เทสรูสี เพื่อขอไปศึกษาพระปริยัติต่อที่กรุงเทพมหานคร

- ๒๔๗๘ หลวงปู่ดีเฒ่านำหลวงปู่เข้าฝากสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (หม่อมราชวงศ์ชื่น นพวงศ์) เจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร เพื่อเข้าเรียนยังสำนักเรียนวัดบวรนิเวศวิหาร วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๘
- ๒๔๘๐ สอบได้เปรียญธรรม ๓ ประโยค
- ๒๔๘๑ รับพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (หม่อมราชวงศ์ชื่น นพวงศ์) ไปรักษาการแทนเจ้าอาวาสวัดร่มการาม (บ้านกล้วย) อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี
- ๒๔๘๓ พบหลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ครั้งแรก ณ วัดเจติยหลวง ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
- ๒๔๘๔ ฟังเทศน์องค์หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต ครั้งแรก ณ หนองน้ำเค็ม จังหวัดอุดรธานี ได้อุปฐากรับใช้ใกล้ชิดหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต เป็นเวลา ๑๕ วัน ณ วัดป่าสุทธาวาส จังหวัดสกลนคร
- ๒๔๘๕ สอบได้เปรียญธรรม ๔ ประโยค
- ๒๔๘๖ รับพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (หม่อมราชวงศ์ชื่น นพวงศ์) ไปเป็นครูสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม แผนกบาลีไวยากรณ์ ป.ธ. ๓-๔ สำนักเรียนวัดธรรมนิมิต จังหวัดสมุทรสงคราม และได้รับแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาส
- ๒๔๙๕ เป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นเอกที่ พระครูสิริสารสุธี วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๕

- ๒๔๙๗ วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๗ รับพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (หม่อมราชวงศ์ชื่น นภวงศ์) มาอยู่ที่ วัดโพธิสมภรณ์ จังหวัดอุดรธานี เพื่อทำศาสนกิจคณะสงฆ์ ช่วย พระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล) และได้รับแต่งตั้งให้เป็นรองเจ้าอาวาส วัดโพธิสมภรณ์ อีกทั้งได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยเจ้าคณะจังหวัด อุดรธานี (ธรรมยุต) ในวันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๗
- ๒๔๙๘ เป็นเจ้าคณะจังหวัดอุดรธานี (ธรรมยุต) วันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๘
- ๒๔๙๘ วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๘ เวลา ๑๗.๐๐ น. พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล อดุลยเดช ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมวัดโพธิสมภรณ์ มีพระ ธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล) เจ้าอาวาสฯ พระอริยคุณาธาร (เส็ง ปุสฺโส) พระครูสิริสารสุธี (จันทร์ศรี จนฺททีโป) รองเจ้าอาวาสฯ เจ้าคณะ จังหวัดอุดรธานี (ธรรมยุต) พร้อมด้วยพระภิกษุ สามเณร และ ประชาชนจำนวนมากมารอรับเสด็จ
- ๒๔๙๘ เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญที่ พระสิริสารสุธี วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๘
- ๒๕๐๕ วันที่ ๑๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๕ ดำรงตำแหน่งผู้รักษาการ เจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์ แทนพระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล) ซึ่ง มรณภาพในปีนั้น
- ๒๕๐๕ เป็นพระราชาคณะชั้นราชที่ พระราชเมธาจารย์ วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๕

- ๒๕๐๖ จัดตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เพื่ออบรมให้นักเรียน มีความรู้ความเข้าใจในพระพุทธศาสนาให้ถูกต้อง ลึกซึ้งยิ่งขึ้น
- ๒๕๐๗ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้วัดโพธิสมภรณ์ เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ วันที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๗
- ๒๕๐๗ วันที่ ๒๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๗ เวลา ๑๕.๐๐ น. สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมวัดโพธิสมภรณ์ มีพระราชเมธาจารย์ (จันทร์ศรี จันททีโป) รักษาการเจ้าอาวาสฯ เจ้าคณะจังหวัดอุดรธานี (ธรรมยุต) พร้อมด้วยพระภิกษุ สามเณร รอรับเสด็จในพระอุโบสถ
- ๒๕๐๗ ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์ วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๗
- ๒๕๑๐ สร้างตึกสงฆ์อาพาธให้กับโรงพยาบาลอุดรธานี โดยพร้อมกัน ทั้งฝ่ายธรรมยุตและมหานิกาย รวบรวมปัจจัยสร้างเป็นอาคารไม้ ๒ ชั้น
- ๒๕๑๖ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (ปุ่น ปุณฺณสิริ) ประทานพัต ย่อม ไบยกย่องเป็นวัดพัฒนาตัวอย่าง
- ๒๕๑๗ จัดตั้งศูนย์ศึกษาบาลีอีสาน (ธรรมยุต) ที่วัดโพธิสมภรณ์ โดยเป็น มติของพระสังฆาธิการทุกระดับในภาค ๘-๙-๑๐-๑๑ (ธรรมยุต)

- ๒๕๑๗ เป็นพระราชกฤษฎีกาที่ พระเทพเมธาจารย์ วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๗
- ๒๕๓๑ เป็นเจ้าคณะภาค ๙ (ธรรมยุต) วันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๑
- ๒๕๓๓ เป็นพระราชกฤษฎีกาชั้นธรรมที่ พระธรรมบัณฑิต วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๓
- ๒๕๓๘ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน) ประทานพระบรมสารีริกธาตุ จำนวน ๙ องค์ และพระอรหันตธาตุให้กับพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) ในวันที่ ๑๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๘
- ๒๕๔๔ จัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม จังหวัดอุดรธานี
- ๒๕๔๔ เป็นพระราชกฤษฎีกาเลื่อนชั้นหรือเลื่อนที่พระอุดมญาณโมลี วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๔
- ๒๕๔๘ วางศิลาฤกษ์พระบรมธาตุธรรมเจดีย์ไว้เป็นปูชนียสถาน อันศักดิ์สิทธิ์คู่แผ่นดินไทย วันที่ ๒๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๘
- ๒๕๕๐ ปรึกษาสร้างห้องพักรักษาผู้ป่วยพิเศษ ๑ ห้อง ในหออภิบาลสงฆ์ หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต โรงพยาบาลศรีนครินทร์ จังหวัดขอนแก่น
- ๒๕๕๑ วันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เสด็จมาทรงกราบนมัสการพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) และทอดพระเนตรความคืบหน้า การก่อสร้างพระบรมธาตุธรรมเจดีย์

ปัตติศพระราชาคณะเจ้าคณะรองชั้นหิรัญบัฏที่
พระอุดมญาณโมลี วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ พรรษาที่ ๗๑

๒๕๕๑ วันที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เสด็จมาทรงเป็นประธานประกอบพิธีบรรจุพระบรมสารีริกธาตุภายในพระเศวตฉัตรพระพุทธรูปมหายาน (พระแก้วมรกตจำลอง) และทรงเจิมแผ่นสแตนเลสมงคล เพื่ออัญเชิญขึ้นหุ้มยอดพระบรมธาตุธรรมเจดีย์ เป็นปฐมฤกษ์

๒๕๕๑ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๑ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เสด็จมาทรงบำเพ็ญพระกุศล เนื่องในโอกาสใกล้วันพระประสูติ ณ พระอุโบสถ วัดโพธิสมภรณ์ และทรงถวายเครื่องไทยธรรมแด่พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป)

๒๕๕๒ วันที่ ๑๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ปรึกษาร่างห้องพักรักษาตัวพิเศษ ๑ ห้อง ในตึกสงฆ์อาพาธ ๑๐ ชั้น โรงพยาบาลอุดรธานี ชื่อ “อาคารอนุสรณ์ ๙๖ ปี หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน”

๒๕๕๒ วันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เสด็จมาทรงเป็นประธานประกอบพิธีบรรจุพระบรมสารีริกธาตุภายในพระเศวตฉัตรพระพุทธรูปมหายาน (พระพุทธรูปมหายานจำลอง)

๒๕๕๒ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานพระบรมสารีริกธาตุ แด่พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จันททีโป) เพื่ออัญเชิญไปประดิษฐาน ณ พระบรมธาตุธรรมเจดีย์ วัดโพธิสมภรณ์ วันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

๒๕๕๒ วันที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เสด็จมาทรงบำเพ็ญพระกุศล ถวายไทยทาน และเทียนพรรษา เนื่องในวันเข้าพรรษา และทอดพระเนตรความคืบหน้าการก่อสร้างพระบรมธาตุธรรมเจดีย์

- ๒๕๕๒ วันที่ ๑๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เสด็จมาทรงเป็นประธานเททองหล่อพระพุทธรูปคอดม พระพุทธรูปเมตไตรย์ และพระพุทธรูปกิติธรรมญาณ ณ วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร เพื่ออัญเชิญไปประดิษฐาน ณ พระบรมธาตุธรรมเจดีย์
- ๒๕๕๒ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเป็นประธานงานฉลองสมโภชพระบรมธาตุธรรมเจดีย์ ทรงบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ และทรงเปิดแพรคลุมป้ายชื่อพระบรมธาตุธรรมเจดีย์ ณ วัดโพธิสมภรณ์ วันที่ ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๒
- ๒๕๕๓ วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๓ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เสด็จมาทรงบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ พระพุทธรูปคอดม พระพุทธรูปเมตไตรย์ และพระพุทธรูปกิติธรรมญาณ พร้อมทั้งทรงเปิดแพรคลุมป้ายพระระเบียงพัชรกิติยาภา
- ๒๕๕๔ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เสด็จมาทรงบรรจุอัฐิธาตุพระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน) ภายในแท่นประดิษฐานรูปเหมือนชั้น ๑ พระบรมธาตุธรรมเจดีย์ และทรงประกอบพิธีเวียนเทียนรอบพระบรมธาตุธรรมเจดีย์ เนื่องในวันวิสาขบูชา
- ๒๕๕๔ วันที่ ๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๔ เวลา ๗.๐๐ น. พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เสด็จมาทรงบาตรพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) และพระภิกษุสงฆ์ รวม ๙ รูป ณ วัดโพธิสมภรณ์ พร้อมทั้งทรงถวายพานดอกบัวแด่พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป)

๒๕๕๔ เป็นองค์อุปถัมภ์จัดตั้งหอเมตตาธรรมบำบัดวิกฤต (CICU) ศูนย์ความเป็นเลิศด้านบำบัดวิกฤตผู้ป่วยหนักทางอายุรกรรม ด้วยเมตตาธรรม โรงพยาบาลอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

๒๕๕๔ อาพาธหนัก ครั้งที่ ๑ หลวงปู่ตอบรับอาราธนาณิมนต์เข้ารับการผ่าตัดเนื้องอกที่กระพุ้งแก้ม ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ กรุงเทพมหานคร วันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

๒๕๕๕ อาพาธหนัก ครั้งที่ ๒ หลวงปู่ตอบรับอาราธนาณิมนต์เข้ารับการผ่าตัดใส่เครื่องกระตุ้นหัวใจ ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ กรุงเทพมหานคร วันที่ ๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

๒๕๕๕ อาพาธหนัก ครั้งที่ ๓ หลวงปู่ตอบรับอาราธนาณิมนต์ใส่สายให้อาหารทางกระเพาะ วันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ และเข้ารับการผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจเทียม ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ กรุงเทพมหานคร วันที่ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๖

๒๕๕๗ สภามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีถวายปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาบริหารการศึกษา ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๕-๕๖ แด่พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๗

๒๕๕๗ อาพาธหนัก ครั้งที่ ๔ หลวงปู่มีอาการอ่อนแรงของร่างกายซีกซ้าย ผลเอกซเรย์พบว่า เนื้องอกซีกซ้ายของหลวงปู่ขาดเลือดไปเลี้ยง คณะศิษย์จึงอาราธนาณิมนต์หลวงปู่เดินทางไปรักษาตัวที่ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ กรุงเทพมหานคร วันที่ ๑๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๗

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีมาถวาย
 ปริณญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาบริหารการศึกษา
 แด่พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จันททีโป)
 วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๗

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีถวายปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์
สาขาวิชาบริหารการศึกษา ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๕-๕๖
แด่พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จันททีโป) วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๗

คำกล่าวสดุดี เนื่องในวาระถวายปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
กิตติมศักดิ์ แต่พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จันททีโป)

คำกล่าวสดุดี

พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จันททีโป)

ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์

สาขาวิชาบริหารการศึกษา

ปีการศึกษา ๒๕๕๕ - ๕๖

พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จันททีโป) เป็นพระมหาเถระสาย
พระป่ากรรมฐาน ศิษย์ท่าน พระอาจารย์มั่น ภูริทัตตมหาเถระ แม่ทัพธรรม
แห่งอีสานฝ่ายวิปัสสนา เป็นพระผู้มากด้วยเมตตา ที่ได้รับความเลื่อมใส
ศรัทธา และเป็นแบบอย่างอันงดงามของพระภิกษุสงฆ์ สามเณร
และประชาชนชาวอีสานมาอย่างยาวนานด้วยยึดหลักธรรมแห่ง
องค์สัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นที่ตั้ง และได้รับการสถาปนาเป็น พระราชาคณะ
ชั้น “รองสมเด็จพระราชาคณะ” สภามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
เห็นสมควรให้ได้รับพระราชทานปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์
สาขาวิชาบริหารการศึกษา เพื่อเป็นเกียรติประวัติสืบไป

๒๕๕๗ หลวงปู่เข้าพำนักที่โรงพยาบาลวัฒนา จังหวัดอุดรธานี วันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ และย้ายมาพำนักที่โรงพยาบาลอุดรธานี วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๗

๒๕๕๗ หม่อมราชวงศ์ปรีดิยาธร เทวกุล รองนายกรัฐมนตรี เข้ากราบนมัสการหลวงปู่ วันที่ ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

๒๕๕๘ ผู้แทนพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เข้ากราบนมัสการหลวงปู่ วันที่ ๑๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๘

๒๕๕๘ รองหัวหน้าฝ่ายที่ประทับ กองกิจการในพระองค์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เข้ากราบนมัสการหลวงปู่และถวายสังฆทาน วันที่ ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

๒๕๕๘ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดแพรคลุมป้ายหอเมตตาธรรมบำบัดวิกฤต (CICU) อายุ ๑๐๐ ปี พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) ณ โรงพยาบาลอุดรธานี วันอังคารที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

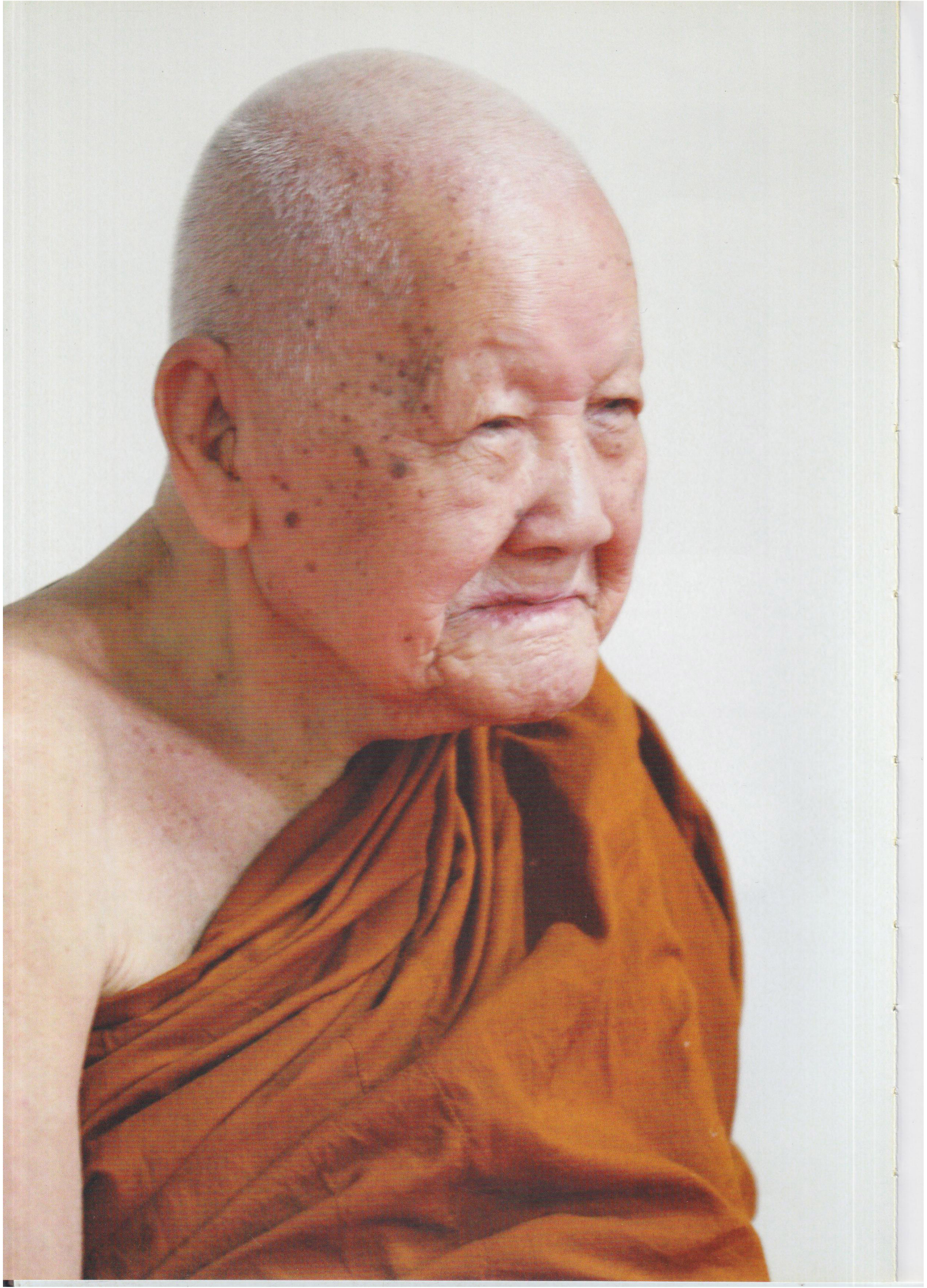
๒๕๕๙ อาพาธหนัก ครั้งที่ ๕ หลวงปู่มีภาวะการทำงานของไตลดลง ทำให้มีอาการน้ำท่วมปอด คณะสงฆ์ ศิษยานุศิษย์และคณะแพทย์โรงพยาบาลอุดรธานี กราบอาราธนาอิมมนต์หลวงปู่เดินทางไปรักษาที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ กรุงเทพมหานคร วันที่ ๑๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๙

รองหัวหน้าฝ่ายที่ประทับ กองกิจการในพระองค์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ
สยามมกุฎราชกุมาร เข้ากราบนมัสการหลวงปู่และถวายสังฆทาน
วันที่ ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

๒๕๕๘ วันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ หลวงปู่กลับมามีไข้ มีการติดเชื้อ
รุนแรงในกระแสเลือด ทำให้ความดันลดลง ต้องถวายยาเพิ่ม
ความดันทางเส้นเลือด ต้องใช้เครื่องล้างไตต่อเนื่องทางเส้นเลือด
และมีการติดเชื้อที่ปอดอย่างรุนแรง

๒๕๕๙ วันพุธที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ อาการอาพาธของหลวงปู่
ทรุดลง ตั้งแต่ช่วงเช้า และมรณภาพในเวลา ๒๐.๐๐ น. ด้วย
อาการสงบ ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ กรุงเทพมหานคร
สิริอายุได้ ๑๐๕ ปี ๒ เดือน ๔ วัน ๘๕ พรรษา

บทที่

๒

การบำเพ็ญศาสนกิจ

การบำเพ็ญศาสนกิจ

ใน พ.ศ. ๒๔๙๗ พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) เมื่อครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่พระครูสิริสารสุธี มาอยู่วัดโพธิสมภรณ์ตามคำพระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (หม่อมราชวงศ์ชื่น นพวงศ์) เพื่อบำเพ็ญศาสนกิจช่วยเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล) พ.ศ. ๒๕๐๕ ท่านได้รับแต่งตั้งเป็นผู้รักษาการเจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์ แทนพระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล) ซึ่งมรณภาพในปีนั้น ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์ใน พ.ศ. ๒๕๐๗ และอยู่วัดโพธิสมภรณ์ตราบมรณภาพใน พ.ศ. ๒๕๕๙

วัดโพธิสมภรณ์และจังหวัดอุดรธานีบังเกิดความเจริญรุ่งเรืองในทุกด้าน เพราะหลวงปู่เป็นผู้นำที่ให้การสนับสนุนและเมตตาเสียสละความสุขส่วนตัว บำเพ็ญศาสนิกงาน้ำใจ การที่มีการจดจารึกไว้มีดังนี้

การบำเพ็ญศาสนกิจในฐานะผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์

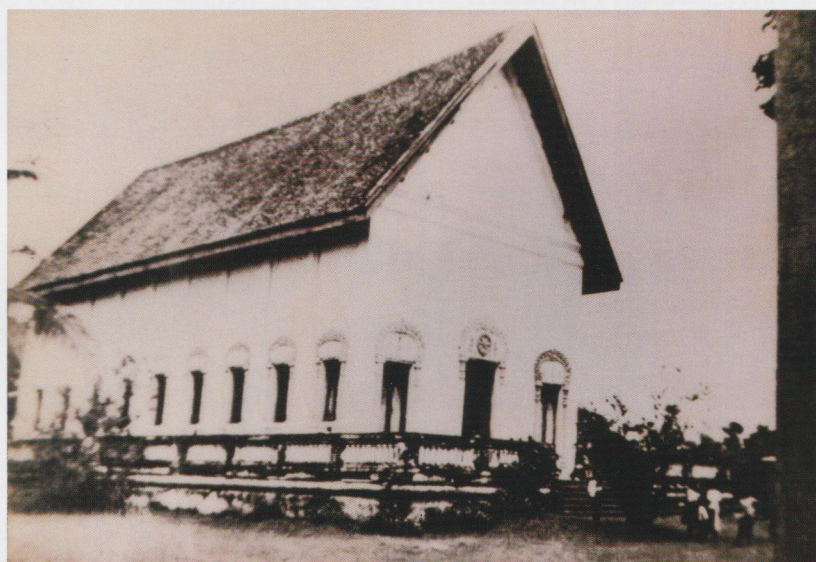
หลวงปู่ท่านเล่าว่า ตั้งแต่มาอยู่วัดโพธิสมภรณ์ เมื่อครั้งพระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล) ยังมีชีวิตอยู่ ท่านได้เสียสละความสุขส่วนตัว ช่วยทำศาสนกิจทุกอย่างซึ่งเกิดขึ้นภายในวัดและนอกวัดด้วยความยินดี เท่าที่ท่านจะใช้ให้ทำ ก็ทำตามความสามารถที่จะทำได้

พ.ศ. ๒๕๐๑-๒๕๐๕ พระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล) มอบหน้าที่ให้หลวงปู่เป็นผู้ควบคุมการบูรณะพระอุโบสถ มีการเปลี่ยนแปลงหลังคาของเก่าให้มีมุขหน้า-มุขหลัง สร้างโครงหลังคาตามแบบแปลนของกรมศิลปากรให้มีข้อฟ้าใบระกา คันทวย บัวหัวเสา ชุ่มประตู่ หน้าต่าง หน้าบัน เป็นต้น

ในเรื่องซ่อมโบสถ์ หลวงปู่เล่าว่า “พ.ศ. ๒๕๐๑ โบสถ์มันร้าวมาก ท่านก็สั่งให้พระให้เณรในวัดเอาหลังคาโบสถ์ออก ตอนนั้นอายุ ๔๐ กว่ายังแข็งแรง ขึ้นหลังคาโบสถ์ได้อยู่ ขึ้นไปคุม ท่านให้ขึ้นไปรื้อกระเบื้องหลังคาโบสถ์ ตอนนั้นหลวงปู่ได้เป็นเจ้าคณะจังหวัดแล้ว และเป็นพระราชาคณะที่ พระสิริสารสุธีเป็นคนช่วยท่านคุมโบสถ์ ตอนนั้นหลวงปู่ยังไม่ค่อยรู้เรื่องอะไร ก็เลยถูกท่านดุเอาบ้าง บางวันต้องขึ้นหลังคาโบสถ์ตั้งแต่เช้าจนถึงเพล ฉันทเพลเสร็จแล้วก็พักชั่วคราวหนึ่ง พักเสร็จก็กลับขึ้นไปใหม่ พอรู้เสร็จ ก็ให้ช่างไปติดกระเบื้องหลังคา

โบสถ์ ส่วนผนังโบสถ์ไม้รื้อ เพียงกระแทะปูนออกแล้วก็ฉาบใหม่ แต่งซุ้มประตู หน้าต่างใหม่ เอาไม้เก๋บ้าง ไม่พอก็หาไม้มาเพิ่ม ค่าจ้างสมัยนั้น ๑๕๐,๐๐๐ บาท

ปี ๒๕๐๕ เวลาทำนอาพาธมาอยู่โรงพยาบาลศิริราช ผัดกันกับหลวงตา บัว ส่วนหลวงปู่หนีไป ๆ มา ๆ เพราะโบสถ์ยังไม่เสร็จ ต้องกลับไปดูแลข้างเขากำลัง ซ่อมโบสถ์ ก็มอบให้หลวงตาบัวให้ทำนอยู่ประจำ หมออวย เกตุสิงห์ ซึ่งเป็น ผู้อำนวยการโรงพยาบาลศิริราช เขายกห้องให้หลวงตาบัวห้องหนึ่งสำหรับพักผ่อน ไปมาปฏิบัติหลวงปู่ธรรมเจดีย์”

พระอุโบสถวัดโพธิสมภารณ์ (เดิม)

สร้างโดยเจ้าพระยามุขมนตรี (อวบ เปาโรหิตย์) พ.ศ. ๒๔๖๖ และผูกพัทธสีมา พ.ศ. ๒๔๖๗

พระอุโบสถวัดโพธิสมภารณ์ (ปัจจุบัน)

การบำเพ็ญศาสนิกในฐานเจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์

เมื่อหลวงปู่ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์ ได้ตั้งใจปกครองพระภิกษุ สามเณร และบริหารวัดให้เจริญก้าวหน้าตามลำดับ ได้มีการก่อสร้างในวัดโพธิสมภรณ์ ทั้งในส่วนที่เป็นอาคารสำคัญ รวมทั้งการบูรณปฏิสังขรณ์เป็นจำนวนมาก กล่าวคือ

พ.ศ. ๒๕๐๑-๒๕๑๓ สร้างกำแพงรอบวัด ๔ ด้านโดยก่ออิฐ เสริมเหล็กถือปูน

พ.ศ. ๒๕๐๕-๒๕๐๖ คณะศิษยานุศิษย์และผู้ที่เคารพนับถือได้บริจาคทรัพย์สร้างเมรุถาวรให้เป็นอนุสรณ์และเป็นที่พระราชทานเพลิงศพของพระธรรมเจดีย์ (จุม พนฺธุโล) และศาลาบำเพ็ญกุศล ๒ หลังสร้างด้วยไม้ หลวงปู่จันทร์ศรีเป็นผู้ควบคุมการก่อสร้างเอง โดยหลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ได้ช่วยหาปัจจัยในการก่อสร้างจนแล้วเสร็จ

ดังที่หลวงตาเคยเทศน์ไว้ว่า “สำหรับวัดโพธิ์นี้ เราช่วยมาเป็นประจำ ตั้งแต่ท่านเจ้าคุณอุปัชฌาย์ยังมีชีวิตอยู่ เราช่วยมาตั้งแต่โน้นเรื่อยมา เมรุวัดโพธิ์ ก็ใครเพราะท่านสั่งไว้ ท่านเจ้าคุณอุปัชฌาย์ท่านพูดมีเหตุผลที่เราจะยอมรับ และปฏิบัติตามด้วยความถึงใจจริง ๆ คือท่านบอกว่า เออ เราตายนี้ ตายเปล่า ๆ ไม่ค่อยเกิดประโยชน์ ท่านขึ้นนะ ก็ควรจะทำประโยชน์เวลาเราตาย เผาเราบ้าง คืออยากจะได้เมรุสักเมรุหนึ่ง ท่านว่าขึ้นนะ แถ่นี้ไม่มีเมรุเลย ท่านพูดมีเหตุผล เราฟังตลอด ถ้าหากว่าได้ทำเมรุขึ้นขึ้น แล้วเผาเราเป็นองค์แรก จากนั้นก็กระจายทั้งหมด แล้วแถ่นี้ก็มาเผากันที่นี่ จะเป็นประโยชน์มาก เราอยากได้เมรุสักเมรุหนึ่ง เพื่อเป็นความสะดวกสบายแก่ประชาชนทั้งหลาย... คือท่านเป็นห่วงบรรดาประชาชนทางอุดรฯ เรา เวลาตายแล้วจะไม่มีที่เผาศพกัน ท่านก็พูดตรงไปตรงมา ที่นี้เวลาเราตายนี้ ให้พากันสร้างเมรุ สร้างเมรุเผาเราเป็นองค์แรก จากนั้นแล้วก็ได้เป็นประโยชน์แก่ประชาชนชาวอุดรฯ เราทั่ว ๆ ไปต่อไป ท่านพูดมันก็ฝังใจเราละซี คือท่านเป็นห่วงประชาชนอุดรฯ เพราะฉะนั้นจึงถือท่านเป็นต้นเหตุ เวลาท่านล่วงไปนี้ให้สร้างเมรุเผาศพ ท่านเป็นศพแรกเลย ต่อไปจะได้เป็นประโยชน์ทั่ว ๆ ไป เพราะฉะนั้นเวลาท่านเสียไปแล้วจึงต้องได้ชวนขวายนะ แต่ก่อนก็ไม่แพง แค ๕ แสน ว่ากันที่แรก ๓ แสน ครั้นเวลาเอาจริง ๆ มัน ๕ แสน เมรุที่วัดโพธิ์นี้ ก็ช่วยมาอย่างนั้น เรียกว่าเราเป็นพื้นเลยเทียว ขาดเหลือเท่าไรเราหามาให้หมด เพราะ

เมรุ วัดโพธิสมภรณ์

เราบอกเราจะช่วย เบื้องต้นท่านก็เป็นอุปัชฌาย์ของเรา จากนั้นมาก็เป็นประโยชน์
มาถึงทุกวันนี้ว่าไง

เมรุดูเหมือนเราได้สร้างจริง ๆ ก็มีบ้านแพ่งแห่งหนึ่ง ที่วัดโพธิ์ นี่แห่งหนึ่ง
นอกนั้นก็สร้างเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่บ้านตาดนี้ เมรุบ้านตาดแห่งหนึ่งเท่านั้น นอกนั้น
ดูไม่ปรากฏที่ไหน เมรุนะ ก็มีที่วัดโพธิ์ นี่เราช่วยเต็มที่เลยไม่ใช่ธรรมดา ก็รู้สึกว่
เป็นที่พอใจภูมิใจ ไม่เคยขาดตกบกพร่อง ได้ฝัง ๆ พอเลยเที่ยว ไม่บกพร่องนะวัด
โพธิ์

อย่างนั้นละพี่น้องทั้งหลายได้เฝ้าศพอยู่ทุกวันนี้ คนไม่ทราบนะว่าเรื่องราว
นี้เป็นมาจากไหน ไม่รู้เพราะเราทำเราไม่เคยทวงบุญทวงคุณ นี่เวลาพูดไปสัมผัส
เราก็พูดเฉย ๆ เราไม่ได้ทวงบุญทวงคุณ ทำแล้วแล้วไปเลย ใครจะว่าอะไรก็เฉย
ไม่สนใจ”

(วันที่ ๒๐ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๔๖)

พ.ศ. ๒๕๑๗ สร้างอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ทรงไทยประยุกต์ ๒ ชั้น ตั้งชื่อว่า “**กุฏิเทพเมธาจริยานุสรณ์**” ใช้เป็นที่พำนักของหลวงปู่เรื่อยมา

พ.ศ. ๒๕๓๐ สร้างอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ทรงไทยประยุกต์ ๒ ชั้น เพื่อเป็นอนุสรณ์แด่พระธรรมเจดีย์ (จุม พนฺธุโล) ตั้งชื่อว่า “**ตึกธรรมเจดีย์**”

พ.ศ. ๒๕๓๓-๒๕๓๕ รื้อศาลาสามพระอาจารย์หลังเดิม ผู้ให้ความอุปถัมภ์สร้างไว้มีพระราชนิโรธรังสีคัมภีรปัญญาวิศิษฐ์ (เทศก์ เทสฺรสี) พระอาจารย์บุญมา จิตฺเปโม และพระอาจารย์อ่อน ญาณสิริ ซึ่งชำรุดทรุดโทรมมากจนใช้การไม่ได้ และก่อสร้างใหม่ ณ ที่เดิมด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก ตั้งชื่อว่า “**ศาลาสามพระอาจารย์**”

พ.ศ. ๒๕๓๖-๒๕๓๗ สร้างตึกและพิพิธภัณฑสถาน ชั้น ๑ เป็นที่ประทับของสมเด็จพระสังฆราชฯ ชั้น ๒ เป็นที่ประดิษฐานรูปเหมือนหล่อด้วยทองเหลืองรมดำของพระบูรพาจารย์ฝ่ายกัมมัฏฐาน และกุฏิชั้นเดียว ๕ ห้อง หลังตึกนี้ตั้งชื่อว่า “**อาคารอนุสรณ์เทศก์ เทสฺรสี**”

พ.ศ. ๒๕๓๗-๒๕๓๘ รื้อกุฏิพระยาอุดรฯ เพราะชำรุดทรุดโทรมมาก สร้างเป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก หลังคาทรงไทยสามมุข ตั้งชื่อว่า “**อาคาร ๘๔ ปี พระธรรมบัณฑิต (จันทร์ศรี จนฺททีโป)**”

พ.ศ. ๒๕๓๘ รื้อกระเบื้องดินเผาพื้นพระอุโบสถของเก่า ปูหินแกรนิตแทน

พ.ศ. ๒๕๔๒ สร้างอาคารชั้นเดียว ทรงไทยประยุกต์ ตั้งชื่อว่า “**ศาลาการเปรียญเฉลิมพระเกียรติ ๖ รอบ พระชนมพรรษา**” เพื่อเป็นอนุสรณ์ในโอกาสมงคลสมัยที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ ๖ รอบ และพระธรรมบัณฑิต (จันทร์ศรี จนฺททีโป) เจริญอายุครบ ๘๘ ปี

พ.ศ. ๒๕๔๗ ปรับปรุงศาลาการเปรียญไม้หลังเดิมจากชั้นเดียวเป็น ๒ ชั้น

พ.ศ. ๒๕๔๘-๒๕๕๒ สร้าง “**พระบรมธาตุธรรมเจดีย์**” พร้อมด้วยคณะสงฆ์ศิษยานุศิษย์ และพุทธศาสนิกชนทั่วประเทศ เพื่ออัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุพระอรหันตธาตุ อัฐิธาตุท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต และปูชนียวัตถุมหามงคลขึ้นประดิษฐาน

พ.ศ. ๒๕๕๑ รื้อศาลาประจักษ์จัตซึ่งชำรุดทรุดโทรม สร้างศาลาบำเพ็ญกุศลศพล้างใหม่ ตั้งชื่อว่า “ศาลาพุทธรักษา” อนุสรณ์ ๙๙ ปี พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จันททีโป) โดยคุณแม่พัชร ไชยเอื้อและครอบครัว มีศรัทธาสร้างถาวร

พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๒ อาจารย์บุญชอบ คณิตารมณ มีศรัทธาจัดสร้างศาลาไม้เรือนไทยชั้นเดียว ไว้เป็น “ห้องสมุดวัดโพธิสมภรณ์”

พ.ศ. ๒๕๕๔ บูรณะปฏิสังขรณ์ กุฏิเทศบาล โรงครัว และสร้างศาลาอนุสรณ์ ๑๐๐ ปี พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จันททีโป) เพื่อใช้เป็นที่อบรมศีลธรรม

พ.ศ. ๒๕๕๗ ปรับปรุงกุฏิเทพเมธาจริยานุสรณ์เป็น “กุฏิ-พิพิธภัณฑ์พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จันททีโป)” เพื่อเป็นปูชนียสถาน จัดเก็บอัฐบริวารแสดงธรรมประวัติและโอวาทธรรมของหลวงปู่ ไว้ให้พุทธศาสนิกชนได้ศึกษาและเคารพสักการะ

กุฏิ-พิพิธภัณฑ์พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จันททีโป)

๑. ห้องสมุดวัดโพธิสมภารณ์
๒. โรงเรียนพระปริยัติธรรม
๓. อาคารศูนย์ศึกษาบาลีอีสาน
(ธรรมยุต)
๔. อาคารอนุสรณ์เทศก์ เทสร์สิ
๕. ภูมิรุ่งเรือง-กุหลาบ ธนปุระ
๖. ตึกธรรมเจดีย์
๗. ตึก ญสส.
๘. ต้นพระศรีมหาโพธิ์
๙. มณฑปรอยพระพุทธรูป
๑๐. พระบรมธาตุธรรมเจดีย์
๑๑. ศาลาสามพระอาจารย์
๑๒. พระอุโบสถ
๑๓. เมรุ
๑๔. ภูมิเทศบาล
๑๕. ภูมิ-พิพิธภัณฑ์พระอุดมญาณโมลี
(จันทร์ศรี จันททีโป)*
*ภูมิเทพเมธาจริยานุสรณ์ (เดิม)
๑๖. อาคาร ๘๔ ปี พระธรรมบัณฑิต
(จันทร์ศรี จันททีโป)
๑๗. ศาลาการเปรียญไม้
๑๘. โรงครัว พระอุดมญาณโมลี
(จันทร์ศรี จันททีโป)
๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๔
๑๙. ศาลาการเปรียญเฉลิมพระเกียรติ
๖ รอบ พระชนมพรรษา
๒๐. ศาลาพุทธรักษา

ภาพถ่ายทางอากาศวัดโพธิสมภารณ์
เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๒

ภาพ: ประสิทธิ์ เหล่าเรวโรจน์
นักบิน: พรเทพ ตักดีสุจริต

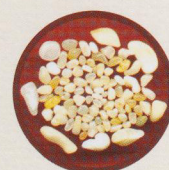

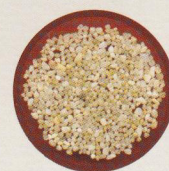
พระบรมธาตุธรรมเจดีย์

ด้วยสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน) ทรงมีพระเมตตาประทานพระบรมสารีริกธาตุ จำนวน ๘ องค์ และพระอรหันตธาตุ ให้กับพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) เจ้าอาวาสวัดโพธิสมภารณ์ เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ เพื่อความเป็นสิริมงคลกับพุทธศาสนิกชนชาวจังหวัดอุดรธานีและจังหวัดใกล้เคียง และอัฐิธาตุท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ซึ่งพระธรรมเจดีย์ (หลวงปู่จุม พนฺธุโล) ได้เก็บรักษาไว้สักการบูชา แต่ยังไม่มียสถานที่ประดิษฐานอันสมควร

พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) เจ้าอาวาสวัดโพธิสมภารณ์ และบรรดาศิษยานุศิษย์ทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ ผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใส จึงเห็นพร้อมกันดำริจัดสร้างพระเจดีย์ถวายเป็นอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ พระอรหันตธาตุ อัฐิธาตุท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต และปูชนียวัตถุมหามงคล ขึ้นประดิษฐานในสถานที่อันมั่นคงถาวร ไว้เป็นมงคลสถานอันศักดิ์สิทธิ์ คู่แผ่นดินไทย และถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระมิ่งขวัญของปวงชนชาวไทย เนื่องในโอกาสมงคลสมัยทรงเจริญพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ใน พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยขนานนามว่า “พระบรมธาตุธรรมเจดีย์”

พระบรมสารีริกธาตุ

พระอรหันตธาตุ

อัฐิธาตุ
ท่านพระอาจารย์มั่น
ภูริทตฺโต

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน)
ทรงประทานพระบรมสารีริกธาตุ และพระอรหันตธาตุ
ให้กับพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป)
เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๘

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานพระบรมสารีริกธาตุ
แด่พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) วันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

กุศลเจตนาของหลวงปู่

๑. เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุที่สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน) ทรงพระเมตตาประทานให้กับวัดโพธิสมภารณ์
๒. เพื่อบรรจุพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ไว้เป็นแนวทางแก่อนุชนรุ่นหลัง
๓. เพื่อบรรจุพระธาตุอรหันตสาวก โดยเฉพาะบูรพาจารย์แห่งพระรัตนตรัยที่มีปฏิฐาน เช่น หลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต และศิษยานุศิษย์องค์สำคัญ ๆ ที่เป็นเพชรน้ำหนึ่ง ในวงศ์พระกัมมัฏฐาน
๔. เพื่อประดิษฐานรูปเหมือน ชีวประวัติ และคติธรรมของบูรพาจารย์ พระรัตนตรัยที่มีปฏิฐาน องค์สำคัญ ๆ ได้แก่ หลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต หลวงปู่สิงห์ ขนฺตยาคโม หลวงปู่เทศก์ เทสรํสี หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ หลวงปู่หลุย จันทสาโร หลวงปู่ขาว อนาลโย หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน เป็นต้น
๕. เพื่อประดิษฐาน อัฐบริขาร รูปเหมือน ชีวประวัติ และคติธรรมไว้เป็นอนุสรณ์แด่ พระธรรมเจดีย์ (หลวงปู่จุ่ม พนฺธุโล) อดีตเจ้าอาวาสวัดโพธิสมภารณ์ และพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป)
๖. เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระมหากษัตริย์ของปวงชนชาวไทย เนื่องในโอกาสมงคลสมัยทรงเจริญพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ใน พ.ศ. ๒๕๕๐
๗. เพื่อถวายเป็นพระกุศลเนื่องในวาระอันเป็นมงคลที่พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ได้เสด็จมาทรงงาน ณ สำนักงานอัยการจังหวัดอุดรธานี
๘. เพื่อเป็นปูชนียสถานศูนย์รวมจิตใจแก่แผ่นดินไทย ควรแก่การกราบไหว้สักการบูชาของ บรรดาพุทธศาสนิกชนทั่วทุกสารทิศ ทั่วบ้านทั่วเมือง

พิธีวางศิลาฤกษ์

เพื่อความเป็นสิริมงคลและเพิ่มพูนกำลังใจในการริเริ่มงานมหากุศลสร้างพระบรมธาตุธรรมเจดีย์ พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) จึงมีดำริให้มีการวางศิลาฤกษ์ ประกอบพิธีเฉพาะตามหลักพระพุทธศาสนา ไม่มีการเซ่นไหว้บวงสรวง ไม่ถือฤกษ์ยามตามหลักโหราศาสตร์ แต่ถือหลักฤกษ์สะดวก พร้อมเพรียงสามัคคี จึงได้จัดพิธีวางศิลาฤกษ์ขึ้นในวันที่ ๒๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ โดยมีพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) เป็นประธานในพิธี พร้อมด้วยข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน มาร่วมในพิธีเป็นจำนวนมาก โดยได้มีการทอดผ้าป่าสามัคคีสมทบทุนสร้างพระบรมธาตุธรรมเจดีย์ เป็นปฐมฤกษ์ ยังความปลื้มปิติยินดี ในมหากุศลครั้งนี้เป็นอันมาก

พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) เจิมแผ่นศิลาฤกษ์พระบรมธาตุธรรมเจดีย์

พระบรมธาตุธรรมเจดีย์ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง

ลักษณะทางสถาปัตยกรรมพระบรมธาตุธรรมเจดีย์

นัยยะแห่งสัจธรรม สู่รูปธรรมองค์เจดีย์

พระบรมธาตุธรรมเจดีย์ ได้รับการออกแบบให้มีลักษณะผสมผสานสัญลักษณ์ของอีสานตอนบนและสถาปัตยกรรมไทยประยุกต์ โดยคำนึงถึงหลักธรรมแห่งพระพุทธศาสนา เน้นสาระธรรม คงความเรียบง่าย งามสง่าสูงค่า น่าเลื่อมใส ประกอบด้วย ๔ ส่วนหลัก คือ

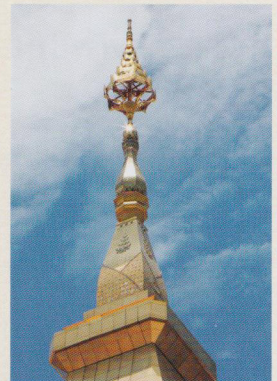
๑. พระเจดีย์พิพิธภณท์
๒. พระระเบียงพระเจดีย์
๓. ศาลามงคลธรรม
๔. สำนักงานทำนุบำรุง

๑. พระเจดีย์พิพิธภณท์

เป็นอาคารพิพิธภณท์ ๓ ชั้น มีฐานรูปแปดเหลี่ยม ส่วนฐานกว้าง ๑๒ เมตร สูง ๓๘ เมตร ตั้งอยู่บริเวณศูนย์กลางของฐานทักษิณ ซึ่งยกสูงขึ้นจากพื้นเดิม ๙๐ เซนติเมตร ออกแบบและดำเนินการก่อสร้างอย่างพิถีพิถัน โดยใช้วัสดุและวิธีการทางวิศวกรรมและสถาปัตยกรรมชั้นสูง เพื่อให้มีความมั่นคง แข็งแกร่ง ทนทาน ดูแลรักษาง่าย สง่างาม สูงค่า ทรงคุณค่าแห่งสาระธรรม ไว้เป็นปูชนียสถานอันศักดิ์สิทธิ์ ประดิษฐานปูชนียวัตถุมหามงคล ให้ลูกหลานได้กราบไหว้สักการบูชา เป็นขวัญตาขวัญใจสืบไป

ความหมายในเชิงพระพุทธศาสนา ปรีชาธรรมอันยิ่งใหญ่

๑. เจดีย์พิพิธภณท์ทรง ๘ เหลี่ยม หมายถึง อริยมรรคมีองค์ ๘
๒. ความสูงจากฐานถึงยอดฉัตร ๓๘ เมตร หมายถึง มงคล ๓๘ ประการ
๓. บันไดนาค ๔ ตัว หมายถึง อริยสัจ ๔
๔. ห้องโถงพิพิธภณท์ ๓ ชั้น หมายถึง ทาน ศีล ภาวนา
๕. มาลัยเถา ๓ ชั้น หมายถึง อโลกะ อโทสะ อโมหะ
๖. ยอดพระเจดีย์ ๓ ชั้น หมายถึง พระรัตนตรัย
๗. ยอดฉัตรทองคำ ๕ ชั้น หมายถึง สร้างเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลเนื่องในโอกาสมงคลสมัยที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ในปีพุทธศักราช ๒๕๕๐
๘. ปลียอดฉัตรทองคำ หมายถึง พระนิพพาน

พระเจดีย์พิพิธภัณฑสถาน ๑

ภายนอก

๑. ผืนงูหินแกรนิต จารึกคติธรรมของพระธรรมเจดีย์ (หลวงปู่จุ่ม พนฺธุโล) พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) พระบรมธาตุธรรมเจดีย์ และคำอุทิศมหากุศล
๒. บานประตูไม้สัก แกะสลักเรื่องราว ประวัติ เหตุการณ์สำคัญของพระธรรมเจดีย์ (หลวงปู่จุ่ม พนฺธุโล) พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) และพระบรมธาตุธรรมเจดีย์

ภายใน

๓. ประดิษฐาน

A พระพุทธรูปเมตตาธรรมเจดีย์ (พระพุทธรูปเมตตาจำลอง) หน้าตัก ๕๐ นิ้ว แกะสลักจากหินหยกแม่น้ำโขง ภายในพระเกศประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ

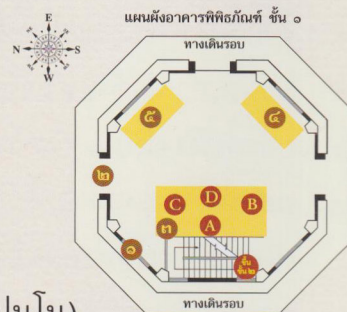
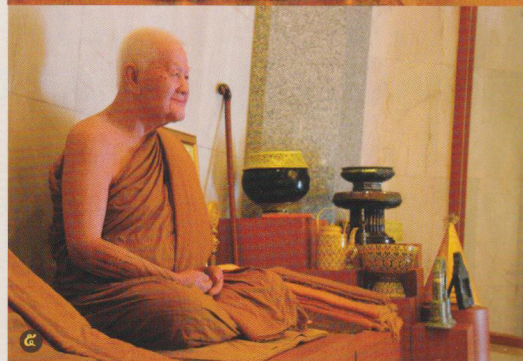
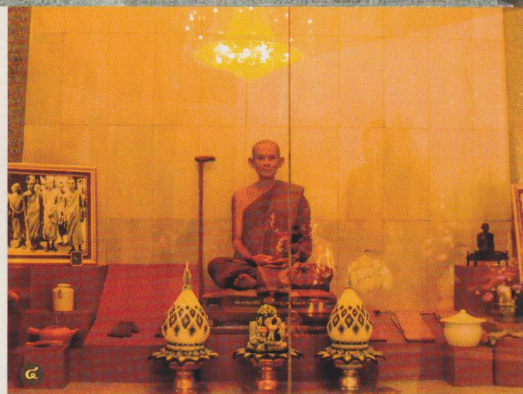
B รูปเหมือนพระธรรมเจดีย์ (หลวงปู่จุ่ม พนฺธุโล)

C รูปเหมือนพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป)

D รูปเหมือนพระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน)

๔. ตู้พิพิธภัณฑสถานอัฐบริหาร ชั่วประวัติสังเขป พระธรรมเจดีย์ (หลวงปู่จุ่ม พนฺธุโล)

๕. ตู้พิพิธภัณฑสถานอัฐบริหาร ชั่วประวัติสังเขป พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป)

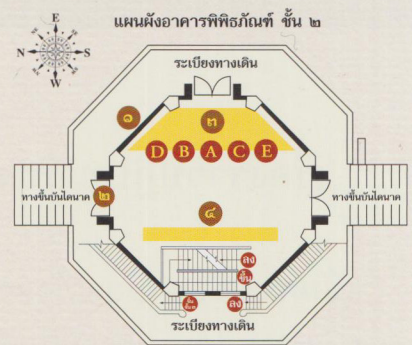

พระเจดีย์พิพิธภณท์ชั้น ๒

ภายนอก

๑. ผนังกรุนินแกรนิต จารึกพุทธโอวาทและคติธรรมของหลวงปู่เสาร์ กนตสีโล และหลวงปู่มั่น ฐิริทตโต
๒. บานประตูไม้สัก แกะสลักรูปหัวหน้าเทวดา ซึ่งเป็นเทพยดาที่มีหน้าที่อารักขาสถานที่ศักดิ์สิทธิ์

ภายใน

๓. ตู้พิพิธภณท์ ประดิษฐานปูชนียวัตถุ ดังนี้

- A พระพุทธรูปหามณีศรีรัตนอุดมญาณโมลี (พระแก้วมรกตจำลอง) หน้าตัก ๒๙ นิ้ว แกะสลักจากหินหยกแม่น้ำโขง ภายในพระเกศประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ
- B พระพุทธรูปโคดม หน้าตัก ๒๙ นิ้ว หล่อด้วยทองเหลืองปิดทอง ภายในพระเกศประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ
- C พระพุทธรูปเมตไตรย์ หน้าตัก ๒๙ นิ้ว หล่อด้วยทองเหลืองปิดทอง ภายในพระเกศประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ
- D รูปเหมือนหลวงปู่เสาร์ กนตสีโล หล่อด้วยทองสัมฤทธิ์ปิดทองคำเปลว ด้านหน้ารูปเหมือน ประดิษฐานอัฐิธาตุของท่าน
- E รูปเหมือนหลวงปู่มั่น ฐิริทตโต หล่อด้วยทองสัมฤทธิ์ปิดทองคำเปลว ด้านหน้ารูปเหมือน ประดิษฐานอัฐิธาตุของท่าน

๔. ภาพจิตรกรรมฝาผนัง เรื่องราวปฏิบัติพาพระธุดงค์มัญฐานสายหลวงปู่มั่น ฐิริทตโต

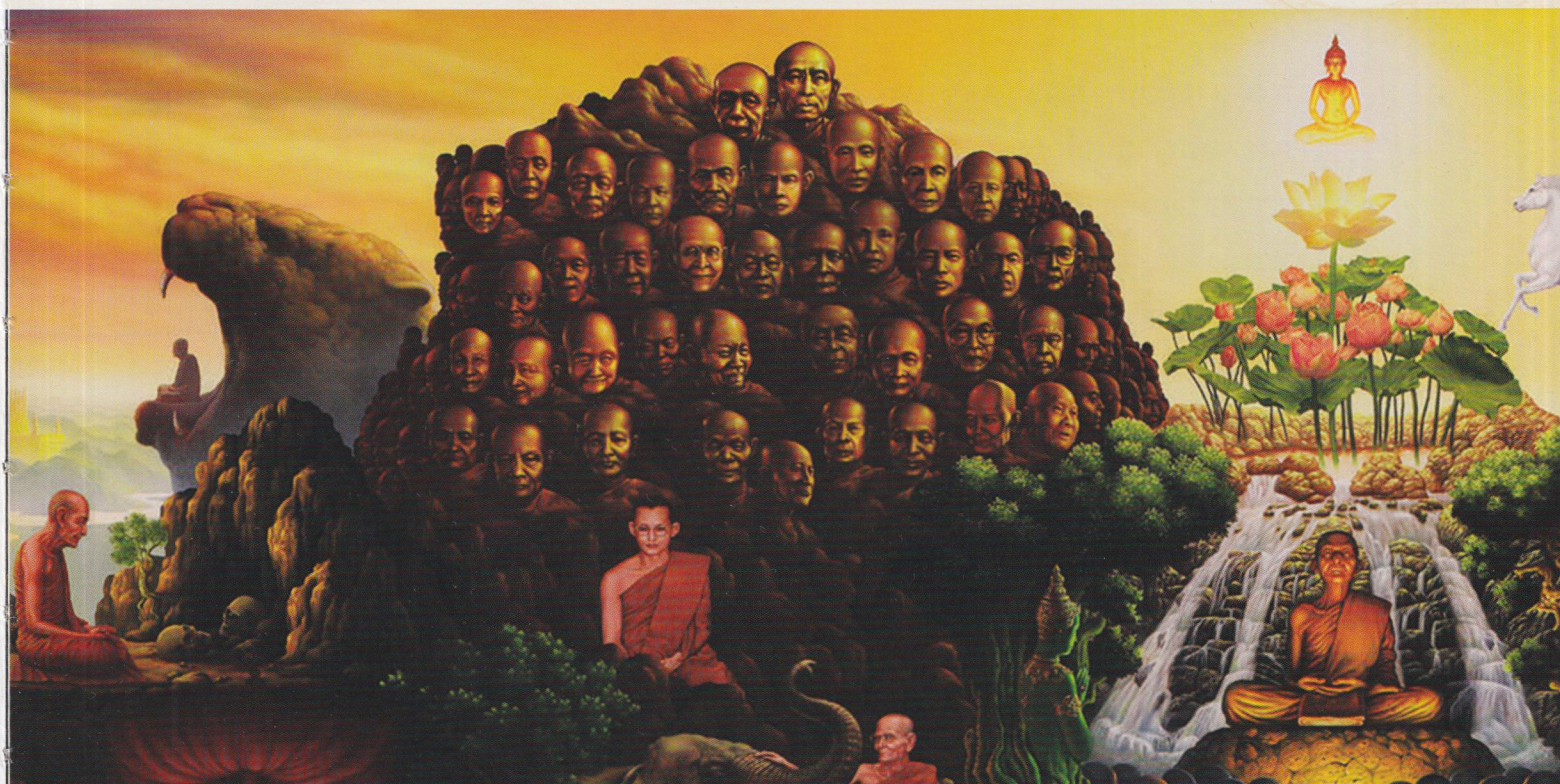
ภาพจิตรกรรมฝาผนัง เรื่องราวปฏิบัติพาพระธุดงค์กัมมัฏฐานสายหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต

เป็นภาพเขียนแบบเสมือนจริง วาดด้วยสีน้ำบนผืนผ้าใบขนาดกว้าง ๓.๕๐ เมตร ยาว ๗.๕๐ เมตร โดยจิตรกรฝีมือเยี่ยม คุณสมยศ ไตรเสนีย์ และคณะ ได้รับมอบหมายจาก คณะกรรมการดำเนินงานก่อสร้างพระบรมธาตุธรรมเจดีย์ให้วาดภาพในหัวข้อเรื่องปฏิบัติพาพระธุดงค์กัมมัฏฐาน โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑. เพื่อสื่อให้เห็นถึงเรื่องราว การดำเนินปฏิบัติพาในการใช้ชีวิตเยี่ยงพระธุดงค์กัมมัฏฐาน ผู้มุ่งปฏิบัติเพื่อความพ้นทุกข์ ตามแบบอย่างพระบูรพาจารย์หลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล และหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต โดยมีพระธรรมวินัยเป็นหลักพื้นฐานในเบื้องต้น อาศัยธุดงค์วัตร ๑๓ ชั้นวัตร ๑๔ และกรรมฐาน ๕ เป็นหลักในการบำเพ็ญ ได้แก่ ภาพการโคจรบิณฑบาต จันในบาตร จันมือเดียว อยู่ในที่สงัดวิเวก เช่น ป่าช้า โคนไม้ ถ้ำเงื้อมผา เติณจงกรม นั่งสมาธิภาวนา ชำระจิตให้บริสุทธิ์

๒. เพื่อสื่อให้เห็นถึงความเกี่ยวโยงระหว่างต้นกำเนิดวงศ์ธรรมยุตและวงศ์พระธุดงค์กัมมัฏฐาน ได้แก่ภาพหมู่พระบูรพาจารย์ เริ่มจาก

- พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ให้กำเนิดวงศ์ธรรมยุต
- พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท) ผู้เอาใจใส่ทั้งปริยัติและปฏิบัติ
- หลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล พระบูรพาจารย์พระธุดงค์กัมมัฏฐาน
- หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต พระบูรพาจารย์พระธุดงค์กัมมัฏฐาน

- พระธรรมเจดีย์ (หลวงปู่จุ่ม พนฺธุโล) พระอุปัชฌายจารย์แห่งวงศ์พระธาตุคงคัมภีร์ฐาน
- สมเด็จพระมหาธีรราช (อ้วน ดิสฺโส) และสมเด็จพระมหาธีรราช (พิมพ์ ธรรมธโร) สองสมเด็จพระสันใจในการปฏิบัติธรรม
- พระญาณวิเศษฐสมิทธิวิราจารย์ (หลวงปู่สิงห์ ขนฺตยาโคโม) แม่ทัพใหญ่แห่งกองทัพธรรมพระธาตุคงคัมภีร์ฐาน
- พระราชวุฒาจารย์ (หลวงปู่ดูลย์ อดฺโล)
- พระราชนิโรธรังสีคัมภีร์ปัญญาวิเศษ (หลวงปู่เทศก์ เทสรฺสี)
- หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ
- หลวงปู่ชอบ ฐานสโม
- หลวงปู่พรหม จิรปุญฺโณ
- หลวงปู่หลุย จนฺตสาโร
- หลวงปู่ขาว อนาลโย
- หลวงปู่ฝั้น อาจาโร
- หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ
- หลวงปู่กงมา จิรปุญฺโณ
- พระสุทธธรรมรังสีคัมภีร์เมธาจารย์ (ท่านพ่อลี ธรรมธโร)
- หลวงปู่ดี๋อ อจลธมฺโม
- หลวงปู่สาม อภิณฺจโน
- พระครูญาณทัสสี (หลวงปู่คำดี ปภาโส)

- พระญาณสิทธิอาจารย์ (หลวงปู่สิม พุทธาจาโร)
- พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป)
- พระสุธรรมคณาจารย์ (หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ)
- พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน)
- พระอริยเวที (หลวงปู่เขียน จิตสีโล)
- สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน)
- พระครูศาสนูปการณ (หลวงปู่บุญจันทร์ กมโล)
- พระครูสุทธิธรรมรังษี (หลวงปู่เจ้ายะ จุนโท)
- พระโพธิญาณเถร (หลวงปู่ชา สุภทฺโท)
- หลวงปู่บัว สิริบุญโน
- พระอุดมสังวรวิสุทธิเถร (พระอาจารย์วัน อุตตโม)
- พระอาจารย์จวน กุลเชฏฺโฆ
- พระครูสุวัฒนโณปมคุณ (หลวงปู่คำพอง ดิสฺโส)
- พระอาจารย์สิงห์ทอง ธมฺมวโร
- หลวงปู่ผาง จิตตคฺคฺโต
- หลวงปู่หล้า เขมปตฺโต
- พระภูมิล โภกขุ

๓. เพื่อสื่อถึงความเป็นมาในการก่อสร้างพระบรมธาตุธรรมเจดีย์โดยมีพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) เป็นผู้นำ พร้อมด้วยคณะศิษย์ฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ และพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ทรงมีจิตศรัทธาให้ความสนพระทัยอุปถัมภ์บำรุง การก่อสร้างพระบรมธาตุธรรมเจดีย์ จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ได้แก่ ภาพพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) กับพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา โดยมีพระบรมธาตุ ธรรมเจดีย์ประดิษฐานอยู่ด้านหน้า

๔. เพื่อสื่อให้เห็นถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ อันเป็นปูชนียสถานที่สำคัญในแถบอีสานและลุ่มแม่น้ำโขง ได้แก่ พระธาตุหลวงเวียงจันทน์ พระธาตุพนม และพระบรมธาตุธรรมเจดีย์

๕. เพื่อสื่อให้เห็นถึงเรื่องราวในสุบินนิมิตของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต อันบ่งบอกถึง ปฏิภาณในการปฏิบัติธรรมของท่าน อย่างมีนัยสุขุมลุ่มลึก ได้แก่ ภาพที่ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต เดินออกจากหมู่บ้านสุป่าอันรชฏที่เต็มไปด้วยขวากหนามจนพ้นไปสู่ทุ่งกว้าง จากนั้นปีนขึ้นไต่ขอนชาติที่ลั่นนอนอยู่ ต่อมาปรากฏม้าสีขาวเดินเข้ามาหา ท่านจึงขึ้นขี่ม้า ซึ่งได้พาท่านวิ่งไปอย่างเต็มกำลัง ตรงไปยังตู้พระไตรปิฎกซึ่งวิจิตรงดงาม แต่มีท่อนไม้เปิดดู ก็รู้สึกตัวตื่นขึ้น

๖. เพื่อสื่อให้เห็นถึงเทวทูตทั้ง ๔ อันเป็นเครื่องเตือนสติ ไม่ให้ใช้ชีวิตด้วยความประมาท มัวเมา ได้แก่ ภาพคนแก่ คนเจ็บ คนตาย และสมณะ

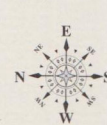
พระเจดีย์พิพิธภณท์ชั้น ๓

ภายนอก

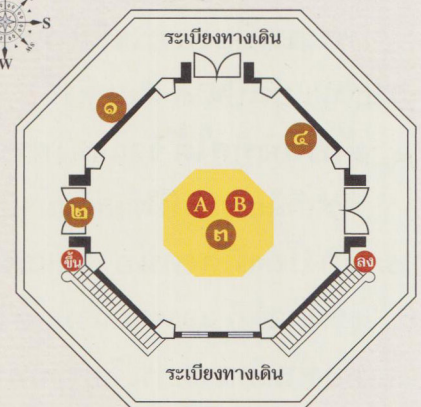
๑. ผนังกรุหินแกรนิต จารึกพุทธโอวาท และทศบาตรมี
๒. บานประตูไม้สัก แกะสลักเรื่องราวพุทธประวัติ

ภายใน

๓. ประดิษฐานพระบรมธาตุเจดีย์ ตั้งอยู่บริเวณ ศูนย์กลาง รูปทรงแปดเหลี่ยมฐานกว้าง ๔ เมตร สูง ๕.๔๐ เมตร ภายในบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ
 - A ผอบบรรจุพระบรมสารีริกธาตุที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานแด่พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จนฺททีโป)
 - B ผอบบรรจุพระบรมสารีริกธาตุที่สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน) ทรงประทานให้กับพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จนฺททีโป)
๔. ผนังด้านบน เป็นภาพจิตรกรรมฝาผนังแสดงเรื่องราวสังเวชนียสถานทั้ง ๔ และ พระพุทธรูปสำคัญ ๔ องค์

แผนผังอาคารพิพิธภณท์ ชั้น ๓

๒. พระระเบียงพระเจดีย์

พระระเบียงพระเจดีย์ ทิศตะวันออก นามว่า “พระระเบียงพัชรกิตติยาภา” ห้องโถงภายใน แบ่งเป็น ๓ ส่วน ดังนี้

๑. ห้องโถงทิศใต้ จัดแสดงพระประวัติและพระกรณียกิจของพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิตติยาภา ที่ได้เสด็จมาบำเพ็ญพระกุศล ณ พระบรมธาตุธรรมเจดีย์
๒. ห้องโถงทิศเหนือ จัดแสดงประวัติวัดโพธิสมภรณ์ ประวัติการสร้างพระบรมธาตุธรรมเจดีย์ และรายนามผู้บริจาค
๓. ห้องโถงกลาง ประดิษฐานพระพุทธรูปประจำวันประสูติ ซึ่งพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิตติยาภา เสด็จเป็นองค์ประธานประกอบพิธีเททองหล่อ เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ทรงตั้งพระนามว่า “พระพุทธรกิติธรรมญาณ”

แผนผัง “พระระเบียงพัชรกิตติยาภา”

พระระเบียงพระเจดีย์ ทิศตะวันตก นามว่า **“พระระเบียง ๙๘ ปี พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป)”** เป็นที่ประดิษฐานรูปเหมือน และชีวประวัติสังเขป คติธรรม พระบูรพาจารย์พระธุดงค์กัมมัฏฐาน จำนวน ๑๗ องค์ ได้แก่

๑. พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจันโท)	๑๓. หลวงปู่กงมา จิรปุญโญ
๒. หลวงปู่เสาร์ กนตสีโล	๑๔. พระครูญาณทัสสี
(หลวงปู่คำดี ปภาโส)
๓. หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต	๑๕. พระญาณสิทธาจารย์
(หลวงปู่สิม พุทธาจาโร)
๔. พระธรรมเจดีย์ (หลวงปู่จุม พนฺธุโล)	๑๖. พระอุดมสังวรวิสุทธิเถร
(พระอาจารย์วัน อุตตโม)
๕. พระญาณวิศิษฎ์สมิทธิวราจารย์
(หลวงปู่สิงห์ ขนฺตยาคโม)	๑๗. พระอาจารย์จวน กุลเชฏโฐ
๖. พระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล	
๗. พระราชวุฒาจารย์ (หลวงปู่ดูลย์ อตุโล)	
๘. พระราชนิโรธรังสีคัมภีรปัญญาวิศิษฎ์
(หลวงปู่เทศก์ เทสรูสี)	
๙. หลวงปู่บุญมา จิตเปโม	
๑๐. หลวงปู่ชอบ ฐานสโม	
๑๑. หลวงปู่หลุย จันทสาโร	
๑๒. หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ	

๓. ศาลามงคลธรรม

ตั้งอยู่บริเวณมุมทั้ง ๔ ของพระบรมธาตุธรรมเจดีย์ เป็นที่ประดิษฐาน ชีวประวัติย่อ คติธรรม และรูปเหมือนพระบูรพาจารย์พระธาตุคงคัมมัฏฐาน จำนวน ๔ องค์ ซึ่งเป็นสัททิวหาริกของพระธรรมเจดีย์ (หลวงปู่จุ่ม พนฺธุโล) ได้แก่

๑. หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ ตั้งอยู่บริเวณทิศตะวันออกเฉียงใต้
๒. หลวงปู่ขาว อนาลโย ตั้งอยู่บริเวณทิศตะวันตกเฉียงใต้
๓. หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ตั้งอยู่บริเวณทิศตะวันตกเฉียงเหนือ
๔. พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน) ตั้งอยู่บริเวณทิศตะวันออกเฉียงเหนือ

๔. สำนักงานทำนุบำรุง

ตั้งอยู่ที่มุมหน้าชั้น ๑ ตึกธรรมเจดีย์ (ด้านทิศเหนือของพระบรมธาตุธรรมเจดีย์) เป็นสถานที่ตั้งกองทุนทำนุบำรุงพระบรมธาตุธรรมเจดีย์ มีหน้าที่ดังนี้

๑. ดูแลรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย อำนาจความสะดวกแก่ผู้มากราบนมัสการพระบรมธาตุธรรมเจดีย์
๒. ดูแลรักษาความสะอาด ความปลอดภัย ปูชนียวัตถุที่ประดิษฐาน ณ พระบรมธาตุธรรมเจดีย์
๓. ติดต่อประสานงานให้คำแนะนำ ร่วมมือกับส่วนราชการ ภาคเอกชนต่าง ๆ และผู้มีจิตศรัทธา ทั้งภายในและภายนอกวัดโพธิสมภรณ์ เพื่อทำนุบำรุงพระบรมธาตุธรรมเจดีย์
๔. เผยแผ่ ประชาสัมพันธ์ ธรรมะคำสอนของพระพุทธเจ้าให้แพร่หลาย และทั่วถึง

พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน)
ประกอบพิธีบรรจุอัฐิตู๋ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต และแสดงพระธรรมเทศนา
วันที่ ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๒ เวลา ๑๔.๐๐ น.

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จพระราชดำเนินมาทรงประกอบพิธีบรรจุ
พระบรมสารีริกธาตุ และเปิดแพรคลุมป้าย
พระบรมราชานุสรณ์
วันที่ ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๒ เวลา ๐๙.๓๐ น.

พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา
เสด็จพระดำเนินมาทรงประกอบพิธีบรรจุ
พระบรมสารีริกธาตุ พระพุทธรูป ๓ องค์
และเปิดแพรคลุมป้ายพระเบี่ยงพัชรกิติยาภา
วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๓ เวลา ๑๖.๐๐ น.

การบำเพ็ญศาสนิกในด้านการศึกษาและเผยแผ่

พ.ศ. ๒๔๘๒ เป็นครูสอนนักธรรมและบาลี ๒๓ ปี

พ.ศ. ๒๔๘๔ เป็นกรรมการตรวจนักธรรมสนามหลวง ๓๓ ปี

พ.ศ. ๒๔๘๖ เป็นผู้ช่วยองค์การศึกษาจังหวัดสมุทรสงคราม-จังหวัดสมุทรสาคร ๘ ปี

พ.ศ. ๒๔๙๔ เป็นครูสอนศีลธรรม-วัฒนธรรมให้กับนักเรียนโรงเรียนสตรีประจำจังหวัดสมุทรสงคราม ๓ ปี เทศน์ประจำวันพระในอุโบสถ

พ.ศ. ๒๔๙๗ มาพำนักอยู่วัดโพธิสมภรณ์สนับสนุนส่งเสริมการศึกษานักธรรมและบาลี ในเขตจังหวัดอุดรธานีให้เจริญขึ้นโดยลำดับ

พ.ศ. ๒๔๙๙ เป็นกรรมการอบรมศีลธรรม-วัฒนธรรม แก่ประชาชนตามตำบลต่าง ๆ ในเขตอำเภอทุกอำเภอในเขตจังหวัดอุดรธานีตลอดปี

พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นกรรมการที่ปรึกษาจัดสถานที่ฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ ในจังหวัดอุดรธานี และเป็นอุปฆาฏบวชนาค ๒๕ พุทธศตวรรษ

พ.ศ. ๒๕๐๖-๒๕๑๙ เป็นหัวหน้าพระธรรมทูตสายที่ ๕ ประจำจังหวัดอุดรธานี

พ.ศ. ๒๕๑๗ จัดตั้งศูนย์ศึกษาบาลีอีสาน (ธรรมยุต) ที่วัดโพธิสมภรณ์ โดยเป็นมติของพระสังฆาธิการทุกระดับในภาค ๘-๙-๑๐-๑๑ (ธรรมยุต)

การบำเพ็ญศาสนิกในฐานะเจ้าคณะปกครอง

หลวงปู่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในฝ่ายปกครองคณะสงฆ์ มาเป็นลำดับ ตั้งแต่เลขานุการเจ้าคณะจังหวัดสมุทรสงคราม-จังหวัดสมุทรสาคร เจ้าคณะจังหวัดอุดรธานี (ธรรมยุต) รองเจ้าคณะภาค ๘ (ธรรมยุต) เจ้าคณะภาค ๙ (ธรรมยุต) และที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๙ (ธรรมยุต) ได้พยายามทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ เกิดประโยชน์แก่กิจการพระศาสนาเป็นอเนกประการ เช่น

ประสานความปรองดองระหว่างคณะสงฆ์มหานิกายและธรรมยุต

ขณะที่หลวงปู่ดำรงตำแหน่งเลขานุการเจ้าคณะจังหวัดสมุทรสงคราม-จังหวัดสมุทรสาคร และผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดธรรมนิมิต จังหวัดสมุทรสงคราม ได้รับ

มอบหมายให้ดูแลในฝ่ายองค์กรการศึกษา ซึ่งต้องดูแลความเรียบร้อยและ
พัฒนาการศึกษาให้เป็นไปตามหลักสูตรคณะสงฆ์ รวมถึงการสอบนักธรรมบาลี
ซึ่งแต่เดิมมีความขัดข้องบางประการระหว่างคณะสงฆ์มหานิกายและธรรมยุต แต่
หลวงปู่สามารถประสานความปรองดองและความเข้าใจอันดีให้เกิดขึ้นได้

ครั้นเมื่อสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (หม่อมราชวงศ์
ชื่น นภวงศ์) มีพระบัญชาให้มาอยู่ที่วัดโพธิสมภรณ์ เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระ
พระธรรมเจดีย์ (จุม พนฺธุโล) ซึ่งคณะธรรมยุตเพิ่งเริ่มขึ้นในจังหวัดอุดรธานี
ก็ได้ช่วยประสานความปรองดองระหว่างคณะสงฆ์มหานิกายและธรรมยุต ซึ่ง
พระธรรมเจดีย์ได้วางรากฐานไว้ดีแล้ว โดยมีความเคารพนับถือ ไปมาหาสู่กันกับ
หลวงปู่ดีเนาะ เจ้าอาวาสวัดมณีมาวาส เจ้าคณะจังหวัดอุดรธานี (มหานิกาย)

การตรวจเยี่ยมอาวาสในเขตปกครอง

หลวงปู่ได้เอาใจใส่เดินทางไปตามวัดต่าง ๆ ที่ปกครองดูแลอยู่เป็นระยะ
เพื่อให้กำลังใจและให้โอวาทในการปกครอง บริหารวัดให้เจริญก้าวหน้า หากมี
อุปสรรค ข้อขัดข้องใด ๆ ก็อนุเคราะห์ช่วยเหลือ ให้เป็นไปด้วยความสะดวก
เรียบร้อย

การเลื่อนสมณศักดิ์และตำแหน่งหน้าที่การปกครอง

สำหรับวัดที่มีผลงานในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะสงฆ์
ได้วางระเบียบไว้ หลวงปู่จะดูแลให้เหมาะสม และเป็นธรรมในการพิจารณา
เลื่อนสมณศักดิ์และตำแหน่งหน้าที่การปกครอง โดยไม่มีอคติ ลำเอียง ก่อให้เกิด
ผลดีต่อการบริหารคณะสงฆ์โดยรวม

ประเพณีทำวัตรการวะ

ในระหว่างเข้าพรรษา ซึ่งพระสงฆ์ต้องอธิฐานอยู่จำพรรษาในอาวาสตลอด
๓ เดือน มิได้รอนแรม เทียววิเวกไปในที่ต่าง ๆ จึงเป็นโอกาสอันดีที่พระสงฆ์
ซึ่งได้เคยพำนักอาศัยกับครูบาอาจารย์ แต่ได้ไปอยู่ต่างอาวาสจะไปกราบเยี่ยม
นมัสการ เพื่อรับฟังโอวาท ทำวัตรการวะ และกราบขอขมาหากได้ประมาทพลาด

พลั้งล่วงเกินใจ ๆ ซึ่งหลวงปู่ก็จะเป็นผู้นำ พาพระเถรและศรัทธาญาติโยมไปกราบ
เยี่ยมพระเถระอยู่เสมอมิได้ขาด รวมทั้งไปกราบทำวัตรการวาระที่วัดมัชฌิมาวาส เจ้า
คณะปกครองฝ่ายมหานิกาย เพื่อให้เกิดความพร้อมเพรียงสามัคคี

ในระยะหลัง เมื่อหลวงปู่สูงวัยขึ้นก็ได้มอบหมายให้พระเถระท่านอื่นเป็นผู้นำ
แทน แต่สำหรับวัดป่าบ้านตาดซึ่งตามกำหนดการจะเป็นวันแรม ๘ ค่ำ หลังเข้า
พรรษาของทุกปี หากไม่มีกิจธุระสำคัญหรือเจ็บไข้ได้ป่วย หลวงปู่จะเป็นผู้นำไปเอง
ทุกครั้ง ซึ่งจะมีพระเถรและศรัทธาญาติโยมไปร่วมด้วยเป็นจำนวนมาก ซึ่งโดยปกติ
หลังจากนั้นไม่นาน หลวงตามหาบัวก็จะมากราบเยี่ยมและทำวัตรการวาระหลวงปู่
เป็นประจำทุกปีเช่นเดียวกัน

ดังที่หลวงตาเคยเทศน์ไว้ว่า “วันนี้ท่านเจ้าคุณวัดโพธิ์ จะพาลูกศิษย์ลูกหา
ทั้งฝ่ายพระและฆราวาสมาทำวัตรทำวาสัมมาการวาระตามประเพณีวันนี้ตอน
บ่ายโมง ที่ศาลาใหญ่ คนทั้งพระทั้งเณรทั้งประชาชนคงจะมาก ท่านเคยทำมานาน
แล้ว ตั้งแต่เรามาสร้างวัดนี้ที่แรก ท่านก็พาลูกศิษย์ลูกหามาการวาระ ฟังธรรม
ฟังธรรมตลอดมา ท่านกับเรามีความสนิทสนมกันมาตั้งแต่เป็นมหาเปรียญ ท่าน
เป็นมหาเราก็คือเป็นมหา จากนั้นท่านก็เลื่อนเป็นเจ้าคณะจังหวัด ที่แรกท่านไปอยู่
วัดบวรฯ จากนั้นก็ไปทางสมุทรสงคราม จากสมุทรสงครามก็มาอยู่ที่วัดโพธิ์
ตั้งแต่นั้นมาจนกระทั่งปานนี้สนิทสนมกันมาก ท่านเกี่ยวข้องกับวัดนี้มาตั้งแต่เริ่ม
สร้างวัด... เป็นเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะภาค เดียวนี้ท่านก็ลาหมดแล้ว ท่านเคย
มานี้เป็นประจำ ...สนิทสนมกันมาแต่ไหนแต่ไรแหละ ดีไม่ดีคณะกัมมัญฐานอาจจะ
มาก็ได้มาที่วัดนี้วันนี้ ที่นี้รวมแล้วก็มาอยู่กับเราหมด ก็เราเป็นผู้เทศน์ มาที่ไรก็เป็น
เราทั้งนั้นละเทศน์ เทศน์อบรมพระเถรให้ได้สติตั้งบ้างอะไรบ้าง เกี่ยวข้อง
กับประชาชน ทุกปีแรม ๘ ค่ำละมา นี่ก็แรม ๘ ค่ำวันนี้ ท่านจะมาเป็นประจำ
ทุกปี ๆ นิสสัยท่านอ่อนน้อม ท่านว่าให้ใครไม่เป็น มีแต่เราละโจมดีท่านเรื่อย
โจมดีเรื่อย ท่านไม่ว่าอะไรละ เราเป็นฝ่ายบุกท่านโจมดีท่าน ท่านรู้นิสัย ท่านก็
ไม่สนใจกับเรา เป็นอย่างนั้นนิสสัยท่านกับเราสนิทกันมา โอ้ย ตั้งแต่ต่างคนต่างเป็น
มหาอยู่นั่นจนปานนี้...”

(วันที่ ๑๘ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๔๙)

หลวงปู่จันทร์ศรี
ไปกราบเยี่ยม
หลวงปู่ขาว อนาลโย
วัดถ้ำกลองเพล

หลวงปู่จันทร์ศรี
ไปกราบเยี่ยมและสร่งน้ำ
พระราชเมธาจารย์ (หลวงปู่ผิว)
วัดบวรมงคล

หลวงปู่จันทร์ศรี
นำพระสงฆ์ทำวัตรการะ
หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน
วัดป่าบ้านตาด
เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๑

การบำเพ็ญศาสนกิจเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์

วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๘ เวลา ๑๗.๐๐ น. พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมวัดโพธิสมภรณ์ มีพระธรรมเจดีย์ (จุม พนฺธุโล) เจ้าอาวาสฯ พระอริยคุณาธาร (เส็ง ปุสฺโส) พระครูสิริสารสุธี (จันทร์ศรี จันททีโป) รองเจ้าอาวาสฯ เจ้าคณะจังหวัดอุดรธานี (ธรรมยุต) พร้อมด้วยพระภิกษุ สามเณร และประชาชนจำนวนมากมารอรับเสด็จ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระราชปฏิสันถารกับพระธรรมเจดีย์ (จุม พนฺธุโล) ในพระอุโบสถ ประมาณ ๒๐ นาที พระธรรมเจดีย์ (จุม พนฺธุโล) ได้ถวายพระทองคำแท่งปางมารวิชัย (ประมาณ ๑ นิ้ว) ซึ่งเป็นของประจำตระกูลของท่าน พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานกัปปิยภัณฑ์ เป็นจำนวน ๑,๐๐๐ บาท (หนึ่งพันบาทถ้วน) เพื่อบำรุงวัด จึงเสด็จพระราชดำเนินกลับ

วันที่ ๒๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๗ เวลา ๑๕.๐๐ น. สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมวัดโพธิสมภรณ์ มีพระราชเมธาจารย์ (จันทร์ศรี จันททีโป) รักษาการเจ้าอาวาสฯ เจ้าคณะจังหวัดอุดรธานี (ธรรมยุต) พร้อมด้วยพระภิกษุ สามเณร รอรับเสด็จในพระอุโบสถ ทรงพระราชปฏิสันถารกับพระราชเมธาจารย์ฯ ประมาณ ๒๐ นาที ทรงถวายกัปปิยภัณฑ์ เป็นจำนวน ๑,๐๐๐ บาท (หนึ่งพันบาทถ้วน) เพื่อบำรุงวัด จึงเสด็จพระราชดำเนินกลับ

วันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิตติยาภา เสด็จมาทรงกราบนมัสการพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) และทอดพระเนตรความคืบหน้าการก่อสร้างพระบรมธาตุธรรมเจดีย์ จากนั้นเสด็จพระดำเนินเข้าภายในพระอุโบสถ ทรงกราบนมัสการพระพุทธรัศมี พระประธาน ทรงซักถามถึงประวัติความเป็นมา และทรงถวายกัปปิยภัณฑ์ใส่ในตู้บริจาค เพื่อบำรุงวัด สมควรแก่เวลาแล้ว จึงเสด็จพระดำเนินกลับ

วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๑ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เสด็จมาทรงบำเพ็ญพระกุศล เนื่องในโอกาสสัปดาห์วันพระประสูติ ณ พระอุโบสถ วัดโพธิสมภรณ์ และทรงถวายเครื่องไทยธรรมแด่พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป)

วันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ เวลา ๑๗.๐๐ น. พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานพระบรมสารีริกธาตุ แด่พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จันททีโป) ณ ห้องพระโรงศาลาเริง วังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่ออัญเชิญไปประดิษฐาน ณ พระบรมธาตุธรรมเจดีย์ วัดโพธิสมภรณ์ จังหวัดอุดรธานี

วันอังคารที่ ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๒ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเป็นประธานงานฉลองสมโภชพระบรมธาตุธรรมเจดีย์ ทรงบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ และทรงเปิดแพรคลุมป้ายชื่อพระบรมธาตุธรรมเจดีย์ ณ วัดโพธิสมภรณ์

วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๓ เวลา ๑๖.๐๐ น. พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เสด็จมาทรงบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ พระพุทธรูปปางพระพุทธรูปเมตไตรย์ และพระพุทธรูปกิตติมัญญาน พร้อมทั้งทรงเปิดแพรคลุมป้ายพระระเบียงพัชรกิติยาภา และสำนักงานทำนุบำรุงพระบรมธาตุธรรมเจดีย์ ณ วัดโพธิสมภรณ์

วันพุธที่ ๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๔ เวลา ๗.๐๐ น. พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เสด็จมาทรงบาตรพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) และพระภิกษุสงฆ์ รวม ๙ รูป ณ วัดโพธิสมภรณ์ พร้อมทั้งทรงถวายพานดอกบัวแด่พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป)

วันอังคารที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดแพรคลุมป้ายหอเมตตาธรรมบำบัดวิกฤต (CICU) อนุสรณ์ ๑๐๐ ปี พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) ณ โรงพยาบาลอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

การบำเพ็ญศาสนิกงานุเคราะห์แก่อุทธรานโลก

หลวงปู่ได้มีความเมตตาอนุเคราะห์ในการก่อสร้างสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ เป็นลำดับมา บางอย่างก็ไม่ได้บันทึกไว้ ที่มีการจดจารึกไว้บ้าง มีดังนี้

พ.ศ. ๒๕๐๖ เป็นผู้อุปถัมภ์สร้างโรงเรียนปริยัติธรรม และบูรณปฏิสังขรณ์ อุโบสถวัดไชยาราม อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี และอุปถัมภ์สร้างศาลาการเปรียญวัดอัมพวัน อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี

พ.ศ. ๒๕๑๐ เนื่องด้วยพระภิกษุสามเณรอาพาธไปพักรักษาที่โรงพยาบาลอุดรธานี ต้องปะปนกับฆราวาสญาติโยม ไม่สะดวกต่อสมณวิสัย หลวงปู่จึงได้ไปกราบเรียนปรึกษากับหลวงปู่ดีเฒ่า อดีตเจ้าอาวาสวัดมณีมาวาส จังหวัดอุดรธานี ท่านเห็นดีด้วยที่จะสร้างตึกสงฆ์อาพาธให้กับโรงพยาบาลอุดรธานี จึงได้แจ้งไปยังนายแพทย์เกษม จิตตะยโสธร (ผู้อำนวยการโรงพยาบาลในขณะนั้น) ก็ไม่ขัดข้องและยินดีสนับสนุนทุกประการ คณะสงฆ์จึงได้พร้อมกันทั้งฝ่ายธรรมยุตและมหานิกาย รวบรวมปัจจัยได้ประมาณ ๔๐๐,๐๐๐ บาท สร้างเป็นอาคารไม้ ๒ ชั้น สิ้นเงินราว ๓๐๐,๐๐๐ บาท เงินที่เหลือมอบให้โรงพยาบาลอุดรธานี ไว้ใช้ประโยชน์แก่ผู้ป่วยต่อไป

พ.ศ. ๒๕๓๔-๒๕๓๗ เป็นประธานสร้างพระอุโบสถวัดศรีจันทร์ อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น แทนหลังเก่าที่ชำรุดมาก จำนวนเงิน ๑๓,๕๐๐,๐๐๐ บาท

พ.ศ. ๒๕๕๐ บริจาคสร้างห้องพักรักษาผู้ป่วยพิเศษ ๑ ห้อง ในหออภิบาลสงฆ์ หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต โรงพยาบาลศรีนครินทร์ จังหวัดขอนแก่น จำนวนเงิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท

พ.ศ. ๒๕๕๒ บริจาคสร้างห้องพักรักษาผู้ป่วยพิเศษ ๑ ห้อง ในตึกสงฆ์อาพาธ ๑๐ ชั้น โรงพยาบาลอุดรธานี ชื่อ “อาคารอนุสรณ์ ๙๖ ปี หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน” จำนวนเงิน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท

พ.ศ. ๒๕๕๔ อุปถัมภ์สร้างศาลาการเปรียญวัดบ้านไผ่ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี จำนวนเงิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท และเมตตาเป็นประธานอุปถัมภ์โครงการจัดตั้งหอเมตตาธรรมบำบัดวิกฤต (CICU) โรงพยาบาลอุดรธานี งบประมาณดำเนินการทั้งสิ้น ประมาณ ๗๗ ล้านบาท

บน ซ้าย ตึกสงฆ์อาพาธ โรงพยาบาลอุดรธานี

ขวา ห้องพักรักษาผู้ป่วยพิเศษ หออภิบาลสงฆ์ หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต โรงพยาบาลศรีนครินทร์

ล่าง ซ้าย ห้องพักรักษาผู้ป่วย ตึกสงฆ์อาพาธ โรงพยาบาลอุดรธานี

ขวา อาคารอนุสรณ์ ๙๖ ปี หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน โรงพยาบาลอุดรธานี

พ.ศ. ๒๕๕๖ บริจาคเงิน จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อจัดหาเครื่องมือแพทย์ให้กับศูนย์โรคหัวใจ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. ๒๕๕๗ บริจาคเงิน จำนวน ๔๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อจัดหาเตียงสำหรับเคลื่อนย้ายผู้ป่วยแบบซิงก์น้ำหนักได้ให้กับศูนย์โรคสมองและระบบประสาท โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. ๒๕๕๘ บริจาคเก้าอี้รถเข็นสำหรับผู้ป่วย จำนวน ๑๐ คัน ให้กับโรงพยาบาลอุดรธานี

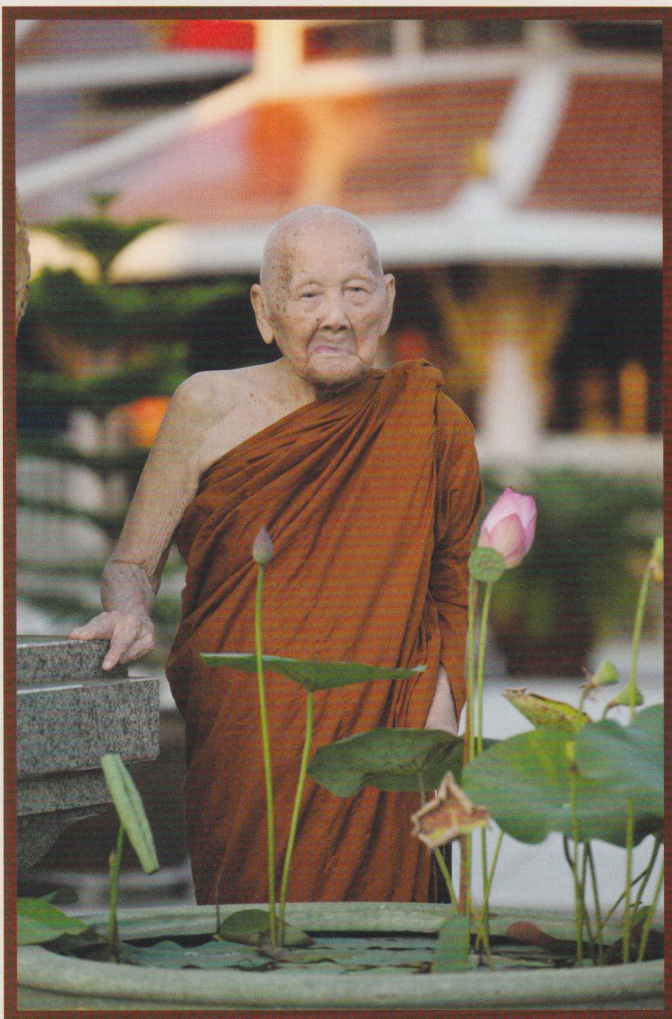
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงถวายโล่ที่ระลึกแด่พระอุดมญาณโมลี
(หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) ในการบริจาคสร้างห้องผู้ป่วยพิเศษ หออภิบาลสงฆ์
หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต ณ โรงพยาบาลศรีนครินทร์ จังหวัดขอนแก่น ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ทรงเปิดแพรคลุมป้ายหอเมตตาธรรมบำบัดวิฤต (CICU) โรงพยาบาลอุดรธานี
วันอังคารที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

หอเมตตาธรรมบำบัดวิกฤต (CICU)
อนุสรณ์ ๑๐๐ ปี พระอุดมญาณโมลี
(หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป)

ณ หอเมตตาธรรม
ประจักษ์ศูนย์รวมค
ความสำนึกในมหาเมตตาและพร
แต่มหาบุรุษผู้เปี่ยม
เสียสละเพื่อช่วย
จะไม่มีวันลบเลือน

This Compassion Inter
symbolizes the fa
With highe
to the Great Man, who
have sacrificed themse
They shall nev

เมตตาธรรมจากหลวงปู่สุद्धกถา

หอเมตตาธรรมบำบัตวิฤต (CICU) โรงพยาบาลอุดรธานี เกิดขึ้นด้วยความเมตตา
ต่อผู้เจ็บป่วยของหลวงปู่จันทร์ศรี จนฺททีโป พระมหาเถระที่มีอายุยืนยาวนานถึง ๑๐๕ ปี
ซึ่งท่านได้ผ่านวิฤตของสุขภาพ ต้องเข้ารับการผ่าตัดมาถึง ๓ ครั้ง และผ่านพ้นมาด้วย
ความราบรื่น ก็เนื่องจากความเชี่ยวชาญของคณะแพทย์พยาบาล โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
ที่เอาใจใส่ดูแลรักษาอย่างเต็มกำลังความสามารถ ด้วยความเคารพเลื่อมใส ประกอบ
กับเครื่องมือแพทย์ที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ภายใต้อาณัติของอาคารและ
ห้องพักรักษาผู้ป่วยที่ถูกสุขลักษณะตามมาตรฐาน ดังนั้นหลวงปู่ท่านจึงตระหนักถึงความสำคัญ
ของสิ่งที่กล่าวข้างต้นและปรารถนาจะให้ผู้ป่วยหนักรายอื่น ๆ ได้รับโอกาสที่ดีในเวลาวิฤต
เพื่อพลิกฟื้นคืนชีวิตได้อย่างทันท่วงที เจกเช่นเดียวกับท่านบ้าง

บำบัดวิกฤตแห่งนี้
 รัชชาแห่งมหาชน
 มหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้
 ด้วยเมตตาธรรม
 ชีวิตเพื่อนมนุษย์
 ณ ทรานส์นิตร์
 sive Care Unit (CICU)
 uth of all people.
 est gratitude
 o with loving kindness,
 elves to help mankind.
 er be forgotten.

พระมหากรุณาธิคุณจากในหลวงรัชกาลที่๑๐

เมื่อโครงการจัดตั้งหอเมตตาธรรมบำบัดวิกฤต (CICU) ศูนย์ความเป็นเลิศด้านบำบัด
 วิกฤตผู้ป่วยหนักทางอายุรกรรมด้วยเมตตาธรรม โรงพยาบาลอุดรธานี ทรานส์นิตร์
 พระกรรมของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช จึงทรงพระกรุณา
 โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระราชทรัพย์แก่โครงการหอเมตตาธรรมบำบัด
 วิกฤต (CICU) จำนวนเงิน ๒๒,๖๙๙,๙๖๔.๗๓ บาท (ยี่สิบสองล้านหกแสนเก้าหมื่นเก้าพัน
 เก้าร้อยหกสิบสี่บาทเจ็ดสิบสามสตางค์) เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ โดย
 สมทบในส่วนที่ขาดเหลือทั้งหมดจากที่ประชาชนร่วมบริจาค พสกนิกรทุกหมู่เหล่ามีความ
 ปลาบปลื้มปีติยินดี ต่างรู้สึกสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น

ที่มาและความจำเป็น

โรงพยาบาลอุดรธานีได้เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๔ ตลอดระยะเวลาที่ให้บริการแก่ผู้ป่วยกว่า ๖๐ ปีที่ผ่านมา ถึงแม้จะมีการปรับปรุงพัฒนาก่อสร้างอาคารเพิ่มเติมมาโดยตลอด แต่เนื่องจากปริมาณผู้มารับการรักษาพยาบาลมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี และต้องรองรับผู้ป่วยที่ส่งมารักษาจากเขตพื้นที่จังหวัดใกล้เคียงอีกด้วย โดยเฉพาะผู้ป่วยหนัก ประกอบกับหอผู้ป่วยหนักทางอายุรกรรมที่มีอยู่เดิมใช้งานมายาวนานเกือบ ๓๐ ปี มีจำนวน ๑๐ เตียง ไม่เพียงพอ รวมทั้งขาดแคลนอุปกรณ์การแพทย์ที่มีประสิทธิภาพ และจำเป็นต้องการรองรับผู้ป่วยในภาวะวิกฤต ทำให้ผู้ป่วยหนักต้องนอนพักรักษาในหอผู้ป่วยสามัญเป็นจำนวนมาก แผนกอายุรกรรม โรงพยาบาลอุดรธานี จึงมีความประสงค์จัดตั้งหอผู้ป่วยหนักทางอายุรกรรมเพิ่มขึ้น เพื่อรองรับผู้ป่วยหนักที่มาใช้บริการเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ

คณะกรรมการจัดงานบำเพ็ญกุศลอายุวัฒนะครบ ๑๐๐ ปี ได้ประชุมปรึกษาหารือเพื่อจัดเตรียมงาน เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งโรงพยาบาลอุดรธานีได้ขออนุญาตนำเสนอโครงการจัดตั้งหอผู้ป่วยภาวะวิกฤตและขอความเมตตาอนุเคราะห์สนับสนุนงบประมาณ คณะกรรมการฯ จึงมีดำริว่า **เนื่องในโอกาสอันเป็นมงคลยิ่งที่พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) เจริญอายุครบ ๑๐๐ ปี ในวันที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๔** จึงเห็นสมควรจัดสร้างสาธารณประโยชน์เกี่ยวกับคนไข้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัด

อุดรธานี ที่ประชุมฯ อนุโมทนาอินดีและเห็นพร้อมเพรียงกันให้ความอนุเคราะห์สนับสนุนโครงการจัดตั้งหอผู้ป่วยภาวะวิกฤต *Intensive Care Unit (ICU)* โรงพยาบาลอุดรธานี ไว้เป็นอนุสรณ์แห่งเมตตาธรรมที่เป็นรูปธรรม ซึ่งหลวงปู่จันทร์ศรี จนฺททีโป ได้เมตตาให้ความอนุเคราะห์รับเป็นประธานอุปถัมภ์โครงการฯ ตามคำกราบอาราธนา นิมนต์ของคณะกรรมการฯ เพื่อบำบัดความทุกข์ นำความสุขมาสู่ผู้เจ็บป่วยและญาติมิตร

เพื่อให้การจัดตั้งหอผู้ป่วยภาวะวิกฤตแห่งใหม่ เป็นแบบอย่างของศูนย์ความเป็นเลิศด้านบำบัดวิกฤตผู้ป่วยหนักทางอายุรกรรมด้วยเมตตาธรรม ที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สุขอย่างแท้จริงแก่ผู้เจ็บป่วย จึงเห็นควรจัดวางระบบไอซียูให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล จัดหาอุปกรณ์การแพทย์และระบบสารสนเทศที่จำเป็นและทันสมัย จัดเตรียมบุคลากรทางการแพทย์ให้มีความเชี่ยวชาญและมีประสิทธิภาพสูงในการดูแลรักษาพยาบาลผู้ป่วยหนักโดยยึดหลักเมตตาธรรม ให้การดูแลรักษาผู้ป่วยดุจญาติมิตรอันเป็นที่รัก จึงให้นามหอผู้ป่วยภาวะวิกฤตแห่งใหม่นี้ว่า

“หอเมตตาธรรมบำบัดวิกฤต”
Compassion Intensive Care Unit (CICU)

ความหมายของหอเมตตารธรรมบำบัดวิกฤต (CICU)

การให้หรือการเสียสละใด ๆ ก็ตาม ที่มาจากพื้นฐานแห่งความเมตตารธรรมอันบริสุทธิ์นั้น ย่อมเป็นเหตุปัจจัยที่ดี ทั้งการสรรหาสิ่งที่ดีที่สุดเพื่อมาช่วยเหลือผู้ป่วยนั้น ย่อมได้รับสิ่งที่ดีที่สุดเป็นผลกลับมา ดังคำที่ว่า “ผู้ให้ทานอันเลิศ ย่อมได้ผลอันเลิศ” ฉะนั้นความเมตตาเป็นธรรมอุปการะโลกโดยแท้ สังคมของเรานั้นที่ดำรงคงอยู่อย่างสงบสุข ได้ก็ด้วยเมตตาที่มนุษย์เราพึงมีต่อกันและกัน

ณ โอกาสนี้ หลวงปู่จันทร์ศรี จนฺททีโป ได้ดำเนินตามรอยบาทพระศาสดา เสียสละสงเคราะห์โลกด้วยเมตตารธรรมอันบริสุทธิ์ มิได้มุ่งหวังสิ่งตอบแทนใด ๆ จากโลก เป็นคติแบบอย่างให้กับบรรดาลูกหลานถึงการให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยหนัก พร้อมญาติมิตรผู้ป่วยให้มีที่พึ่งพิงในคราวคับขันที่ต้องเผชิญกับโรคร้ายร้ายแรงอันเต็มไปด้วยความทุกข์แสนสาหัส ได้พลิกวิกฤตกลับเป็นโอกาส หายจากโรคร้าย หวนคืนกลับมามีความสุขอีกครั้ง

ที่ตั้ง

หอเมตตารธรรมบำบัดวิกฤต (CICU) ตั้งอยู่ที่ ชั้น ๔ อาคารตา หู คอ จมูก โรงพยาบาลอุดรธานี มีพื้นที่ใช้สอยรวม ๘๐๐ ตารางเมตร

งบประมาณในการจัดสร้าง

งบประมาณดำเนินการทั้งสิ้น ประมาณ ๗๗ ล้านบาท แบ่งเป็น

- งานปรับปรุงอาคารและติดตั้งระบบมาตรฐานไอซียู ๔๖ ล้านบาท
- งานจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ ๓๑ ล้านบาท

เงินและวัสดุสิ่งของที่ผู้มีจิตศรัทธาได้ร่วมเสียสละบริจาคให้กับโครงการฯ หลวงปู่ได้เมตตานำไปใช้ตามเจตนารมณ์ของทุกท่านทุกประการ

แนวคิดการออกแบบหอเมตตารธรรมบำบัดวิกฤต (CICU)

๑. หลักเมตตารธรรมต่อเพื่อนมนุษย์ หรือ “Compassion Concept”

โดยคำนึงถึงการดูแลรักษาผู้ป่วยภาวะวิกฤตให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงสุด ด้วยเมตตารธรรมเป็นหลักสำคัญ คือปรารถนาให้ตนมีความสุขเช่นไร ก็มุ่งหวังให้ผู้อื่นมีความสุขเช่นนั้น ไม่ได้มุ่งหวังสิ่งตอบแทนใด ๆ แต่มีความสุขและเบิกบานใจที่ได้ให้ความเมตตาเสียสละ เอาใจใส่ดูแลรักษาผู้ป่วย กล่าววาจาไพเราะ ปลอดภัย กิริยามารยาท นุ่มนวล อ่อนโยน คำนึงถึงสภาพจิตใจของผู้ป่วย ให้การดูแลไปพร้อม ๆ กับทางร่างกาย ดุจให้การดูแลรักษาบิดามารดา บุตร ภรรยา ตลอดถึงญาติมิตรอันเป็นที่รักของตน ให้หายจากโรคร้ายไข้เจ็บ

๒. หลักที่พึงทางด้านร่างกาย

โดยได้เตรียมความพร้อมทุกด้าน เพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยให้ได้อย่างทันท่วงที ตั้งแต่การคัดเลือกบริษัทผู้ออกแบบที่มีความชำนาญ การจัดหาบริษัทก่อสร้างที่มีประสบการณ์ การควบคุมกำกับงานก่อสร้างให้ได้มาตรฐาน การตรวจรับงานก่อสร้างจากผู้เชี่ยวชาญ การจัดเตรียมเครื่องมือแพทย์ที่จำเป็นและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนบุคลากรทางการแพทย์ที่ผ่านการอบรมเฉพาะทางด้านการช่วยชีวิตขั้นสูง (Critical Care Management) เป็นต้น

๓. หลักที่พึงทางด้านจิตใจ

โดยได้จัดเตรียมพื้นที่ทางศาสนาไว้สำหรับผู้เจ็บป่วยและญาติมิตรได้กราบไหว้สักการะ น้อมรำลึกในกุศลผลบุญ ทำจิตใจให้สงบระงับจากความห่วงกังวลใด ๆ ทำให้จิตใจเข้มแข็ง ไม่ท้อทลายไปกับทุกข์ทางร่างกาย การรักษาก็ได้ผลดี และเมื่อถึงคราวจากโลกนี้ไป จิตใจที่ยึดเหนี่ยวบุญกุศลไว้ ย่อมเป็นเหตุนำไปเกิดในสุคติภพ

หอเมตตาธรรมแห่งนี้ จึงจัดเป็นไอซียู ที่พึงเป็นพึ่งตายได้อย่างแท้จริง

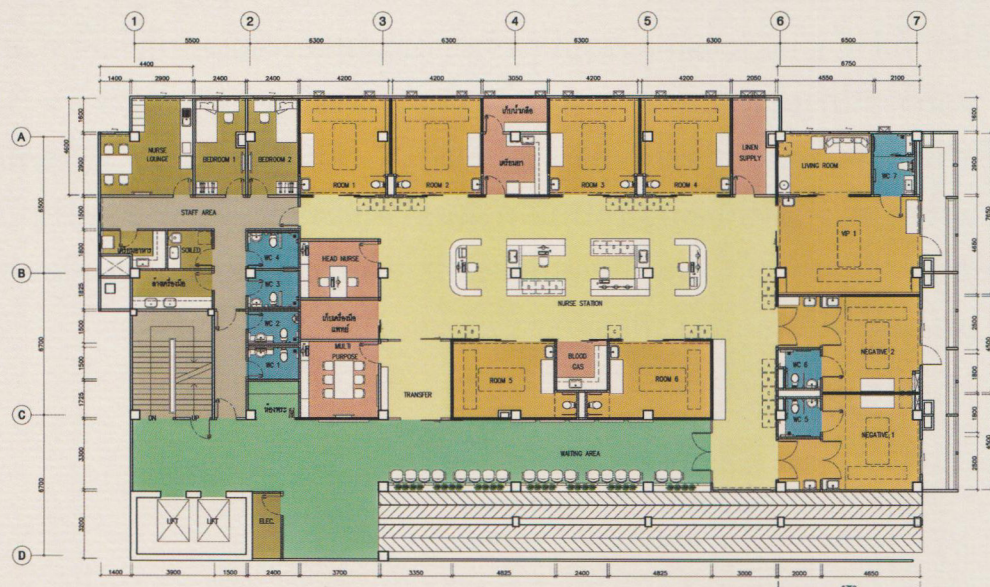
ภายในตัวอาคารประกอบด้วยห้องผู้ป่วย จำนวน ๙ ห้อง ดังนี้

ห้อง Positive Room Pressure จำนวน ๖ ห้อง

ห้อง Negative Room Pressure จำนวน ๒ ห้อง

ห้องพักพิเศษผู้ป่วยวิกฤต จำนวน ๑ ห้อง

ห้องผู้ป่วยจัดวางเรียงตำแหน่งเป็นรูปตัวยู (U) มีเคาน์เตอร์พยาบาลอยู่ตรงกลาง เพื่อให้การช่วยเหลือผู้ป่วยกรณีเกิดภาวะวิกฤต ทำได้สะดวกรวดเร็ว ทันท่วงที และทั่วถึง ทั้งยังสะดวกต่อการให้บริการกับผู้ที่เข้าเยี่ยม

เนื่องจากผู้ป่วยในระยะนี้ร่างกายจะอ่อนแอ ภูมิคุ้มกันต่ำ และติดเชื้อได้ง่าย ดังนั้นวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ จึงเลือกใช้วัสดุที่ป้องกันการสะสมของเชื้อโรคตามมาตรฐานสากล เช่น ผนังห้องผู้ป่วยใช้ผนังแบบ hygienic wall ซึ่งเป็นผนังที่เหมาะสมสำหรับห้องปลอดเชื้อในโรงพยาบาล วัสดุปูพื้นใช้กระเบื้องยางไร้รอยต่อ เพื่อป้องกันการสะสมเชื้อโรคในร่องกระเบื้อง และทำความสะอาดง่าย สำหรับอ่างล้างมือก็เช่นเดียวกัน ใช้หินเทียมสังเคราะห์ แบบ microban ทั้งหมด ซึ่งหินเทียมเป็นวัสดุผิวเรียบไม่มีรูพรุนจึงลดการสะสมของเชื้อโรค ที่สำคัญ microban ยังช่วยป้องกันการสะสมของเชื้อแบคทีเรียอีกด้วย

นอกจากนี้ภายในหอเมตตาธรรมยังป้องกันการติดเชื้อจากการสัมผัสระหว่างผู้ป่วยกับญาติหรือเจ้าหน้าที่ โดยจุดที่เกิดการสัมผัสบ่อย เช่น ประตูห้องผู้ป่วย สุขภัณฑ์สำหรับผู้ป่วย และก๊อกน้ำ ใช้เป็นระบบอัตโนมัติทั้งหมด โดยเซ็นเซอร์จะทำงานเปิด-ปิด เอง ไม่ต้องสัมผัส ภายในห้องผู้ป่วยจะมีโถสุขภัณฑ์ เพื่อให้พยาบาลใช้ถ่ายเทของเสียจากผู้ป่วยได้ง่าย ไม่ต้องออกไปนอกห้อง เพื่อลดการแพร่เชื้อ

งานจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์

จัดหาอุปกรณ์การแพทย์และระบบสารสนเทศที่จำเป็นและทันสมัย ให้เพียงพอและมีคุณภาพสูง เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการรักษาอย่างทันทั่วถึง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ เช่น

- เครื่องช่วยการหายใจ จำนวน ๙ หน่วย
- ชุดรางเลื่อนแขนอุปกรณ์การแพทย์ จำนวน ๙ หน่วย
- ชุดศูนย์กลางเฝ้าติดตามการทำงานของหัวใจพร้อมเครื่องติดตามการทำงานของหัวใจชนิดข้างเดียวผู้ป่วย ๙ เตียง จำนวน ๑ หน่วย
- เตียงผู้ป่วยควบคุมด้วยระบบไฟฟ้า ชนิดใช้ร่วมกับการเอกซเรย์และซังน้ำหนักได้ จำนวน ๙ หน่วย
- เครื่องควบคุมการให้สารละลายทางกระบอกฉีดยาโดยอัตโนมัติ (syringe pump) จำนวน ๓๖ หน่วย
- เครื่องควบคุมการให้สารละลายทางหลอดเลือดดำระบบอัตโนมัติ (infusion pump) จำนวน ๒๔ หน่วย
- เครื่องล้างไตสำหรับผู้ป่วยไตวายเฉียบพลัน จำนวน ๑ หน่วย
- เครื่องไตเทียม จำนวน ๑ หน่วย
- เครื่องผลิตน้ำบริสุทธิ์ จำนวน ๑ หน่วย
- เครื่องช่วยหายใจในกรณีฉุกเฉินและขนส่ง จำนวน ๑ หน่วย
- เครื่องติดตามสัญญาณชีพผู้ป่วยชนิดเคลื่อนย้ายได้ จำนวน ๑ หน่วย
- เครื่องกระตุ้นหัวใจพร้อมภาคควบคุมจังหวะการเต้นหัวใจ จำนวน ๑ หน่วย
- เครื่องตรวจและบันทึกคลื่นหัวใจไฟฟ้าชนิดวิเคราะห์ผล จำนวน ๑ หน่วย
- ตู้เย็นเก็บยาและเวชภัณฑ์ ๑๑ คิว จำนวน ๒ หน่วย
- เครื่องล้างและทำลายเชื้อภาชนะขับของเสียจากผู้ป่วยอัตโนมัติ จำนวน ๑ หน่วย
- ชุดตรวจวัดปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในลมหายใจ จำนวน ๑ หน่วย
- เครื่องดูดลมและของเหลวจากโพรงทรวงอก จำนวน ๓ หน่วย
- เครื่องควบคุมการให้สารอาหารแก่ผู้ป่วย จำนวน ๒ หน่วย
- เครื่องปั่นเหวี่ยงหาเปอร์เซ็นต์การอัดแน่นของเม็ดเลือดแบบตั้งโต๊ะ จำนวน ๑ หน่วย
- รถเข็นทางการแพทย์ (medical trolley) จำนวน ๘ หน่วย
- ถุงเพิ่มความดัน (pressure bag) จำนวน ๕ หน่วย
- เครื่องตรวจหาค่าก๊าซในเลือด (arterial blood gas) พร้อมน้ำยา จำนวน ๑ หน่วย

ที่พึ่งที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ

เครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจนี้ จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้ป่วยและญาติมิตร แพทย์พยาบาลตลอดถึงประชาชนทุกคน ได้กราบไหว้สักการะอย่างสะดวกและใกล้ชิด เพื่อน้อมนำความดีเข้าสู่จิตใจโดยง่าย ไว้เป็นที่เกาะที่พึ่งของตน ให้จิตใจไม่หวั่นไหวอ่อนแอไปกับทุกขเวทนาจากโรคภัย มีสติสัมปชัญญะ มีปัญญาและความเพียรต่อสู้กับทุกขเวทนาด้วยธรรมโอสธของพระพุทธเจ้า รู้จักและกระทำสิ่งที่ควร ละเว้นสิ่งไม่ควร แม้ในยามเจ็บป่วย อีกทั้งยังเป็นขวัญกำลังใจให้กับแพทย์และพยาบาลที่ให้การดูแลรักษาผู้ป่วยด้วยความเมตตาเสียสละ มีความเพียรพยายาม ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มุ่งหวังประโยชน์สุขแก่เพื่อนมนุษย์เป็นอันดับหนึ่ง ประโยชน์ส่วนตนเป็นรอง เกิดทุนจริยธรรมแห่งวิชาชีพแพทย์และพยาบาลให้บริสุทธิ์ อาณิสสผลบุญย่อมบันดาลความสุขความสมหวังในสิ่งอันพึงปรารถนา สมตามหลักของกรรมที่ว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว”

นอกจากนี้ หากแม้ผู้ป่วยถึงกาลสิ้นอายุขัย จิตใจที่ยึดเหนี่ยวบุญกุศลไว้ได้ในคราวจะจากโลกนี้ไป ย่อมเป็นเหตุนำไปเกิดในสุคติภพ เสวยความสุขในวิบากของกุศลที่ตนทำไว้ ที่พึ่งที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจที่จัดเตรียมไว้ภายในหอเมตตาธรรมบำบัดวิกฤต (CICU) ได้แก่

๑. พระธรรมธาตุเจดีย์ ตั้งอยู่บนดาดฟ้าอาคาร ภายในบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ และพระธาตุพระอรหันตสาวก สามารถมองเห็นได้จากที่ไกล น้อมรำลึกกราบไหว้สักการะเพื่อให้ได้รับความปิติเบิกบานใจ

๒. ห้องสักการะพระธรรมธาตุเจดีย์ อยู่บนดาดฟ้าอาคาร ภายในประดิษฐาน พระพุทธเมตตาธรรมเจดีย์ ซึ่งเป็นพระพุทธรูปศิลปะเชียงแสน ปางมารวิชัย หน้าตัก ๒๙ นิ้ว ด้านหน้าประดิษฐานพระธรรมธาตุเจดีย์ (จำลอง)

๓. ห้องพระ อยู่บริเวณด้านหน้าทางเข้าหอเมตตาธรรมบำบัดวิกฤต (CICU) ภายในประดิษฐานพระพุทธเมตตานิรโรคานิบาล (ชื่อพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช) พระประธานประจำหอเมตตาธรรมบำบัดวิกฤต (CICU) ซึ่งเป็นพระพุทธรูปศิลปะสุโขทัย ปางมารวิชัย หน้าตัก ๑๙ นิ้ว

๔. ชุ่มสักการะพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) ตั้งอยู่บริเวณผนังโถงทางเดินหน้าลิฟต์ เพื่อรำลึกถึงความเมตตาของหลวงปู่ที่มีให้ต่อลูกหลานทุกคน

๕. แท่นสักการะพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) ตั้งอยู่บริเวณผนังโถงทางเดินตรงข้ามทางเข้าหอเมตตาธรรมบำบัดวิกฤต (CICU) เพื่อให้ผู้ป่วยและญาติมิตรตลอดถึงผู้มาเยี่ยมเยียน ได้กราบไหว้สักการะและระลึกถึงความเมตตาของหลวงปู่ที่มีต่อลูกหลานทุกคน

ที่พึ่งที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ
ภายในหอเมตตาธรรมบำบัตวิกฤต (CICU)

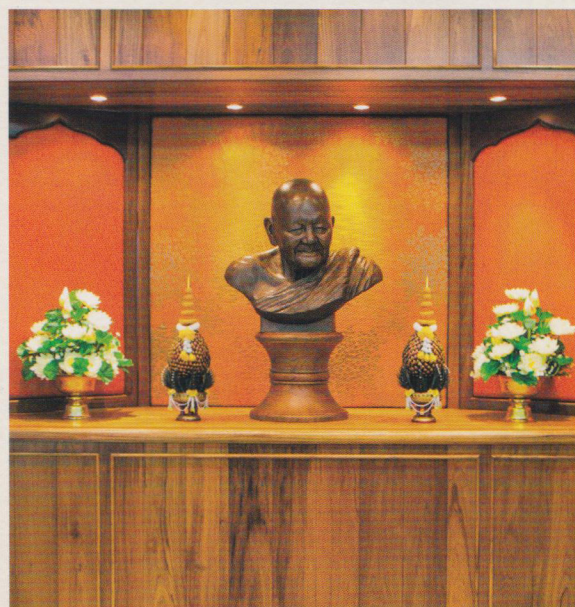
พระพุทธเมตตาธรรมเจดีย์
ประดิษฐานภายใน
ห้องสักการะพระธรรมธาตุเจดีย์

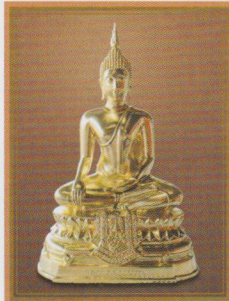
พระพุทธเมตตานิรโรคภิบาล พระประธาน
ประจำหอเมตตาธรรมบำบัตวิกฤต (CICU)
ประดิษฐานภายในห้องพระ

ซุ้มสักการะพระอุดมญาณโมลี
(หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป)

แท่นสักการะพระอุดมญาณโมลี
(หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป)

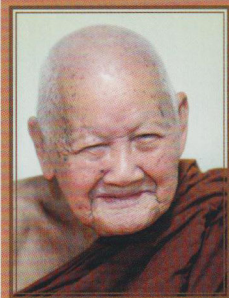

โลโกปตถมภิกขา เมตตา
เมตตาธรรม คำจุนโลก

พระประธานประจำหอเมตตาธรรมบำบัตวิกฤต (CICU)

หอเมตตาธรรมบำบัตวิกฤต (CICU)

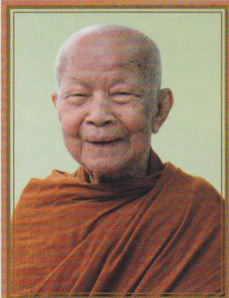

“...ควรมีวินัยประจำตัวทุกคน เป็นคนที่มีคุณสมบัติเรียบร้อย
ทางกาย ทางวาจา ทางใจ มีเมตตาธรรมแก่เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน...”

โอวาทธรรมหลวงปู่จันทร์ศรี จนฺททีโป

หอเมตตาธรรมบำบัตวิกฤต (CICU)

“...ความเมตตาเป็นพื้นฐานของหมอ ความเมตตาที่มีต่อคนไข้
ทั้งหลายที่เขาพาพียงพาอาศัย เป็นเรื่องที่หมอและพยาบาล
จะต้องปฏิบัติให้ถึงทุก ๆ รายไป นี่เป็นหลักสำคัญ...”

โอวาทธรรมหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน

หอเมตตาธรรมบำบัตวิกฤต (CICU)

๖. ภาพพระประธานประจำหอเมตตาธรรมบำบัตวิกฤต (CICU) พร้อม
พุทธพจน์ ภาพหลวงปู่จันทร์ศรี จนฺททีโป และภาพหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน
พร้อมโอวาทธรรม ติดไว้ภายในหอเมตตาธรรมบำบัตวิกฤต (CICU) เพื่อเป็นเครื่อง
เตือนสติ เตือนใจ ให้ผู้ปฏิบัติงาน ผู้ป่วย ญาติมิตร และผู้มาเยี่ยมเยือน ได้ระลึกนึกถึง
หลักคำสอนของพระพุทธเจ้า พ่อแม่ครูอาจารย์ และน้อมนำความดีและกุศลผลบุญเป็น
ที่พึ่งแห่งตน

“...ขอให้ถือประโยชน์ส่วนตัว เป็นที่สอง
ประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์ เป็นกิจที่หนึ่ง
ลาภ ทรัพย์ และเกียรติยศ จะตกแก่ท่านเอง
ถ้าท่านทรงธรรมะแห่งอาชีพ ไว้ให้บริสุทธิ์...”

พระโอรสของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก
พระบิดาแห่งการแพทย์แผนปัจจุบันของไทย

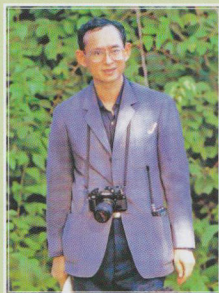
หอเมตตาธรรมบำบัดวิฤต (CICU)

“...ผู้ที่สมควรใจเลือกวิชาชีพพยาบาล เป็นผู้ที่สมควรได้รับการยกย่อง เพราะเป็นผู้ที่มิใช่เพียงแต่
ประกอบอาชีพโดยใช้กำลังแรงและกำลังกายเท่านั้น แต่ต้องใช้กำลังใจอย่างแรงกล้า
ในการปฏิบัติงานด้วยความกล้าหาญ อดทนพร้อมทั้งรักษาความซื่อสัตย์ สุจริต
และมีเมตตากรุณา คุณสมบัติต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นยิ่งสำหรับพยาบาล...”

พระราชดํารัสของสมเด็จพระราชชนนีศรีสังวาลย์
องค์อุปถัมภ์ของสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย

หอเมตตาธรรมบำบัดวิฤต (CICU)

“...ขอให้ทุกคนที่จะออกไปปฏิบัติหน้าที่ตามวิชาชีพของตน
พึงระลึกไว้เป็นนิตย์ถึงอุดมคติอันสูง คือ การมุ่งหวังจะบำบัดทุกข์ของผู้ป่วยให้
ด้วยเมตตาจิตอารีอรอบเหนือสิ่งอื่นใด และพยายามขวนขวาย
หาความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มเติมไว้เสมอ ความเจริญรุ่งเรืองก็จะบังเกิดแก่ตน...”

พระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรประกาศนียบัตรและอนุปริญญาบัตร ณ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๐๔

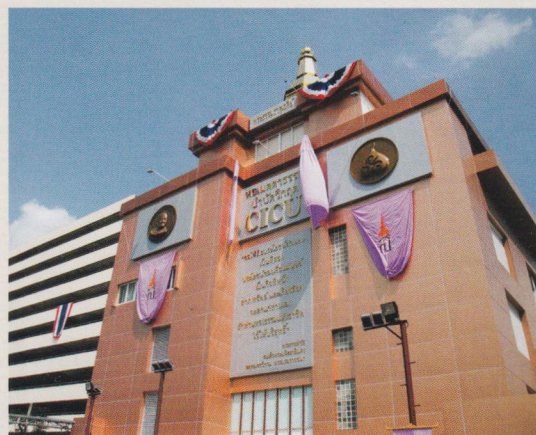
หอเมตตาธรรมบำบัดวิฤต (CICU)

๗. พระฉายาลักษณ์ และพระราโชวาทพระบรมราชชนก พระฉายาลักษณ์
และพระราชดํารัสพระบรมราชชนนี พระบรมฉายาลักษณ์ และพระบรมราโชวาท
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ประดิษฐานบริเวณโถงภายใน
หอเมตตาธรรมบำบัดวิฤต (CICU) เพื่อเป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงพระเมตตาที่ทรงมีต่อ
พสกนิกรทุกหมู่เหล่า

หอเมตตาธรรมบำบัดวิฤต (CICU) ดำเนินการก่อสร้างในส่วนของห้องผู้ป่วยแล้วเสร็จ เริ่มให้บริการรับผู้ป่วยหนัก ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ดำเนินการแล้วเสร็จสมบูรณ์ และทำพิธีส่งมอบให้แก่โรงพยาบาลอุดรธานี ในวันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยพระราชวรालังการ เจ้าคณะจังหวัดอุดรธานี (ธ) วัดโพธิสมภรณ์นายอำนาจ ผการัตน์ อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี และไวยาวัจกรวัดโพธิสมภรณ์ เป็นตัวแทนผู้ส่งมอบงาน นายแพทย์ณรงค์ ชาติเดช รองผู้อำนวยการโรงพยาบาลอุดรธานี เป็นตัวแทนผู้รับมอบงาน และนายณรงค์ พลละเอียด รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี เป็นพยาน และได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดแพรคลุมป้ายหอเมตตาธรรมบำบัดวิฤต (CICU) อนุสรณ์ ๑๐๐ ปี พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) ในวันอังคารที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

พระราชวรालังการ เจ้าคณะจังหวัดอุดรธานี (ธ) ส่งมอบหอเมตตาธรรมบำบัดวิฤต (CICU) ให้แก่โรงพยาบาลอุดรธานี วันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเปิดแพรคลุมป้ายหอเมตตาธรรมบำบัดวิฤต (CICU) วันอังคารที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

มูลนิธิหอเมตตาธรรมบำบัดวิฤต (CICU)

เพื่อให้การดำเนินงานของหอเมตตาธรรมบำบัดวิฤต (CICU) เป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการ CICU จึงเห็นควรให้มีการจัดตั้ง “มูลนิธิหอเมตตาธรรมบำบัดวิฤต (CICU)” ขึ้น ดังนี้

วัตถุประสงค์ : เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของหอเมตตาธรรมบำบัดวิฤต (CICU) และจัดหาอุปกรณ์การแพทย์ที่จำเป็น ให้การปฏิบัติงานของแพทย์พยาบาลเกิดประสิทธิภาพอย่างเหมาะสมต่อการดูแลรักษาผู้ป่วยทั้งพระภิกษุสงฆ์ สามเณร แม่ชี และประชาชนทั่วไป และน้อมถวายกุศลบูชารักษาดุชนิรันดร์ของพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) ให้ยืนยาวนานเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรแก่คณะสงฆ์และพุทธศาสนิกชนสืบไป

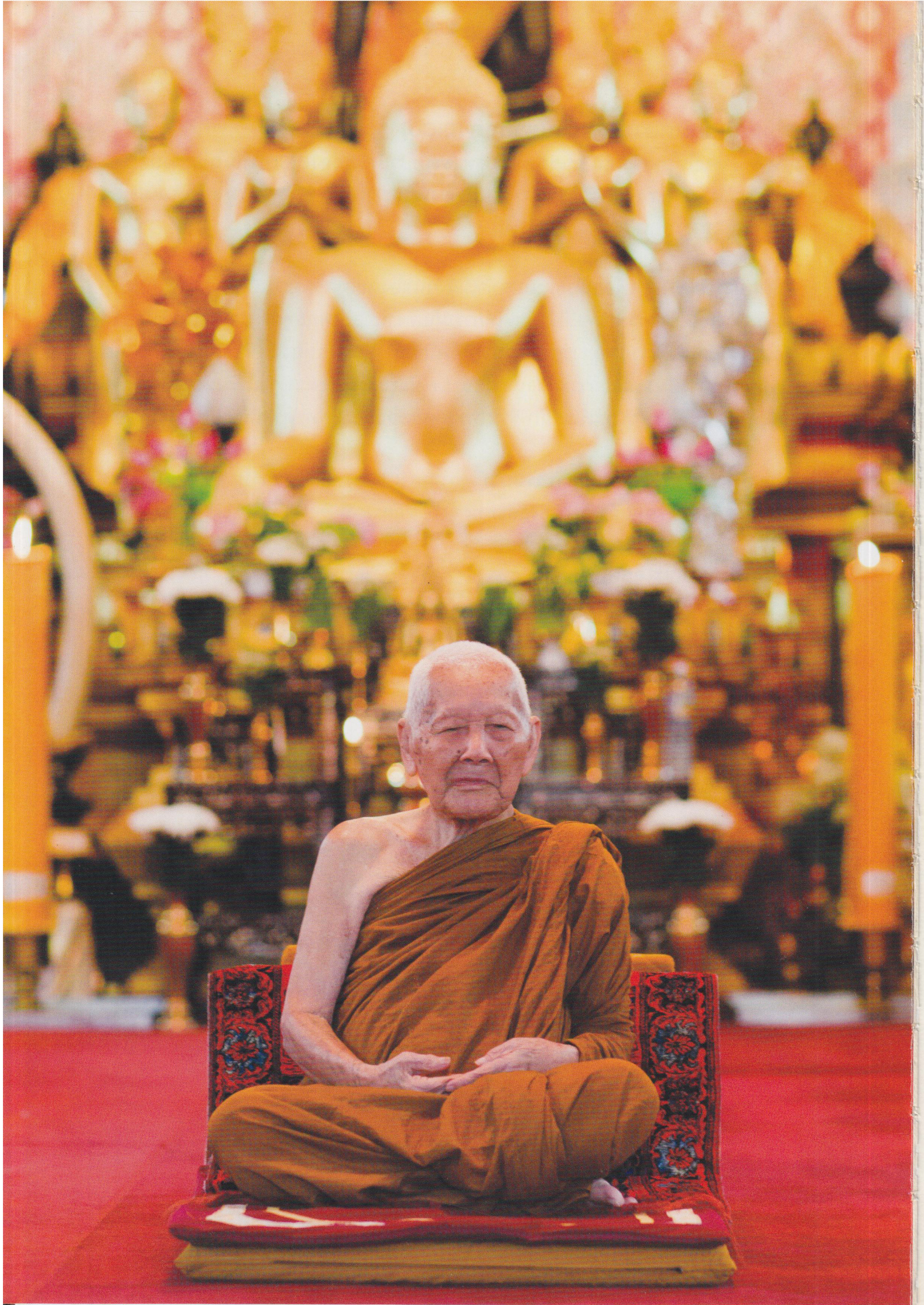
สถานที่ทำการ : หอเมตตาธรรมบำบัดวิฤต (CICU) อาคารตา หู คอ จมูก ชั้น ๔ โรงพยาบาลอุดรธานี อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม :

หอเมตตาธรรมบำบัดวิฤต (CICU)	โทรศัพท์	๐ ๔๒๒๔ ๕๕๕๕ หรือ ๐ ๔๒๒๔ ๔๒๗๓ ต่อ ๑๒๘๕-๖
คุณรัตนาภรณ์ คำศรีระภาพ	โทรศัพท์	๐๘ ๑๖๐๑ ๐๓๓๒
คุณนุจรินทร์ พันโกฏี	โทรศัพท์	๐๘ ๑๗๒๙ ๙๓๐๘

มูลนิธิหอเมตตาธรรมบำบัดวิฤต (CICU)

บทที่

๓

สายธรรม
พระกัมมภูฐาน

พระบูรพาจารย์
กับ
หลวงปู่จันทร์ศรี

หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต

สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์

(หม่อมราชวงศ์ชื่น นพวงศ์)

พระเทพวิสุทธาจารย์ (หลวงปู่ดีเนาะ)

พระธรรมเจดีย์ (หลวงปู่จุ่ม พนฺธฺโล)

พระญาณวิศิษฐ์สมิทธิวีราจารย์ (หลวงปู่สิงห์ ขนฺตยาคโม)

พระราชนิธโรรงสีคัมภีรปัญญาวิศิษฐ์ (หลวงปู่เทศก์ เทสรํสี)

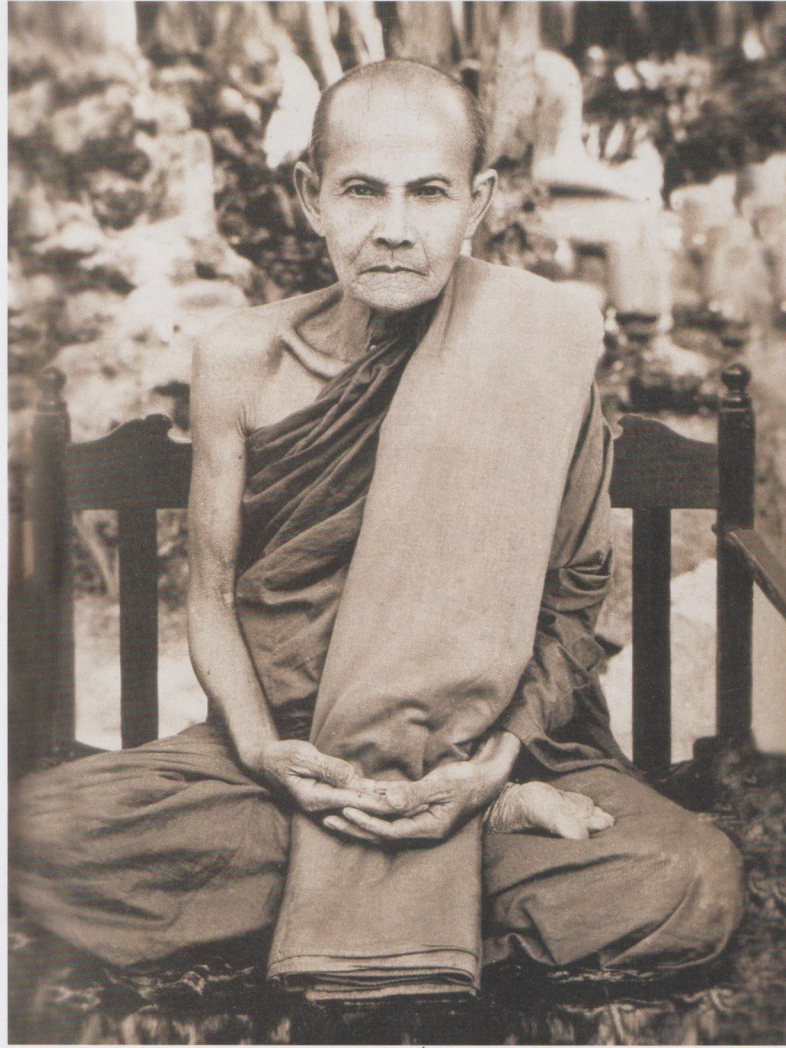
พระอริยคุณาธาร (เส็ง ปุสฺโส)

หลวงปู่ขาว อนาลโย

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช

สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน)

พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน)

หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต

หลวงปู่ ท่านได้เล่าถึงพระคุณของท่านพระอาจารย์มั่น ว่า

“หลวงปู่ทำรายงานให้ท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ เสร็จแล้วก็ไปสกลนคร ไปสอนนักธรรม และบาลี และก็ทำกัมมัฏฐานไปเรื่อย พอตีญาติโยมเขารำธนา หลวงปู่มั่น มาจากอุดรฯ ให้มาโปรดญาติโยมทางสกลนคร ท่านเลยมาพักอยู่ วัดป่าสุทธาวาส ท่านเจ้าคุณพระอริยคุณาธาร (เส็ง ปุสฺโส) ตอนนั้นยังเป็นพระมหาเส็ง เป็นเจ้าคณะจังหวัดทั้งฝ่ายธรรมยุตและมหานิกาย...ท่านจัดให้หลวงปู่เป็นคนปฏิบัติหลวงปู่มั่น อยู่ ๑๕ วัน จนกระทั่งท่านไป ก็เป็นอันว่าได้รับโอวาทจากท่าน เพื่อทำจิตให้มั่นคงในการดำรงเพศสมณะ ตั้งแต่นั้นมาพยายามภาวนาตามแบบที่ท่านสอน คือ เอาพุทโธคำเดียวนั้นล่ะ และก็พิจารณาอสุภกรรมฐานไปด้วย จึงทำให้หลวงปู่สามารถอยู่มาจนกระทั่งบัดนี้ได้อย่างปลอดภัย...”

สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (หม่อมราชวงศ์ชิน นภวงศ์)

เจ้าพระคุณสมเด็จฯ เป็นผู้เคร่งครัดปฏิบัติตรงต่อพระธรรมวินัย อุปนิสัยเป็นคนเด็ดขาดพูดจริงทำจริง ท่านเป็นผู้อนุญาตให้หลวงปู่จันทร์ศรีเข้าพักที่วัดบวรนิเวศวิหาร

พ.ศ. ๒๔๙๗ มีพระบัญชาให้หลวงปู่จันทร์ศรีไปอยู่วัดโพธิสมภรณ์เพื่อช่วยงานเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ (หลวงปู่จุ่ม พนฺธุโล) หลวงปู่ท่านขอกลับมาเรียนต่อแต่สมเด็จฯ ท่านยังคงให้ช่วยงานต่อ จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๕๐๑ ท่านทรงอาพาธหลวงปู่ลาท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์มาเฝ้าท่านอยู่เวรกลางคืนได้ ๑๐ คืน เรียกว่าท่านสิ้นพระชนม์ต่อหน้า รู้สึกว่าดีใจมากได้ปฏิบัติท่าน ๑๐ คืน นับว่าเป็นบุญวาสนาในชีวิต ที่ได้มีโอกาสปฏิบัติสมเด็จพระสังฆราชเจ้าฯ โดยเฉพาะในวาระสุดท้าย

พระเทพวิสุทธาจารย์ (หลวงปู่ดีเนาะ)

ท่านพระเทพวิสุทธาจารย์ หรือหลวงปู่ดีเนาะ เป็นผู้ที่มีพระคุณกับหลวงปู่ยี่นก ครั้นหลวงปู่จะมาจำพรรษาอยู่วัดบวรนิเวศวิหาร เพื่อเรียนปริยัติ หลวงปู่ดีเนาะเมตตาพาหลวงปู่มาเข้าเฝ้าสมเด็จพระวชิรญาณวงศ์ เพื่อทูลขออนุญาตให้หลวงปู่อยู่ที่วัดบวรนิเวศวิหาร

หลวงปู่ดีเนาะเป็นเจ้าอาวาสรูปที่ ๓ ของวัดมัชฌิมาวาส จังหวัดอุดรธานี ท่านได้ทำการบูรณะวัดมัชฌิมาวาสในด้านต่าง ๆ ให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง ไม่ว่าจะเป็นถาวรวัตถุและเสนาสนะ เช่น พระอุโบสถ ศาลาการเปรียญ โรงเรียนปริยัติธรรม และกุฏิของพระลูกวัดจำนวนมาก นอกจากด้านถาวรวัตถุของวัดแล้ว ท่านยังได้พัฒนาในด้านการศึกษาของพระภิกษุสามเณรที่อยู่ในวัดแห่งนี้ โดยการจัดตั้งโรงเรียนปริยัติธรรมขึ้นมา สอนนักเรียนบาลีตามหลักสูตรของราชการคณะสงฆ์ ตั้งแต่ชั้นนักธรรมตรี จนถึงชั้น ป.ธ.๖

พระธรรมเจดีย์ (หลวงปู่จุ่ม พนฺธุโล)

พระธรรมเจดีย์ (หลวงปู่จุ่ม พนฺธุโล) เกิดที่ท่าอุเทน จังหวัดนครพนม บวชจากพระครูแสง จังหวัดหนองบัวลำภู บวชแล้วท่านมาศึกษาเล่าเรียนอยู่ วัดเทพศิรินทราวาส จนกระทั่งเป็นเปรียญ ๓ ประโยค นักธรรมโท ท่านได้รับการกราบอาราธนาเป็นเจ้าอาวาสปกครองวัดโพธิสมภรณ์ ใน พ.ศ. ๒๔๖๖

หลวงปู่ ท่านได้เล่าถึงเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ว่า “ท่านเป็นคนขยันในการปฏิบัติกัมมัฏฐาน ท่านฉันหนเดียวตลอดจนมรณภาพ นิสสัยเราก็ชอบดำหมาก ถวายท่าน พอท่านฉันหมากเสร็จท่านก็ใจดี...

หลวงปู่ปฏิบัติรับใช้ท่าน ทั้งการงานต่าง ๆ ภายในวัด คือหลังจากที่ท่านมีตำแหน่งเป็นผู้ช่วยเจ้าคณะมณฑลอุดรธานี จากนั้นมาก็เป็นผู้ช่วยภาค หลวงปู่ก็เป็นเลขาฯ ของท่าน ร่างหนังสือ เขียนหนังสือถวาย...

ด้านการปกครอง ท่านปกครองทั้งสองนิกายให้อยู่เย็นเป็นสุข ครั้นต่อมาท่านพระอาจารย์เทศก์ เป็นคนบ้านนาสีดา อำเภอบ้านผือ ก็ไปเยี่ยมมารดาบิดา

เจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล) ถ่ายภาพหมู่หน้าพระอุโบสถ วัดโพธิสมภรณ์
แถวหนึ่ง (จากซ้าย) พระครูสิริสารสุธี (จันทร์ศรี จันททีโป)

เจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล) พระจันทโศปมาจารย์ (จันท กตปุญโญ)
แถวอื่น (จากซ้าย) พระอาจารย์มหาบัว ญาณสมฺปนฺโน พระครูสมุห์ (สวัสต์)
พระพันตรี พักตร์ มีนะกนิษฐ จำคำมูล สีดาลาด

ที่นั่น และมีครูบาอาจารย์กัมมัฏฐานต่าง ๆ ไปตามอำเภอในจังหวัดอุดรธานี
โดยส่วนมากมาบวชกับหลวงปู่พระธรรมเจดีย์ วัดโพธิสมภรณ์จึงเป็นวัดที่
สร้างครูบาอาจารย์กัมมัฏฐานขึ้นในภาคอีสานก็ว่าได้ ท่านก็สนับสนุนทาง
ฝ่ายวิปัสสนากัมมัฏฐานทุก ๆ รูป ที่ไปอยู่ทางอุดรธานี จนกระทั่งถึงหนองคาย
ขอนแก่น ร้อยเอ็ด มหาสารคาม กาฬสินธุ์ อยู่ในปกครองของท่าน

...ถึงแม้จะอยู่วัดบ้าน มีหน้าที่การงานในด้านปกครอง ในด้านเผยแผ่
สาธารณูปการ รวมถึงการก่อสร้าง ท่านก็ทำไปตามหน้าที่เท่าที่จะกระทำได้
แต่ก็ไม่ละทิ้งวัตรปฏิบัติแบบกัมมัฏฐาน"

พระญาณวิเศษฐสมิทธิวีราจารย์ (หลวงปู่สิงห์ ขนฺตยาคม)

หลวงปู่หลุย จันทสาโร บันทึกว่า “พระอาจารย์สิงห์ เกิดปีฉลู วันจันทร์ เดือน ๓...อุปนิสัย เทศน์อธิบายธรรมดี ใจกว้างขวางดี เป็นคนสุขุม รักษาความสงบเยือกเย็นดี ชอบสันโดษ จิตอุทิศดีในศาสนา จิตอุทิศเฉพาะข้อปฏิบัติ น้ำใจเด็ดเดี่ยว ยกระรมาธิฐานล้วน กาย วาจา ใจ เป็นอาชาไนย เป็นคนว่องไว ไหวพริบดี...”

หลวงปู่ ท่านเล่าว่า “ท่านพระอาจารย์สิงห์ เป็นคนดู เวลาเทศน์หากใครไม่สนใจฟัง พุดแข่ง ท่านหยุดเทศน์เลย ขณะที่ท่านดู ไบหูท่านจะกระดิกทั้ง ๒ ข้าง ขยับเหมือนไบหูข้าง เป็นเอง เวลาอุปัฏฐากท่าน ต้องคล้องแคล้วว่องไว ต้องสังเกต ให้รู้จักอภัยต้ายท่าน จึงจะไม่ถูกดู

ตอนงานประชุมเพลิงศพท่านที่วัดป่าสาละวัน หลวงปู่ก็ขึ้นไปช่วยงานอยู่ ฝ่ายหนังสือที่ระลึก กับหลวงพ่อพุธ เพราะตอนนั้นพิมพ์ดีดเก่ง”

หลวงปู่จันทร์ศรีถวายเป็นเครื่องสักการะแด่หลวงปู่เทศก์ เทสรังสี

พระราชนิธินิรโรคัมภีรปัญญาวิศิษฐ์ (หลวงปู่เทศก์ เทสรังสี)

หลวงปู่ ท่านเล่าว่า “บวชแล้วก็ปฏิบัติติดตามหลวงปู่เทศก์ เทสรังสี แล้วลาท่าน อยากเป็นมหากับเขาบ้าง

ท่านก็บอกว่า ‘ถ้าไม่ได้เป็นมहा อย่ามาให้เห็นหน้า’ หลวงปู่เทศก์ท่านสั่ง ก็ตั้งใจเรียน สอบตกอยู่ ๒ ปี ปีที่ ๓ ก็ได้เป็นมหาเปรียญ พอมาถึงก็ไปกราบท่าน เรียนท่านว่า ‘ได้เป็นมหาแล้วครับ’

ธรรมะของหลวงปู่เทศก์ เทสรังสี วัดหินหมากเป้ง จังหวัดหนองคาย ท่านก็สอนแนวเดียวกับหลวงปู่มั่น สอนแนวเดียวกัน ธรรมะเหมือนกัน ท่านเป็นพระใจดี ใจเย็นมีเมตตา เหมือนหลวงปู่ฝั้น อาจาโร แต่หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ เป็นคนใจร้อน ถ้าทำอะไรไม่ทันก็จะโดนดุ...”

พระอริยคุณาธาร (เส็ง ปุสฺโส)

พระอริยคุณาธาร (เส็ง ปุสฺโส) เป็นพระเถระที่ได้พาหลวงปู่ไปกราบนมัสการหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต เป็นครั้งแรกที่บ้านหนองน้ำเค็ม จังหวัดอุดรธานี และได้มอบหมายให้หลวงปู่อุปฐากหลวงปู่มั่น ที่วัดป่าสุทธาวาส จังหวัดสกลนคร ซึ่งเป็นโอกาสที่สำคัญ และมีความหมายยิ่งในชีวิตของหลวงปู่

หลวงปู่ ท่านเล่าว่า “พระอริยคุณาธาร (เส็ง ปุสฺโส) ได้เคยพูดว่า สาธุศิษย์ ท่านก็มีมากมาย แต่ที่พอจะฟังได้ ก็เห็นท่านพุทธ นี่แหละ (หลวงพ่อพุทธ จานีโย) ตอนที่ท่านลาสิกขาไปแล้ว ญาติพี่น้องก็หาผู้หญิงสาวมาให้เป็นคู่ครอง แต่ท่านก็ไม่มีความยินดีที่จะใช้ชีวิตครองคู่แบบชาวโลก ท่านยังถือศีลปฏิบัติธรรม และได้ไปพักอยู่ที่วัดป่าสาละวัน นครราชสีมา トラบจนวาระสุดท้ายในชีวิต”

หลวงปู่ขาว อนาลโย

ในวันหนึ่ง ที่วัดถ้ำกลองเพล ในหลวงและพระราชินีเสด็จไปเยี่ยมหลวงปู่ขาว พอดีหลวงปู่ก็ไปเฝ้าท่านที่นั่น จำได้ว่า “...ในขณะนั้นมีอาตมาอยู่กับพระอาจารย์บุญเพ็งนั่งอยู่กับท่าน ในหลวงก็ถามธรรมะไปหลายข้อ แต่จำได้ว่าข้อสุดท้ายในหลวงถามว่า พระกัมมัญฐานทำไมไม่โฆษณาเหมือนอย่างกัมมัญฐานอื่น ๆ หลวงปู่ขาวก็ได้ทูลว่า ทองคำเป็นของที่มีค่าเขาโฆษณากันหรือเปล่า หมายความว่า ของดีไม่ต้องโฆษณา เมื่อเป็นเช่นนั้นในหลวงก็ยิ้มแล้วมีอาการพอใจ หลวงปู่ขาวท่านพูดเพียงสั้น ๆ แค่นั้น อันนี้ถ้าเราจะมาวินิจฉัยด้วยปัญญา ก็เป็นคำตอบที่กว้างขวาง เป็นคำตอบที่ลึกซึ้ง ตรึงใจเหลือเกิน คือของดีนั้นไม่ต้องไปอวดใคร คือดีอยู่ที่ใจของเรานั่นเอง อันนี้เป็นเหตุให้ในหลวงท่านยิ้มขึ้นมา เข้าใจได้ว่าพอพระทัยในคำตอบ อันนี้อาตมานั่งอยู่นั้น ครั้นต่อมาท่านก็ไม่ถามอะไรอีกต่อไป...”

หลวงปู่จันทร์ศรีเข้าเฝ้าเยี่ยมอาการประชวรที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๖

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน)

หลวงปู่ ท่านเล่าว่า ตอนที่ท่านไปเรียนหนังสือที่วัดบวรนิเวศวิหารนั้น “สมเด็จพระญาณสังวรฯ ท่านยังสอบประโยค ๗ ประโยค ๘ อยู่ หลวงปู่เพิ่งไปเรียนไวยากรณ์ ท่านสอนไวยากรณ์บ้างเหมือนกัน ปีจะสอบได้ท่านนั้นแหละสอนไวยากรณ์ให้หลวงปู่...

มาภายหลังนี้ ท่านประชวรด้วยโรคชรา นอนพักรักษาที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ กรุงเทพฯ หลายปีแล้ว หลวงปู่เวลาไปกิจนิมนต์ที่กรุงเทพฯ หากมีโอกาสก็จะไปเยี่ยมทุกครั้ง พระอุปัฏฐากก็จะพาหลวงปู่เข้าไปเฝ้าถึงในห้องของท่าน ท่านนอนบนเตียง เวลาไปหลวงปู่ก็กราบทูลท่านว่า ‘กระหม่อม จันทรศรี มาจากอุดรฯ ฝ่าพระบาทจำได้ไหม’ ท่านได้ยิน ก็ลืมตามามองจ้องดู แล้วก็พยักหน้า เข้าใจว่าท่านคงจำได้ แต่ไม่ทรงตรัสอะไร”

หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน กราบเยี่ยมคารวะ
หลวงปู่จันทร์ศรี จนฺททีโป ช่วงเข้าพรรษา

พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน)

หลวงปู่จักษ์คุ้นเคยกับหลวงตามหาบัว ตั้งแต่คราวไปพบกันที่วัดเจติยหลวง จังหวัดเชียงใหม่ ท่านเล่าว่า “หลวงตามหาบัวไม่ได้บวชที่วัดโพธิสมภรณ์ ท่านบวชที่วัดโยธานิมิตร เพราะใกล้บ้าน ท่านอยู่บ้านตาด พอบวชเสร็จท่านก็เรียนปริยัติ มาอยู่โคราชแล้วก็เรียนบาลี เรียนนักธรรมประโยค ๓ แต่ไปได้ปี ๘๓ ที่เชียงใหม่ ได้ประโยค ๓ กับนักธรรมเอก ตอนนั้นสมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (พิมพ์) ท่านอยู่ วัดเจติยหลวง คือวัดเจติยหลวงมี ๓ วัด ท่านเจ้าคุณอุปาสีเลยรวมเป็นวัดเดียว สมภารทะเลาะกัน เจ้าคุณสมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (พิมพ์) ตอนนั้นท่านเป็น พระเทพโมลี ท่านได้แก้ไขให้กันจนได้ แล้วก็หลวงตามหาบัวเป็นพระอุปัฏฐาก ประจำ คู่กันเคยกัน เห็นท่านนอนไม่มีมุ้ง บังเอิญหลวงปู่ได้มุ้งไปสองหลัง หลังหนึ่ง ก็ใช้เอง เหลืออีกหลังหนึ่งก็เลยเอาไปถวายท่านหลวงตาบัว”

“

ความสนิทสนมคุ้นเคยระหว่างหลวงปู่กับ
หลวงตามหาบัว เป็นที่ทราบกันดี ในยาม
ปกติก็ไปมาหาสู่กันเป็นประจำ
และในคราวอาพาธก็มักสอบถามอาการด้วย
ความเป็นห่วง หากทราบว่าอาการไม่ค่อยดี
นักก็จะไปเยี่ยมกัน

”

ปกติ หากวัดป่าบ้านตาดมีกิจธุระ เกี่ยวกับการบรรพชาอุปสมบท ก็จะส่ง
ให้มาที่วัดโพธิสมภรณ์เป็นประจำ หรือบางครั้ง มีเรื่องเกี่ยวข้องกับการปกครอง
คณะสงฆ์ ก็จะมาราบเรียนปรึกษาหลวงปู่ หากเป็นเรื่องสำคัญ หลวงตาก็จะมา
ด้วยตนเอง

ความสนิทสนมคุ้นเคยระหว่างหลวงปู่กับหลวงตามหาบัว เป็นที่ทราบกัน
ดี ในยามปกติก็ไปมาหาสู่กันเป็นประจำ และในคราวอาพาธก็มักสอบถามอาการ
ด้วยความเป็นห่วง หากทราบว่าอาการไม่ค่อยดีนักก็จะไปเยี่ยมกัน

ในคราวที่หลวงตาอาพาธหนักครั้งสุดท้าย หลวงปู่ติดตามสอบถามอาการ
อาพาธด้วยความห่วงใย และได้ไปเยี่ยมหลายครั้ง ในวันที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ.
๒๕๕๔ ขณะที่หลวงปู่กำลังจำวัดอยู่ ได้ฝันว่า “หลวงตาเข้ามาหาในสภาพปกติ
ไม่มีสายระโยงระยาง และกราบ ๓ ครั้ง แล้วพูดขึ้นว่า เจ้าคุณผมมาลานะ หลวงปู่
ถามว่า จะลาไปไหน หลวงตาตอบว่า ไปที่ไม่เกิดอีก ให้เจ้าคุณอยู่ต่อไปนะ ให้ลูก
หลานได้กราบไหว้ จากนั้นก็หายตัวไป” พอหลวงปู่ตื่นขึ้นมา ดูนฬิกา ก็เป็นเวลา
ประมาณ ๐๔.๐๐ น. จากนั้นก็มาไหว้พระสวดมนต์ แล้วนั่งภาวนา ยังจำความฝัน
ได้อย่างแม่นยำ เพราะชัดเจน แจ่มชัดมากไม่เหมือนความฝันโดยทั่วไป ในความ
รู้สึกเวลานั้นคิดว่าหลวงตาคงไม่ได้อยู่กับเราแล้ว และเชื่อว่าจะไม่กลับมาเกิด
อีกอย่างแน่นอน ก็คิดว่าจะต้องไปวัดป่าบ้านตาดในตอนเช้า ก็พอดีมีรถมารับ
และแจ้งข่าวว่า หลวงตาละสังขารเมื่อจวนสว่างของวันนี้ เวลา ๐๓.๕๓ น.

คัมภีร์กัมภีร์

อาตมาทพสีตามด้วย ๑๒๐ นบสีกัมภีร์ตามหาบ ๑๖๖
ดวทพทกที่วัดวัดอัมพวัน ถึงหัววัดเขื่อนใหม่ ตามพระบัต
รอง สมเด็จพระสังฆราชเจ้ากรมหลวงวชิรญาณวงศ์ วัดบวรนิเวศ
วิหาร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๒-๘๓ ก็มีขึ้น หลวงตามหาบัว ภาว
กัมภีร์ใหม่ ไปเรียนนักธรรมเอก และบวชประโยค ๓ ที่วัดศรี
หลวง วันหนึ่งได้ไปปฏิบัติ พระภิกษุโมลี ภิรมย์ สุขุมธรรม
แล้วก็ได้เห็นพระบัว ภาวกัมภีร์ใหม่ หอนอยู่ไม่มัวกลด
ต้องนอนทุกอง อาตมาทพสีตามด้วย หลวงหนึ่ง ก็รู้จักกัน
กันมา ๑๑๐ นั้น ท่านเป็นคนที่มีความตั้งใจในกวีตาศาสนาพระบวช
ธรรมจะ ๑๐๐ ที่ ๑๖ นักธรรมเอก และบวชประโยค ๓ ต่อจากนั้นไป
ก็จะออกปฏิบัติกรรมฐาน และวิปัสสนากรรมฐานซึ่งไป
อยู่ตึกเขาอบทมกับหลวงปู่มั่น สุวิทตฺโต ปิณฺณอดุล
จิตหลักใจแล้วมาตั้งวัดบ้านตาต ๑๑๖ นั้นก็ตั้งที่หนองพระ
และบวชชั้น จนมีลูกศิษย์ลูกหา เป็นศิษย์แต่ครั้งบวชที่วัด
รอง บวชชั้นที่ ๑๖๖ แม้ ๑๖๖ อาตมาทพสีตามหาบ ๑๖๖

ดับจากกิเลส ก็มาปรึกษาหารือ กับ หลวงตามหาบัว
 ท่านก็แนะให้ ดอนนี่เนื่องจากบุญที่ได้บำเพ็ญให้มากแล้ว
 ปลดปล่อยได้แล้ว ในวาระของเทศาภิบาลอาตมาได้ไป
 ไปเยี่ยมคุณลุงด้วย ในวันที่ หลวงตามหาบัว จ-ล-ลิ่ง หาร
 อาตมาหา พบ-พักจำวัด หลบ-ลี้-ลิ่ง ก็ปรากฏว่า
 หลวงตามหาบัว ให้ความกรุณาด้วย ก็พูดว่า "เจ้าคุณ
 สมมาคานะ" อาตมาก็ถามว่า "จ-ล-ลิ่ง ไปไหน"
 ท่านบอกว่า ไปที่ไม่เกิดอีก เพราะชาติที่แล้วพลั้ง
 ให้เจ้าคุณอยู่ต่อไป ให้ลูกหลานได้กราบไหว้ แล้วมาเล่า
 ที่นั่นก็จำ ความฝันได้ชัดเจน เวลาประมาณ ๔ นาที
 ก็ยังนึกอยู่ว่า หลวงตามหาบัว คงไม่ได้อยู่ที่นี่แล้ว
 ตอนเช้าก็รีบทูลถาม ทราบว่าท่าน ฐิตใจหา
 และรู้สึกอาลัยในทรงจากไป หลวงตามหาบัวเป็นที่สุด
 ซึ่ง อาตมาทราบดีว่า ท่านจะไม่กลับมาเกิดอีกแล้ว
 ท่านได้ลงนามมอบอำนาจไว้ให้ชนรุ่นหลังได้ดำเนิน
 รอดตามขอให้ลูกศิษย์ลูกหา และประชาชนได้สืบอายุพระพุทธศาสนา
 พระคุณคุณงามความดี (เจ้านครินทร์ จันทสิทธิ์)
 ที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๕ (ค) เจ้าอาวาสวัดสุทัศนเทพวรารามราชวรมหาวิหาร

หลวงปู่จันทร์ศรี
กับ
สัทธिवิहारิก อันเตवासิก

พระธรรมมงคลอุทมาจารย์ (บุญยนต์ ปุณฺณาคโม)

เจ้าคุณพระธรรมดิลก (สมาน สุขเมโธ)

พระเทพวิมลญาณ วิ. (ถาวร จิตฺตถาวโร)

หลวงปู่มี ปมุตโต

พระอาจารย์จันทเรียน คุณวโร

พระอาจารย์นิพนธ์ อภิปสนฺโน

พระราชญาณกวี (สุวิทย์ ปิยวิฑฺฒ)

พระสุทธิสารเมธี (พระมหาวงศ์ไทย สุขวํโส)

พระอาจารย์บัณฑิต สุปณฺฑิโต

พระธรรมมงคลอุทมาจารย์ (บุญยนต์ ปุณฺณาคโม)

พระธรรมมงคลอุทมาจารย์ (บุญยนต์ ปุณฺณาคโม) ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดบวรนิเวศวิหาร อดีตผู้ปฏิบัติหน้าที่เลขานุการ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน) เกิดเมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๖ ที่ตำบลพระลับ อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

ท่านเป็นคนบ้านเดียวกับหลวงปู่จันทร์ศรี โยมบิดาของท่านมีความคุ้นเคยและศรัทธาในหลวงปู่มากจึงฝากท่านมากับหลวงปู่ หลวงปู่เมตตาพามาฝากที่วัดบวรนิเวศวิหาร ท่านบรรพชาเป็นสามเณร เมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๓ และอุปสมบท เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๖ เป็นพระบุญยนต์ ฉายา “**ปุณฺณาคโม**” ณ วัดบวรนิเวศวิหาร โดยมีสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (หม่อมราชวงศ์ชื่น นพวงศ์) เป็นพระอุปัชฌาย์

ท่านมีความคุ้นเคยกับหลวงปู่มาก เวลาพูดถึงหลวงปู่ ท่านจะเรียกว่า “หลวงลุง” ท่านมากราบคารวะหลวงปู่ที่วัดโพธิสมภรณ์เป็นประจำ ในยามที่หลวงปู่อาพาธหรือพำนักอยู่ที่โรงพยาบาล ก็จะมากราบนมัสการเยี่ยมอยู่เสมอ

เจ้าคุณพระธรรมดิลก (สมาน สุมะโร)

ท่านเจ้าคุณพระธรรมดิลก (สมาน สุมะโร) เจ้าอาวาสวัดป่าแสงอรุณ จังหวัดขอนแก่น เป็นหลานของหลวงปู่ ได้ศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมจนสอบได้เปรียญ ๙ ประโยค จากนั้นตั้งใจว่าจะลาสิกขา หลวงปู่ ท่านเล่าว่า “เมื่อทราบข่าวว่า จะลาสิกขา ก็ได้เขียนจดหมายไปถึง ๔ หน้ากระดาษ เพื่อโน้มน้าวให้อยู่ในสมณเพศ หลังจากนั้นก็ไปด้วยตนเอง ได้ให้อิโวาทแนะนำตักเตือนจนพระสมาน สุมะโร เปลี่ยนใจที่จะไม่ลาสิกขา แล้วหลวงปู่ก็แนะนำให้บำเพ็ญศาสนกิจอันเป็นประโยชน์ต่าง ๆ เช่น ในวัดศรีจันทร์ จังหวัดขอนแก่น พอจะมีที่ว่างอยู่ หลวงปู่จะช่วยสร้างศาลาให้ เพื่อเป็นที่อบรมศีลธรรมแก่ประชาชน และคอยให้กำลังใจ เอาใจใส่ดูแลจนเจริญเติบโตในหน้าที่การงานและสมณศักดิ์ตามลำดับ เจริญรอยตามที่หลวงปู่เป็นมา เช่น รองเจ้าคณะภาค ๙ (ธ.) และเลื่อนเป็นเจ้าคณะภาค ๙ (ธ.)...”

พระเทพวิมลญาณ วิ. (ถาวร จิตตถาวโร)

หนึ่งในลูกศิษย์คนสำคัญของหลวงปู่จันทร์ศรีที่มีโอกาสรับใช้ใกล้ชิดท่านมาเป็นเวลายาวนาน คือท่านเจ้าคุณถาวร จิตตถาวโร ซึ่งความผูกพันที่ท่านมีต่อหลวงปู่จันทร์ศรีนั้นเปรียบได้กับพ่อบังเกิดเกล้าเลยทีเดียว

ความผูกพันระหว่างหลวงปู่จันทร์ศรีและท่านเจ้าคุณถาวรนั้นเห็นได้จากคำเทศนาของหลวงปู่จันทร์ศรีที่กล่าวไว้ดังนี้ว่า

“เนื่องด้วยพระราชพิพัฒนาทร (ถาวร จิตตถาวโร) ซึ่งเป็นสามเณรอยู่กับหลวงปู่ ที่วัดโพธิสมภรณ์แล้วก็นำมาฝากไว้ที่นี่ ต่อมาเป็นพระเถระผู้ใหญ่...”

“พระถาวรนั้นเมื่อเป็นสามเณรเล็ก ๆ อยู่ที่วัดโพธิสมภรณ์ เวลาทำวัตรค่ำห้าโมง พระสงฆ์สามเณรขึ้นแล้ว หลวงปู่ก็พาฝึกสมาธิกัมมัฏฐานเป็นบุพภาคเป็นต้น พอส่งมาเรียนอยู่ที่วัดปทุมฯ นี้ก็ได้เป็นเปรียญ ๓ ประโยค ต่อจากนั้นเข้าเรียนที่มหามกุฏราชวิทยาลัย วัดบวรนิเวศวิหารประมาณ ๒ ปีหรือ ๓ ปี ก็ไปต่อปริญญาตรีที่อินเดีย จบปริญญาตรีภาษาสันสกฤตแล้วก็ขึ้นมaha หลวงปู่ได้ถามว่าจะอยู่หรือจะสึก ถาวรก็ตอบว่าอยู่ อยู่แล้วต้องปฏิบัติเพราะเราเรียนปริยัติ

๘๘

เพราะหลวงปู่เป็นทั้งเจ้าอาวาส
เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะภาคและท้ายที่สุด
คือที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค เป็นรองสมเด็จพระ
องค์เดียวที่อยู่ต่างจังหวัด นี่คือน้ำที่บริหาร
ของหลวงปู่และนับเป็นบารมีของท่านด้วย

๘๙

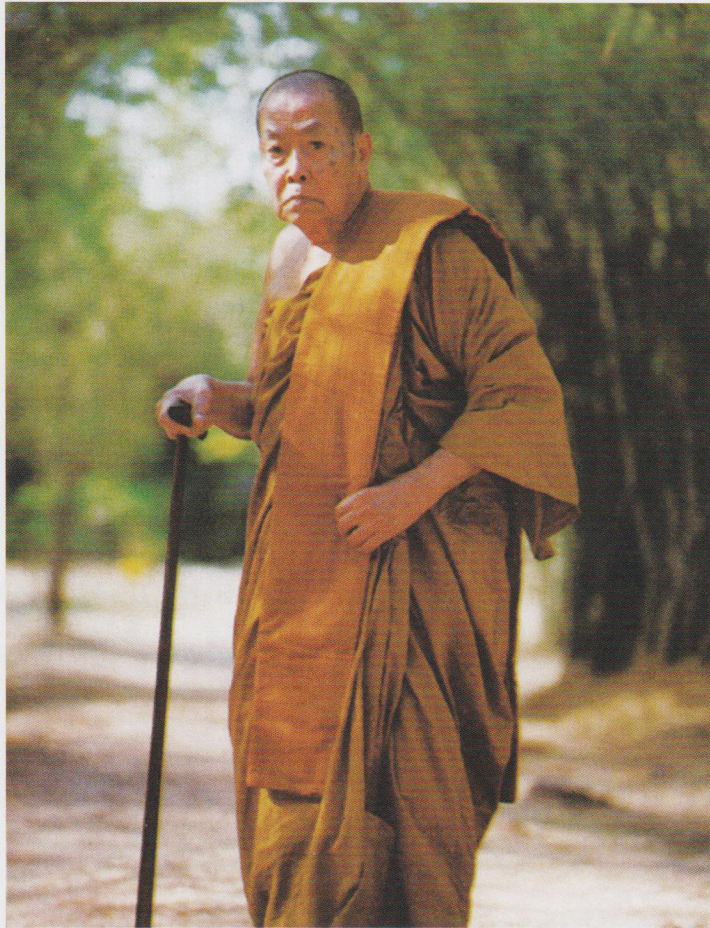
พอสมควรแล้ว ก็ตั้งใจปฏิบัติตามความปรารถนาของหลวงปู่”

สามเณรถาวรได้รับหน้าที่เป็นผู้ปฏิบัติจากหลวงปู่ ตั้งแต่เช้าท่านจะทำหน้าที่
เทกระโถนมูลตร เทกระโถนหมาก จัดสำรับอาหาร เมื่อทำหน้าที่เสร็จช่วงเช้าก็ไป
เรียนพระปริยัติภายในวัดโพธิสมภรณ์ เมื่อเรียนเสร็จก็กลับมาจัดอาหารฉันเพล
มาชักจิวรสบงให้หลวงปู่ เตรียมสำรับอาหาร ตื่นก่อนนอนที่หลัง ก่อนนอนท่านก็
ทำหน้าที่เตรียมที่นอนให้หลวงปู่ เตรียมทำความสะอาดห้องน้ำ พอตื่นเช้าขึ้นมา
ก็ทำหน้าที่เก็บที่นอนให้เรียบร้อย ยามกลางวันก็ปิดกวาดเช็ดถู

เรื่องความประทับใจกับหลวงปู่ นั้น จะเห็นได้ว่าหลวงปู่เป็นผู้ที่มีเมตตามาก
เมตตาตลอด วัตรปฏิบัติของหลวงปู่ นั้นสม่ำเสมอ ที่ไม่ขาดเลยคือเรื่องการ
บิณฑบาต การทำวัตรสวดมนต์ การแสดงธรรม การบริหารการปกครอง เพราะ
หลวงปู่เป็นทั้งเจ้าอาวาส เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะภาคและท้ายที่สุดคือ
ที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค เป็นรองสมเด็จพระ องค์เดียวที่อยู่ต่างจังหวัด นี่คือน้ำ
ที่บริหารของหลวงปู่และนับเป็นบารมีของท่านด้วย

ในใจของท่านเจ้าคุณถาวรนั้นยอมรับได้เลยว่า หลวงปู่จันทร์ศรีเป็นเณรบุญ
ที่สำคัญ เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของพระกัมมัฏฐานท่านหนึ่งในปัจจุบัน ตั้งแต่เห็นมา
ท่านมีแต่ความเมตตาได้ของได้ปัจจัยใด ๆ มา มีแต่ให้ผู้อื่นหมด ความเย็นความเมตตา
ของท่านมีมากล้นพ้นจริง ๆ

การมาปรนนิบัติรับใช้หลวงปู่จันทร์ศรีนั้นเป็นช่วงชีวิตที่ท่านเจ้าคุณถาวร
ได้ฝึกฝนตนเองทั้งทางด้านพระปริยัติ ด้านการปฏิบัติภาวนา ด้านการบริหาร
ปกครอง เหล่านี้ท่านได้รับการเรียนรู้จากองค์หลวงปู่จันทร์ศรีทั้งสิ้น

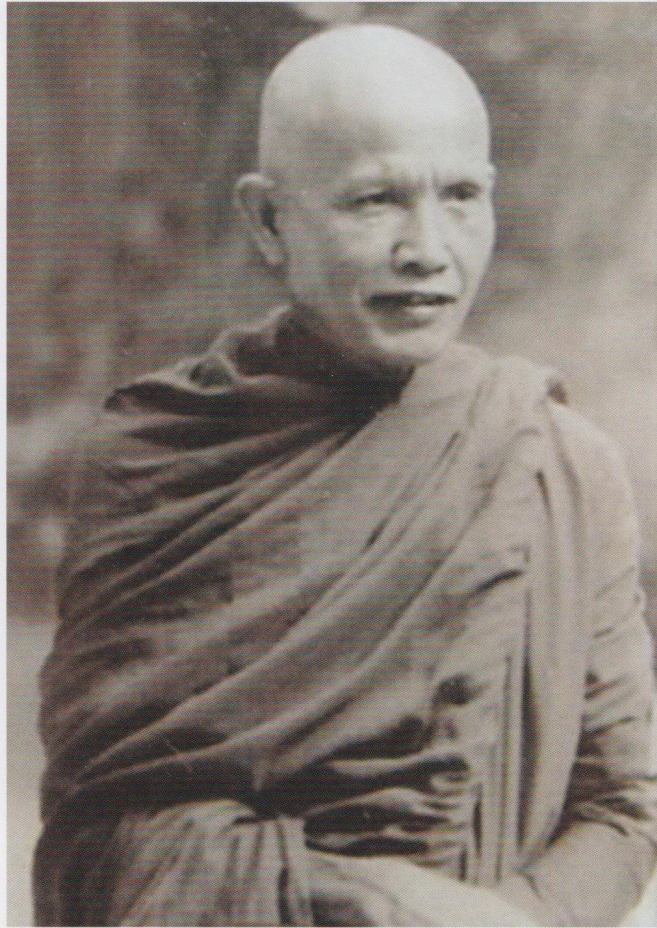

หลวงปู่มี ปมุตโต

หลวงปู่มี ปมุตโต ได้เข้าอุปสมบทเป็นพระภิกษุในวันศุกร์ที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๐ เมื่ออายุได้ ๔๘ ปี โดยหลวงปู่จันทร์ศรี จนฺททีโป เป็นพระอุปัชฌาย์

ท่านตั้งใจปฏิบัติตามพระธรรมวินัยและโอวาทของหลวงปู่อ่อน ญาณสิริ ด้วยความเคารพเทิดทูน ต่อมาท่านกราบลาหลวงปู่อ่อน เพื่อยวิเวกมาเรื่อยจนมาพักบำเพ็ญภาวนาที่ถ้ำเกีย อำเภอนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี และอยู่มาตลอดจนกาลต่อมาเป็นวัดดอยเทพนิมิตร (วัดถ้ำเกีย) ท่านพยายามรักษาข้อวัตรปฏิบัติที่หลวงปู่อ่อนพาดำเนินมาไว้ด้วยความเคารพเทิดทูนอย่างสูงจบจนวาระสุดท้ายของชีวิต และเข้มงวดกวดขันให้บรรดาศิษย์ได้ยึดถือปฏิบัติตามเพื่อความราบรื่นดีงามแก่ตนเอง

หลวงปู่มี ปมุตโต เป็นพระผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ มั่นคงในธรรมวินัย เคร่งครัดในธุดงค์วัตร มีปฏิปทามักน้อยสันโดษ ยินดีในที่สงัดวิเวก

พระอาจารย์จันเรียน คุณวโร

พระอาจารย์จันเรียน คุณวโร เจ้าอาวาสวัดถ้ำสหายธรรมจันทร์นิมิต อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ท่านเป็นพระเถระฝ่ายวิปัสสนารูปหนึ่ง ซึ่งได้รับความเคารพนับถืออย่างสูงจากพุทธศาสนิกชนจำนวนมาก ท่านอุปสมบทเป็นพระภิกษุโดยหลวงปู่จันทร์ศรี จนฺททีโป เป็นพระอุปัชฌาย์ จากนั้นไปอยู่ศึกษาอบรมกับหลวงปู่อ่อน ญาณสิริ และหลวงปู่ชอบ ฐานสโม พระมหาเถระผู้ทรงคุณธรรมศิษย์ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต เทียบจาริกธุดงค์ติดตามหลวงปู่ชอบ ไปในสถานที่วิเวก ป่าเขาลำเนาไพร โดยเฉพาะทางภาคเหนือ เป็นเวลาหลายปี

หลวงปู่เล่าว่า “พระอาจารย์จันเรียน คุณวโร เป็นพระปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ มีพระเถระไปอยู่ศึกษาอบรมกับท่านมาก ได้ถวายปัจจัยส่วนตัว จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ช่วยหลวงปู่สร้างพระบรมธาตุธรรมเจดีย์ มากราบคารวะหลวงปู่ในช่วงเข้าพรรษาเป็นประจำ”

พระอาจารย์นิพนธ์ อภิปสนฺโน

พระอาจารย์นิพนธ์ อภิปสนฺโน เจ้าอาวาสวัดป่าศาลาหน้า้อย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ท่านบวชกับหลวงปู่จันทร์ศรีที่วัดโพธิสมภรณ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๘ ขณะอายุได้ ๒๙ ปี แล้วไปอยู่วัดป่าหนองแขง จังหวัดอุดรธานี ในช่วง ๑๕ วันสุดท้าย ก่อนที่หลวงปู่บัว สิริปัญฺโณ จะมรณภาพ ได้รับโอวาทจากครูบาอาจารย์ที่สำคัญ ๆ ได้แก่ พระอาจารย์สิงห์ทอง ทุมมวโร พระอาจารย์จันทา ถาวโร พระอาจารย์คำสด อรุโณ พระอาจารย์พงษ์ เขมาภิริโต ได้ตั้งใจปฏิบัติบำเพ็ญภาวนาจนจิตใจได้รับผล แห่งการปฏิบัติ เกิดความสงบระงับจึงเลิกลคิดที่จะลาสิกขา มุ่งมั่นพากเพียรเพื่อความ เจริญงอกงามในพระพุทธศาสนา พักภาวนาในสถานที่วิเวกกับครูบาอาจารย์หลาย แห่ง เช่น หลวงปู่บุญมี ปริปัญฺโณ หลวงปู่เพียร วิริโย หลวงปู่ลี กุศลธโร

ต่อมาได้ไปบุกเบิกริเริ่มตั้งวัดป่านาค่าน้อย จังหวัดอุดรธานี วัดป่านาคุณ จังหวัดอุดรธานี และวัดป่าบ้านใหม่ เมืองพาน จังหวัดอุดรธานี อยู่จำพรรษาเป็น เวลา ๑๗ ปี แล้วได้ย้ายไปอยู่ที่วัดป่าศาลาหน้า้อย จังหวัดเลย ท่านเป็นกำลังสำคัญ รูปหนึ่งที่ช่วยหลวงปู่ก่อสร้างพระบรมธาตุธรรมเจดีย์จนแล้วเสร็จ

พระราชญาณกวี (สุวิทย์ ปิยวิชโช)

พระราชญาณกวี (สุวิทย์ ปิยวิชโช) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระราม ๙ กาญจนาภิเษก และรักษาการเจ้าคณะจังหวัดเชียงราย (ธรรมยุต) เกิดเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๕ ที่จังหวัดอุดรธานี

ท่านบรรพชาเป็นสามเณร เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ ณ วัดอัมพวัน จังหวัดอุดรธานี โดยมีพระครูประภัสสรศีลคุณ เป็นพระอุปัชฌาย์ ในสมัยที่เป็นสามเณร ท่านได้มาศึกษาพระบาลี ที่วัดโพธิสมภรณ์ จังหวัดอุดรธานี ต่อมา หลวงปู่เมตตาพามาฝากที่วัดบวรนิเวศวิหาร อยู่ในความอุปถัมภ์ของพระอมรโมลี (จุนท์ พรหมคุดโต) ท่านอุปสมบท เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๕ เป็นพระมหาสุวิทย์ (ป.ธ. ๙) ฉายา “ปิยวิชโช” ณ วัดบวรนิเวศวิหาร โดยมีสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน) เป็นพระอุปัชฌาย์

ท่านเคารพและศรัทธาหลวงปู่มาก มากจนการจะหลวงปู่อยู่เสมอ ในยามที่หลวงปู่อาพาธ หรือพำนักอยู่ที่โรงพยาบาล ก็จะมากอบน้อมสักการะเยี่ยม และคอยสอบถามอาการด้วยความเป็นห่วง

พระสุทธิสารเมธี (พระมหาวงศ์ไทย สุภวัธโส)

เจ้าคุณวงศ์ไทย ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร เป็นชาวจังหวัดสกลนคร ในสมัยที่เป็นสามเณรได้มาศึกษาพระบาลีที่วัดโพธิสมภรณ์ เป็นระยะเวลา ๕ ปี ต่อมาหลวงปู่เมตตาพามาฝากกับพระธรรมมงคลวุฒาจารย์ (บุญยงค์ ปุณฺณาคโม) ที่วัดบวรนิเวศวิหาร เพื่อศึกษาเล่าเรียน

ท่านมีความเคารพและศรัทธาในหลวงปู่มาก ภาราบการะหลวงปู่ที่ วัดโพธิสมภรณ์เป็นประจำ ในยามที่หลวงปู่อาพาธ พำนักอยู่ที่โรงพยาบาล ก็จะมา กราบนมัสการเยี่ยม ด้วยความเป็นห่วงอยู่เสมอ

ท่านได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้รักษาการเจ้าอาวาส วัดโพธิสมภรณ์ แทน หลวงปู่จันทร์ศรี ในวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ท่านบริหารดูแลกิจการงาน ของวัดโพธิสมภรณ์ครบถ้วน สมบูรณ์ในทุกด้าน ทำให้งานบำเพ็ญกุศลศพหลวงปู่ ดำเนินไปอย่างมีระบบ เป็นระเบียบเรียบร้อย ท่านรับภาระธุระในทุกเรื่องอย่าง สุดกำลังความสามารถ เพื่อถวายเป็นอาจริยบูชา และเพื่อแสดงความกตัญญู กตเวทิตาในความเมตตาที่หลวงปู่มีต่อท่านมาโดยตลอด

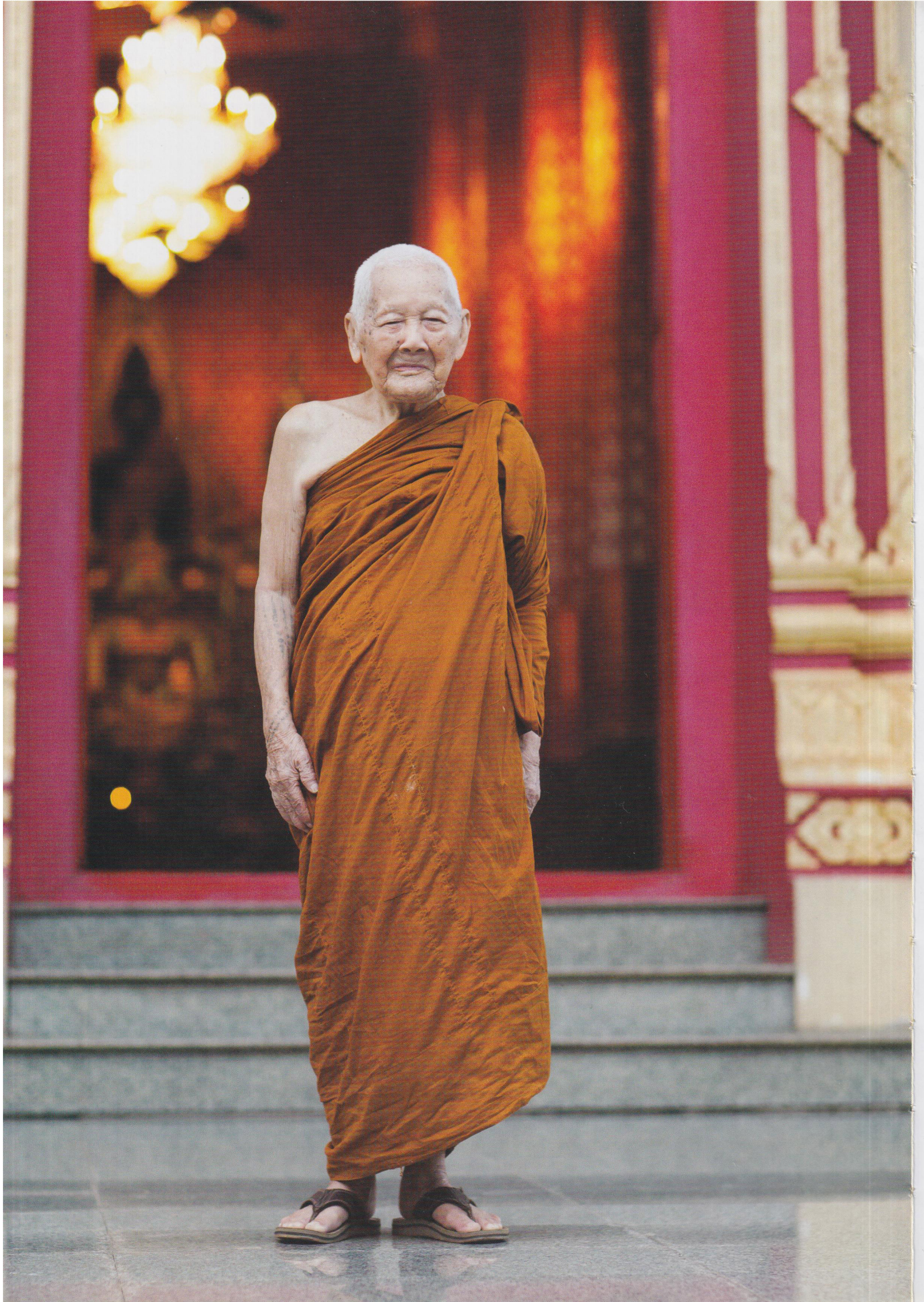

พระอาจารย์บัณฑิต สุปณฺธิโต

พระอาจารย์บัณฑิต สุปณฺธิโต อดีตเจ้าอาวาสวัดป่าตอสีเสียด จังหวัดอุดรธานี ได้เข้าอุปสมบทเป็นพระภิกษุในวันจันทร์ที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๘ เมื่ออายุได้ ๒๘ ปี โดยหลวงปู่จันทร์ศรี จนฺททีโป เป็นพระอุปัชฌาย์

ท่านเป็นพระผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เคร่งครัดในพระธรรมวินัย มักน้อยสันโดษ พากเพียรในการปฏิบัติ ยึดมั่นและดำเนินตามข้อวัตรปฏิบัติและคำสอนของพ่อแม่ครูอาจารย์ด้วยความเคารพเทิดทูน เชื่อมั่นในการทำมาดีทั้งกาย วาจา ใจ ตั้งมั่นบนความถูกต้อง เปี่ยมด้วยความเมตตา ไม่ถือโทษโกรธ หรือตำหนิผู้ใดให้อภัยแก่ผู้ที่มาเบียดเบียน

ท่านมีความกตัญญูกตเวทิตาต่อพระอุปัชฌาย์ของท่านมาก ได้ถวายงานรับใช้หลวงปู่จันทร์ศรีด้วยความเคารพศรัทธา ทำหน้าที่เป็นทั้งเลขานุการ สมุห์บัญชี และแพทย์ประจำองค์หลวงปู่ อุปัฏฐากดูแลสุขภาพหลวงปู่ด้วยความระมัดระวังเอาใจใส่ ท่านเป็นกำลังสำคัญรูปหนึ่งในการควบคุมดูแลการก่อสร้างพระบรมธาตุธรรมเจดีย์ และหอเมตตาธรรมบำบัดวิฤต (CICU) โรงพยาบาลอุดรธานี จนแล้วเสร็จ

บทที่
๔
ประวัติ
วัดโพธิสมภารณ์

ประวัติวัดโพธิสมภรณ์

สถานที่ตั้ง : ทิศตะวันตกเฉียงใต้ของหนองประจักษ์ ติดโรงพยาบาลอุดรธานี เขตเทศบาลเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ ๔๐ ไร่

ปฐมบท : พ.ศ. ๒๔๔๙ มหาอำมาตย์ตรีพระยาศรีสุริยราชวรานุวัตร (โพธิเนติโพธิ) สมุหเทศาภิบาลมณฑลอุดร ได้พิจารณาเห็นว่าในเทศบาลเมืองอุดรธานี มีเพียงวัดมัชฌิมาวาสวัดเดียวเท่านั้น สมควรที่จะสร้างวัดขึ้นอีกสักวัดหนึ่ง จึงได้ตรวจดูสถานที่ด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของหนองประจักษ์ เห็นว่าเป็นทำเลที่เหมาะสม ควรแก่การสร้างวัดโดยแท้ จึงได้ชักชวนราษฎรในหมู่บ้านมากแข่ง

สร้างกุฏิ ศาลา เมื่อแล้วเสร็จก็ได้กราบอาราธนาพระครูธรรมวินยานุยุต (หนู) เจ้าคณะเมืองอุดรธานี วัดมัชฌิมาวาส มาเป็นเจ้าอาวาสวัดใหม่ที่ยังไม่ได้ตั้งชื่อ พระยาศรีสุริยราชวรานุวัตร (โพธิ เนติโพธิ) ได้นำความขึ้นกราบทูลขอชื่อต่อ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม กรุงเทพมหานคร ได้ประทานนามว่า “วัดโพธิสมภรณ์” ให้เป็นอนุสรณ์แก่ พระยาศรีสุริยราชวรานุวัตร (โพธิ เนติโพธิ) ผู้สร้างวัดนี้

: พ.ศ. ๒๔๖๖ กราบอาราธนา พระมหาจุม พนฺธุโล จากวัดเทพศิรินทราวาส กรุงเทพมหานคร ขึ้นไปเป็นเจ้าอาวาสปกครองวัดโพธิสมภรณ์ ซึ่งท่านได้พัฒนา ปรับปรุงให้วัดโพธิสมภรณ์เจริญรุ่งเรืองสืบต่อมา

เจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ (จุม พนฺธุโล) ถ่ายรูปกับหลวงปู่จันทร์ศรี และพระเถระครูปริยัติธรรม

: พ.ศ. ๒๔๙๗ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (หม่อมราชวงศ์ชื่น นพวงศ์) มีพระบัญชาให้ พระมหาจันทร์ศรี จนฺททีโป ไปอยู่ วัดโพธิสมภรณ์ เพื่อบำเพ็ญศาสนกิจช่วยเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ (จุม พนฺธุโล) ที่อายุเข้าวัยชรา

: พ.ศ. ๒๕๐๕ พระสิริสารสุธี (จันทร์ศรี จนฺททีโป) เป็นผู้รักษาการ เจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์ แทนพระธรรมเจดีย์ (จุม พนฺธุโล) ซึ่งมรณภาพในปีนั้น

: พ.ศ. ๒๕๐๗ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้วัดโพธิสมภรณ์เป็น พระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ และในปลายปีเดียวกัน พระราชเมธาจารย์ (จันทร์ศรี จนฺททีโป) ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์

: พ.ศ. ๒๕๕๙ พระเทพมงคลนายก เจ้าคณะจังหวัดอุดรธานี (ธรรมยุต) แต่งตั้งพระสุทธิสารเมธี (พระมหาวงศ์ไทย สุภวโส) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพมหานคร เป็นผู้รักษาการเจ้าอาวาส แทนพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จนฺททีโป) ซึ่งมรณภาพ ในวันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

แหล่งกำเนิดพระกัมมัฏฐาน

วัดโพธิสมภรณ์ เป็นวัดธรรมยุตแห่งแรกของจังหวัดอุดรธานี เป็นวัดที่มีความสำคัญทั้งในฝ่ายปกครองและฝ่ายปฏิบัติมาแต่ต้น ในสมัยเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ (จุม พนฺธุโล) เป็นเจ้าอาวาส ท่านได้ดำรงตำแหน่งในฝ่ายปกครองมาเป็นลำดับ จนกระทั่งเป็นเจ้าคณะผู้ช่วยภาค ๔ (ธรรมยุต) และเป็นพระอุปัชฌาย์พระกัมมัฏฐานศิษย์สายหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต เป็นจำนวนมาก ดังคำบอกเล่าของหลวงปู่จันทร์ศรี ว่า

“วัดโพธิสมภรณ์ในยุคต้น ๆ ได้กลายเป็นศูนย์กลางของพระกัมมัฏฐานศิษย์สายหลวงปู่มั่นเกือบทั้งหมด เพราะท่านเหล่านั้นบวชกับพระธรรมเจดีย์ (หลวงปู่จุม พนฺธุโล)

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ณ เวลานั้น มีพระอุปัชฌาย์ไม่กี่องค์ เพราะสมเด็จพระสังฆราชเจ้าฯ ไม่ทรงตั้งให้ง่าย ๆ ที่ท่านได้สนับสนุนกัมมัฏฐานมาก คือพระธรรมเจดีย์ (หลวงปู่จุม พนฺธุโล) วัดโพธิสมภรณ์ จึงเป็นวัดที่สร้างครูบาอาจารย์กัมมัฏฐานขึ้นในภาคอีสานก็ว่าได้ ท่านก็สนับสนุนทางฝ่ายวิปัสสนากัมมัฏฐานทุก ๆ รูป ที่ไปอยู่ทางอุดรธานี จนกระทั่งถึงหนองคาย ขอนแก่น ร้อยเอ็ด มหาสารคาม กาฬสินธุ์ อยู่ในปกครองของท่าน

...ถึงแม้จะอยู่วัดบ้าน มีหน้าที่การงานในด้านปกครอง ในด้านเผยแผ่สาธารณูปการ รวมถึงการก่อสร้าง ท่านก็ทำไปตามหน้าที่เท่าที่จะกระทำได้ แต่ก็ไม่ละทิ้งวัตรปฏิบัติแบบกัมมัฏฐาน”

หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ได้เล่าถึง ท่านเจ้าคุณอุปัชฌาย์ ว่า

“แต่ก่อนท่านยังมีชีวิตอยู่ เราต้องไปพักค้างที่วัดโพธิ์ บ่อย ๆ เราไม่ไป ท่านก็ให้พระมาตามเอาเราไปที่วัดโพธิ์ ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ตอนนั้นที่ท่านเสียอายุท่านก็ ๗๕ ท่านเป็นชั้นธรรม ธรรมเจดีย์ ตั้งแต่ท่านมีชีวิตอยู่นี้พระกัมมัฏฐานมาพักวัดโพธิ์ เรื่อย ๆ เพราะท่านเมตตาติดต่อเกี่ยวข้องกับกัมมัฏฐานเรื่อยมา ท่านเองก็เป็นลูกศิษย์หลวงปู่มั่น สำคัญตรงนี้แหละ วัดไหน ๆ มาค้างที่นั่นแหละ อย่างท่านอาจารย์ฝั้นอย่างนี้ อยู่สกลนครก็เข้ามาค้าง ท่านอาจารย์ขาว ท่านอาจารย์อ่อน เราไปอยู่เรื่อย แล้วยังมีงานในวัดโพธิ์ ด้วยแล้ว กัมมัฏฐานยิ่งมาหมดเลย ท่านเอามาจนหมด ท่านมีความเคารพเลื่อมใสและสนใจปฏิบัติด้าน

ธรรมะกัมมัฏฐานตลอดมา นั่งบิณฑบาตนี้ไม่มีเรื่องโลกเลย ตั้งแต่ขณะนั่งจนกระทั่ง ลุกจากท่าน มีแต่เรื่องธรรมล้วน ๆ ธรรมก็เป็นธรรมปฏิบัติด้วย

เพราะท่านเป็นลูกศิษย์หลวงปู่มัน พุดตั้งแต่เรื่องอรรถเรื่องธรรม ท่านเป็น เจ้าคณะภาค แต่เวลาไปนั้นท่านไม่สนใจ พุดแต่เรื่องธรรมปฏิบัติล้วน ๆ ท่านก็บอกตรง ๆ เลยว่า ที่เป็นเจ้าคณะภาคอยู่นี้เป็นเพื่อให้ความร่มเย็นแก่วงศ์ กัมมัฏฐาน ท่านพุดตรง ๆ เลย ไม่ให้มีใครมารังแก ท่านว่าอย่างนี้ เมื่อท่านเป็น เจ้าคณะอยู่ที่นี่ ท่านเป็นผู้ใหญ่ครบไปหมด ไม่มีใครมารังแกกัมมัฏฐาน ท่านว่า แต่ธรรมดาก็ไม่มีใครรังแกแหละ แต่ท่านก็พุดของท่านอย่างนั้น นั่งบิณฑบาตตั้งแต่ เรื่องภาคปฏิบัติ เรื่องป่านั้นเขาให้ ท่านเคยไปเที่ยวมาพอแล้วนี่นะ ภาวนาดีไม่ดี พระกัมมัฏฐานสู้ท่านไม่ได้ ไปบิณฑบาตบิณฑบาตมาขึ้น วางบาตรแล้วขึ้นไปไหว้ พระแล้วนั่งภาวนาก่อน จนกระทั่งได้เวลาแล้วลงมาฉัน นี่ปกติท่าน ฉันแล้วถ้าไม่มี แขนกท่านก็ลงไปทำวัตรเช้า พอกลับมาท่านก็ภาวนาแล้วก็พักตอนกลางวัน พอ ตอนบ่ายท่านก็เดินจงกรมอยู่ชั้นบน รับแขกตอนประมาณบ่ายโมงท่านถึงจะลงมา นี่เป็นกิจวัตรของท่านประจำ พอตกกลางคืนก็เหมือนกัน ถ้าไม่มีธุระรับแขกรับคน ๒ หุ่มนั่งขึ้นแล้ว ขึ้นไปไหว้พระ นั่งภาวนา เดินจงกรม เราไปได้ยินเสียงก็กึก ๆ อยู่ข้างบน ท่านเดินจงกรมนี้เป็นประจำ ท่านบอกว่าท่านนอนน้อยมาก เวลานอนนั้น เป็นเวลาเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาทั้งนั้น ฟังซินะ พระกัมมัฏฐานยังสู้ท่านไม่ได้

ท่านสนใจจริง ๆ ภาคปฏิบัติแต่ไหนแต่ไรมา เราก็ได้ไปดู เขาเอาศพของท่านเปิดโกศออก ดูทุกสัปดาห์ทุกส่วนขาวทีเดียว เขาบอกว่านี่เป็นองค์ที่สี่ ที่ไม่มีกลิ่น คือเอาศพเอาอะไรมา เวลาเปิดออกแล้วไม่มีกลิ่นเลย ธรรมดา ๆ พวกมาจาก สำนักพระราชวัง เขามาจัดงานศพท่าน เขาบอกว่านี่เป็นองค์ที่สี่ ที่ตายแล้วไม่เน่า ไม่เหม็น เป็นปกติอยู่อย่างนี้ นี่เป็นองค์ที่สี่

ท่านสนใจธรรมปฏิบัติตลอดเลยนะ เพราะท่านเป็นลูกศิษย์หลวงปู่มัน มาตั้งแต่อายุ ๑๒ ปี หลวงปู่มันแหละเล่าให้ฟังว่า ‘เณรจุมนี่ต่อไปมันจะได้เป็นผู้ใหญ่นะ ดูหมั่นทาง ๆ ต่อไปจะได้เป็นผู้ใหญ่ เอาไปเรียนหนังสือเสียก่อน’ เลยไปฝากที่วัดเทพศิรินทร์ สอบแล้วสอบแล้ว ตกแล้วตกเล่า เรียกกันว่า มหาจุม หนังสือเน่า สอบเปรียญไม่ได้สักที จากนั้นก็มาเป็นพระครู แล้วมาเป็นเจ้าคณะ ภาคอยู่ที่นี่ตลอดมา

นั่งแถวหน้า (จากซ้าย) พระเทพสิทธิทวารจารย์ (จันทร์ เขมิโย) พระธรรมเจดีย์ (จุม พนฺธุโล)
พระอริยคุณาธาร (เส็ง ปุสฺโส)

นั่งแถวที่สอง (จากซ้าย) หลวงปู่ขาว อนาลโย พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร พระอาจารย์กว่า สุมโน
พระครูอุดมธรรมคุณ (ทองสุข สุจิตฺโต) พระอาจารย์กงมา จิรปุณฺณ

ยืนแถวหลัง (จากซ้าย) พระญาณวิริยะ (วิริยงค์ สิรินฺทโร) หลวงพ่อบัว สิริปุณฺณ
พระอาจารย์มหาบัว ญาณสมฺปนฺโน

ท่านสนใจกับครูบาอาจารย์ หลวงปู่ท่านอยู่ที่ไหน แต่ก่อนไม่มีรถมีรา ท่านเดินเอานะ หนองผือท่านก็ไป หลวงปู่ท่านอยู่ที่ไหนท่านจะไป หนองผือท่านไปปีละสองครั้ง ออกพรรษาแล้วหนึ่ง และเดือนพฤษภาคมหนึ่ง ท่านเดินเข้าไป ท่านสนใจมากไปนั่งบิ๊บนี่ ไม่มีเรื่องโลกเรื่องการปกครองเรื่องปริยัติ ไม่มีเลย มีแต่ปฏิบัติภาคปฏิบัติล้วน ๆ พูดเรื่องจิตตภาวนา

ท่านหนักแน่นมากทีเดียวทางด้านธรรมปฏิบัติ หนักแน่นจนวาระสุดท้ายว่าเป็นพระปริยัติก็มีแต่ชื่อเฉย ๆ ท่านบอกว่าท่านเป็นเจ้าคณะภาคไฉน เพื่อให้ความร่วมมือกันแก่งัดกันมัญฐานไม่ให้มาร้างแก ก็ไม่มีใครร้างแกแหละ ท่านเป็นผู้ใหญ่ ท่านดูแล มีเรื่องอะไรบิ๊บท่านเข้าถึงเลย เป็นอย่างนั้น

วัดโพธิ์ฯ นี้ กัมมัญฐานเข้าไปค้างบ่อย ๆ แหะละ ตั้งแต่ท่านมีชีวิตรอยู่
จากนั้นแล้วก็ไม่ได้ไป เราเองก็ไม่ได้ไป ไปก็ไปชั่วคราวไม่ได้ค้าง แต่ก่อนพระ
กัมมัญฐานผู้ใหญ่ ๆ เช่น หลวงปู่ขาว หลวงปู่ฝั้น หลวงปู่อ่อน ใครต่อใคร ผู้ใหญ่ ๆ
แหะมา ยิ่งมีงานแล้วเอามาหมดกัมมัญฐาน มาท่านก็บอก นี่ใครจะกราบจะไหว้
ก็มากราบมาไหว้เสีย พระเหล่านี้เป็นพระสำคัญทั้งนั้น นาน ๆ จะได้พบท่านทีหนึ่ง
มีงานทีหนึ่งพระกัมมัญฐานท่านเอามาหมด แล้วประชาชนเขาก็ได้ทำบุญให้ท่าน
กับท่าน ท่านบอกตรง ๆ เลย เอ้า ให้พากันทำบุญให้ท่านเสียนะ พบพระอย่างนี้
มันพบยากนะ ท่านพูดอย่างนี้แหะเพราะท่านเป็นพระผู้ใหญ่ แล้วพระกัมมัญฐาน
มาค้างบ่อย ท่านไปเอามาจนได้ มีงานทีก็ไปเอามา อย่างเรานี้ไปเรื่อย บางทีท่าน
มาเอาเอง ท่านมาเองเลย

คิดดูซิ ถ้ายรูปที่ต้นโพธิ์ทางทิศเหนือของวัด นั้นละนั่งเป็นวงกลมถ้ายรูป
เจ็ดแปดองค์หรือไง เราผอม ๆ นั้นก็เราป่วยนะ เรากำลังป่วยอยู่นี้ ท่านมาเอาเอง
เราบอกกำลังป่วยเป็นไข้ เออไม่เป็นไรแหะ ไปนั่นมันหายเอง แล้วเอาไปเลย
เราจึงผอม ๆ

พระกัมมัญฐานมาอยู่ที่นั่นเรื่อย ๆ แล้วชุ่มเย็นไปหมดนะ ทางภาคอีสาน
วงศ์กัมมัญฐาน ท่านไปเที่ยวชอกแซกทุกแห่ง วัดไหนสำคัญ ๆ ท่านไปหมด ท่าน
ชอบวงศ์กัมมัญฐานมากที่สุด ท่านปฏิบัติกัมมัญฐานมาเป็นประจำเลย ไปนั่งบิ๊
นี้มีแต่เรื่องอรรถเรื่องธรรมเรื่องภาคปฏิบัติ ไม่มีเรื่องการปกคองปกครองปริยัติอะไร
ไม่มีเลย เรื่องโลกเรื่องสงสารไม่มี มีแต่ภาคปฏิบัติล้วน ๆ นั่งนี่สองสามชั่วโมงกว่า
จะได้ลุก ໒ เราเจ็บเอวเกือบตายนั้นละไปที่ไร ฟังท่านนั่งคุยธรรมะ ท่านก็เพลिन
ของท่าน เราดูอาการก็รู้ ท่านเพลिनในธรรมทั้งหลาย ท่านพูดด้วยความเพลिन
ในธรรม

เมื่อเห็นครูบาอาจารย์มาหาท่าน ฝ่ายกัมมัญฐานมามาก ๆ ท่านยิ่งรื่นเริง
มากนะ ดูอาการของท่านยิ้มแย้มแจ่มใสทุกอย่าง ท่านพอใจกับวงศ์กัมมัญฐานมาก
ทีเดียว ท่านเอาแต่องค์สำคัญ ๆ แหะมา

แต่ท่านเป็นนิสัยอันหนึ่งท่านพูดสนุกสบายธรรมดา ท่านเรียกอีตานั่นอีตานี่
ท่านไม่เรียกธรรมดา ท่านพูดสบายในฐานะลูกศิษย์กับอาจารย์ ส่วนมากท่านเป็น
อุปัชฌาย์ทั้งนั้นแหะ ว่าอีตานั่นอีตานี่ ท่านว่านั่น ท่านว่าสบายไปเลย เราผู้ฟัง

พระคณาจารย์ที่สำคัญของฝ่ายวิปัสสนาธุระ สัทธินิหาริก ของเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ (จุม พนฺธุโล) ถ่ายภาพร่วมกันได้ต้นพระศรีมหาโพธิ์ ณ วัดโพธิสมภรณ์

แถวบน (จากซ้าย) หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลวงปู่ขาว อนาลโย
เจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ (จุม พนฺธุโล) หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ
พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน)

แถวกลาง (จากซ้าย) พระอาจารย์จันทร์ เขมปฺโต หลวงปู่กงมา จิรปุณฺโณ

แถวล่าง (จากซ้าย) หลวงปู่บัว สิริปุณฺโณ หลวงปู่อ่อนสา สุขกาโร

ขบขันจะตาย แต่ท่านพูดแบบสบายไปเลย พูดในฐานะลูกศิษย์กับอาจารย์ที่สนิทสนมกัน ท่านพูดแบบสบายไปเลย อีตานั้นอีตานี้

ไม่ได้ยินท่านว่าอีตาตั้งแต่เราหนึ่งกับท่านอาจารย์ฝั้น ท่านอาจารย์ขาว สามองค์เราคอยฟัง อีตานั้นอีตานี้ไม่เคยออก ท่านฝั้น ท่านขาว มหาบัว นอกนั้น อีตาทั้งนั้นแหละ ท่านเรียกอีตาติดปากท่านเป็นนิสัย พูดเหมือนเล่น หากไม่เป็นไร แหละท่านพูดของท่านเฉย ๆ ไปอย่างนั้น”

(วันที่ ๘ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๔๗)

หลวงปู่จันทร์ศรีถ่ายรูปหมู่กับพระภิกษุสงฆ์ พระนวกะ และสามเณร ในปีพรรษา ๒๕๔๘

ในยุคสมัยหลวงปู่จันทร์ศรี จนทที่โป เป็นเจ้าอาวาส ท่านได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในฝ่ายปกครองคณะสงฆ์มาเป็นลำดับ จนกระทั่งเป็นเจ้าคณะภาค ๙ (ธรรมยุต) และที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๙ (ธรรมยุต)

หลวงปู่เป็นพระอุปัชฌาย์ ประเพณีสามัญ ท่านได้ให้การบรรพชาอุปสมบทแก่กุลบุตรเป็นจำนวนมาก โดยตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๘-๒๕๕๙ หลวงปู่ได้ให้การบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุ สามเณร รวมทั้งสิ้น ๖,๙๔๖ รูป ดังนี้

๑. พระภิกษุ จำนวน ๔,๒๐๗ รูป

๒. สามเณร จำนวน ๒,๗๓๙ รูป

ปัจจุบันสัทธวัหาริกและอันเตวาสิกของท่าน มีทั้งเจริญก้าวหน้าและเสื่อมถอย ที่ยังอยู่ในสมณเพศและเจริญงอกงามเติบโตในพระพุทธศาสนามีทั้งในฝ่ายปริยัติและปฏิบัติ เช่น

ฝ่ายปริยัติ

พระธรรมบัณฑิต (ศิลา สิทธิธมโม) อดีตเจ้าอาวาสวัดนรนาถสุนทริการาม
กรุงเทพมหานคร

พระสุทธิธรรมโสภณ (สุทธิพงศ์ ชนุตตโม) เจ้าคณะจังหวัดมหาสารคาม
(ธรรมยุต) เจ้าอาวาสวัดป่าวังเลิง จังหวัดมหาสารคาม

ฝ่ายปฏิบัติ

หลวงปู่มี ปมุตโต (หลวงปู่เกล้า) อดีตเจ้าอาวาสวัดดอยเทพนิมิตร (ถ้ำเกีย)
จังหวัดอุดรธานี

พระอาจารย์เสน ปณฺณารโห เจ้าอาวาสวัดป่าหนองแขง จังหวัดอุดรธานี
พระอาจารย์จันเรียน คุณวโร เจ้าอาวาสวัดถ้ำสหายธรรมจันทร์นิมิต จังหวัด
อุดรธานี

พระอาจารย์สมศรี อุตตสิริ เจ้าอาวาสวัดป่าเวฬุวนาราม จังหวัดเลย
พระอาจารย์บุญรอด อภิบุญโณ เจ้าอาวาสวัดถ้ำไทรทอง จังหวัดกาฬสินธุ์
พระครูประโชติปัญญาวัชร (ชานาญ ชุตินฺธโร) เจ้าอาวาสวัดป่าศิรินทร์เรือง
จังหวัดเลย

พระอาจารย์นิพนธ์ อภิปสนฺโน เจ้าอาวาสวัดป่าศาลาน้อย จังหวัดเลย
พระอาจารย์บัณฑิต สุภณฺโท อดีตเจ้าอาวาสวัดป่าตอสีเสียด จังหวัดอุดรธานี
หลวงปู่สุข สุจิตฺโต เจ้าอาวาสวัดป่าตอสีเสียด จังหวัดอุดรธานี

หลวงปู่เป็นพระอุปัชฌาย์ให้การบรรพชาอุปสมบทในโอกาสสำคัญ ๆ
เรื่อยมา เช่น บวชนาค ๒๕ พุทธศตวรรษ ในเขตอำเภอเมือง บรรพชาอุปสมบทหมู่
เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เนื่องใน
วันเฉลิมพระชนมพรรษาครบ ๖ รอบ งานบรรพชาอุปสมบท วันที่ ๑ มีนาคม
พ.ศ. ๒๕๕๔ น้อมสักการบูชาคุณหลวงตามหาบัว เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ

หลวงปู่ให้ความเมตตาอนุเคราะห์ในด้านต่าง ๆ แก่สัทธิวิหาริกและอันเตवासิก
ทั้งการอบรมสั่งสอน กิรียามารยาท ความประพฤติ ให้ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยโดย
เคร่งครัด มอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบตามความเหมาะสมและความรู้ความ
สามารถของแต่ละบุคคล ส่งเสริมให้ดำเนินไปในทางที่ดีงาม และตักเตือนห้ามปราม
เมื่อไปในทางที่ผิด เอาใจใส่สอดส่องความประพฤติของพระเณรในอาวาสโดยสม่ำเสมอ
หากเกิดความผิดพลาดก็ไม่ถึงกับเสียหายร้ายแรง หลวงปู่ใช้หลักพรหมวิหารธรรม
ในการปกครอง วัดวาอารามจึงสงบเรียบร้อยมาตามลำดับ

วัดโพธิสมภรณ์ เป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองมีอายุรวม ๑๐๐ กว่าปี และเป็น
ศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชนในจังหวัดอุดรธานีและจังหวัดใกล้เคียง
ภายในวัดมีปูชนียวัตถุที่สำคัญ ดังนี้

๑. พระพุทธรัศมี พระประธานในพระอุโบสถ เป็นพระพุทธรูปทองสัมฤทธิ์ ปางมารวิชัย อายุประมาณ ๖๐๐ ปีเศษ หน้าตักกว้าง ๑.๕๕ เมตร สูง ๒.๓๐ เมตร เจ้าหญิงยอดแก้วกัลยาณี (พระนางเขียวค่อม) พระธิดาพระเจ้าพรหมวงศ์ อุปราชตีสระ พระเจ้าแผ่นดินกรุงศรีสัตนาคนหุต (เวียงจันทน์) เป็นผู้สร้าง เจ้าพระยามุขมนตรี (อวบ เปาโรหิตย์) ได้อัญเชิญมาเป็นพระประธานประดิษฐานในพระอุโบสถ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๗ เป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ คู่บ้านคู่เมืององค์หนึ่ง

๒. พระพุทธรูปศิลาแลง ปางประทานพร สมัยลพบุรี อายุประมาณ ๑,๓๐๐ ปีเศษ สูง ๙๕ เซนติเมตร กว้าง ๒๕ เซนติเมตร พระยาอุดรธานี ศรีโขมสาครเขตต์ (จิตร จิตตะยโสธร) ได้อัญเชิญมาประดิษฐานไว้ที่ซุ้ม ฝาผนังพระอุโบสถ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๙

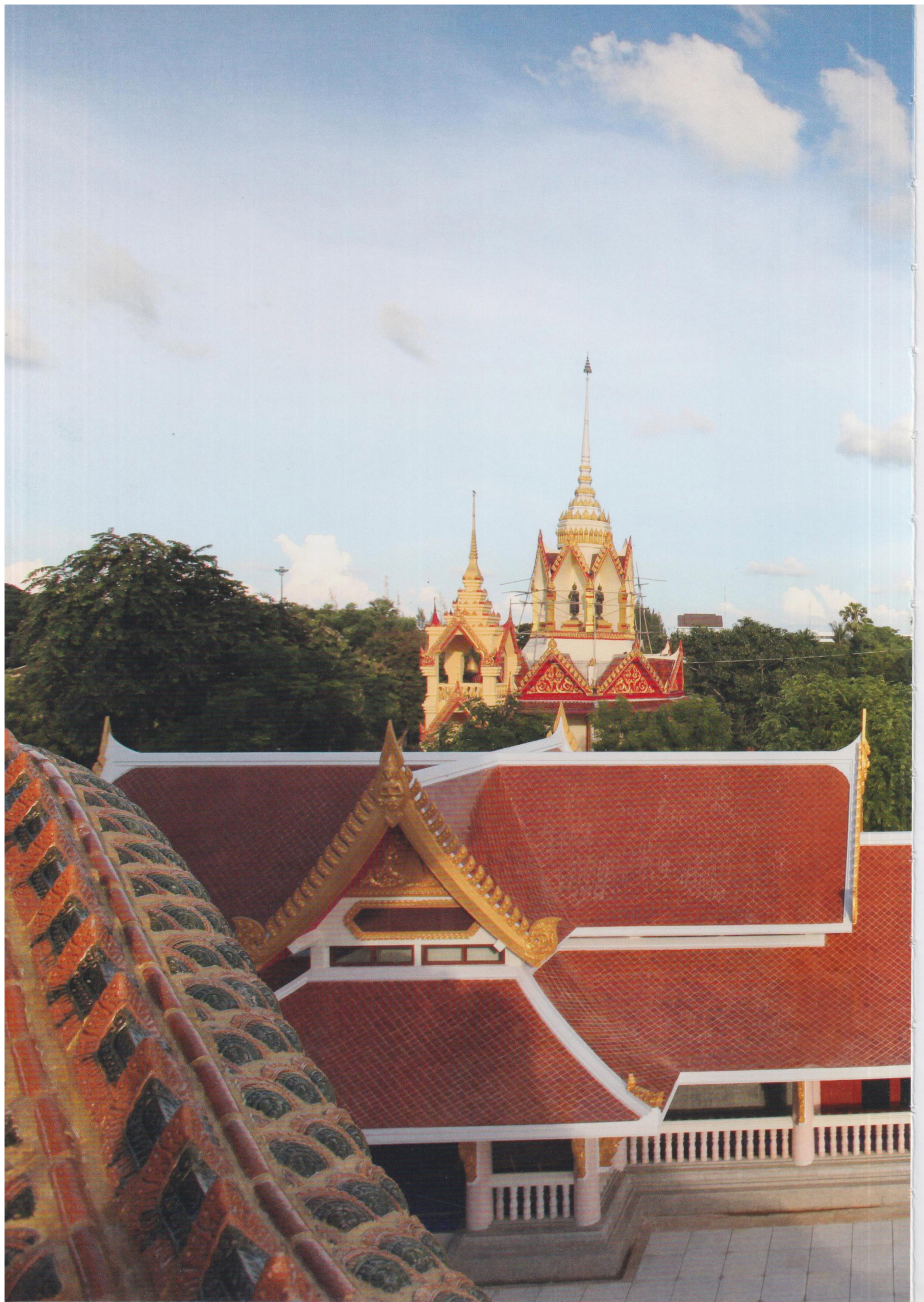
๓. **ต้นพระศรีมหาโพธิ์** รัฐบาลประเทศศรีลังกามอบให้แก่รัฐบาล
ไทย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๓ นำมาปลูกไว้ด้านทิศเหนือของพระอุโบสถ เมื่อวันที่
๒๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๔ ซึ่งเป็นวันวิสาขบูชา

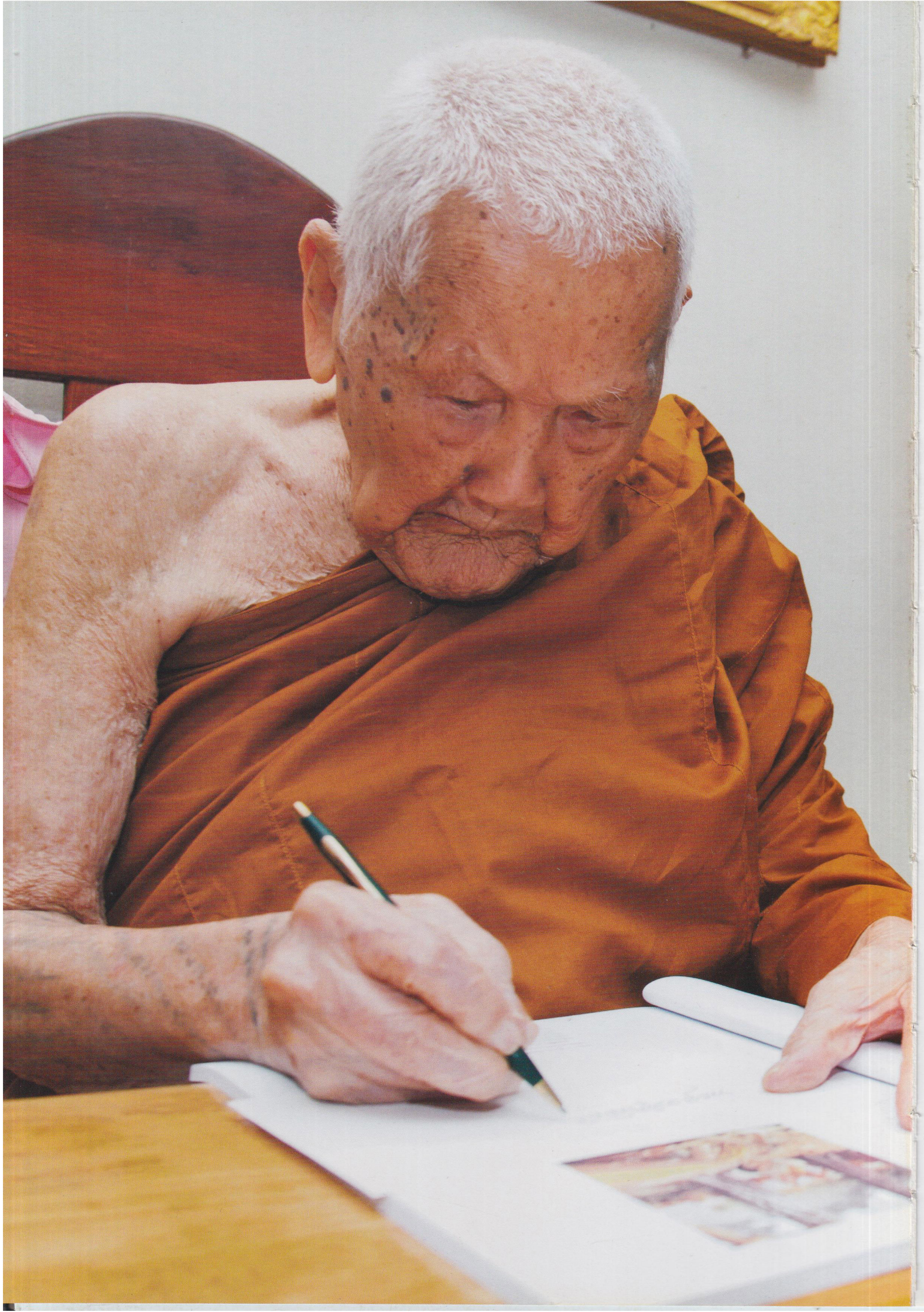
๔. รอยพระพุทธรูปบาทจำลอง ทำด้วยศิลาแลง มีอายุประมาณ ๒๐๐ ปีเศษ โดยพระธรรมเจดีย์ได้นำมาจากอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครพนม เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๒ ประดิษฐานไว้ในมณฑป ด้านทิศเหนือของพระอุโบสถ

๕. พระบรมธาตุธรรมเจดีย์ พระเจดีย์พิพิธภัณฑ์ ทรง ๘ เหลี่ยม สูง ๓๘ เมตร กว้าง ๑๒ เมตร บรรจุพระบรมสารีริกธาตุที่ได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน) สร้างแล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นพระเจดีย์ศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่แผ่นดินไทย

บทที่
๕

โอวาทธรรมคำสอน

หลวงปู่ฝากไ้ ๑๐๕

โอวาทธรรมคำสอน บุญกิริยาวัตถุ ๓
หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป

ทานมัย

๐๑

บริจาคทรัพย์ จะน้อยจะมากไม่สำคัญ สำคัญที่ใจเรา เป็นบุญเป็น
กุศล

๐๒

ขอให้ญาติโยมปฏิบัติ ใ้ไหว้พระสวดมนต์ ทำบุญทำทาน ตามที่ทำได้
แล้วจะได้รับความสุขกายสบายใจ

๐๓

ทำบุญได้บุญ ทำบาปได้บาป คำว่าบุญนั้นเป็นชื่อแห่งความสุข คือความสุขกายสุขใจ จะไปที่ไหนก็มีคนเคารพนับถือ ชื่นใจดีใจ เพราะเราได้ทำบุญ

๐๔

ทานที่เราบริจาคอันเลื่อมใส ถ้าให้น้อยให้มากก็เป็นบุญเป็นกุศลเช่นเดียวกัน

๐๕

จงรีบไปทำบุญทำกุศลสืบต่อไป เพื่อเป็นการหากำไรของชีวิต เพราะชีวิตเรามันน้อยหนักน้อยหนา ที่อยู่ถึงร้อยปีมันก็ยาก

๐๖

ทำอะไรที่เป็นบุญเป็นกุศล ก็ให้รีบ ๆ ทำเสีย...ในขณะที่เรายังไม่เจ็บไม่ไข้ ให้รีบทำเสียให้เร็ว ๆ เท่าที่เราคิดได้

๐๗

ท่าน แปลว่า การสละวัตถุ สิ่งของ ตลอดจนการถวายอาหาร เรียกเป็นภาษา
บาลีว่า อามิสทาน แบ่งเป็น ๓ ประเภท คือ

๑. ทาสทาน การที่ให้ของต่ำกว่าตนกินตนใช้
๒. สหายทาน ทานที่เสมอกับที่เราใช้สอยอยู่
๓. สามิทาน ทานอันยิ่ง คือทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นอามิสทาน ให้ยิ่งกว่า
ที่เราใช้สอยอยู่

๐๘

ถ้าในขณะนั้นจิตออกจากร่างของเรา ในเวลาที่จิตมันนึกถึงส่วนบุญ
ส่วนกุศล ที่ได้บำเพ็ญไว้จะน้อยหรือมากก็ตามที่ จิตจะต้องไปยึดอยู่ในอารมณ์
อันนั้น ถ้าจิตมันคิดแต่ในบุญกุศล ก็ได้กลับมาเกิดเป็นคน คือ เป็นมนุษย์
อีกแต่เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และมีทรัพย์สมบัติมากในฐานะที่ดีด้วยบุญกุศล
อันนั้นที่ได้ตามสนับสนุน

๐๙

ข้อสำคัญให้ละชั่ว บำเพ็ญทาน ทำการชำระจิตใจของตน ให้มั่นคงใน
คุณพระรัตนตรัย คือ พระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ อันเป็นสรณะที่พึ่งของเรา

๑๐

เราต้องมาถามตนเองว่า คุณงามความดี คืออาวูรที่จะต่อสู้กับมฤตยู คือความตายนั้นมีพอแล้วหรือยัง ที่นี้อาวูรที่เราจะใช้ต่อสู้ก็คือเหตุความดี มีทาน ศีล ภาวนา

๑๑

เรามีชีวิตอยู่ให้ทำบุญสุนทานให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ คำว่าบุญนั้น เป็นเครื่องหมายแห่งความสุข คือ ความสุขกาย สบายใจ

๑๒

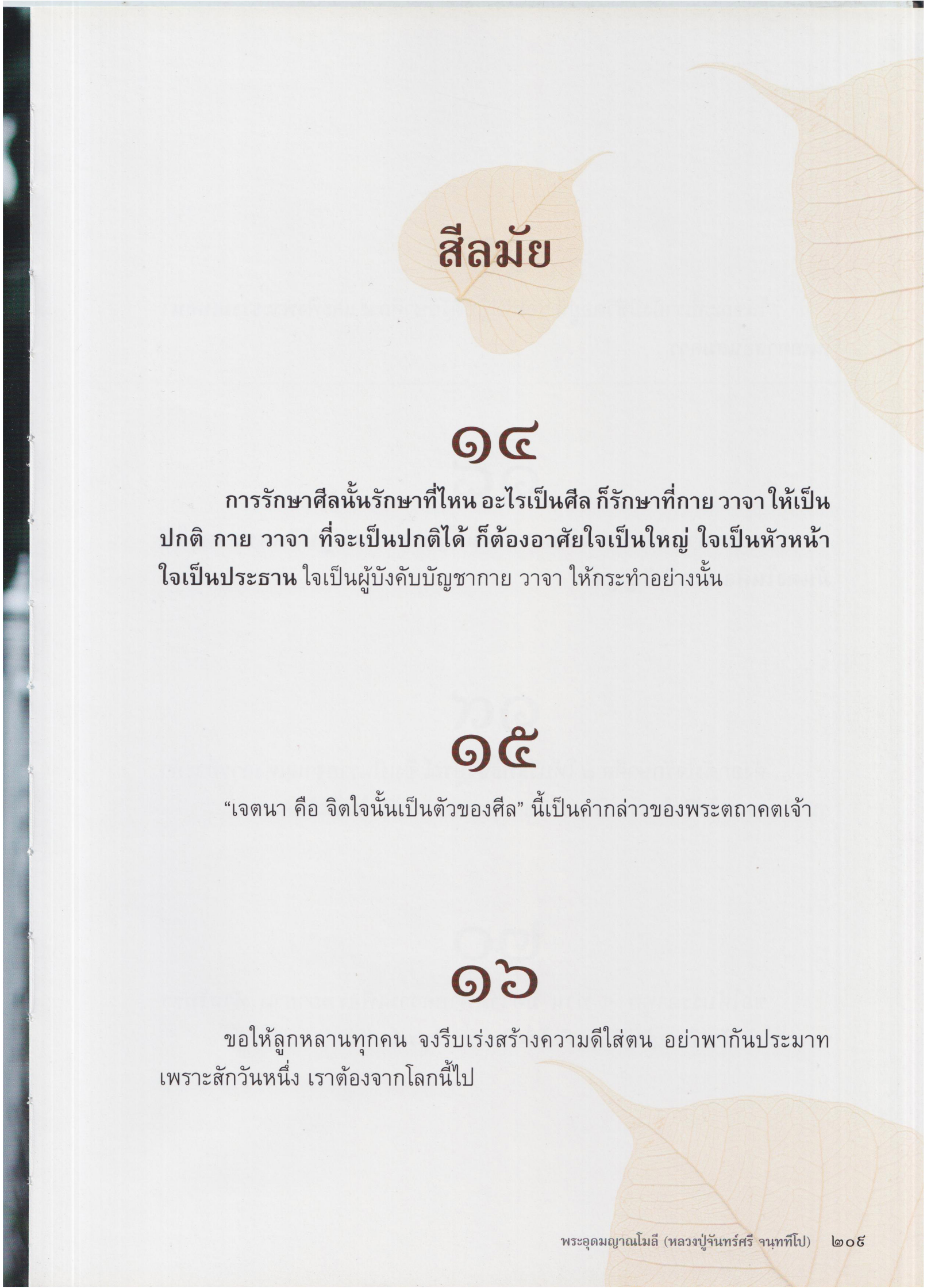
วัตถุต่าง ๆ ที่เราหามาได้ ก็เอาติดตามตัวไปไม่ได้ ส่วนจะติดตามได้ ก็คือ บุญกุศลใสสะอาดปราศจากมลทินโทษ

๑๓

เมื่อหมดลมหายใจ คือ ตายนั้น สิ่งเหล่านั้นเอาไปไม่ได้ ทุก ๆ คน จะเป็นเศรษฐี มหาเศรษฐี มีเงินจนล้นฟ้า ล้นแผ่นดิน เมื่อหมดลมหายใจ คือตายแล้ว ก็ทิ้งไว้กับโลก เมื่อตายไปแล้วคนอื่นเขาก็เอาไปใช้ เราไม่ได้อะไรสักอย่าง สิ่งที่เราจะเอาไปได้นั้นก็คือ บุญกุศล

สีลมัย

๑๔

การรักษาศีลนั้นรักษาที่ไหน อะไรเป็นศีล ก็รักษาที่กาย วาจา ให้เป็นปกติ กาย วาจา ที่จะเป็นปกติได้ ก็ต้องอาศัยใจเป็นใหญ่ ใจเป็นหัวหน้า ใจเป็นประธาน ใจเป็นผู้บังคับบัญชากาย วาจา ให้กระทำอย่างนั้น

๑๕

“เจตนา คือ จิตใจนั้นเป็นตัวของศีล” นี่เป็นคำกล่าวของพระตถาคตเจ้า

๑๖

ขอให้ลูกหลานทุกคน จงรีบเร่งสร้างชาติใส่ตน อย่าพากันประมาท เพราะสักวันหนึ่ง เราต้องจากโลกนี้ไป

๑๗

ในขณะที่เรายังมีชีวิตอยู่นี้ ขอให้ปฏิบัติรักษาศีล ๕ และฟังพระธรรมเทศนา
ในโอกาสอันสมควร

๑๘

อย่าอยากดัง อยากดี อยากเด่น ให้พยายามปฏิบัติตนของตนให้
มั่นคงในศีล สมาธิ ปัญญา

๑๙

ตั้งอกตั้งใจรักษาศีล ๘ ให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ ซึ่งเป็นรากฐานแห่งการที่จะทำ
สมาธิภาวนา ให้จิตใจรวมเป็นเอกจิตเอกธรรม ทำให้จิตใจนั้นมั่นคง

๒๐

ขอให้บรรดาทุก ๆ ท่าน มีความพากความเพียรพยายาม ทำศรัทธา
ของตนให้กล้าแข็ง แล้วก็รักษาศีลให้บริสุทธิ์ บริบูรณ์

๒๑

ชาติปัจจุบันนี้ เราเกิดมาดี ได้มาพบพระพุทธศาสนา คือ คำสอนของพระพุทธเจ้า พระองค์ให้ละชั่ว ประพฤติดี ทำจิตใจให้สะอาด ผ่องใส เมื่อทำได้ อย่างนี้ เชื่อว่าเป็นศาสนทายาท

๒๒

พระพุทธเจ้าได้สอนให้เราทั้งหลายปฏิบัติในศีล ซึ่งเป็นรากฐานแห่งการที่จะทำสมาธิ เมื่อมีสมาธิแล้วก็เกิดปัญญา คือ ความรู้จริงเห็นจริงในสัจธรรมทั้ง ๔ มีทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

๒๓

เราต้องรักษากาย วาจาของเราให้เป็นปกติ ท่านเรียกว่าศีล ถ้าทำใจให้มั่นคง ท่านให้ชื่อว่า สมาธิ

๒๔

ไม่ให้กระทำชั่ว ให้ตั้งอยู่ในความดี ทำจิตใจของตนให้ผ่องใส ตั้งใจปฏิบัติ ขัดเกลาจิตใจของตน

๒๕

ทรัพย์ภายใน คือ ศรัทธาและศีลธรรมที่มีในใจของเรานี้ ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้ โจรผู้ร้ายก็แย่งชิงเอาไปไม่ได้ เพราะมันอยู่ในดวงจิตของเรา

๒๖

ศีลนี้เป็นหลักสำคัญไม่ว่าจะเป็นคฤหัสถ์ หรือ บรรพชิต นับตั้งแต่ สามเณร จนกระทั่งถึงภิกษุ ผู้ที่เป็นพระเป็นเณร จะต้องมีความสำรวมในกาย ในวาจา รักษาศีลของตนให้บริสุทธิ์ บริบูรณ์ตามพระวินัยบัญญัติของพระผู้มีพระภาคฯ ซึ่งบัญญัติไว้ดีแล้ว

๒๗

ก่อนอื่นที่เราจะฝึกฝนอบรมจิตใจของเรานั้น เราต้องชำระจิตใจของเราให้เป็นผู้มีศีล ถือศีล ๕ ประการ ให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ ถึงแม้ว่าไม่ได้รับไม่ได้สมาทานจากพระ แต่เราไม่ได้ทำผิดศีลข้อใดข้อหนึ่งก็เรียกว่ามีศีลอยู่ในตัวแล้ว

๒๘

รักษาศีล เจริญเมตตาภาวนา ดังที่ทำอยู่ในขณะนี้ นี่เรียกว่าเป็นการมา
สร้างทุนทรัพย์ ซึ่งเรียกว่า ทรัพย์ภายใน ได้แก่ ความเชื่อมั่นว่า การทำดีได้ดี
ทำชั่วได้ชั่ว

๒๙

ให้ตั้งใจปฏิบัติในปัจจุบัน ในปัจจุบันเราทำดี ในอนาคตก็ต้องเป็น
คนดี มีศีลธรรมประจำใจ

๓๐

ให้เป็นคนดี มีศีลธรรมประจำใจ ให้ละเว้นจากสิ่งที่ทำให้จิตใจมัวหมอง
มียาเสพติด เป็นต้น

๓๑

ขอให้ญาติโยมทุกคนตั้งใจปฏิบัติ เป็นผู้มีศีลมีธรรม เป็นคนสุจริต
ทำอะไรไม่ผิดศีล ไม่ผิดกฎหมายบ้านเมือง เป็นคนที่ตั้งใจปฏิบัติอย่าง
เรียบร้อย

๓๒

หลักธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีอยู่ว่า ศรัทธาสัมปทา คือ
ความถึงพร้อมด้วยศรัทธา ศีลสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยศีล ปัญญาสัมปทา
หรือภาวนาสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยภาวนา

๓๓

เราทุกคนเกิดมาก็มีความสุขบ้าง ทุกข์บ้างเป็นธรรมดาของสังขาร
จะต้องเป็นไปตามกาลตามเวลา แม้เราปฏิบัติไม่ได้มาก อย่างน้อยก็ให้ยึดศีล ๕
เป็นประจำใจ เพราะศีลเป็นรากฐานของการที่จะทำสมาธิ สมาธิจะตั้งมั่นได้
ก็ต้องอาศัยศีล

๓๔

ครูบาอาจารย์ท่านก็ปฏิบัติอย่างเรานี่เอง มิใช่ว่าท่านบวชมาแล้ว ท่านจะได้สำเร็จโสดา สกิทา อนาคา นั้นเป็นไปไม่ได้ ต้องตั้งใจรักษาศีลให้บริสุทธิ์ บริบูรณ์ แล้วก็ตั้งใจสมาธิให้จิตแน่วแน่นอยู่ในอารมณ์อันเดียว ไม่เกี่ยวข้องด้วยอารมณ์ภายนอก เมื่อจิตเป็นสมาธิแล้ว ตัวปัญญาก็เกิดขึ้นที่ใจของเรานั่นเอง สามารถที่จะพิจารณาอะไรได้อย่างรอบคอบ

๓๕

ขอให้ญาติโยมทั้งหลายรักษาสัจจะ คือ ความจริงใจ ทำอะไรก็ให้ทำจริง

๓๖

ทำจิตใจให้ละชั่ว ทำความดีให้มากที่สุด ทำใจให้ผ่องใส ตั้งใจประพฤติปฏิบัติไม่ขาดสาย ทำทุกวันทุกเวลา อกาลิโก ไม่เลือกกาล ไม่เลือกเวลา โอปนยิโก ให้น้อมธรรมะ คือ คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้ามาไว้ในใจของเราให้มั่นคง

๓๗

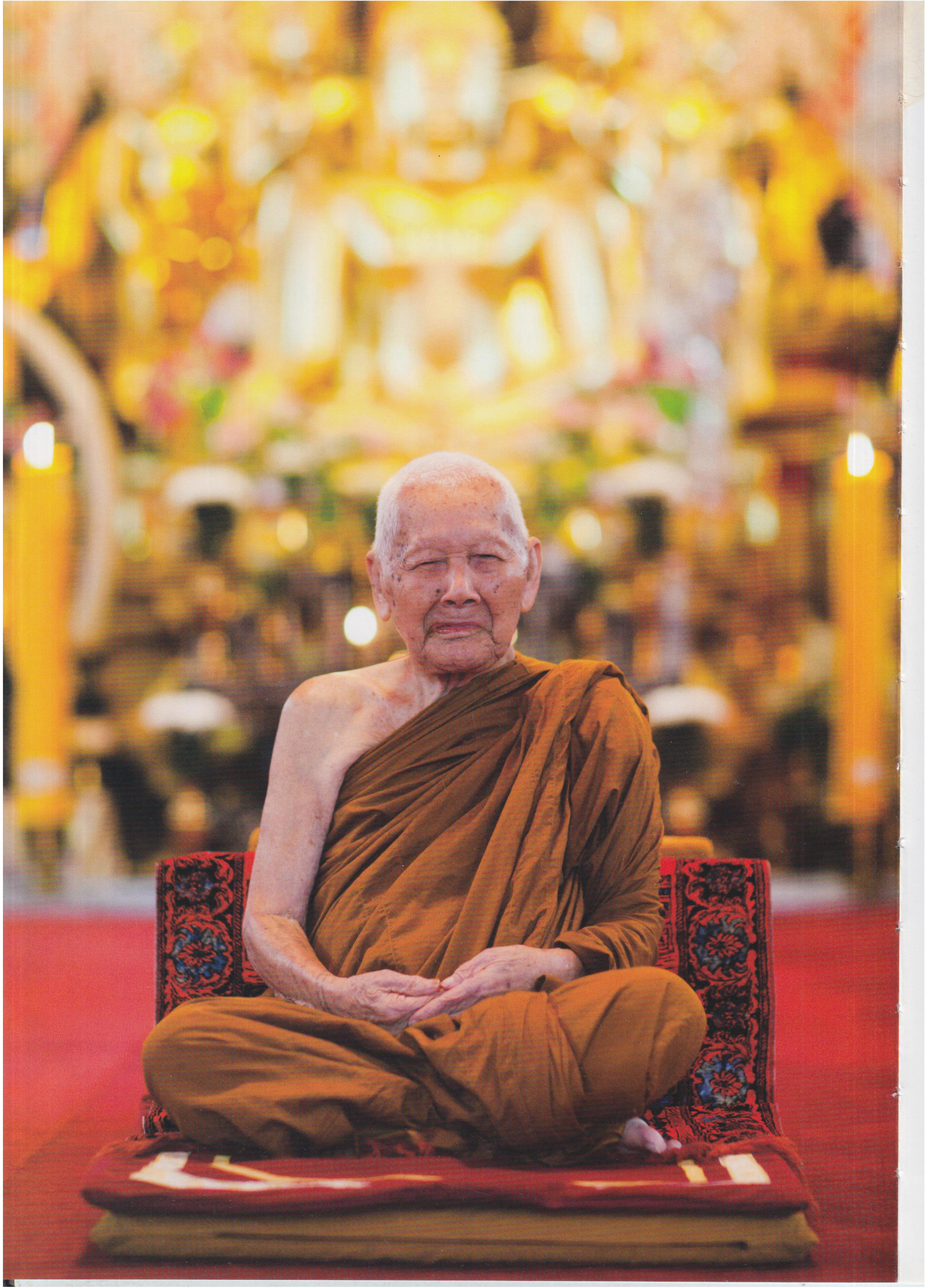
เรามาวัดเพื่อปฏิบัติกาย วาจา ใจ ของตน ให้เป็นผู้มีใจอันสงบระงับ
ตัดจากสิ่งชั่วทั้งหลาย ที่เรียกว่าบาป

๓๘

ธรรมเป็นที่รักษาบุคคลทุกคนให้อยู่เย็นเป็นสุข มีความสุขกายสบายใจ
ได้ตั้งใจทำชีวิตตนให้เป็นผลคือมีความสุข ทางกาย ทางวาจา และทางใจ

๓๙

ทำจิตใจให้เลื่อมใสมั่นคงในพระรัตนตรัย ตั้งใจปฏิบัติ ให้ท่าน รักษาศีล
เจริญเมตตาภาวนาทุกวัน จิตใจนั้นจะเข้าไปสู่สรวงสวรรค์ อันเป็นที่ปรารถนา
ของคนทั่วไป

ภาวนามัย

๔๐

ถ้าขาดสติแล้วก็จัดว่าเป็นผู้ประมาท ทำอะไรก็พลั้งเผลอ บางทีเดินไปก็สะดุด ทำงานก็พลาด นี่เพราะขาดสติ ดังนั้น พระพุทธเจ้าจึงสอนให้บรรดาพุทธสาวกและพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย เจริญสติปัฏฐานทั้ง ๔ เป็นหลัก คือ สติระลึกอยู่ในกาย ระลึกอยู่ในเวทนา ระลึกอยู่ในจิต ระลึกอยู่ในธรรม เป็นข้อ ๆ ไป ๔ อย่างนี้เป็นพื้นฐานแห่งการที่จะทำให้จิตใจของเราให้ละจากกิเลสอาสวะ

๔๑

ถ้าในขณะที่จิตใจของเรามันรวมลงเป็นหนึ่งได้ มันก็วางจากความสุขและความทุกข์ แล้วมาตั้งอยู่เป็นกลาง ๆ คือเป็นอุเบกขา เรียกว่าวางเฉยอยู่

๔๒

ความสงบระงับที่จะเกิดขึ้นได้ ก็ต้องอาศัยสติ และสัมปชัญญะ คือ ความระลึกได้ และความรู้ตัวอยู่เสมอ ว่าขณะนี้เราทำอะไร

๔๓

การมาปฏิบัติธรรม คือ ทำจิตใจของเราให้มันสงบระงับอยู่ในอารมณ์อันเดียว ไม่เกี่ยวข้องด้วยอารมณ์อย่างอื่น

๔๔

พิจารณาให้แยกแยะออกไป เมื่อใจเรามั่นคงแล้วจะต้องเกิดปัญญา คือ ความรู้แจ้งเห็นจริงว่าสิ่งทั้งหมดในร่างกายของเรานี้เป็นของตกอยู่ในไตรลักษณ์ คือ เป็นของไม่เที่ยง มีสภาพแปรปรวนอยู่ทุกเวลาหน้าที่ เมื่อเรากำหนดได้ดังนี้ก็ชื่อว่า จิตของเรานั้นละเอียดลออลงไปอีก

๔๕

หมั่นภาวนาอบรมบ่มนิสัยใจคอ จิตใจของตน ให้เป็นคนเยือกเย็น ไม่ยึด
ไม่ถือ ใครจะว่าดีก็ช่าง ใครจะว่าชั่วก็ช่าง อยู่ที่ใจของเรา ไม่ไปยึดไปถือนั่นเอง

๔๖

การปฏิบัตินั้นจะแบ่งให้กันก็ไม่ได้ ใครปฏิบัติก็ได้เฉพาะคนนั้น
เหมือนอย่างที่เรารับประทานอาหาร เมื่อใครรับคนนั้นก็อิ่ม ใครไม่รับคนนั้นก็หิว

๔๗

เมื่อมีสติแล้ว เชื่อว่าเป็นผู้ปฏิบัติธรรมได้ผลจริง ทำอะไรก็รู้สึกว่า มัน
ไม่ผิดพลาด เป็นไปด้วยความสะอาดและผ่องใส จิตใจนั้นก็เอิบอ้อมมีปิติ คือ
ความยินดีในการปฏิบัติอยู่เสมอ

๔๘

ผู้ปฏิบัติธรรมนั้นต้องการจะรู้จักจิตของตนเองเท่านั้น มิใช่ว่าจะต้องการ ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข

๔๙

ทำอย่างไรจิตของเราจึงจะเป็นกลางได้ ไม่ให้มันยึดสูงยึดต่ำ ให้มันอยู่กลาง ๆ ก็ได้แก่ สติ คือ ความระลึกได้ สัมปชัญญะ ความรู้ตัว ๒ อย่างนี้ เป็นจุดสำคัญ

๕๐

เรามาปฏิบัติธรรม เพื่อจะนำจิตใจของเรานั้นให้สะอาดปราศจากความชั่วร้ายทั้งหลายที่ธรรมดาจิตมันคิดขึ้นมา บางที่มันก็คิดดี บางที่มันก็คิดร้าย ถ้าส่วนไหนที่จิตมันคิดไม่ดี เราพยายามละมันเสีย อย่าเอามันมาเป็นอารมณ์ ถ้ายึดถือไว้เป็นอารมณ์ ก็เกิดความวุ่นวายในจิตของตน เมื่อจิตเป็นอย่างนั้น มันก็คงไม่ได้รับความสุขมีแต่ความทุกข์

๕๑

การปฏิบัติธรรมนั้น ถ้าเราได้ปฏิบัติต่อเนื่องกันไม่ให้ขาดสาย ก็สามารที่จะทำลาย ความโลภ ความโกรธ ความหลง ซึ่งเป็นข้าศึกภายใน เป็นคนพาลภายใน ให้ห่างไกลออกไปได้วันละเล็กละน้อย นั่นก็เชื่อว่าเป็นผู้ตั้งใจที่จะทำใจของตนให้สงบระงับดับจากบาปกรรมทั้งปวงได้ ถ้าบุคคลผู้ใดกระทำได้เช่นนี้ บุคคลผู้นั้นเชื่อว่าเป็นผู้มีคุณงามความดีประจำใจ

๕๒

การปฏิบัตินั้นจะต้องมีความสันโดษ คือ ยินดีในทางปฏิบัติจริง ๆ จัง ๆ เมื่อทำได้แบบนี้ ก็เชื่อว่าเป็นพุทธศาสนิกชน เป็นคนดีของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถือเป็นคนดีของประเทศชาติและพระศาสนา หาได้ยาก

๕๓

ทำจิตใจให้ผ่องใส ให้ปราศจากความอยาก อยากได้นั้น อยากได้นี้ อยากเป็นโน้นเป็นนี้ ตัดมันเสีย วางมันเสีย ถ้าวางได้เมื่อไหร่ ความอยากนั้น ที่เรียกว่าตัณหา...ความอยากมันหายไปเมื่อไหร่ เมื่อนั้นแหละเราได้เห็นผล แห่งการภาวนา

๕๔

ถ้าติดอยู่ในอารมณ์ชั่ว ให้พยายามละ ถ้าอยู่ในอารมณ์ดี ให้ตั้งสติ กำหนด
เข้ามาไว้ที่หัวใจของตน แล้วทำใจของตน ให้แน่วแน่นอยู่ในคำว่า พุทฺโธ

๕๕

ในเบื้องต้น ให้รู้ในร่างกายของเรานี้ให้ละเอียด เมื่อรู้ในร่างกายของเรา
ละเอียดแล้ว ต่อจากนั้น จิตของเรานั้น มันก็จะไม่ฟุ้งซ่านไปตามอารมณ์ภายนอก

๕๖

พระพุทธเจ้าพระองค์สอนว่า การทำสมาธินั้นทำได้ทุกอิริยาบถ ยืนก็ทำได้
นั่งก็ทำได้ นอนก็ทำได้ กินหรือทำงานอย่างอื่นอยู่ก็ทำได้ คือ ตั้งสติกำหนดว่า
เวลานี้เราทำอะไร ให้รู้ว่าเราทำสิ่งนั้นสิ่งนั้น

๕๗

เมื่อเราตั้งสติ นำมันอยู่เสมอ มันก็ต้องปล่อยวาง เมื่อมันปล่อยวาง
ได้แล้ว จิตของเราก็กว้างจากอารมณ์ส่วนนั้น ก็มาอยู่ในคำที่เราว่าพุทโธ คืออยู่
ที่ใจนี้เอง

๕๘

เราต้องวางจิตของเรา ให้เป็นกลาง วางให้ได้ ใครจะเป็นอะไรก็เป็นไป

๕๙

ในการปฏิบัติธรรมนี้ ถ้าบุคคลผู้ไม่มีศรัทธา ก็เรียกว่า ทำได้ยาก ถ้าบุคคล
ผู้มีศรัทธา ก็เรียกว่า ทำได้ง่าย

๖๐

การปฏิบัติธรรมนั้น เป็นของปฏิบัติได้ไม่ยากนัก อยู่ที่เรที่ตั้งใจทำอย่าง
จริงจัง

๖๑

ทุกสิ่งทุกอย่างก็เกิดขึ้นมาจากจิตทั้งนั้น ไม่ได้เกิดจากที่อื่น

๖๒

จิตเป็นสมาธิ คือ จิตตั้งมั่นอยู่ในอารมณ์อันเดียว

๖๓

ในขณะที่เรานั่งภาวนาอยู่นั้น ปรากฏว่ากายก็เบา จิตใจก็เบา นี่เรียกว่า จิตเข้าถึงสมาธิเบื้องต้น

๖๔

อารมณ์ต่าง ๆ จะเป็นอารมณ์ดี อารมณ์ไม่ดี เมื่อมันเข้ามาถึงใจแล้ว ถ้าใจเราเป็นอย่างไบบัว อารมณ์นั้นก็ไม่ติดอยู่ในใจ นี่เรียกว่า จิตใจของเรา เริ่มเป็นสมาธิขึ้นมาแล้ว นี่เป็นผลแห่งการปฏิบัติ

๖๕

เวลานอนก็กำหนดดูลมหายใจว่ามันจะหลับเมื่อไหร่ เมื่อหลับไปตื่นขึ้น
เราก็นึกถึงพุทโธ ๆ อยู่เสมอ นี่เรียกว่าเป็นผู้ปฏิบัติธรรม เป็นผู้ที่ทำอยู่
เป็นกิจ ไม่ขาดสาย แล้วก็จะได้รับผล คือ ความสุขกายสบายใจ

๖๖

การปฏิบัติธรรมนั้น ขาดสติสัมปชัญญะไม่ได้ เราก็ต้องสำรวจระวัง
ทางกาย ทางวาจา ให้เป็นปกติอยู่เสมอ คือ การควบคุมจิตใจของตนเอง

๖๗

ใครจะมาติฉิน นินทา ว่าร้ายอย่างไร ใจของเรานั้นก็ไม่ยึดไม่ถือ เรียกว่า
ใจว่างได้หรือว่างได้จากสิ่งเหล่านั้น ในขณะที่ใจเราว่างจากอารมณ์ทั้งหลาย
นั้นแหละเรียกว่าเป็นผลแห่งการปฏิบัติธรรม

๖๘

การภาวนาไม่ใช่จะทำวันหนึ่งวันเดียวได้ ต้องอาศัยทำบ่อย ๆ ทำทุกวัน
ทุกเวลา...ไม่เลือกกาล ไม่เลือกเวลา

๖๙

สิ่งที่มันเกิดขึ้นนั้น เกิดแล้วมันต้องดับ พิจารณาเข้าไตรลักษณ์ คือ
มันเป็นของไม่เที่ยง

๗๐

ถึงแม้ว่าเป็นฆราวาสนั้น ถ้าตั้งใจประพฤติปฏิบัติอย่างจริงจัง ก็จะได้เห็น
ความสุขอันเกิดขึ้นในขณะที่เรากำลังนั่งกำหนดจิต เมื่อจิตมันวางจากอารมณ์
ภายนอกได้แล้ว ความสุขทางจิต คือ ปิติก็ย่อมเกิดขึ้น

๗๑

ความเป็นจริงแล้ว สิ่งทั้งปวงที่จะเกิดขึ้นมาได้ ก็ต้องอาศัยเราทั้งหลาย ได้รวมจิตใจกัน มาเป็นกำลังอันกล้าแข็งในการปฏิบัติธรรม คือ เบื้องต้นเราก็ฝึก สมถะ คือ การบริกรรม พุทโธ หรือ ัมโม สังโม บทใดบทหนึ่ง ซึ่งเป็นเครื่องที่ จิตของเรามันจะจับเอาให้มั่น ข้อสำคัญให้ใจของเรามันอยู่ในคำบริกรรมนั้น ๆ

๗๒

เมื่อจิตมันลงเต็มทีคำว่าพุทโธนั้นก็หายไป ใจก็เกิดความสงบ วารามณเฑียรนอกทั้งปวงหมด ตัวปิติ คือ ความอิ่มใจก็เกิดขึ้นในใจของเรา อันนี้ก็เรียกว่าเป็นสมถกัมมัฏฐาน

๗๓

การที่เราจะปฏิบัติจิตใจของเราให้เป็นสมาธิกัมมัฏฐานได้ ก็ต้องอาศัย ศรัทธา คือ ความเชื่อมั่นเป็นเบื้องต้น ให้เป็นสัมมาทิฐิ คือ เห็นชอบหรือสัมมา ศรัทธา คือ ความเชื่อมั่น แล้วก็ต่อจากนั้นก็ตั้งใจที่จะรักษาต่อไป เมื่อศีลและ ศรัทธามารวมกันเป็นรากฐานอันมั่นคงแล้ว ต่อจากนั้นไปเราก็จะตั้งใจกำหนดจิต ซึ่งเรียกว่าภาวนาสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการอบรมบ่มนิสัยใจคอของเรา

๗๔

บุคคลอื่นเป็นแต่เพียงว่าผู้บอกกล่าวว่าให้ทำอย่างนั้น ๆ ตำรับตำราต่าง ๆ ก็เหมือนกันว่าให้ทำอย่างนั้น ๆ ทีนี้เมื่อเราทำตาม ปฏิบัติตาม อย่าให้จิตมันวิ่งไปตามตำรับตำราต่าง ๆ เมื่อเราจะปฏิบัติแนวไหน ให้เอาแนวนั้น

๗๕

การทำสมาธิ จิตใจก็พึงตัวเอง ส่วนคำสอนของพระพุทธเจ้านั้นมีมากมาย หลายอย่างหลายประการ เมื่อเราย่อเข้ามาก็คือ กาย วาจา จิต นี้เอง สอนอยู่ที่นี้ไม่ได้ไปสอนที่อื่น

๗๖

ผู้รู้ทั้งหลายจะต้องตั้งใจปฏิบัติ ขัดเกลาจิตใจของตนอยู่เสมอ ๆ มิให้ขาดทุกอิริยาบถ มียืน เดิน นั่ง นอน กิน ดื่ม ทำ พูด คิด เป็นต้น ผลที่จะได้รับก็คือ มีสติอยู่ทุกเวลา ไม่ได้ขาด เดินก็ให้รู้จักว่าเดิน นั่งอยู่ก็ให้รู้จักว่านั่งอยู่ ฟังเสียงก็ให้รู้จักว่าฟังเสียง ว่าเป็นเสียงอะไรบ้าง

๗๗

ธรรมดาจิตใจของมนุษย์นั้นเป็นธรรมชาติที่ไม่อยู่กับที่ เปรียบ
ประดุจประหนึ่งว่า วานร เดี่ยวก็คิดอย่างนั้น เดี่ยวก็คิดอย่างนี้ เมื่อมันเป็น
เช่นนี้ เราก็เอาสติห้อมเหนี่ยวมันเข้ามา ให้มาเพ่งอยู่ที่หัวใจของเรา
คือ ความตั้งมั่นอยู่ในอารมณ์อันเดียว ไม่เกาะเกี่ยวด้วยอารมณ์ภายนอก

๗๘

การปฏิบัติธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น ไม่ได้เลือกกาล ไม่ได้
เลือกเวลา ท่านให้ปฏิบัติได้ทุกอิริยาบถ มีการยืน เดิน นั่ง นอน ตลอดถึง
การทำ การพูด การคิด เป็นต้น แม้เราจะอยู่ในสถานที่ใด ๆ ก็ตาม

๗๙

สุขอื่นยิ่งกว่าความสงบไม่มี ความสงบในที่นี้ หมายถึง ใจของเรา
วางจากอารมณ์ภายนอก แม้สิ่งใดจะผ่านเข้ามา ใจไม่ยึด ใจไม่ถือ ใจวางเสีย
นั้นแหละเรียกว่าได้รับความสุขกายสบายใจ เมื่อใจสบายแล้ว กายก็พลอยสบาย
ไปด้วย

๘๐

ถ้าเขายกย่องเราว่าปฏิบัติดี เราต้องถามตัวของเรามากกว่า เราดีอย่างเขา
พูดหรือไม่ ถ้าเขาว່เราชั่ว เราก็ถามตัวของเรามากกว่า เราชั่วอย่างเขาหรือไม่
ถ้าใจมันวางได้ มันไม่ยึด ไม่ถือ ไม่เอามาเป็นอารมณ์ จิตนั้นก็ได้รับ
ความสบาย นั่นแหละเรียกว่าเป็นผลแห่งการปฏิบัติ

๘๑

นิพพานะ แปลว่า ดับ ดับไม่มีเชื้อ ถ้าจิตของผู้ที่ปฏิบัติธรรมได้อย่างนั้น
ก็เรียกว่า เมื่อเราจากอัฐภาพอันนี้ไปแล้วไม่ต้องเกิดอีก คือ หมายความว่า
หมดภพหมดชาติ หมดการเวียนว่ายตายเกิด

๘๒

เหมือนอย่างทหารที่ออกรบในสงคราม ก็ตั้งใจรักษาหน้าที่ ไม่ให้ข้าศึก
ที่จะผ่านเข้ามาในแนวรบได้ ฉันทใดก็ดี **เราก็พยายามที่จะรักษาจิตใจของเรา
ไม่ให้ความโลภ ความโกรธ ความหลง ผ่านเข้ามาไม่ให้หลงไหลไปตาม
อารมณ์นั้น ๆ**

๘๓

สังขารร่างกายก็ทรุดโทรมไปตามไตรลักษณ์ คือ อนิจจตา ความเป็นของไม่เที่ยง ทุกขตา ความเป็นทุกข์ อนัตตตา ความไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตนไม่ใช่เรา เขา สัตว์ บุคคล สุตท้ายร่างกายก็ต้องแตกดับไป

๘๔

ร่างกายของเราก็เป็นของไม่แน่นอน เป็นของไม่เที่ยง เป็นของที่จะต้องแตกตายเป็นขันธ์ไปในวันใดวันหนึ่ง ถ้าเรามาพิจารณาได้เช่นนี้ก็เรียกว่า เป็นผู้มีสติ คือผู้ไม่ประมาท

๘๕

การปฏิบัติธรรมนี้เป็นการปฏิบัติเพื่อที่จะนำตัวของตัวให้พ้นจากกองทุกข์ เพราะบรรดาสัตว์ทั้งปวงนั้นย่อมเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในวัฏสงสารไม่มีที่สิ้นสุด เกิดแล้วก็ตาย ตายแล้วก็เกิด

๘๖

การปฏิบัตินั้นจะต้องผ่านอุปสรรคหลาย ๆ อย่าง จนหนีไม่พ้น สิ่งที่จะมาขัดข้องในดวงจิตของเรานั้นมีมากมายก่ายกอง ถ้าเรามาใช้ ปัญญาพิจารณาให้ละเอียดแล้ว ก็คือ การวาง วางจากความยึดถือ ที่นี้เมื่อ เราวางภาระ คือ ของหนักนั้นออก ความสุขกายสุขใจก็เกิดขึ้น ที่นี้ภาระที่หนัก นั้นเมื่อย่อเข้าแล้วให้เห็นชัด ๆ ก็คือความยึดถือว่าร่างกายเป็นของเราตัวเอง

๘๗

สมาธิที่แน่นแน ไม่เสื่อม ไม่หวั่นไหวไปตามอารมณ์ทั้งปวง นี้เรียกว่า เกิดจากภาวนามยปัญญา คือความรู้แจ้งเห็นจริงในสัจธรรมทั้ง ๔ มี ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

๘๘

ในขณะที่ใจมันยึด มันถือ ในความเจ็บความปวด ในขณะนั้นใจ ไม่อยู่ เพราะขาดสติ ผู้ที่ควบคุมจิตใจ ในขณะใดที่ร่างกายของเรานั้นหาย จากทุกข์ระยะหนึ่ง ใจก็พลอยเป็นสุข เพราะฉะนั้นเรามาพิจารณาดูว่า ทุกข์สัง คือเป็นของจริงประจำสังขาร หรือประจำรูป ทำอย่างไรเราถึงจะพ้น จากสิ่งเหล่านี้ได้ ก็ต้องอาศัยการภาวนา

๘๙

ครูบาอาจารย์ผู้ที่จะมาแนะนำพร่ำสอน ท่านก็เป็นได้เพียงว่า แนะนำให้เราปฏิบัติ คือ ทำก็ตัวเราทำ ทำด้วยตนเอง นี่เป็นของดีของวิเศษ ถ้าเราได้แต่พูดเราไม่ทำ เราก็ไม่ได้รับผล คือ การปฏิบัติในศีล สมาธิ ปัญญา

๙๐

อิทธิบาทธรรมทั้ง ๔ มี ฉันทะ คือ ความพอใจในสิ่งนั้น ๆ วิริยะ มีความขยันหมั่นเพียร ทำไม่ขาด คือทำบ่อย ๆ จิตตะ เอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้น ๆ วิมังสา นี่เป็นตัวปัญญาพิจารณาให้ถ่องแท้งไป ผลที่เราได้มีธรรมะทั้ง ๔ ประการนี้ประจำจิตใจของเราจะได้รับความสุขกายสบายใจ ทำอะไรสำเร็จทุกอย่าง

๙๑

ตัณหาทั้งสาม คือ กามตัณหา ความใคร่ในกาม ภวตัณหา ความใคร่ในความมีความเป็น วิภวตัณหา ความใคร่ในความไม่มีไม่เป็น นี่เป็นธรรมชาติของกิเลสที่จะเป็นเหตุให้เราห่วงวุ่นไหวต่อโลกธรรมทั้งหลาย มีลาภ ยศ สรรเสริญ สุข ซึ่งจะมาจูงใจของเรา ให้เผลอไปจากการปฏิบัติธรรม

๔๒

การที่จะทำจิตใจของเราให้เป็นสมาธิได้ ให้เราตรวจดูเสียก่อนว่าตั้งแต่เข้ามาถึงเย็น เราได้ต้องอาบัติน้ำหรือไม่ ถ้ารู้ขึ้นในใจว่าเราไม่ได้ต้องอาบัติน้ำจิตใจของเราก็ไม่ได้เป็นห่วงในทางนั้น แล้วก็คิดไปคิดมาท่านให้อาปัจจุบัน ปจฺจุปปนฺหนญฺโย ธมฺมํ ตตฺถ ตตฺถ วิปสฺสติ ท่านให้พิจารณาสิ่งที่มันเกิดขึ้นกับใจในปัจจุบัน เป็นปัจจุบันธรรม ให้ปฏิบัติอยู่อย่างนี้เป็นประจำ

๔๓

ให้ท่านทั้งหลายจงอย่าละความเพียรให้พยายามทำเรื่อย ๆ ไป อย่าอยากได้เกินไป อย่าอยากให้มันเป็นเกินไป ค่อยทำค่อยไป แล้วจิตใจของเรานั้นจะมันคงขึ้นเอง

๔๔

ขอให้ญาติโยมผู้ที่มาปฏิบัติธรรม ณ สถานที่นี้ ตั้งใจปฏิบัติพิจารณากรรมฐาน อย่างหลวงปู่มั่น ท่านใช้คำว่าพุทฺธโคธาคำเดียว ตั้งสติคุมจิตไว้เสมอเมื่อมันรวมถึงที่คำบริกรรมนั้นหายไป

๙๕

ทุก ๆ คนที่เราปฏิบัติอยู่นี้ ก็เพื่อต้องการที่จะดูจิตของตนว่ามันเป็น
อย่างไร จิตใจของเรานั้น ไม่ได้อยู่กับที่ ย่อมคิดไปถึงอารมณ์ส่วนนั้นบ้าง อารมณ์
ส่วนนี้บ้าง มีทั้งดีทั้งชั่ว ซึ่งเข้ามาหมักหมมอยู่ในจิตสันดานของเรา มาตั้งหลาย
ภพหลายชาติ

๙๖

คนทุกคนที่เกิดมา ก็ต้องการที่จะแสวงหาความสุขทางกายและใจ ในขณะที่
ที่ครูบาอาจารย์ได้เสียสละทุกสิ่งทุกอย่าง ออกปฏิบัติธุดงค์วัตร มีจุดประสงค์
ที่จะหลีกเลี่ยงจากสิ่งแวดล้อมภายนอก ถ้าหากอยู่ในบ้านในเมือง เสียงต่าง ๆ
ก็อีกทีก็ครึกโครม ทำให้จิตใจของผู้ปฏิบัตินั้น ไม่สงบระงับ เมื่อเข้าไปอยู่ป่า
อาศัยธรรมชาติ คือสิ่งแวดล้อม เป็นเครื่องทำให้จิตใจของเรานั้น สงบระงับ
ดับจากความวุ่นวายได้เร็ว

๔๗

ถ้าเราใช้ปัญญาพิจารณาว่าร่างกายนี้เป็นของไม่สะอาด เป็นของโสโครก เป็นของโสภณ ถ้าเราไม่อาบน้ำ ไม่ชำระร่างกาย กลิ่นเหม็นก็ออกมา พระองค์ให้พิจารณาอย่างนี้ พระอริยสาวกเจ้าทั้งหลายก็พิจารณาอย่างนี้ แล้วจิตใจของท่านก็ทำลายกิเลสอาสวะทั้งหลายซึ่งมันหมักหมมต้องอยู่ในจิตสันดานของเรา นั้น มาตั้งหลายภพหลายชาติ ก็ขาดไปที่ละเล็ก ละน้อย

๔๘

ในการพิจารณากายคตาสตินั้น เราจะพิจารณาบทใดบทหนึ่งก็ได้ ไม่ต้องไปเอาหมดทั้ง ๓๒ ข้อ จิตมันจะเห็นอะไรง่าย เช่น อะไรมองเห็นได้ง่าย เล็บหรือหนัง หน้าที่หุ้มร่างกายเราอยู่นี้มองเห็นได้ง่าย ในช่วงระยะที่เรายังเป็นเด็ก หนึ่งเป็นอย่างไร เมื่อโตขึ้นมาเป็นหนุ่มเป็นสาว หนึ่งเป็นอย่างไร นี่เรียกว่าเราใช้ปัญญาพิจารณาจนกระทั่งว่ามันเห็นขึ้นในจิตของเรา ต่อนั้นไปก็แยกส่วนแบ่งออกไปจนกระทั่งมันละลายไปหมด นั้นจึงจะถือว่าเป็นวิปัสสนากัมมัฏฐาน

๙๙

ต้องละความอยากอันนี้ออกไปให้ห่างไกล ไม่ให้ความอยากมันเข้ามาขัดขวางจิตใจของเรา เช่น อยากจะให้จิตมันสงบ อยากให้จิตมันเป็นสมาธิ อยากให้จิตมันสว่างไสว อยากให้จิตมันเห็นนรก สวรรค์ อันนี้เรียกว่าเป็นพญามาร คือ เป็นข้าศึกอย่างสำคัญ ที่เข้ามากันไม่ให้เรำบำเพ็ญคุณงามความดี คือ การทำความสมาธิ เพราะจิตของเรำมันไปยุ่งอยู่กับความอยาก ตั้งใจว่าจิตเรำมันจะเป็นอย่างไรก็ตามมัน แต่เอาสติคอยดูอยู่เสมอ

๑๐๐

จิตมันวาง คือ มันละสิ่งทั้งปวงที่เราห่วงว่ำอยู่ยู่ นั้น ที่นี้เมื่อจิตมันวางแล้ว ความสว่างไสวก็เกิดขึ้นในใจได้ ได้แกตัวปัญญา ข้อสำคัญอย่าไปส่งออกนอก ถ้าความสว่างไสว เกิดขึ้นในใจให้เข้าใจว่ำนี้เป็นตัวจิตหรือเป็นตัวปัญญา พิจารณาดูที่ใจของเรำนี้เอง

๑๐๑

พอหลับตาเข้าไปก็เห็นแสงสว่าง เห็นรูปต่าง ๆ มาปรากฏนั้น ให้เข้าใจว่าเป็นสัญญา ซึ่งมันเกิดขึ้นจากจิตของเราเอง ถ้าจิตมันเป็นเช่นนั้น ให้น้อมเข้ามาดูที่ตัวของเรานี้ เมื่อน้อมเข้ามาแล้ว สัญญาอันนั้น มันก็จะหายไป เมื่อสัญญาหายไป ก็เหลือแต่ใจที่มันแน่วแน่อยู่นั้น นั่นแหละ เรียกว่าจิตเป็นสมาธิ

๑๐๒

ให้ญาติโยมทุกคนตั้งสติ คือ ความระลึกได้ ระลึกดูชื่อว่าอารมณ์ที่มันผ่านเข้ามาทางตา ทางหูนั้น เป็นอารมณ์ที่ชอบใจหรือไม่ชอบใจ ถ้าเป็นอารมณ์ที่ไม่ชอบใจ เราก็กว้างมันเสีย ส่วนใดซึ่งเป็นอารมณ์ที่ดีที่ใจของเราชอบ ท่านก็บอกให้เราละ เราวาง มีความ پاکเพียรกระทำจิตใจของเราให้เป็นสมาธิ คือ แน่วแน่อยู่ในอารมณ์อันเดียว

๑๐๓

กำหนดสติกำกับจิตให้ดี แล้วก็มีสัมปชัญญะคอยรู้ตัวอยู่เสมอว่า
เวลานี้เรากระทำการกายาการอย่างไร บังคับจิตใจของเราไม่ให้ออกไปยังอารมณ์
ภายนอกที่จะมากระทบหรือมาสัมผัสทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย
และใจ

๑๐๔

การทำสมาธิภาวนา คือการทำให้จิตมันสงบรวมลงเป็นดวงหนึ่งดวงเดียว

๑๐๕

จงตั้งใจฝึกหัดจิตของตนให้เป็นสมาธิ คือ จิตแน่วแน่อยู่ในอารมณ์
อันเดียว คือ อยู่ในคำว่า พุทโธ คำเดียวเท่านั้น ถ้าทำได้อย่างนี้ก็ถือว่าเป็น
ศิษย์ของพระพุทธเจ้า เพราะสมัยปัจจุบันนี้ สิ่งแวดล้อมทั้งหลายโน้มเอียง
ของเราให้ออกห่างจากคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

สารบัญ

พระธรรมเทศนา โดย หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป

พระธรรมเทศนาฝ่ายบรรพชิต

ความสามัคคี	นำมาซึ่งความสุขแก่พุทธบริษัท	๒๕๐
ภัยของนักบวช	นำมาซึ่งความเสื่อมจากคุณธรรม	๒๕๓
สติ	เครื่องต้านทานกระแสนกิเลส	๒๕๖
สัมมาทิฐิ	ความสงบอันแท้จริง	๒๖๒
การปล่อยวาง	ภารกิจเร่งด่วนของทุกชีวิต	๒๖๖

พระธรรมเทศนาฝ่ายคฤหัสถ์

การเสียสละ	ผู้ให้ย่อมเป็นที่รัก ผู้ตระหนี่ย่อมเป็นที่ชัง	๒๗๐
ชาติไทย	ผืนแผ่นดินอันน่าภาคภูมิใจ	๒๗๔
ดูตนเอง	สิ่งที่เห็นได้ยาก	๒๗๖
เนกขัมมบารมี	ความดีอันชาวบริสุทธิ์	๒๘๑
ความไม่ประมาท	การใช้ชีวิตที่คุ้มค่า	๒๘๔

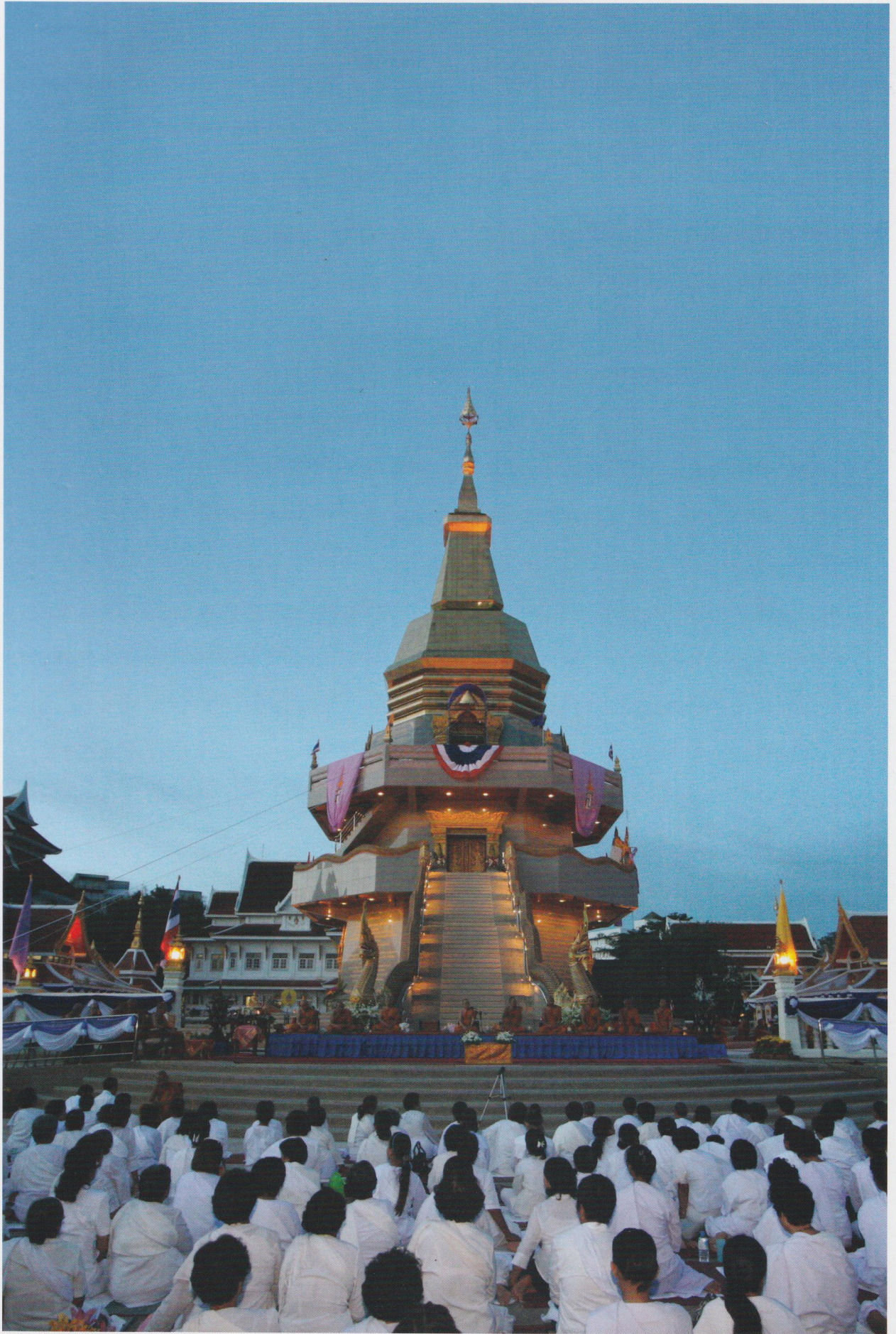
ความสามัคคี

นำมาซึ่งความสุขแก่พุทธบริษัท

ความสมานสามัคคี

ฉะนั้นเราได้อุทิศชีวิตในพระพุทธศาสนา ขอให้พากันตั้งใจรักษาหมู่คณะของพวกเราให้เป็นปึกแผ่นแน่นหนา คือ มีความสมานสามัคคี แม้จะอยู่ในภาคไหน ๆ ก็ตามที่ เราถือว่าเป็นลูกพ่อเดียวกัน ไม่ได้ดูถูกดูหมิ่นดูแคลนซึ่งกันและกัน ว่าพระภาคอีสานเป็นอย่างนั้น ภาคใต้เป็นอย่างนั้น ภาคเหนือเป็นอย่างนั้น ภาคกลางเป็นอย่างนั้น อันนี้อย่าให้มันเข้ามาพัวพันจิต เราต้องวางจิตของเราให้เป็นกลาง วางให้ได้ ใครจะเป็นอะไรก็เป็นไป ส่วนสมณศักดิ์ที่จะเป็นพระครู ชันตรี ชันโท ชันเอก เป็นเจ้าฟ้า เจ้าคุณอะไรนั้น เป็นเรื่องของสมมติ คือ สมมตินิยมขึ้นมาเท่านั้น ส่วนความเป็นจริงนั้น สมมติเหล่านั้น มันก็เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ตกอยู่ในไตรลักษณ์ ส่วนที่เป็นของจริง คือ การปฏิบัติจิตใจของเราให้เกิดปัญญา คือ ความรู้แจ้งเห็นจริงในสิ่งที่เป็นอย่างจริง คือ สัจธรรมทั้ง ๔ นี้เอง อย่างที่พระพุทธเจ้าของพวกเราได้เคยปฏิบัติมาแล้ว หรือครูบาอาจารย์ได้ปฏิบัติมาแล้ว

เราได้อุทิศชีวิตในพระพุทธศาสนา ขอให้พากันตั้งใจรักษาหมู่คณะ
ของพวกเราให้เป็นปึกแผ่นแน่นหนา คือ มีความสมานสามัคคี
แม้จะอยู่ในภาคไหน ๆ ก็ตามที่ เราถือว่าเป็นลูกพ่อเดียวกัน
ไม่ได้ดูถูกดูหมิ่นดูแคลนซึ่งกันและกัน

ความพร้อมเพรียง

ท่านทั้งหลายได้มาบำเพ็ญคุณงามความดีในวันนี้ก็นับว่าเป็นผู้ที่สนับสนุนช่วยบำรุงพระพุทธศาสนา คือ คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้สถาพรหรือให้พัฒนามั่นคงยิ่ง ๆ ขึ้นไป ในที่สุดนี้ที่อาตมาได้มีโอกาสมาเห็นพวกท่านทั้งหลายได้พร้อมเพรียงกันจัดงานจัดการให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เช่นนี้ก็นับว่าเป็นมหากุศลอันใหญ่ ไม่มีใครที่จะทำได้อย่างนี้ นี่ก็เนื่องมาจากความเชื่อซึ่งเกิดขึ้นในจิตของพวกท่านว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว แล้วก็พระพุทธเจ้าสอนโดยย่อ ๆ ว่า ให้ละบาปกรรมทั้งปวงซึ่งมันมีอยู่ในจิตใจของเรา นั้น ให้ห่างไกลออกไป วันละเล็กละน้อย และให้ตั้งใจบำเพ็ญกุศล คือ ทำจิตของเราให้ฉลาดสามารถที่จะขับไล่เข้าศึกซึ่งมันมารบกวนจิตใจของพวกเราอยู่ทุกวินาทีให้หนีไปให้ไกล ทำจิตใจให้ผ่องใสนี้เรียกว่าเป็นคำสอนของพระองค์ซึ่งเป็นของจริงเป็นสัจธรรม เป็นของไม่ตายมีอยู่ประจำเช่นนี้ ดังนั้นในโอกาสนี้ขอให้ทุก ๆ ท่านจงตั้งใจรวบรวมเอาบุญกุศลที่ตนได้บำเพ็ญมาตั้งแต่รู้เดียงสาจนกระทั่งถึงวันนี้ให้เป็นกำลังอย่างเข้มแข็งตามสนับสนุนจิตใจของตน ให้เป็นผู้มีความสวัสดิมีสุข ปราศจากสิ่งใดขอให้ได้สิ่งนั้นตามความมุ่งมาดปรารถนา เมื่อว่าเราจะจากโลกนี้ไป คุณงามความดีอันนี้ก็ย่อมติดตามใจของเราไปทุก ๆ คน นับว่าเป็นผลแห่งการปฏิบัติธรรมอันจะนำจิตใจของเราให้ใสสะอาดปราศจากมลทิน ด้วยอำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย จงได้ปกป้องคุ้มครองท่านทั้งหลาย ให้เป็นผู้มีอายุ เจริญรุ่งเรืองยิ่ง ๆ ขึ้นไป ประกอบไปด้วยจตุรพิธพรชัยทั้ง ๔ มีอายุ วรรณะ สุขะ พละ ตลอดกาลนานทุก ๆ ท่านเทอญ

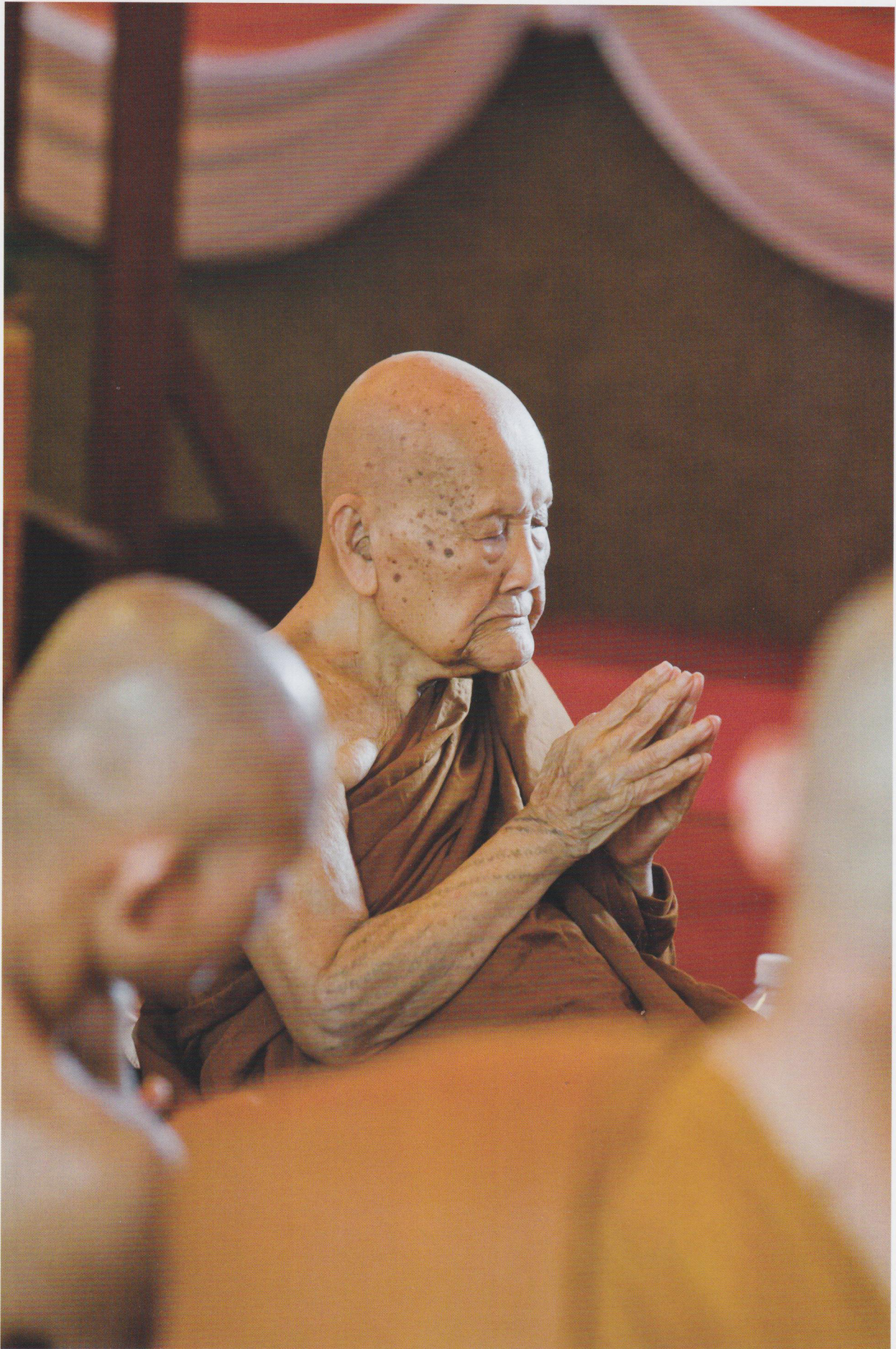
ภัยของนักบวช

นำมาซึ่งความเสื่อมจากคุณธรรม

การก่อสร้าง

เราเป็นพระอยู่วัด อย่าอยากดัง อยากดี อยากเด่น ให้พยายามปฏิบัติตนของตนให้มั่นคงในศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งพระอุปัชฌายะสอนในเบื้องต้น ในอนุสาสน์นั้น บางท่านก็อาจเป็นพระอุปัชฌาย์ก็มี ซึ่งมาอยู่ในสถานที่นี้ พยายามทำตนของตนให้เป็นผู้ตั้งอยู่ในศีลในธรรม สิ่งใดที่เราทำได้เราก็ทำ โดยส่วนมาก พวกเราก็ไปติดอยู่ในวัตถุ คือ การก่อสร้างวัดวาอารามให้มันสวยงามทันกับเพื่อน แล้วก็ไปเรียไวยาติโยมให้เขาบริจาคเงินมาสร้างกุฏิ วิหาร การเปรียญและโบสถ์ เป็นต้น

แต่สำหรับครูบาอาจารย์ผู้ปฏิบัติก็มีมรรฐานในรุ่นแรก เรื่องการก่อสร้าง ท่านไม่เกี่ยว ในสมัยนั้นก็ตั้งชื่อให้ว่าตอเหลียง ถ้าไปอยู่ในหมู่บ้านไหน เขาเอาใบไม้มาทำกระต๊อบให้ พอใบไม้เหลียงแล้วก็หนี หนีไปบ้านใหม่ หรือไม่ทราบว่าจะไปอะไร บางทีก็ขึ้นภูเขาเข้าป่าไป บางวันก็อดอาหาร ไม่มีบ้านที่จะบิณฑบาต ก็ไปอย่างนั้น ก็เพื่อต้องการที่จะทรมาณใจนั่นเอง

อยู่ป่ากับอยู่บ้าน

เราจะสังเกตได้อย่าง เช่น อัฐิของท่านอาจารย์มันก็เกิดเป็นพระธาตุ เป็นของที่น่าอัศจรรย์ อย่างทุก ๆ ท่านที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบมีหลายองค์ เช่น อย่างท่านอาจารย์วัน ท่านอาจารย์จวน หลวงปู่คำดี อัฐิของท่านเกิดเป็นพระธาตุใสเหมือนแก้ว ขึ้นมาปรากฏให้พวกเราเห็นชัด อันนี้ก็เรียกว่าเนื่องมาจากข้อปฏิบัติของท่าน ดังนั้นในวันนี้ที่ผมได้มีโอกาสมาเยี่ยมพวกท่านทั้งหลาย ก็รู้สึกที่ท่านทุก ๆ ท่านนั้นได้มาจากวัดที่เคยอยู่สุขสบาย มาอนในป่าในดงจะได้พิจารณาเทียบเคียงกันดูว่า อยู่ป่ากับอยู่บ้านอะไรได้รับความสุขใจยิ่งกว่ากัน แต่เท่าที่ผมเคยสังเกตดูแล้ว หรือผมเคยไปปฏิบัติมาตามครูบาอาจารย์ **อยู่ป่านั้นได้รับความสงบสงัด นั่งภาวนาจิตใจก็สงบเร็ว ถ้าอยู่บ้านอารมณ์ภายนอกมันมาก อันนั้นก็จะทำ อันนี้ก็จะทำ กุญแจก็สร้างไม่เสร็จ อันนั้นก็สร้างไม่เสร็จ นี่มันเป็นกิเลส ซึ่งเป็นพญามารเข้ามารบกวนใจของเราอย่างสำคัญ เพราะฉะนั้นเมื่อมาพักอยู่ในป่าเช่นนี้ พยายามแก้เหล่านี้วางให้หมด หน้าที่สมภารเจ้าวัดวางให้หมด หน้าที่เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอก็วางให้หมด เวลานี้เราไม่เป็นเจ้าอาวาส เราไม่เป็นเจ้าคณะตำบล เราไม่ได้เป็นเจ้าคณะอำเภอ เป็นพระธรรมดาเพื่อต้องการที่จะมาดูใจของตน ว่าใจมันกังวลหรือไม่ นี่พยายามอดทน พยายามแก้ไขใจของตนเอง**

**อยู่ป่านั้นได้รับความสงบสงัด นั่งภาวนาจิตใจก็สงบเร็ว
ถ้าอยู่บ้านอารมณ์ภายนอกมันมาก อันนั้นก็จะทำ อันนี้ก็จะทำ
กุญแจก็สร้างไม่เสร็จ อันนั้นก็สร้างไม่เสร็จ นี่มันเป็นกิเลส
ซึ่งเป็นพญามารเข้ามารบกวนใจของเราอย่างสำคัญ**

สติ

เครื่องต้านทานกระแสกิเลส

ผู้มีสติและสัมปชัญญะ

ก่อนอื่นที่ท่านทั้งหลายจะกำหนดจิตใจให้เป็นสมาธินั้น ต้องตั้งใจเสียว่าบัดนี้ ข้าพเจ้าขอบูชาคุณ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ซึ่งเป็นสรณะที่พึ่งที่เคารพ ของตนตลอดชีวิต เมื่อเราได้ตั้งจิตเช่นนี้แล้วว่าต่อไปนี้ข้าพเจ้าจะห่วงงเหงี้ยว เอาจิตใจของตนเข้ามารวมไว้ในหัวใจอันเดียวนี้ **เพราะการที่จะทำจิตให้สงบ ระวังได้ต้องอาศัยสติ** คือความระลึกได้หรือความจำอันแม่นยำ เราต้องระลึกดู สิ่งที่มีนเป็นอดีตซึ่งล่วงไปแล้ว เอาเฉพาะในวันนี้ตั้งแต่เข้ามาถึงปัจจุบันนี้ ทางกาย เราได้ทำอะไรบ้างให้เอาสติทวนกระแสจิต ดูความรู้ก็ต้องเกิดขึ้นในใจของตนเอง ว่าเราได้ทำอย่างนั้นอย่างนั้น ทีนี้สิ่งที่เราได้กระทำไปนั้นมันเป็นประโยชน์หรือไม่ เป็นประโยชน์ก็ต้องรู้ด้วยตนเองคนอื่นบอกเราไม่ได้ คือ บางสิ่งบางอย่างที่เรา กระทำไปนั้น ถ้าเราขาดสติก็อาจจะทำพลาดพลั้งไปได้ ถ้าเรามีสติอยู่ทุกขณะที่ กระทำงานนั้นก็เรียกว่าเป็น**ผู้มีสติและสัมปชัญญะ**ความรู้ตัวอยู่เสมอ เมื่อเรา ตั้งสติตรวจดูให้ละเอียดลออแล้ว เราจะรู้ได้ด้วยตนเองว่าสิ่งที่เราทำไปนั้น เป็นสิ่งที่ล่วงไปแล้ว เมื่อเวลาเรามาปฏิบัติในด้านจิตใจเช่นนี้ ก็ให้ละสิ่ง เหล่านั้นเสียอย่าเอามาคิด เมื่อเราคิดแล้วก็ทำให้จิตของเรามันฟุ้งซ่านเกิด ความรำคาญขึ้นในการที่เราจะกำหนดจิตใจ ต่อไปเมื่อเรานึกได้อย่างนี้ก็เรียกว่า เป็นผู้ที่ตั้งใจจะปฏิบัติธรรมะของพระพุทธเจ้าซึ่งเป็นของจริง

ธรรมะ อยู่ที่ใจ

ธรรมะก็อยู่ที่ใจ ให้ตั้งสติกำหนดจิตใจของตน ให้รู้ว่าขณะนี้จิตมันอยู่ที่ไหน ถ้าจิตมันติดไปในอารมณ์ภายนอก ที่ผ่านเข้ามาทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย และทางใจ ใจเป็นใหญ่ ใจเป็นหัวหน้า ใจเป็นผู้บังคับบัญชา เพราะฉะนั้นเราจะพูดก็ดี จะทำก็ดี ใจชี้ทางให้ ให้เราภาวนา กำหนดจิตใจให้ตั้งอยู่ในอารมณ์อันเดียวคือ พุทฺโธ ไม่เกี่ยวข้องด้วยอารมณ์ภายนอกที่ผ่านเข้าทางตา ทำให้ตาเห็นรูป รูปนี้สวยงามไม่สวยงาม ก็เกิดความพอใจขึ้น จมูกก็ได้กลิ่น หอมก็ชอบใจ กลิ่นเหม็นก็ไม่ชอบอย่างนี้เป็นต้น ถ้าทุก ๆ คนทำได้ก็ถือว่าเป็นผู้ตั้งใจปฏิบัติธรรมะคำสั่งสอนของพระองค์ ให้เราละชั่ว ประพฤติดี มีจิตใจมั่นคงในพระรัตนตรัย คือ พระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ อันเป็นที่พึ่งของเราตลอดชีวิต ทำจิตใจให้ผ่องใส ตั้งใจปฏิบัติ ให้พระสวत्मन्द ในเวลาก่อนหลับก่อนนอน ถ้าทำได้อย่างนี้บ่อย ๆ นานเข้า ๆ ใจก็เป็นสมาธิ ถ้าจิตสงบระงับดับอาสวะทั้งหลาย ชั่วขณะหนึ่ง เรียกว่า สมาธิเป็นขณะ ถ้าใจเรามั่นคงนานประมาณชั่วโมงหนึ่ง เป็นอุปจารสมาธิ ไกลเข้าไปถ้าอยู่ได้เป็น ๓ ชั่วโมง ๔ ชั่วโมง จิตมันนิ่งใจไม่ได้ยืดยอะไร มันวางเฉยอยู่ ซึ่งเรียกว่าอุเบกขา เป็นอัปปนาสมาธิ คือสมาธิที่แน่นอน ถ้าหากทำบ่อย ๆ ไม่ใช่ทำวัน ๒ วัน ก็จะได้ ต้องทำเป็นปี ๆ หลายปีถึงจะเป็น เพราะฉะนั้นขอให้ลูกหลานทุกคน จงปฏิบัติขัดเกลาจิตใจของตนตลอดไป ด้วยอำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย จงได้ปกป้องคุ้มครองให้มีความสุข ความเจริญ ยิ่ง ๆ ขึ้นไป ประกอบด้วยพรชัยทั้ง ๔ ประการ มี อายุ วรรณะ สุขะ พละ ตลอดกาลนานทุก ๆ ท่านเทอญ

ตั้งสติเพื่อพิจารณา

ในวันหนึ่ง ๆ นับตั้งแต่ตื่นเช้าขึ้นมาจนกระทั่งถึงเวลานอน เราก็ตั้งสติ คือ ความระลึกได้ระลึกขึ้นมาว่า ตั้งแต่ตื่นขึ้นจากที่นอนนั้นเราได้ทำอะไรบ้าง ตรวจพิจารณาดูทางกายว่า มันนึกขึ้นมาได้ว่าทำอย่างนั้น ๆ เสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็มาตรวจดูทางวาจาอีกว่า ได้พูดอะไรกับใครบ้าง พูดดีบ้างชั่วบ้าง มันก็ต้องพูด

ขึ้นมาให้ใจของเรา รู้ คือ มันนึกขึ้นมาได้ในขณะที่นึกขึ้นมาได้นั้นก็เรียกว่า
สัมปชัญญะ คือสติระลึกขึ้นมาก่อน สัมปชัญญะ ก็ได้แก่ความรู้ตัว

ทีนี้ก็มาตรวจทางใจอีก ทางใจนี้เป็นของสำคัญ เป็นของละเอียด
มองไม่เห็น อันนี้เราก็คอยนึกไป นึกไป ว่าใจของเราเคยคิดถึงเรื่องอะไรบ้าง ตั้งแต่
เข้าจนกระทั่งถึงเวลาเราจะหลับจะนอนนี้ มันจะเกิดขึ้นมาในจิตของเราได้เป็น
เรื่อง ๆ เราคิดเรื่องนั้นบ้าง เรื่องนี้บ้าง ทีนี้เมื่อเราระลึกได้แบบนี้ ทีนี้ก็มาจับเอา
จุดใดจุดหนึ่ง ซึ่งจะเป็นเครื่องหมายของจิต ว่าจิตมันจะติดอยู่กับอารมณ์ส่วนไหน
พอตั้งสติกำหนดไว้ แล้วก็มาตั้งสติกำหนดดูจิตว่ามันจะคิดไปในอารมณ์ส่วนไหน
ในขณะที่เรานั่งอยู่นั้น หรืออย่างในปัจจุบันเดี๋ยวนี้ เราก็กถามตัวเองว่า คือถามจิต
ว่าเดี๋ยวนี้เราทำอะไร มันจะต้องตอบว่าเรามาปฏิบัติธรรม เพื่อจะชำระจิตใจของ
เรา ซึ่งมันยุ่งอยู่กับการงานทั้งวัน แต่มาบัดนี้เราจะสละละวางกิจการงานเหล่านั้น
ให้มันออกห่างไกลจากความคิดของเรา

ทีนี้เราจะคิดถึง พุทฺโธ หรือธัมโม สังโฆ นี่ก็แล้วแต่ความถนัดของแต่ละ
บุคคล ไม่มีการบังคับ เราถนัดทางไหนเราก็กเอาทางนั้น หรือเราจะถนัดทางกำหนด
ลมหายใจก็เอา เราจะถนัดทางพิจารณาทางกาย พิจารณาหนัง กระดูก เส้นเอ็น
หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งในร่างกายของเรา ถ้าจิตมันไปติดอันไหน ให้พิจารณา
อันนั้น ให้เห็นจนชัดเจน จนกระทั่งว่ามันกลายเป็นดิน เป็นธาตุดินไป
ตามเดิมของมัน ให้จิตมันเห็นชัด ๆ

เวลานี้เราทำอะไรอยู่

การปฏิบัติธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น ไม่ได้เลือกกาล ไม่ได้เลือก
เวลา ท่านให้ปฏิบัติได้ทุกอิริยาบถ มีการยืน เดิน นั่ง นอน ตลอดถึงการทำ
การพูด การคิด เป็นต้น แม้เราจะอยู่ในสถานที่ใด ๆ ก็ตาม เมื่อเราตั้งใจจะกำหนด
จิตใจของเราว่า เวลานี้เราทำอะไรอยู่ เรายืนหรือเรานั่ง หรือเรานอนหรือทำกิจ
อย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ ถ้าเรามีสติระลึกอยู่เสมออย่างนี้ ก็เรียกว่าเป็นผู้มีสติคอย
ควบคุมจิตของเราอยู่เสมอ เมื่อจิตของเราจะคิดไปในอารมณ์ส่วนใด สตินั้น

ก็คอยควบคุมจิตของเรา คือ รู้อยู่เสมอว่า ขณะนี้ เช่นอย่างปัจจุบันนี้ เวลาที่เรา กำลังนั่งฟังพระบรรยายธรรมะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ ก็เอาสติห่วงเหนียว จิตของเราให้มารวมอยู่ที่ กาย วาจา ใจ นี่เอง เราจะพิจารณาดูว่า เวลานี้ เราทำ อะไร เราหนึ่งทำไม ต้องถามตัวเราเอง ว่าเราหนึ่งสร้างบุญสร้างกุศล คือ ความเฉลียวฉลาดสามารถที่จะมองเห็นใจของตนเองว่า มันไปติดอยู่ในอารมณ์ที่ไม่ดีไม่งาม ซึ่งเรียกว่าอารมณ์รักน้ออย่างหนึ่ง อารมณ์ชังอย่างหนึ่ง ถ้าใจมันไปติดอยู่ในอารมณ์ ส่วนใด สติก็คอยเหนียวรั้งเข้ามา ให้มันมาพิจารณาว่าจิตที่กำลังติดอยู่เดี๋ยวนี้ มันคิดไปในทางที่ไม่ดีไม่งาม คือหมายความว่าทางชั่ว เช่นคิดไปถึงบุคคลผู้นั้น เป็นผู้ที่เราไม่รัก ไม่ชอบ เป็นผู้ที่คอยเบียดเบียน คอยติเตียน เราอยู่เสมอ เราก็ ห่วงเหนียวเอาจิตของเรามาวางให้เป็นกลาง แล้วก็แผ่เมตตาจิต ให้ถึงบุคคล ผู้นั้น เพื่อบุคคลผู้นั้นจะได้มีจิตใจห่างเหินจากความชั่วไป ข้อสำคัญก็อยู่ที่ตัวเราเอง ถ้าเราทำใจของเราให้สงบระงับ ดับจากสิ่งเหล่านั้นให้ได้แล้ว นั่นแหละชื่อว่า การปฏิบัติความดี ด้วยความฉลาด ด้วยปัญญา สามารถที่จะวิจัยสิ่งที่ไม่ดีนั้น ให้มันเสื่อมหายคลายไปจากดวงจิตของเรา ให้เหลือแต่สิ่งที่ดีที่ชอบ อันประกอบไปด้วย ศีลธรรม ซึ่งมีประจำใจของพวกเราอยู่ทุก ๆ คน

เมื่อเราตั้งใจจะกำหนดจิตใจของเราว่า เวลานี้เราทำอะไรอยู่
เรานั่งหรือเรานั่ง หรือเรานอนหรือทำกิจอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ ถ้าเรามีสติระลึก
อยู่เสมออย่างนี้ ก็เรียกว่าเป็นผู้มีสติคอยควบคุมจิตของเราอยู่เสมอ
เมื่อจิตของเราจะคิดไปในอารมณ์ส่วนใด สตินั้นก็คอยควบคุมจิตของเรา

สัมมาทริ

ความสงบอันแท้จริง

กายคตาสติ

ในขณะที่เรายังมีร่างกายแข็งแรงอยู่ที่นี่ เราก็สนุกสนาน จะทำอะไรก็สะดวกสบาย เมื่อตายไปแล้วได้อะไรติดตัวไปบ้าง นี่เรามาพิจารณาย่นย่อเข้ามาหาตัวของเราเอง ไม่ต้องไปฟังที่อื่น ฟังที่ตัวของเรานี้ เพราะฉะนั้นพระพุทธเจ้าจึงสอนให้เราพิจารณากายคตาสติ มีสติพิจารณากาย

อย่างเมื่อสักครู่นี้ ก็ได้บวชสามเณร ก็ได้สอนว่า เกสา โลมา นขา ทนฺตา ตโจ เกสา ก็ได้แก่ ผม โลมา ได้แก่ ขน นขา ได้แก่ เล็บ ทนฺตา ได้แก่ ฟัน ตโจ ได้แก่ หนัง สิ่งทั้ง ๕ ประการนี้ ท่านเรียกว่า มूलกรรมฐาน คือ กรรมฐานดั้งเดิม ถ้าเราใช้ปัญญาพิจารณาว่า ร่างกายนี้เป็นของไม่สะอาด เป็นของโสโครก เป็นของโสภณ ถ้าเราไม่อาบน้ำไม่ชำระ กลิ่นเหม็นก็ออกมา พระองค์ให้พิจารณาอย่างนี้ พระอริยสาวกเจ้าทั้งหลายก็พิจารณาอย่างนี้

เมื่อพิจารณาอย่างนี้แล้วจิตใจของท่านลงสู่ภวังคจิต คือ จิตเดิม อันเป็นจิตที่ใสสะอาด ปราศจากมลทินทั้งปวง ก็เลสะอาดสะอ้านทั้งหลาย ซึ่งมันหมักหมมตองอยู่ในจิตตสันดานของเรานั้น มาตั้งหลายภพหลายชาติ ก็ขาดไปที่ละเล็กละน้อย เช่น อย่างเรามีความอยากได้สิ่งนั้น สิ่งนี้มาเป็นกรรมสิทธิ์ อยากได้เงินมาก ๆ อยากได้บ้านสวย ๆ อยากได้รถสวย ๆ อยากได้เครื่องแต่งกายงาม ๆ เช่น ทองคำ ธรรมชาติ เป็นต้น ถ้าเรามาปฏิบัติอย่างนี้ ความอยากเหล่านั้นก็ค่อยจางไปหายไป เพราะอะไร เพราะเรามีปัญญาพิจารณาเห็นว่า สิ่งทั้งหมดในโลกนี้ไม่ใช่ของใครสักคน เป็นของกลางเป็นของมีประจำโลก

ไตรลักษณ์

บัดนี้เรามาตั้งสติพิจารณาว่า สังขารร่างกายของเราเกิดขึ้นมาแล้ว ก็ตกอยู่ในไตรลักษณ์ คือ อนิจจา ความเป็นของไม่เที่ยง ทุกขตา ความเป็นทุกข์ อนัตตา ความเป็นของไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน คนทุกคนมี เกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นบั้นปลายของชีวิต เมื่อยังมีชีวิตจิตใจอยู่แล้ว ก็ขอให้พยายามปฏิบัติขัดเกลาจิตใจของตนให้ผ่องใส ต่อไปจะได้เป็นกำไรของชีวิต เพราะเราเกิดมาก็เท่ากับว่าสะสมบุญสะสมมรรคขึ้นในดวงใจ คือศรัทธาความเชื่อ ทำจิตใจให้ผ่องใส

ธรรมดาจิตของมนุษย์เปรียบเหมือนกับน้ำที่ใสสะอาด บางคนเอาสีแดง สีเหลือง เข้ามาใส่น้ำนั้นจนกลายเป็นสีต่าง ๆ จิตใจของเราก็เป็นเช่นเดียวกัน ถ้าเอาความอยากเป็นอย่างโน้นอย่างนี้มาสะสมอยู่ในใจ ใจเราจะไม่ได้รับความสงบ ส่งผลถึงร่างกายทำให้ไม่สบาย ดังนั้นจึงขอให้ญาติโยมปฏิบัติให้วัพระสวตมนต์ ทำบุญทำทานตามมีกำลัง ให้เป็นผู้อุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนาให้วัฒนาถาวรสืบไป ประกอบด้วยพรชัยทั้ง ๔ ประการ คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ ตลอดกาลนานทุก ๆ คนเทอญ

ทุกข์สัง

ความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าจะเกิดขึ้นกับสังขารร่างกายของเราเป็นบางครั้ง อันนี้เรียกว่าทุกข์ประจำสังขาร เช่น นั่งนาน ๆ ก็ปวดหลัง ปวดเอว จิตใจกังวลอยู่กับเวทนา คือ ความทุกข์ที่มันเกิดขึ้น ทำอย่างไรเราถึงจะแก้ทุกข์ได้ จึงควรตั้งสติกำหนดพิจารณาเวทนา ซึ่งมันเกิดขึ้นกับตัวของเรานั้นว่ามันเกิดขึ้นมาแล้ว และมีสุขเวทนาเป็นของคู่กัน นั่งนาน ๆ เหน็บก็กินที่ขา ที่เท้า เราสามารถเปลี่ยนอิริยาบถ โดยพลิกขาข้างขวาข้างซ้าย แล้วทุกข์เวทนานั้นก็จะหายไปในช่วงระยะหนึ่ง แล้วสุขเวทนามก็เกิดขึ้น

ในขณะที่ใจนั้นยึดถือในความเจ็บความปวด ในขณะที่ใจไม่อยู่เพราะขาดสติผู้ที่ควบคุมจิตใจ และในขณะที่ร่างกายของเรามันหายจากทุกข์ระยะหนึ่งใจพลอยเป็นสุข เพราะฉะนั้นเรามาพิจารณาดูว่า **ทุกข์สัง คือเป็นของจริงประจำสังขาร** หรือประจำรูปมีอยู่อย่างนั้น เราถึงจะพ้นจากสิ่งเหล่านี้ได้ จะต้องอาศัยการปฏิบัติเป็นประจำ เมื่อปฏิบัตินานเข้า ใจของเรานั้นก็วางจากทุกข์และสุขมาเป็น

อุเบกขา ทำใจเป็นกลาง ๆ กำหนดเอาเฉพาะผู้รู้ ใครเป็นผู้รู้ก็คือใจนั่นเอง ให้
เอาสติคอยควบคุมไว้ ไม่ให้มันเสียไปในทุกข์ ไม่ให้มันเสียไปในสุข หากผู้ใดทำได้
เช่นนี้ ผู้นั้นจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่เห็นผลแห่งการประพฤติปฏิบัติ เป็นการขัดเกลา
จิตใจของเราให้อยู่หนึ่งในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเรายึดไว้ในใจของเรา

สัมมาทิฐิ

พวกท่านทั้งหลายได้พร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันมาบำเพ็ญกุศล
ความเป็นจริงก็นึกว่ามาทำบุญให้อาจารย์แต่จริงแล้วเป็นการทำบุญให้ตัว
ของเราเอง การที่เราจะมาบูชาคุณงามความดีที่ท่านได้แนะนำพร่ำสอนพวกเรา
ไว้ว่าสิ่งใดซึ่งเป็นสิ่งที่ชั่วก็ให้ละเสีย สิ่งใดที่เป็นของดี เราก็ก๊เก็บเอาไว้ใน
ดวงใจของเรา นั้น เรียกว่า จิตเป็นสัมมาทิฐิ คือเห็นชอบในทางที่ประกอบไปด้วย
คุณงามความดี เมื่อเราหมดลมหายใจ เราจะจากโลกนี้ไปตั้งแต่สรีระร่างไว้กับ
แผ่นดินอันนี้ ส่วนคุณงามความดีนั้นก็ย่อมติดตามดวงใจของเราไปทุกสารทิศ
หากจิตของเราละจากกิเลสอาสวะซึ่งต้องอยู่ในจิตตสันดานของเรามาตั้งหลายภพ
หลายชาติ เรามาพยายามสละออกวันละเล็กละน้อย อย่างที่พวกท่านทั้งหลายก็พูด
ติดปากกันอยู่ทุกวี่ทุกวันว่า ความโลภ ความโกรธ ความหลง มีอยู่ทุกรูปทุกนาม
ทำอย่างไรเราจึงจะละความโลภได้ ทำอย่างไรเราจึงจะละความโกรธได้ ความหลงได้
ซึ่งคำตอบได้แก่การที่ท่านทั้งหลายมาปฏิบัติอยู่ขณะนี้ เพื่อจะละรากเหง้าของ
อกุศลนี้ให้มันจางหายไปวันละเล็กละน้อย แล้วก็จะเป็นกุศลคือความเฉลียวฉลาด
จะทำให้สามารถละพวกเหล่านั้นไปได้ ก็เรียกว่าท่านทั้งหลายได้เอาทองคำ
ธรรมชาติคือคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้ามาฝังไว้ในใจของเราแล้ว ตกน้ำ
ก็ไม่ไหล ตกไฟก็ไม่ไหม้ โจรผู้ร้ายจะมาแย่งเอาความดีของเราไปก็ไม่ได้ ความดี
ความชั่วก็อยู่ที่ตัวของเรา เราเป็นผู้ทำ คือ ทำเอาเอง

สิ่งใดซึ่งเป็นสิ่งที่ชั่วก็ให้ละเสีย สิ่งใดที่เป็นของดี
เราก็ก๊เก็บเอาไว้ในดวงใจของเรา นั้น เรียกว่า จิตเป็นสัมมาทิฐิ คือ
เห็นชอบในทางที่ประกอบไปด้วยคุณงามความดี

การปล่อยวาง

ภารกิจเร่งด่วนของทุกชีวิต

ไม่ยึด ไม่ถือ

ใครจะยกย่องสรรเสริญเยินยออย่างไรก็ได้ยินใจก็ไม่ได้ยึดไม่ติดอยู่ในสิ่งเหล่านั้น นั่นเป็นแต่เพียงว่า เสี่ยงพูดว่า ผู้นั้นปฏิบัติดี ผู้นั้นปฏิบัติไม่ดี ถ้าเขายกย่องเราว่าปฏิบัติดี เราต้องถามตัวของเรามากกว่าเราดีอย่างเขาพูดหรือไม่ ถ้าเขาว่าเราชั่วเราก็ถามตัวของเรามากกว่า เราชั่วอย่างเขาว่าหรือไม่ ถ้าใจมันวางได้ไม่ยึด ไม่ถือไม่เอามาเป็นอารมณ์ นั้นแหละเรียกว่าเป็นผลแห่งการปฏิบัติ

ถ้าใจยังยึดยังถือยังโกรธยังเกลียดชังเขาอยู่ นั่นเรียกว่าเข้าคัมภีร์เข้ามา รบกับจิตของเรา คือจิตมันยอมแพ้ไม่ชนะกับกองกิเลสซึ่งเป็นเหตุให้เราได้วุ่นวาย ที่นี้ถ้าจิตไม่ยึดสิ่งทั้งหลายเหล่านั้นจิตนั้นก็ได้รับความสบาย

ธรรมะที่แท้จริง

พวกท่านทั้งหลายได้กระทำอยู่นี้ จิตใจของพวกท่านบางครั้งบางคราวจะได้รับการกระทบกระทั่งจากอารมณ์ภายนอก จะเกิดความตึงเครียดขึ้นมาหรือเกิดความโกรธ เกิดความโลภและหลงไปตามโลก เมื่อเกิดขึ้นมาเช่นนี้เราตั้งสติ คือความระลึกได้ว่า เวลาที่เราคิดไปอยู่ในอารมณ์อะไร จิตใจของเราไปติดอยู่ในอะไร พยายามชำระอารมณ์ส่วนที่มันไม่ดีไม่งามนั้นให้ออกจากจิตใจของเรา ถ้าเราทำได้อย่างนี้ก็เรียกว่าเป็นผู้ที่ตั้งใจปฏิบัติธรรม คำว่าธรรมะก็แปลว่า สิ่งที่ทรงไว้ คือสภาพที่ไม่สูญหายไม่ตาย คือ ทำจริงก็เป็นธรรมะที่จริง จจริงอยู่กับดวงใจของเราเหมือนอย่างทองคำธรรมชาติ สีสดใสสะอาดอยู่อย่างนั้น ถึงแม้ว่าจะตกไปอยู่ในโคลนอย่างใดก็ตาม เมื่อเราเอามาชำระล้าง

ให้สะอาดแล้วเนื้อทองนั้นก็ยังเป็นทองอยู่ **ฉันใดก็ดีจิตใจของเราถ้าเราชำระ
ความชั่วออกได้ทั้งหมดแล้วก็ย่อมเป็นเช่นนั้น**

ดับไม่มีเชื้อ

คำสอนอื่น ๆ นั้นก็มุ่งที่จะสอนให้เป็นคนดีทั้งนั้น จะเป็นศาสนาอะไรก็ตาม
มุ่งที่จะให้เป็นคนดีให้มีจิตใจดีทั้งนั้น แต่เมื่อเรามาพิจารณาในชั้นละเอียด คำสอน
ของพระพุทธเจ้าที่สูงสุดก็คือนิพพาน ส่วนมนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติเรามีอยู่
แล้ว คือมนุษย์สมบัติเรามีสมบัติพร้อมมูลบริบูรณ์ สวรรค์สมบัติก็คือในขณะใด
ที่จิตใจของเราปลอดโปร่ง ไม่มีความโกรธ ความโลภ ความหลง เข้ามาครอบงำ
จิตใจ ใจใสสว่างสะอาด นั่นแหละเรียกว่าสวรรค์สมบัติเกิดขึ้นในใจของเรา ที่นี้
ส่วนนิพพานสมบัตินั้นเป็นธรรมะชั้นสูง ต้องละกิเลสอาสวะได้ทั้งหมดเหมือนอย่าง
พระอริยเจ้าซึ่งท่านเสด็จดับขันธปรินิพพานไปหมดแล้วนั้น ยังแต่ธรรมะ คือ
คุณงามความดีของท่านที่เราได้กราบได้ไหว้ ได้ระลึกถึงได้ปฏิบัติตามอยู่เดี๋ยวนี้
นั่นเรียกว่า เราต้องพยายามที่จะสร้างขึ้นไปในเบื้องต้นจนกระทั่งได้นิพพานสมบัติ
นิพพาน แปลว่า ดับ ดับไม่มีเชื้อ เหมือนอย่างรูปที่เราจุดหรือเทียนที่เราจุด
เมื่อหมดเชื้อคือไส้เทียนและสิ่งประกอบในรูปนั้นหมด คandles ก็ไม่มี แสงก็ไม่มีเป็น
ขี้เถ้าไป เรียกว่าดับไม่มีเชื้อ แสงก็ไม่เกิดขึ้นมาอีก ถ้าจิตของผู้ที่ปฏิบัติธรรม
ได้อย่างนั้นก็เรียกว่า เมื่อเราจากอภัพพอันนี้ไปแล้วไม่ต้องเกิดอีก คือหมาย
ความว่าหมดภพหมดชาติ หมดการเวียนว่ายตายเกิด เหมือนอย่างพระอริยเจ้ามี
พระผู้มีพระภาคเจ้า คือพระพุทธเจ้าของเราเป็นตัวอย่าง ที่เราปฏิบัติอยู่ทุกวันนี้
ก็มุ่งที่จะให้เป็นอย่างนั้นแต่ค่อยทำค่อยไป อย่าอยากเกินไป อยากให้มันเป็น
อย่างโน้น อย่างนี้ อยากจะเป็นพระโสดา สกิทาคา อนาคา อรหันต์ ถ้าความอยาก
อันนี้เกิดมามันก็เป็นข้าศึกมาตัดคุณงามความดีที่เรากระทำ ต้องแก้ความอยาก
อันนี้ให้มันได้ อย่าอยากเป็นอย่างโน้น อย่าอยากเป็นอย่างนี้

ให้มีสติสัมปชัญญะรู้ตัวอยู่เสมอ ความอยากนั้นมันเป็นไปได้เพียงว่า
ความคิด เช่น อยากได้เงินหมื่น เงินแสน เงินล้าน มันก็ไม่ได้ มันอยู่ที่การกระทำ
อยากจะเป็นสำเร็จเป็นโสดา สกิทาคา ถ้าเราไม่ปฏิบัติมันก็ไม่ได้ นี่เป็นคำสอนของ
พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ดังนั้นในวันนี้ขอให้บรรดาทุก ๆ ท่านมีความพากเพียร
พยายามทำศรัทธาของตนให้กล้าแข็ง แล้วก็รักษาศีลให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ แล้วก็
หมั่นภาวนาอบรมบ่มนิสัยใจคอจิตใจของตนให้เป็นคนเยือกเย็น ไม่ยึด
ไม่ถือ ใครจะว่าดีก็ช่าง ใครจะว่าชั่วก็ช่าง อยู่ที่ใจของเราไม่ไปยึดไปถือ
นั่นเอง ดังนั้นผลแห่งการปฏิบัติก็จะเกิดขึ้นกับจิตใจของพวกท่านทั้งหลาย
ในที่สุดนี้ขอให้ท่านทั้งหลายจงได้รับผลแห่งการปฏิบัติ ขัดเกลาจิตใจของตน
ให้ผ่องใส สะอาด ปราศจากมลทินโทษ คือเครื่องเศร้าหมองทั้งหมดและให้ได้ตาม
ความมุ่งมาดปรารถนาทุกประการเทอญ

ถ้าเขายกย่องเราว่าปฏิบัติดี เราต้องถามตัวของเรามากกว่าเราดีอย่างเขาพูดหรือไม่
ถ้าเขาว่าเราชั่ว เราก็ถามตัวของเรามากกว่า เราชั่วอย่างเขาว่าหรือไม่
ถ้าใจมันวางได้ไม่ยึดไม่ถือไม่เอามาเป็นอารมณ์
นั่นแหละเรียกว่าเป็นผลแห่งการปฏิบัติ

การเสียสละ

ผู้ให้ยอมเป็นที่รัก ผู้ตระหนี่ยอมเป็นที่ชัง

มหากุศลอันยิ่งใหญ่

ทุกท่านมีใจศรัทธาบริจาคทรัพย์คนละเล็กละน้อยสร้างพระเจดีย์ที่วัดโพธิสมภารณ์ สำหรับองค์เจดีย์นั้นเสร็จแล้ว ยังแต่การประดับประดาความสวยงามเท่านั้น ฉะนั้นจึงเป็นมหากุศลอันยิ่งใหญ่ ในการสร้างเจดีย์นี้ เป็นอานิสงส์ตลอดชีวิตของทุก ๆ คน เพราะเป็นพุทธรูปบูชา สร้างขึ้นมาแล้วก็ได้บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ และอัฐิธาตุของครูบาอาจารย์ฝ่ายกัมมัฏฐานที่ภาคอีสานเป็นส่วนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ซึ่งเป็นต้นเจ้าแห่งการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน ต่อจากนั้นเมื่อท่านล่วงลับไปแล้วอัฐิของท่าน คือกระดูกของท่าน กลายเป็นพระธาตุ เรียกว่า ธาตุของพระอรหันตสาวก ผู้ที่หมดกิเลส เป็นเหตุให้ท่านไม่ต้องเกิดอีก เพราะท่านปฏิบัติขัดเกลากิจใจของท่าน

ในขณะที่ท่านเดินธุดงค์ ในสมัยนั้นมีแต่ป่าเขาลำเนาไพร หนทางรถก็ไม่มี มีแต่เดินกับเดิน บางวันก็ไม่ได้ฉันอาหาร เพราะไม่ถึงหมู่บ้าน คำที่ไหนนอนที่นั่น สรรพอันตรายทั้งหลายมีช้าง เสือ เป็นต้น ด้วยอำนาจคุณพระรัตนตรัยที่ท่านได้ดลใจแผ่เมตตาไม่มีการเบียดเบียนสัตว์ทั้งหลายทั้งปวงในโลกนี้ จิตใจของท่านจึงเข้มแข็ง สัตว์ต่าง ๆ ก็ไม่สามารถเอาชีวิตของท่านได้ เมื่ออายุท่านเพิ่มพูน ๆ ไปวัยชรา บ้านเมืองก็เจริญขึ้นตามลำดับ ถนนหนทางก็มีขึ้น ต่อจากนั้นท่านก็อยู่จำพรรษาที่บ้านโนนบ้านนี้เกิดเป็นวัตรธรรมยุตขึ้น

ทาน

ทานแปลว่าการสละวัตถุ สิ่งของ ตลอดจนการถวายอาหาร เรียกเป็นภาษาบาลีว่าอามิสทาน แบ่งเป็น ๓ ประเภท คือ

๑. ทาสทาน การที่ให้ของต่ำกว่าตนกินตนใช้
๒. สหายทาน ทานที่เสมอกับที่เราใช้สอยอยู่
๓. สามีทาน ทานอันยิ่ง คือทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นอามิสทาน ให้ยิ่งกว่าที่เราใช้สอยอยู่ เพราะฉะนั้นพระพุทธเจ้าจึงทรงสรรเสริญผู้ที่มีจิตใจให้ทานอย่างยิ่ง ๆ ขึ้นไป

กำไรของชีวิต

ขออำนวยการให้ญาติโยมทั้งหลายที่มาร่วมบริจาคทรัพย์เป็นจำนวนเท่าที่จะมีศรัทธา เพื่อบำรุงพระพุทธศาสนาและในการก่อสร้างเจดีย์เป็นต้น ทุก ๆ คนก็หวังบุญหวังกุศล อันนั้นเป็นชื่อแห่งความสุข คือ ความสุขเกิดจากการกระทำที่เรา

ได้บริจาค ดังนั้นจึงขอให้ทุก ๆ ท่านได้ตั้งใจปฏิบัติจิตใจของตนให้สะอาด ปราศจาก
ความโลภ ความหลง ซึ่งฝังอยู่ในดวงใจของเรามาตั้งหลายภพหลายชาติแล้ว มา
ชาตินี้เราได้เกิดเป็นมนุษย์ ดังนั้นจึงรีบทำบุญทำกุศลสืบต่อไป เพื่อเป็นการหา
กำไรของชีวิต เพราะชีวิตคนเรานั้นน้อยนัยน้อยหนา ที่อยู่ถึงร้อยปีก็ยาก

ดังนั้นเมื่อเรายังมีกำลังกายเข้มแข็ง กำลังใจแรงอยู่ เอาสิ่งที่ดีที่ชอบมา
ประกอบไว้ในชีวิตของตนนั้นชื่อว่า เป็นกำไรของชีวิต ชีวิตคือการเป็นอยู่ อยู่วัน
หนึ่ง ๆ บัดนี้อายุเราก็กว้างเข้ากลางคนแล้ว เพราะฉะนั้นจะทำอะไรที่เป็นบุญเป็น
กุศลก็ให้รีบ ๆ ทำเสีย ถ้าเราช้าอยู่เวลาจะตายถึงทำบุญ ดังนั้นให้ทำ ในขณะที่เรา
ยังไม่เจ็บไม่ไข้ให้รีบทำเสียให้เร็ว ๆ เท่าที่เราคิดได้ และทำใจของเราให้มั่นคงดำรง
มีพระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่งตลอดชีวิต ทำจิตใจให้ผ่องใสตลอดไป

ความตระหนี่

ถ้ามีผู้ประพฤติปฏิบัติ ขัดเกลาคจิตใจของตน ให้ห่างออกไปวันละเล็ก
ละน้อย ผลสุดท้าย ถ้าจิตใจเราแน่วแน่ ก็อาจจะสำเร็จถึงโสดาปัตติผล เป็นคนมี
ทรัพย์มากเท่ากับมหาเศรษฐีท่านหนึ่งในเรื่องตรัสกล่าวไว้ว่า มัจฉริยโกสิยเศรษฐี
เป็นคนมีความตระหนี่ มีเงินตั้ง ๘๐ โกฏิก็ไม่สละ ไม่ให้ทาน แม้นตนเองจะซื้ออาหาร
กิน ก็เอาแต่อาหารเลว ๆ ในวันหนึ่งได้ไปเที่ยวสวนอุทยานของตน เมื่อกลับมา ได้
มาเห็นประชาชนชาวบ้าน เขากำลังทอดขนมเบี๊องอยู่ข้างทาง คนซื้อกินกันอุดหนุน
แล้วก็นึก ความหิวเกิดขึ้นมา อยากจะกิน เมื่อกลับไปถึงบ้าน ก็บอกพราหมณ์ ซึ่ง
เป็นภรรยาว่าฉันไม่ค่อยสบาย และก็เข้านอนในห้อง ไม่พูดอะไร นางพราหมณ์
ผู้เป็นภรยานั้น จึงได้ไปถามว่าท่านเศรษฐีท่านเป็นอะไร เศรษฐีนั้นจึงบอกแก่
ภรรยามา ฉันอยากกินขนมเบี๊อง โอ๊ย! ถ้าอย่างนั้น มันไม่ยากอะไรหรอก ดิฉัน
จะทำให้ แล้วก็ปรึกษากัน เราจะทำในปราสาท คือปราสาท ๗ ชั้น ถ้าทำชั้นล่าง
ผู้คนจะมาแย่งขนมกินหมด ดังนั้นจึงได้เอากระทะและเตาไฟขึ้นไปบนชั้น ๗ แล้ว
ก็ไปเอาแป้งที่จะทอดเป็นขนมเบี๊องนั้นมาพร้อมแล้ว

ในสมัยนั้นพระมหาโมคคัลลานะ ท่านจะโปรดเศรษฐีนั้น จึงได้เข้าฉานหေး
ไปกลางอากาศ ไปเดินจงกรมอยู่แถวใกล้หน้าต่าง มัจฉริยโกสิยเศรษฐีนั้นมองเห็น

พระโมคคัลลา จึงถามว่า พระผู้เป็นเจ้าทำไม ท่านก็ไม่ตอบ เตินจงกรมอยู่อย่างนั้น ต่อมานางพราหมณีหยอดแป้งลงในกระทะ ตั้งใจจะทำเพียงนิดเดียว แต่ก็เมื่อหยอดแล้วแป้งปรากฏว่าโตขึ้นเต็มกระทะ แล้วก็บอกให้นางพราหมณี เอาช้อนตักใส่บาตรพระมหาเถระ พระมหาเถระ คือ พระมหาโมคคัลลานั้นนั้น เป็นผู้มีฤทธิ์มาก ดังนั้นเมื่อนำแป้งใส่บาตรปรากฏว่าแป้งนั้นก็เต็มบาตรของพระโมคคัลลานั้น เมื่อเป็นเช่นนั้น เศรษฐีก็ได้เกิดความศรัทธาขึ้นในใจจึงได้ไปสู่นักของพระพุทธรเจ้า พระมหาโมคคัลลานั้นนั้น บันดาลให้เศรษฐีทั้งผิวเมียเข้าไปนั่งต่อพระพักตร์ของพระพุทธรเจ้า พระพุทธรเจ้าจึงเทศน์ว่า **ศรัทธาเป็นความเชื่อ ปสาทะเป็นความเลื่อมใส ให้ตั้งใจทำบุญสุนทาน** เศรษฐีทั้งสองได้ฟังแล้วก็เกิดปีติซาบซ่านไปทั่วตัว เมื่อฟังพระองค์ทรงแสดงพระธรรมไป ฟังไป ฟังไป จิตใจก็ละจากความตระหนี่นั้น เมื่อพระองค์เทศน์จบก็ได้บรรลุโสดาปัตติผล นี่แสดงให้เห็นว่า อิทธิฤทธิ์ของพระโมคคัลลานั้นได้นำมาจกรียโกสิยเศรษฐีผู้ตระหนี่มาก ไปหาพระพุทธรเจ้าได้เรียกว่าโปรดเศรษฐีให้เป็นคนดีมีศรัทธาแก่กล้า จนกระทั่งกลับมาบ้านแล้วก็มาเอาข้าวของในคลังนั้นให้บริษัทยบริวารแก่คนทั้งหลายทั้งบ้านทั้งเมืองก็ไม่หมด นี่เรียกว่าศรัทธา ความเชื่อมั่นในคำสอนของพระพุทธรเจ้า เราทุกคนมีศรัทธามีความเลื่อมใสในธรรมะคำสอนของพระองค์ดังกล่าวแล้วเกิดขึ้นในใจของเรา ก็สามารถที่จะบรรลุผล ได้รับเป็นโสดา สกิทาคา อนาคา ต่อไป

ทุก ๆ คนก็หวังบุญหวังกุศล อันนั้นเป็นชื่อแห่งความสุข คือ
ความสุขเกิดจากการกระทำที่เราได้บริจาค ดังนั้นจึงขอให้ทุก ๆ ท่านได้ตั้งใจปฏิบัติ
จิตใจของตนให้สะอาด ปราศจากความโลภ ความหลง ซึ่งฝังอยู่ในดวงใจของเรา
มาตั้งหลายภพหลายชาติแล้ว มาชาตินี้เราได้เกิดเป็นมนุษย์
ดังนั้นจึงรีบทำบุญทำกุศลสืบต่อไป เพื่อเป็นการหากำไรของชีวิต

ชาติไทย

ผืนแผ่นดินอันน่าภาคภูมิใจ

พ่อหลวง

ทางราชการและประชาชนได้ทำการเฉลิมฉลองพระชนมายุและการครองราชย์ของพระองค์ครบ ๖๐ ปี เป็นที่น่ายินดีของปวงชนชาวไทยและต่างประเทศหลายประเทศได้มาร่วมในงานมหามงคล ซึ่งพระองค์ได้เสวยราชย์มาครบ ๖๐ ปี เป็นพระเจ้าแผ่นดินในประเทศไทย องค์ที่ ๙ ครองราชย์นานที่สุด อันนี้ก็เนื่องมาจากพระองค์เป็นผู้ที่ตั้งอยู่ในทศพิธราชธรรมเป็นประจำ นอกจากนั้นพระองค์ยังได้ศึกษาด้านจิตใจ คือ พยายามทำสมาธิกัมมัฏฐาน ทำจิตใจให้มั่นคงถาวร และเป็นผู้ที่สนใจในทางธรรมะ ดังนั้นการปกครองของประเทศไทยเราจึงได้อยู่เย็นเป็นสุข แม้พสกนิกรทั่วไปก็แซ่ซ้อง แผ่นเมตตาจิตให้พระองค์มีพลานามัยอันสมบูรณ์ พูนสุข มีพระชนมายุ ๑๒๐ ปี

ดังนั้นเราทั้งหลายทุกคนได้ตั้งจิตแผ่เมตตาให้ในหลวงมีอายุยืนยาวมั่น เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของปวงชนชาวไทยของเราตลอดไป อนึ่ง พระองค์มีพรหมวิหารธรรมแผ่ให้แก่ประชาชนทั่วไป ดังนั้นพระองค์ได้เอาธรรมะของพระพุทธเจ้ามาประดิษฐานไว้ในใจ มี จันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ซึ่งเรียกว่าอิทธิบาทธรรม พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่พระอานนท์ว่า บุคคลผู้ใดได้เจริญอิทธิบาทธรรมทั้ง ๔ นั้น อายุยืนยืนได้ทั้งกับทั้งกาลปี แต่ในขณะนั้นพระอานนท์ยังเป็นปฤชณอยู่ พระองค์แสดงอิทธิปาฏิหาริย์หลายครั้งหลายคราว พระอานนท์ก็ไม่ทราบ เมื่อถึงกลางเดือน ๓ วันขึ้น ๑๕ ค่ำ พระองค์ก็ได้ปลงอายุสังขารว่าตั้งแต่นี้ไป ๓ เดือน เราจะปรินิพพาน ต่อจากนั้นพญามารก็เข้าไปอาราธนา พระองค์ก็รับ เมื่อพระชนมายุของพระองค์ครบ ๘๐ ปี ก็เสด็จดับขันธปรินิพพาน

ในกาลนี้เราทุกคนที่เป็นพุทธบริษัทหรือเป็นผู้ที่เคารพนับถือในหลวง เรียกว่า พ่อหลวง เป็นผู้ที่เป็นพ่อจริง ๆ ท่านจะทำอะไรต้องใช้ปัญญาพิจารณา รอบคอบทุกสิ่งทุกอย่าง **ข้อสำคัญให้คนไทยของเราหันหน้าเข้ากัน คือ มีความเห็นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเป็นสมานฉันท์** ถ้าทำได้อย่างนี้บ้านเมืองของเรา ก็จะอยู่เย็นเป็นสุขเหมือนอย่างความปรารถนาในใจของพระองค์

ในหลวงมีความสนใจกับภาคปฏิบัติทางด้านจิตใจ ที่พระองค์ได้ทรงปกครอง อาณาประชาราษฎร์อยู่ได้ถึง ๖๐ ปีนี้ ก็ได้อาศัยธรรมะซึ่งท่านได้ฝึกฝนอบรมจาก ครูบาอาจารย์ โดยส่วนตัวเองถึงแม้จะอยู่ในพระราชวัง พระองค์ก็ตั้งใจให้พระ สวตมนต์ นั่งสมาธิ จนกระทั่งว่าจิตของท่านนั้นได้สงบระงับ ดับจากสิ่งวุ่นวาย ทั้งหลาย จึงปกครองประชาชนให้อยู่เย็นเป็นสุขมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้

ดังนั้นเราทุกคน ขอให้ยึดในหลวงเป็นพ่อหลวง คือ ผู้เลี้ยงลูกทั่วประเทศ แม้สิ่งใดซึ่งประชาชนทุกข์ตรม พระองค์ก็ได้สละความเหน็ดเหนื่อย ไปเยี่ยมเยียน ในที่ทุรกันดาร ในการที่ไปนั้นก็แนะนำประชาชนให้ประกอบอาชีพ หาอยู่หากิน พอเพียงกับสภาพของตน ให้เป็นคนมีศีลธรรมประจำใจ อย่างนี้เป็นต้น ทุกคน เมื่อได้ฟังแล้วก็ตั้งใจปฏิบัติตาม ถ้าใครปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้าและ คำตักเตือนของในหลวง บุคคลผู้นั้นก็เจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป

**ข้อสำคัญให้คนไทยของเราหันหน้าเข้ากัน คือ
มีความเห็นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเป็นสมานฉันท์
ถ้าทำได้อย่างนี้บ้านเมืองของเราก็จะอยู่เย็นเป็นสุข
เหมือนอย่างความปรารถนาในใจของพระองค์**

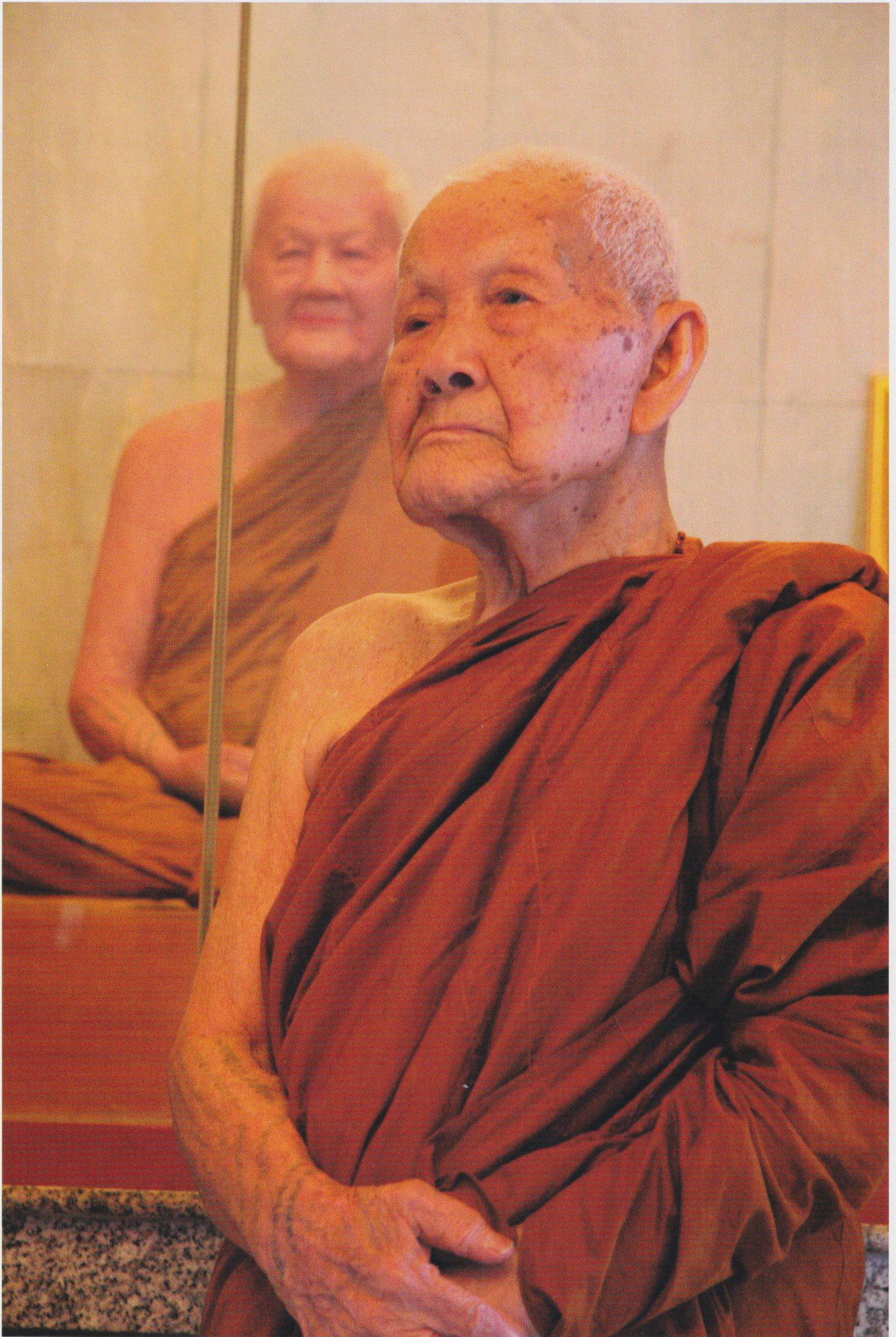

ดตนเอง สิ่งที่เห็นได้ยาก

ทวนกระแสจิต

ตั้งใจตั้งใจให้ดี เท่าที่ทุก ๆ ท่าน ผู้ที่เข้ามาใหม่ก็ดีหรือผู้ที่เคยเข้ามาแล้ว ก็ดี การที่จะทำจิตใจของเราให้เป็นสมาธิได้นั้น เป็นของยากเพราะธรรมชาติจิตของทุก ๆ คน เป็นธรรมชาติที่วิ่งอยู่เสมอ ไม่ได้อยู่กับที่ ถึงเดี๋ยวนี้เรานั่งอยู่ จิตก็ไม่ได้อยู่กับเนื้อกับตัว คิดไปถึงการงานที่เรากระทำบ้าง เสร็จบ้าง ไม่เสร็จบ้าง หรือนอกจากนั้นก็คิดถึงบ้านถึงช่อง คิดถึงลูกถึงหลาน ถึงการงานทุกสิ่งทุกอย่าง ที่เราทำค้างไว้ ก่อนอื่นที่จะทำให้ใจให้สงบได้ ในเบื้องต้นนี้ ให้เราตั้งสติ คือ ความระลึกได้ สัมผัสัญญะความรู้ตัว ที่นี้สตินั้น เราลองทวนกระแสจิตของเราไป นับตั้งแต่ที่เราจะนึกได้ ตั้งแต่เกิดมา พอเราพูดได้หรือรู้เดียงสา รู้จักว่าพ่อแม่หรือปู่ย่าตายาย เด็กก็จะต้องเรียกชื่อคนนั้นคนนี้ จำซะก่อน ที่นี้เมื่อจำแล้ว ต่อนั้นไป ร่างกายก็เติบโตขึ้นตามลำดับ ๆ ความคิดความจำก็เติบโตขึ้นด้วย ที่นี้เรามา นึกทวนอดีตสิ่งที่ล่วงไปแล้ว ตั้งแต่เป็นเด็กที่วิ่งเล่นจะนึกได้มั๊ย แล้วก็นึกมาตามลำดับ ๆ จนกระทั่งเข้าเรียนหนังสือ จนกระทั่งออกจากโรงเรียน ในตอนนี้อายุ ๑๕-๑๖ ก็เข้าวัยรุ่นแล้ว ความคิดความอ่านก็มีขึ้นตามลำดับ

ที่นี้เรามานึกดูว่าในช่วงชีวิตของเราในระยะที่เป็นเด็กนักเรียนนั้น สนุกสนานกับอะไรบ้าง ให้นึกอย่างนี้เสียก่อน มันก็คงเกิดขึ้นมาให้เรานึกได้ใน ช่วงขณะหนึ่ง และที่นี้ก็คิดขึ้นมาอีก ในระยะที่เราเป็นหนุ่มเป็นสาว จิตใจของเราไปติดอยู่ในอารมณ์อะไร ก็ติดอยู่ในร่างกายของเราเอง ว่าเวลานี้เรากำลังเป็นหนุ่มเป็นแน่นร่างกายก็แข็งแรง เดินก็ไววิ่งก็เร็ว ความคิดก็เร็ว อยากจะได้อะไร ก็อยากให้มีมันได้สมใจคิด ที่นี้ถ้าไม่ได้ก็เกิดความเสียใจ ความเสียใจอันนั้นแหละ

จะทำให้เราเกิดความโกรธ เช่น อย่างเราขอสตางค์ของพ่อของแม่ไม่ได้ตามที่เราต้องการ เราก็ไม่พอใจ นี่ก็เรียกว่าเป็นอุปสรรคอันหนึ่ง หรือเป็นข้อกั้นอันหนึ่ง ที่จะทำให้จิตใจของเราุ่นวาย หนัก ๆ เข้าก็หนีโรงเรียนบ้าง อะไรบ้าง อย่างนี้เป็นต้น

ทำใจให้มันสงบ

การปฏิบัตินั้นไม่เฉพาะในสถานที่วัด แม้อยู่ที่บ้านเราก็ทำได้อย่างสบาย พระพุทธเจ้าพระองค์สอนว่า การทำสมาธินั้นทำได้ทุกอิริยาบถ ยืนก็ทำได้ นั่งก็ทำได้ นอนก็ทำได้ กินหรือทำงานอย่างอื่นอยู่ก็ทำได้ **คือตั้งสติกำหนดว่า เวลาที่เราทำอะไร ให้รู้ว่าเราทำสิ่งนั้นสิ่งนั้น** นี่แหละเป็นทางที่จะนำไปสู่จิตใจนั้นได้ มาฝึกฝึในร่างกาย **ไม่ส่งออกนอก** ที่นี้การงานที่เรากระทำไปนั้น จะเป็นทางกายก็ดี หรือทางวาจาก็ดี เพราะใจเป็นผู้สั่ง ใจเป็นผู้บังคับบัญชาให้กระทำ ที่นี้ความทุกข์มันเกิดขึ้น ก็ใจเป็นผู้เป็นทุกข์ ส่วนสังขารคือร่างกายของเรานั้น เป็นแต่เพียงว่าผู้รับใช้ของจิต จิตมันจะใช้ให้เดินก็ต้องเดิน ใช้ให้นั่งก็นั่ง เหมือนอย่างเดียวกันนี้ จิตมันบังคับให้เรา นั่ง เราก็ต้องนั่ง ที่นี้เมื่อนั่งแล้วเราก็ต้องดูว่าเรานั่งทำไม เพื่อประโยชน์อะไร จึงมานั่งให้ปวดแข้งปวดขา ปวดหลังปวดเอวอยู่อย่างนี้ นี่เรียกว่า ตัวกิเลส คือมารมันเข้ามาผจญ อยากจะให้เราเลิกจากการนั่ง ให้ไปเดิน หรือให้ไปพักผ่อนอย่างใดอย่างหนึ่ง

เมื่อเรารู้ว่ามันเป็นเช่นนี้ เราก็อาศัยสติ คือ พิจารณานั่นเอง และความรู้เรียกว่าสัมปชัญญะตามภาษาบาลี เรียกว่ารู้ตัวอยู่เสมอ ว่าเราทำอย่างนี้ ๆ ที่นี้จิตมันก็อยู่กับการกระทำของเรา ส่วนที่เรียกกันว่ากิเลส ตัณหา ราคะ เหล่านี้ก็เกิดอยู่ที่ใจ เช่นอย่างสมุทัยก็ ได้แก่ ตัณหาทั้ง ๓ คือ กามตัณหา ความใคร่ในกาม ภวตัณหา ความอยากมี อยากเป็น วิภวตัณหา ความไม่อยากมี ไม่อยากเป็น นี่เป็นธรรมชาติของกิเลสที่จะเป็นเหตุให้เราหวั่นไหวต่อโลกธรรมทั้งหลาย มีลาภ ยศ สรรเสริญ สุข ซึ่งจะมาจูงใจของเราให้เข้าไปจากการปฏิบัติธรรม เมื่อเรที่ตั้งสตินำมันอยู่เสมอ ก็จะต้องปล่อยวาง เมื่อปล่อยวางได้แล้ว จิตของเราก็กว้างจากอารมณ์ส่วนนั้น ก็มาอยู่ในคำที่เราว่าพุทฺโธ พุทฺโธ คืออยู่ที่ใจนี้เอง แต่ไม่ใช่ว่าฟังที่หลวงปู่ได้แนะนำนี้ จะทำใจให้มันสงบอย่างที่พูดนี้ ย่อมเป็นไปได้โดยยาก ต้องทำบ่อย ๆ ต้องฝึกบ่อย ๆ

ติดสมมตินิยม

เราเกิดขึ้นมาได้อย่างไร มาด้วยอะไร ด้วยผลของบุญกรรม คือ กรรมที่เราได้กระทำไว้ตั้งแต่ชาติปางก่อนนั้น ดลบันดาลให้เราได้มาเกิดเป็นมนุษย์ หรือเป็นคนเขาก็เรียกเพราะหลาย ๆ อย่างมาผสมกัน มาคนเข้ากันมันก็เป็นก้อนอันหนึ่ง ทีนี้เราก็มานิยามถึงธาตุทั้ง ๔ มี ดิน น้ำ ไฟ ลม ซึ่งผสมกันเข้าเป็นก้อนอันหนึ่ง แล้วก็มีดวงวิญญาณ คือ ดวงจิต เป็นผู้ครอบครองอยู่ แล้วก็เรียกว่าเป็นมนุษย์ เป็นหญิงเป็นชาย ตามสมมตินิยม โดยส่วนมาก **คนเราทุกคนมาติดอยู่สมมตินิยม** สมมติว่าเป็นอย่างนั้น สมมติว่าเป็นอย่างนี้ มันก็มาติดกันอยู่ที่ตรงนี้แหละ

ทีนี้เมื่อจิตมันมาติดอยู่อย่างนี้ ทำอย่างไรจิตของเราจึงจะละได้ แล้วก็มาพยายาม อย่างที่ท่านทั้งหลาย มาทำทั้งเช้า ทั้งกลางวัน ทั้งเย็นอยู่ที่นี่ พยายามละสมมตินิยม คนเรามาติดอยู่สมมติ ติดอยู่นิยามนี้แหละ ถ้าพูดตามหลักธรรมะ ก็เรียกว่า โลกธรรม โลกธรรมทั้ง ๘ มี ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข ๔ อย่างนี้เป็นสิ่งที่คนทุกคนปรารถนา เมื่อได้ลาภแล้วก็อยากได้ยศ ได้ตำแหน่ง ถ้าเป็นฆราวาส ก็ได้ตำแหน่งการงานหรือยศทางหน้าที่ เช่นอย่างเป็นทหาร ตำรวจ ก็มียศเป็นอย่างนั้น อย่างนี้ จนกระทั่งถึงสูงสุด คือ นายพล ก็พยายามมาติดกันอยู่ที่นี่ แย่งชิงกันเอาไป

ต้องเอาปัจจุบัน

พวกเราเป็นคนธรรมดา เราทำงานเป็นข้าราชการ หรือเป็นพ่อค้า ประชาชน หรือเป็นลูกจ้างอะไรก็ตามที มีหน้าที่ ที่เราจะต้องทำ ก็ทำไปเฉพาะเวลางานที่เราทำ เมื่องานนั้นเสร็จแล้ว กลับมาถึงบ้านถึงช่อง รับประทานอาหาร ชำระร่างกาย สมบูรณ์สะอาดแล้ว เวลาจะเข้าหลับเข้านอน ก็ไหว้พระสวดมนต์เท่าที่จำได้นอกจากนั้นจะนั่งพับเพียบหรือนั่งขัดสมาธิ แล้วก็ตั้งสติกำหนดดูจิตใจของเรา ทวนกระแสอย่างที่ได้กล่าวแล้วเบื้องต้นว่าแต่เช้าถึงเวลานั่งจะนอนนี้ เราทำอะไรบ้าง ทางกาย ทางวาจา และทางใจมันคิดอะไรบ้าง ให้ทวนกระแส ส่วนที่มันเป็นอดีต คือ ที่มันล่วงไปแล้ว ให้มันระลึกได้เท่าที่มันจะได้

ถ้าจิตมันสงบ มันเกิดขึ้น มันผุดขึ้นมาเอง ผุดขึ้นมาเรื่องนั้นเป็นอย่างนั้น
เป็นอย่างนั้น ทีนี้ต่อนั้นไป เมื่อมันเกิดขึ้นมาอย่างนี้ เราก็ตั้งใจว่า นั่นเป็นสิ่งที่ล่วง
ไปแล้ว เอากลับคืนมาไม่ได้ เรา**ก็ต้องเอาปัจจุบัน** คือในขณะที่เรานั่งอยู่นี้ เดี่ยว
นี้เรานั่งทำอะไร นั่งกำหนดดูจิตว่ามันจะคิดไปถึงอารมณ์ส่วนไหน ก็ให้มันรู้
ผู้ปฏิบัติธรรมนั้นต้องการจะรู้จิตของตนเท่านั้น มิใช่ว่าจะต้องการ ลาภ ยศ
สรรเสริญ สุข มิใช่ว่าจะต้องการ นินทา เสื่อมลาภ เสื่อมยศ อะไรพวกเหล่านี้ คือ
เราต้องการเพื่อจะให้เรา**รู้**ว่าสิ่งทั้ง ๔ คู่ หรือ ทั้ง ๘ ประการนี้ คนโดยส่วนมากเป็นผู้ที่
ต้องการมาก ทีนี้เรามีฐานะเพียงแค่นี้ ก็ให้ยินดีเพียงแค่นั้น ไม่ต้องทะเยอทะยาน
ถ้าเราทะเยอทะยาน ก็เป็นตัณหา คือ ความอยากเข้ามำกั้นจิตของเราไม่ให้
เป็นสมาธิได้

เมื่อเป็นเช่นนี้เราก็พยายามทำทุกวัน ๆ พยายามละ จะละได้วันละเล็ก ละน้อย
หรือได้ชั่วขณะ ๕ นาที หรือ ๑๐ นาที ก็ยังดี คือหมายความว่า การงานที่เราทำ
มาแล้วนั้น เราไม่นึกถึง พุटकกันอย่างง่าย ๆ เราไม่นึกถึง นึกว่าเวลานี้เราทำความดี
ทีนี้ความดีนั้นก็คือจิตใจมันสงบ สงบจากอารมณ์ทั้งปวงที่เป็นอดีตล่วงไปแล้ว โดย
ส่วนมากจิตของเรานั้น เมื่อเรามานั่งอยู่อย่างนี้ ชอบคิดถึง อดีตารมณ์ คือ อารมณ์
ที่ล่วงไปแล้ว หลาย ๆ วัน หลาย ๆ ปี มันก็นึกขึ้นมา แต่ทีนี้จิตก็ไปติดอยู่นั้นนะ ทีนี้
ถ้ามันติดแล้ว มันก็คิดไป คิดไป คิดไป ผลสุดท้ายก็ลืมนั่น ว่าเวลานี้เราทำอะไร
ลืมปัจจุบันไป ไปติดอยู่กับอดีต หรืออีกประการหนึ่งมันก็นึกไปข้างหน้า ว่าอยาก
จะร่ำรวย อยากจะมีตำแหน่งการงานให้สูงส่งขึ้นไป เนี่ยจิตมันเดินอยู่อย่างนี้

ผู้ปฏิบัติธรรมนั้นต้องการจะรู้จิตของตนเท่านั้น

มิใช่ว่าจะต้องการ ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข มิใช่ว่าจะต้องการ นินทา เสื่อมลาภ
เสื่อมยศ อะไรพวกเหล่านี้ คือเราต้องการเพื่อจะ**ให้**รู้ว่าสิ่งทั้ง ๔ คู่หรือ
ทั้ง ๘ ประการนี้ คนโดยส่วนมากเป็นผู้ที่ต้องการมาก
ทีนี้เรามีฐานะเพียงแค่นี้ ก็ให้ยินดีเพียงแค่นั้น ไม่ต้องทะเยอทะยาน

เนกขัมมบารมี

ความดีอันขาวบริสุทธิ์

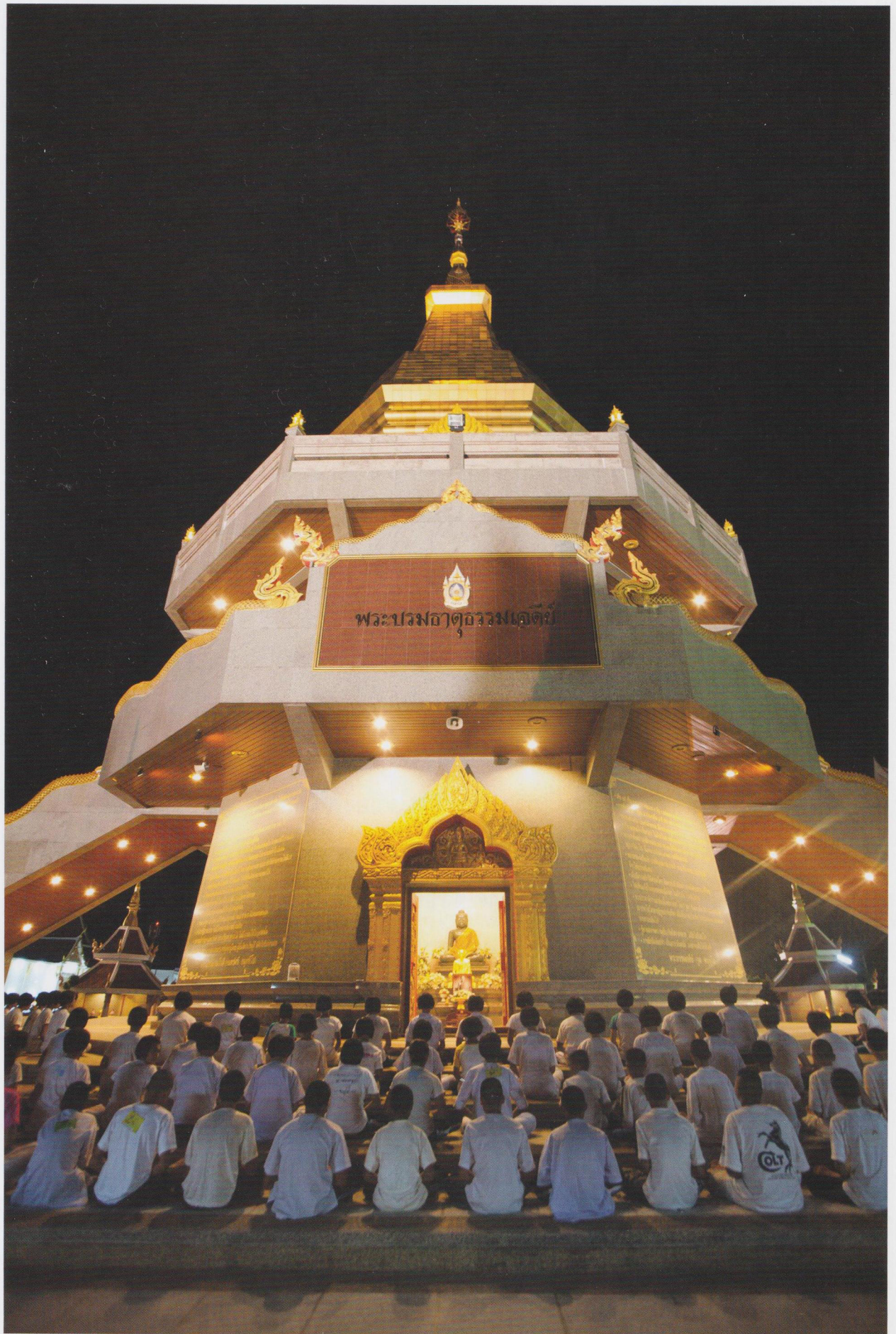
ใจเป็นใหญ่

ตั้งนั้นท่านทั้งหลาย ขอให้มีความสุขกายสบายใจ ได้ปฏิบัติตามธรรมะ คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งจะยกขึ้นในเบื้องต้นว่า “**ธมฺโม หเว รกฺขติ ธมฺมจารี**” ธรรมเป็นที่รักษาบุคคลทุกคนให้อยู่เย็นเป็นสุข มีความสุขกาย สบายใจ ได้ตั้งใจทำชีวิตของตนให้เป็นผล คือ มีความสุข ทางกาย ทางวาจา และทางใจ ข้อสำคัญ ใจของเรา ใจเป็นใหญ่ ใจเป็นหัวหน้า ใจเป็นผู้บังคับบัญชา ให้ กาย วาจา ทำอย่างนั้น บัดนี้เราได้บวชเป็นชีพรามณ์แล้ว **ให้ตั้งใจภาวนา เอาสติกำหนดจิตไว้ว่า** ในวันหนึ่ง ๆ นับตั้งแต่ตื่นขึ้นมา ใจได้คิดอะไรบ้าง วาจาได้พูดอะไรบ้าง กายได้ทำอะไรบ้าง ให้เราระลึกรู้ถึงอยู่เสมอว่า “พุทฺโธ คือ เป็นผู้เบิกบาน” ได้แก่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าซึ่งเป็นพระบรมครูของเราทั้งหลาย ถึงแม้ว่าพระองค์จะเสด็จดับขันธปรินิพพานไปนานแล้วก็จริงอยู่ แต่คุณงามความดี คือ ธรรมะคำสอนของพระองค์ยังประทับอยู่ในจิตใจของพวกเรา จะทำอะไรซึ่งมันเป็น สิ่งที่ไม่ดีไม่งาม ก็ละเว้นตามที่โอวาทพระพุทธเจ้าได้สอนไว้ว่า “**สพฺพปาปสฺส อภยํ**” การไม่กระทำความผิดประการหนึ่ง “**กุสลสุปปสมฺปนฺนา**” การยังกุศล คือ ความเฉลียวฉลาดให้ถึงพร้อม “**สจฺจิตฺตปริโยทปนํ**” การยังจิตของตนให้ผ่องใส นี่เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า อย่างย่อ ๆ เราก็นำเอามาประพฤติปฏิบัติตามแล้ว ก็ได้รับความสุข มีความสุขกายสบายใจ

ให้ตั้งใจปฏิบัติในปัจจุบัน

ดังนั้นในวันนี้หลวงปู่ได้อุทิศสำหรับพยายามมาเยี่ยมญาติโยมในงานนี้ เมื่อมาเห็นญาติโยมหนุ่มสาวห่มขาว ก็มีความปลื้มปีติยินดีเป็นอย่างยิ่ง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ผ่านไปก็ให้ไปตามโอกาส **ให้ตั้งใจปฏิบัติในปัจจุบัน** ในปัจจุบันเราทำดี ในอนาคตก็ต้องเป็นคนดี มีศีลธรรมประจำใจ ถ้าตั้งใจรักษาให้ดี เมื่อเราละจากโลกนี้ไป เราก็ได้มีดวงวิญญาณนั้นไปตั้งอยู่หรือไปประดิษฐานอยู่ในโลกสวรรค์ อันเป็นที่ปรารถนาของคนทั่วไป จัดว่าเป็นทรัพย์ภายใน ส่วนทรัพย์ภายนอก คือ เงินทอง ข้าวของ ไร่นาสาโทอะไร เราก็เวลาหมดลมหายใจก็เอาไปไม่ได้ **ส่วนที่จะเอาไปได้ ก็คือบุญกุศล** ที่เราทำอยู่ ณ บัดนี้ เป็นเครื่องที่จะติดตามดวงใจของเราไปทุกหนทุกแห่ง

ในปัจจุบันเราทำดี ในอนาคตก็ต้องเป็นคนดี มีศีลธรรมประจำใจ
ถ้าตั้งใจรักษาให้ดี เมื่อเราละจากโลกนี้ไป เราก็ได้มีดวงวิญญาณนั้นไปตั้งอยู่
หรือไปประดิษฐานอยู่ในโลกสวรรค์ อันเป็นที่ปรารถนาของคนทั่วไป
จัดว่าเป็นทรัพย์ภายใน ส่วนทรัพย์ภายนอก คือ เงินทองข้าวของ ไร่นาสาโทอะไร
เราก็เวลาหมดลมหายใจก็เอาไปไม่ได้ **ส่วนที่จะเอาไปได้ ก็คือบุญกุศล**

ความไม่ประมาท

การใช้ชีวิตที่คุ้มค่า

เราจะเอาอะไรไป

อย่างครูบาอาจารย์ท่านสำเร็จมาหลายท่าน หลายองค์แล้ว ก็เพราะปฏิบัติธรรมะ คำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้ง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ รวมลงอยู่ที่เบญจขันธ์ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ พระไตรปิฎกก็อยู่ในใจ เพราะฉะนั้นให้เรา**รักษาใจของเราให้มั่นคง**ต่อไป แล้วจะได้รับผลคือความสุข ความเจริญในใจของเรานั้นแล ถ้าใจมันสงบระงับแล้ว มันจะจากความอยากได้ คือได้ทรัพย์สินเงินทองมากมาย เท่าไรก็ล้าน ๆ เวลาหมดลมหายใจ ก็เอาไปด้วยไม่ได้ทั้งไว้กับลูกกับหลาน ลูกหลานก็ผลาญหมด เพราะฉะนั้นขอให้ญาติโยมทุกคน นำไปพินิจคิดพิจารณาว่า เราจะเอาอะไรไป คือสิ่งเราจะเอาไป คือคุณงามความดี ที่เราได้ให้ท่าน รักษาศีล เจริญเมตตาภาวนา ทำจิตใจของตนให้ผ่องใส ตั้งใจปฏิบัติทุกวัน ทุกเวลา **สนทสิฏฐิโก** เป็นผู้เห็นเอง ไม่ต้องมีคนอื่นบอก อย่างที่เราสวด **สุวากุขาโต ภควตา ธมฺโม** นั่นเอง เพราะฉะนั้น จึงขอให้ญาติโยม ตั้งใจพิจารณาปฏิบัติตนให้พ้นจากความทุกข์ยากลำบาก โดยประการทั้งปวง ให้ทำจิตใจให้เลื่อมใส ให้สุขกาย สบายใจ

สิ่งที่เราจะเอาไปได้

เราทวนกระแสไปถึงเราเมื่อเกิดมาเบื้องต้น ผ่าสักชิ้นหนึ่งก็ไม่มีมาแต่ตัวเปล่า ที่นี้เมื่อเราจะจากโลกนี้ไปก็ไปตัวเปล่า ข้าวของเงินทองบ้านช่องเรือกสวนไร่นา อะไรที่เราหาไว้สำหรับใช้ประจำชีวิตประจำวัน เมื่อหมดลมหายใจ คือตายนั้น สิ่งเหล่านั้นเอาไปไม่ได้ ทุก ๆ คนไม่ว่าจะเป็นเศรษฐี มหาเศรษฐี มีเงินจนล้นฟ้า ล้นแผ่นดิน เมื่อหมดลมหายใจ คือตายแล้ว ก็ทิ้งไว้กับโลก

ซึ่งท่านทั้งหลายก็ทราบอยู่ในใจดีแล้วว่า เงินทองข้าวของนั้นก็ชั่วชีวิตหนึ่งที่เราจะบำรุงชีวิตเท่านั้น

เมื่อตายไปแล้วคนอื่นเขาก็เอาไปใช้ เราไม่ได้อะไรสักอย่าง **สิ่งที่เราจะเอาไปได้นั้นก็คือ บุญกุศล** ผลที่เราได้มาปฏิบัติอยู่ ณ บัดนี้ ถ้าใจสงบระงับดับกิเลสได้ เราก็จะได้ผลแห่งการปฏิบัตินั้น ถ้าพูดเป็นภาษาชัด ๆ คือ สามารถจัดความเศร้าหมองในจิตใจได้ ถ้าจิตเราไม่เศร้าหมอง จิตผ่องแผ้ว นั้นเรียกว่าจิตได้ฝึกฝนอบรมแล้ว **“จิตตํ หนุตํ สุขาวหํ จิตที่ฝึกฝนอบรมแล้ว ย่อมได้รับความสุข”**

สติปัฏฐาน ๔

ทำอย่างไรจิตของเราจึงจะเป็นกลางได้ ไม่ให้มันยึดสูงยึดต่ำ ให้มันอยู่ตรงก็ได้แก่ สติ คือ ความระลึกได้ สัมปชัญญะ ความรู้ตัว ๒ อย่างนี้ เป็นจุดสำคัญ เราจะทำอะไร จะเป็นงานหยาบก็ตาม งานละเอียดก็ตาม **ถ้าขาดสติแล้วก็จัดว่าเป็นผู้ประมาท** ทำอะไรก็พลั้งเผลอ บางทีเดินไปก็สะดุด ทำงานก็พลาด นี่เพราะขาดสติ

ดังนั้น พระพุทธเจ้าจึงสอนให้บรรดาพุทธสาวกและพุทธศาสนิกชนทั้งหลายให้พากันเจริญสติปัฏฐานทั้ง ๔ เป็นหลัก คือ กาย เวทนา จิต ธรรม สติระลึกอยู่ในกาย ระลึกอยู่ในเวทนา ระลึกอยู่ในจิต ระลึกอยู่ในธรรม เป็นข้อ ๆ ไป ๔ อย่างนี้เป็นพื้นฐานแห่งการที่จะทำให้จิตใจของเราให้ละจากกิเลสอาสวะซึ่งมันต้องอยู่ในกมลสันดานของเรา ทำจิตใจของเราให้เศร้าหมองเป็นระยะเวลานาน เมื่อการใดเรามาพิจารณาได้ เราจึงจะรู้สึกได้ว่า เรายังมีกิเลสหนา ปัญญาหยาบ ยังไม่รู้ว่าจิตใจของเรานั้นมันเป็นอย่างไร ถ้าพิจารณาให้ละเอียดลงไปได้เมื่อไหร่ เราจะได้เห็นความสดใส แจ่มแจ้งของจิตเรานั้นว่าเป็นจิตที่สะอาดปราศจากกิเลสอาสวะทั้งหลาย เป็นจิตที่ผ่องใสอย่างแท้จริง

เมื่อทำได้เช่นนี้ เรียกว่าเป็นผลแห่งการปฏิบัติธรรม ซึ่งเกิดขึ้นในใจของแต่ละบุคคล ไม่สามารถบอกให้ผู้อื่นเชื่อได้ว่าจิตเป็นเช่นไร **เมื่อยังไม่เป็นก็ไม่เชื่อ** เพราะฉะนั้นต้องรู้เฉพาะตัวของตัวเอง

อุปาทานขันธ

ก่อนที่จะเราจะเกิดมาเป็นมนุษย์ได้นั้น เราจะต้องไปเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉานหลายชาติภพ เมื่อชาติสุดท้ายที่เราได้มาเป็นมนุษย์ เราต้องตั้งสติ คือความระลึกสัมปชัญญะ ความรอบรู้หรือความรู้ตัว ระลึกรู้พิจารณาตนเองอยู่เสมอว่า บัดนี้เรามีคุณงามความดี เพียงพอหรือไม่ ถ้าไม่ก็ให้พยายามสร้างวิริยะบารมีขึ้น คือมีความพากเพียรมีการไหว้พระ สวดมนต์ นั่งกำหนดจิตใจของตนว่า ขณะนี้จิตของเราคิดถึงอารมณ์อะไร ซึ่งจะผ่านเข้ามาทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น และใจเป็นผู้ยึดถือ พระพุทธเจ้าจึงให้ชื่อว่า อุปาทานขันธ คือใจเป็นผู้ถือมั่น เช่นถือมั่นร่างกายของเราว่า ขณะนี้ร่างกายของเรายังเข้มแข็ง จะเดินไปแห่งใดก็ได้สะดวกสบาย เรามาพิจารณาดูกายของเราให้เห็นว่า เป็นเพียงรูปร่างหรือกองขันธ ๕ อันหนึ่ง เช่นอย่างรูป ซึ่งเราได้ร่างกายมานี้ เมื่อพิจารณาถึงเวทนา เรานั่งนาน ๆ ก็มีการปวดแสบปวดคัน สัญญา คือ ความจำได้หมายรู้ ดังนี้ เป็นต้น

ทุกคนถ้ามาพิจารณาให้ชัด ใช้ปัญญาวิจณฺเญยลงไปว่า เราเกิดมาชาติหนึ่งนั้นชีวิตของเราจะเป็นอยู่ได้นานเท่าไร เราก็ทราบไม่ได้ เท่าที่ชีวิตล่วงไป ๆ ถึงขณะนี้เราลองนึกตั้งสติ หวนระลึก นึกถึงตั้งแต่เราคลอดออกมาจากท้องของแม่ มาจนกระทั่งถึงบัดนี้ อายุบางท่านก็อยู่ในระหว่างกลางคน บางท่านก็อยู่ในปัจฉิมวัย คือ ๔๐ ๕๐ ขึ้นไป สังขารร่างกายนั้น เวลาจะเดินจะเหินนั้น แข็งแรงเหมือนอย่างที่เป็นหนุ่มเป็นสาวหรือไม่ ความแข็งแรงนั้นมันลดไป ๆ เรามาพิจารณาได้อย่างนี้จะได้ชื่อว่าเป็นผู้ไม่ประมาท เป็นผู้สามารถที่จะทำตนของตนให้เข้าถึงคำสอนของพระพุทธเจ้า ท่านสอนในหลายแง่หลายมุม เมื่อเราย่อให้สั้นมาพิจารณาถึงตัวของเราเองว่า เราจะมีชีวิตจิตใจอยู่ไปได้เพียงแค่นี้ ถ้ามองในอนาคตว่าร่างกายของเรา คือ ชีวิตความเป็นอยู่นี้ สิ้นเข้าทุกวัน ๆ เมื่อถึงวันที่หมดลมหายใจนั้นก็เรียกว่า ตาย ในขณะที่เราก็ตายอยู่ทุกเวลาที่เราหายใจออกก็ตาย หายใจเข้าก็ตาย แต่ว่าตายชนิดนี้ เรียกว่าตายชนิดที่ปกปิด ถ้าเราไม่คิดให้ตึกก็ไม่รู้ว่าตาย คือความแก่ชรา มันนำไปอยู่ทุกขณะ ไม่มีเว้นว่าง

เรากำลังทำอะไรอยู่

เวลาเรามาปฏิบัติธรรม ความโลภ ความโกรธ ความหลง นั้น ก็เบาบางไปทุกวัน ๆ เราก็จำเอาไว้ เมื่อกลับไปถึงบ้านถึงช่องแล้วก็ให้ฝึกและปฏิบัติอยู่อย่างนี้ ในขณะที่จะหลับจะนอนก็ไหว้พระสวดมนต์เท่าที่เราจำได้ แล้วก็ตั้งใจระลึกนึกถึง พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ นิ่งกำหนดดูที่ลมหายใจเข้าออก ว่ามนุษย์หรือสัตว์ที่มีลมหายใจ ถ้าหมดลมหายใจเมื่อไหร่ ร่างกายนี้มันก็แตกสลาย คือตายนั่นเอง มนุษย์เราโดยส่วนมากอายุไม่ถึง ๑๐๐ ปี อย่างมากก็ ๗๐ ๘๐ ๙๐ ปี เศษ ๆ ก็จะต้องจากโลกนี้ไปแล้ว เราถามตัวของเรากลับว่า คุณงามความดีนั้นมีพอแล้วหรือยัง ใจมันจะตอบว่ายัง ถ้ายังแล้วทำอย่างไรถึงจะได้เพิ่มขึ้นมา ก็คือที่ปฏิบัติอยู่ปัจจุบันนี้

ดังนั้นพระองค์จึงสอนว่า ปจฺจุปฺนฺนญจ โย ธมฺมํ ตตฺถ ตตฺถ วิปสฺสติ นี่เป็นภาษาบาลี เมื่อแปลเป็นภาษาไทยแล้วก็ว่า ให้มองเห็นในปัจจุบันว่าเรากำลังทำอะไรอยู่ เราก็รู้ในตัวของเรานั้นเอง ว่าบัดนี้เรากำลังฟังพระธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เราจะต้องจากโลกนี้ไปในวันใดวันหนึ่งก็คือ ตาย ได้แก่การหมดลมหายใจ ถ้าเราไม่สร้างคุณดีไว้แต่ยังมีชีวิตอยู่เดี๋ยวนี้เมื่อเจ็บไข้ได้ป่วยจนจะหมดลมหายใจไม่ได้สติแล้วจึงไปนิมนต์พระ มาสวดมนต์ ทำบุญ ตัวเองก็ไม่ว่าลูกหลานทำให้ทั้งนั้น ดังนั้นพระพุทธเจ้าจึงสอนให้พวกเรารีบทำ เอาตั้งแต่ยังมีร่างกายแข็งแรงมีจิตใจเข้มแข็งอยู่เช่นนี้

รับทำเอา

ความเป็นจริงแล้วร่างกายของเรานี้เป็นสิ่งที่สำคัญ ที่จะสร้างคุณงามความดีให้มันมีขึ้นในร่างกายและสำคัญที่สุดก็คือใจเป็นผู้รับเอาไว้ เมื่อเรามาพิจารณาได้อย่างนี้ก็ทำให้เกิดศรัทธา คือ ความเชื่อมั่นในตัวเองขึ้นมาว่าเราจะต้องจากโลกนี้ไปในวันใดวันหนึ่งก็คือ ตาย ได้แก่การหมดลมหายใจ ถ้าเราไม่สร้างความดีไว้แต่ยังมีชีวิตอยู่เดี๋ยวนี้ เมื่อเจ็บไข้ได้ป่วยจนจะหมดลมหายใจไม่ได้สติแล้วจึงไปนิมนต์พระมาสวดมนต์ ทำบุญ ตัวเองก็ไม่รู้ว่าลูกหลานทำให้ทั้งนั้น ดังนั้นพระพุทธเจ้าจึงสอนให้พวกเรารับทำเอาตั้งแต่ยังมีร่างกายแข็งแรง มีจิตใจเข้มแข็งอยู่เช่นนี้

ภาพวันรับศพพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป)
จากโรงพยาบาลอุพลากรณ์ ภูมิภาคไทย วันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

พระธรรมดิลก เจ้าอาวาสวัดป่าแสงอรุณ เจ้าคณะภาค ๙ (ธรรมยุต) (แถวหน้า รูปที่ ๑ จากขวา)
นำคณะสงฆ์รื้อศพพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป)

พระอาจารย์สุตใจ ทนตมโน เจ้าอาวาสวัดป่าบ้านดาด (แถวหน้า รูปที่ ๒ จากขวา) นำคณะสงฆ์
และศิษยานุศิษย์ คารวะและกล่าวคำขอขมาพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป)

ภาพพิธีพระราชทานน้ำหลวงสร่งศพและพระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม
พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) วันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

นายชยาวุธ จันทร ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี
เป็นผู้แทนพระองค์ในพิธีพระราชทานน้ำหลวงสร่งศพ

พระพรหมมุนี ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม กรรมการมหาเถรสมาคม
เจ้าคณะภาค ๑๔, ๑๕ (ธรรมยุต) พิจารณาผ้าบังสุกุล

พระพรหมมุนี ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม กรรมการมหาเถรสมาคม
เจ้าคณะภาค ๑๔, ๑๕ (ธรรมยุต) เป็นประธานนำคณะสงฆ์คารวะและกล่าวคำขอขมา

พระพรหมมุนี ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม กรรมการมหาเถรสมาคม
เจ้าคณะภาค ๑๔, ๑๕ (ธรรมยุต) เป็นประธานในพระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม

ภาพพิธีเชิญพวงมาลาประทานจากพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา
วันที่ ๑๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

นายชยาวุธ จันทร ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี เป็นผู้เชิญพวงมาลามาวางที่หน้าหีบศพ
พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จันททีโป)

พวงมาลาพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา

ประมอฎภาพงานบำเพ็ญกุศลศพ
ถวายแด่พระอุดมญาณโมลี (หลวงพ่อจันทร์ศรี ฐนททีโป)

เจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต เจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร เจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุต
กรรมการมหาเถรสมาคม (รูปกลาง) เป็นเจ้าภาพบำเพ็ญกุศล วันที่ ๒๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

คณะสงฆ์และศิษยานุศิษย์ ในพระเทพวิมลญาณ วิ.
(ถาวร จิตตถาวโร) วัดปทุมวนาราม

พระครูสังวรวิริยธรรม (หลวงปู่สุพีร์ สุธมฺมโม)
วัดถ้ำชัยมิต (รูปซ้าย) หลวงปู่ฮ่อหล้า จิตธมฺโม
วัดป่าแก้วชุมพล (รูปขวา)

หลวงพ่อดมเกียรติ ชิตมาโร เจ้าอาวาสวัดป่าถ้ำพระเทพนิมิต (ถ้ำตาลเลียน) (รูปกลาง)

พระธรรมบัณฑิต เจ้าอาวาสวัดพระราม ๙ กาญจนาภิเษก
กรรมการมหาเถรสมาคม (แถวหน้า รูปที่ ๓ จากซ้าย) เป็นเจ้าภาพบำเพ็ญกุศล วันที่ ๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๐

พระอาจารย์สุตใจ ทนตมโน
เจ้าอาวาสวัดป่าบ้านตาด

หลวงปู่สำลี สุทธิจิตโต
เจ้าอาวาสวัดถ้ำคูหาสวรรค์

หลวงปู่เสน ปณฺธโร
เจ้าอาวาสวัดป่าหนองแขง (รูปกลาง)

พระครูอุดมญาณโสภณ (หลวงปู่หลอ นาคโร)
เจ้าอาวาสวัดถ้ำอภัยดำรงธรรม (ถ้ำพวง)

พระธรรมมงคลญาณ (บุญนนต์ ปุณฺณาคโม) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร
เป็นเจ้าภาพบำเพ็ญกุศล วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๐

พระสุทธิธรรมโสภณ (สุทธิพงศ์ ชนุตฺตโม) เจ้าอาวาส
วัดป่าวังเลิง เจ้าคณะจังหวัดมหาสารคาม (ข.) (รูปกลาง)

หลวงปู่สุข สุจิตโต เจ้าอาวาสวัดป่าตอสีเสียด
และศิษยานุศิษย์

พระครูกิตติอุดมญาณ (หลวงปู่ไม อินฺทสิริ)
เจ้าอาวาสวัดป่าหนองช้างควา

พระครูปิยสีลาจารย์ (ไชยา อภิไชโย)
เจ้าอาวาสวัดป่าบ้านค้อ (รูปกลาง)

พระธรรมมงคลญาณ (วิริยงค์ สิรินฺทโร) เจ้าอาวาสวัดธรรมมงคล เป็นเจ้าภาพบำเพ็ญกุศล วันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

พระจันทโปมาจารย์ (หลวงปู่สว่าง อจโล) (รูปที่ ๓ จากซ้าย)
เจ้าอาวาสวัดศรีมหาหมัญ้า รองเจ้าคณะจังหวัดอุดรธานี (ธ.)

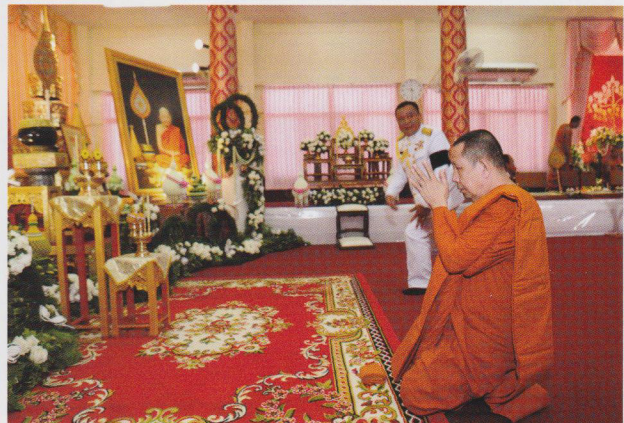

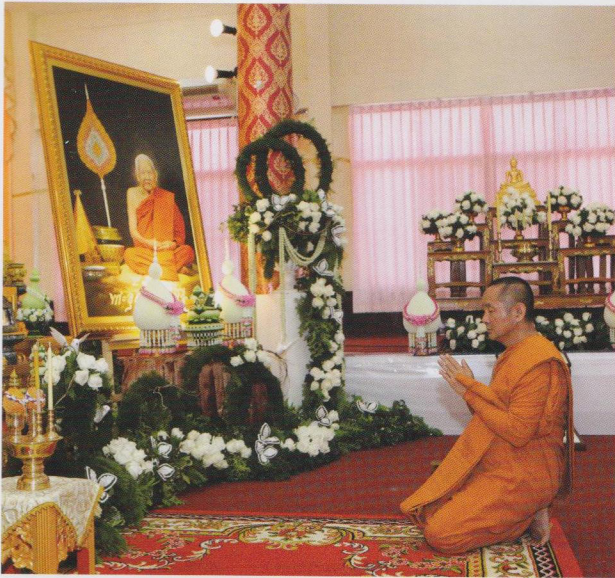
พระอาจารย์บุญมี ฐมฺมโรโต
เจ้าอาวาสวัดป่าศรีท้าวถาย (ถ้ำเต่า) (รูปที่ ๕ จากซ้าย)

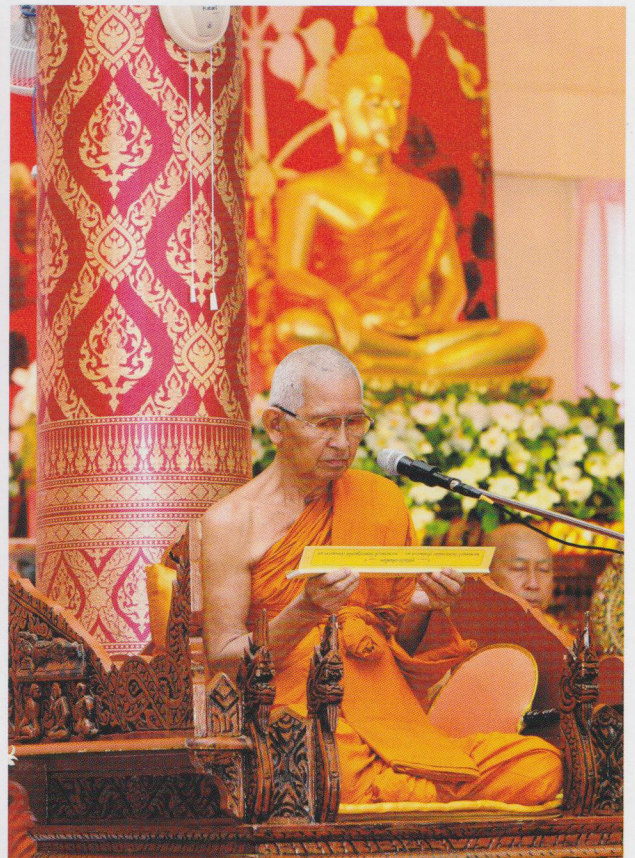
(แถวหลังจากซ้าย) พระอาจารย์บุญจันทร์ กตปุญโญ เจ้าอาวาสวัดกุดจิม (รูปที่ ๓) พระอาจารย์อินทร์ถาย สนฺตสุสโก
เจ้าอาวาสวัดปานาคำน้อย (รูปที่ ๔) พระอาจารย์สุธรรม สุขมโน เจ้าอาวาสวัดป่าหนองไผ่ (รูปที่ ๕)

ประมอรรถภาพงานบำเพ็ญกุศลปัญญาสมวาร (๕๐ วัน)
ถวายแด่พระอุทตมญาณโมลี (หลวงพ่อจันทร์ศรี จันทาทิโป)

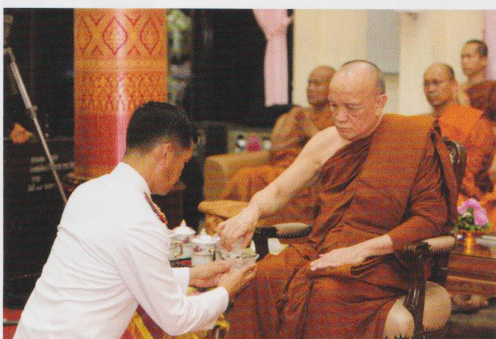
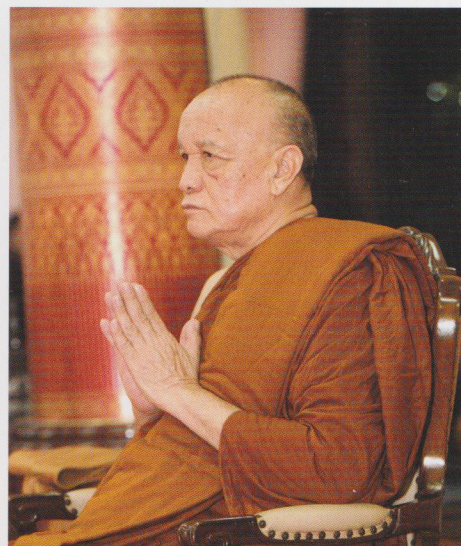
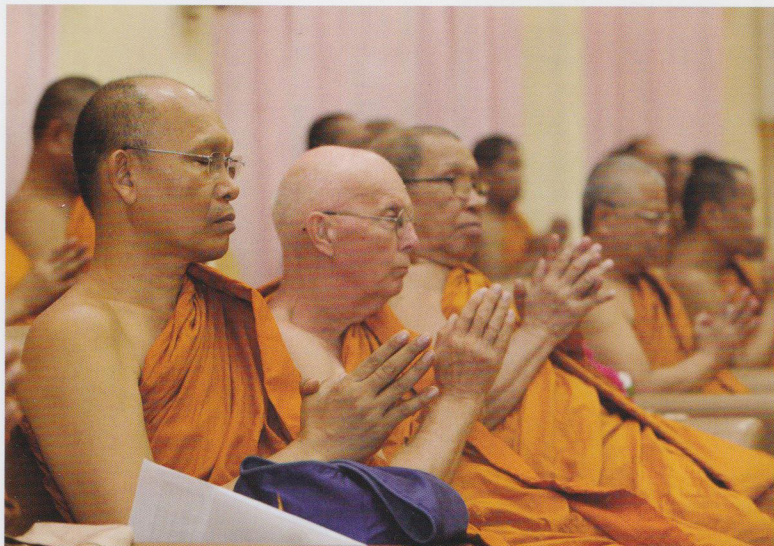

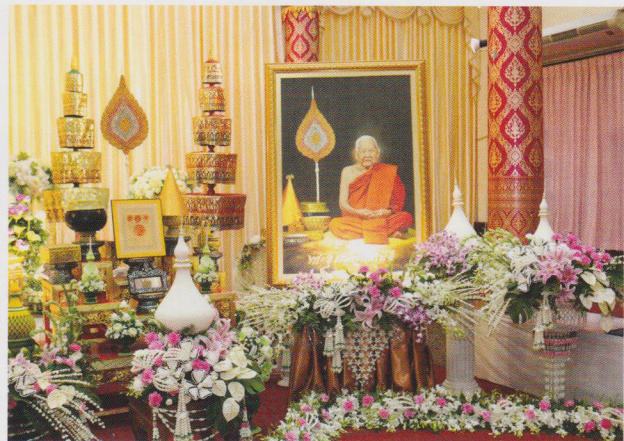

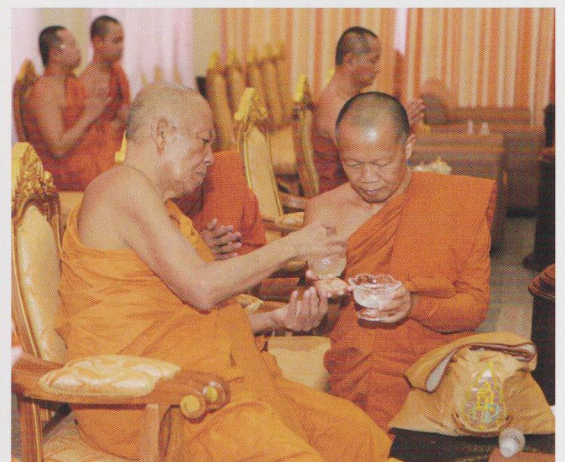
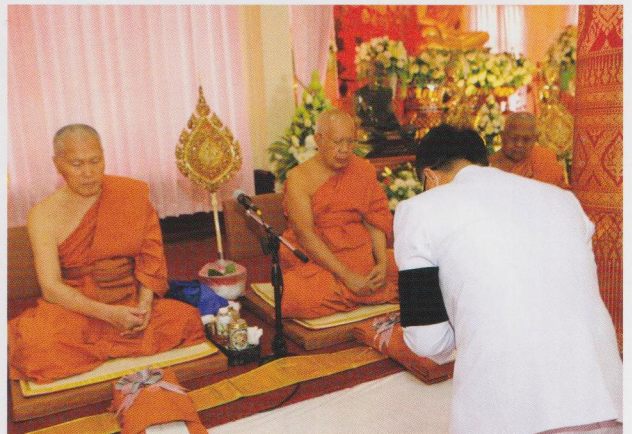
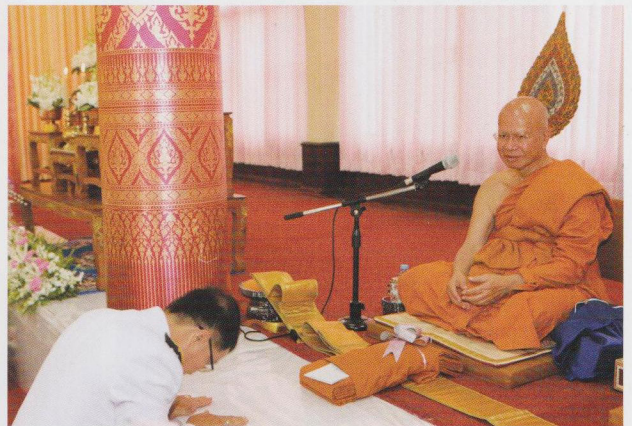

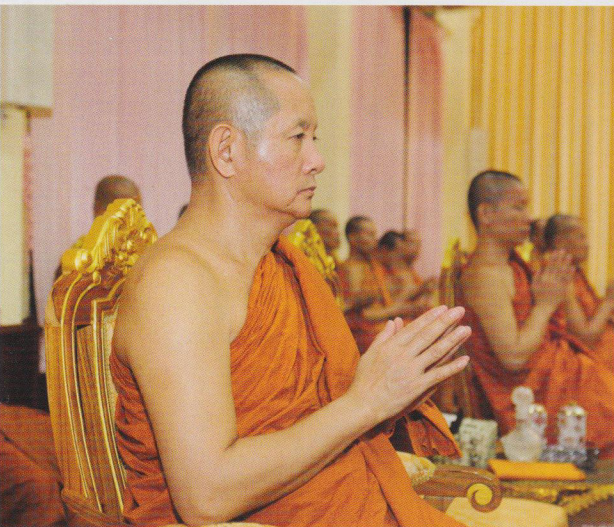
ประมอธภาพงานบำเพ็ญกุศลสัตตมวาร (๑๐๐ วัน)
ถวายแด่พระอุทตมญาณโมลี (หลวงพ่อจันทร์ศรี จันททีโป)

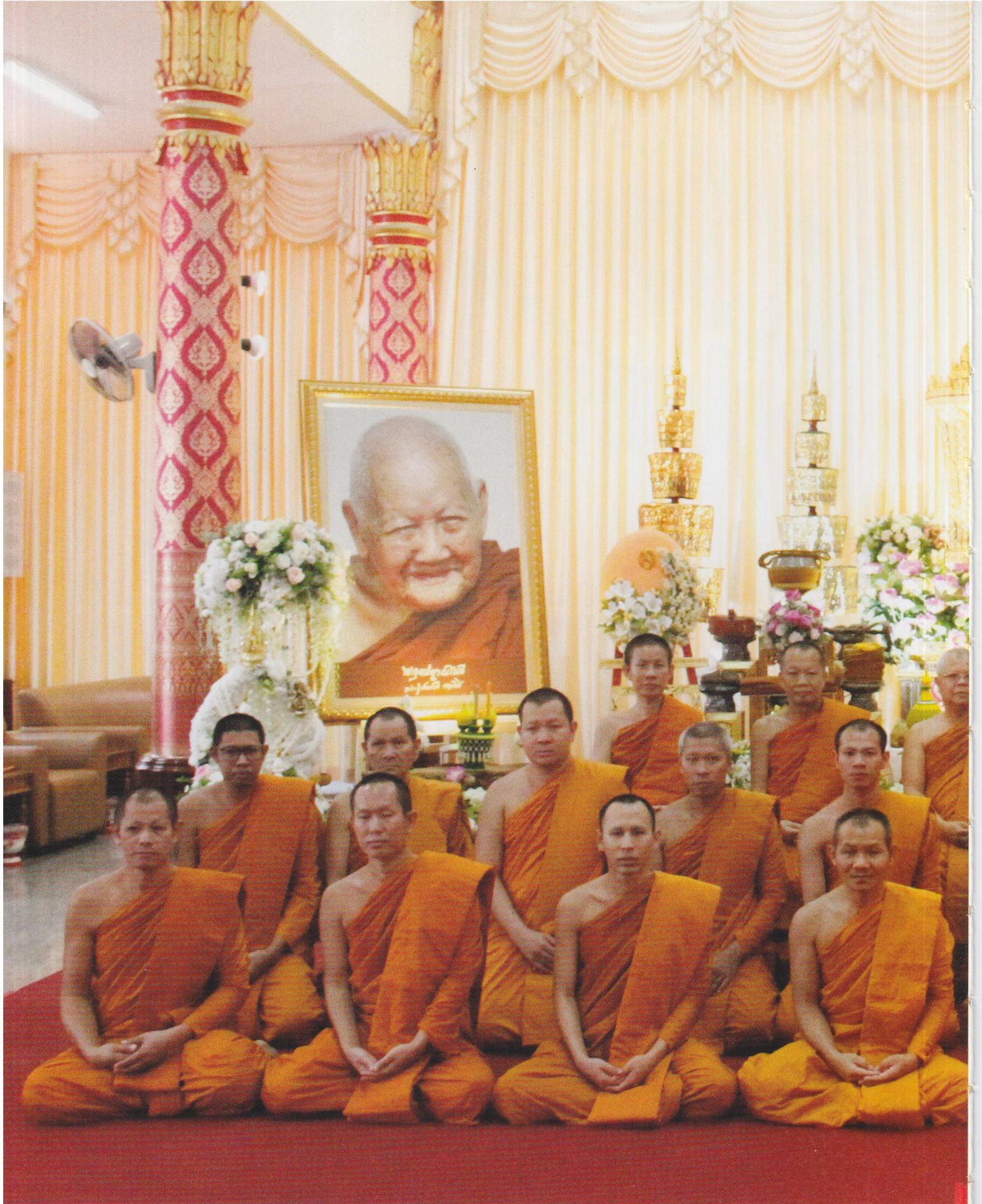

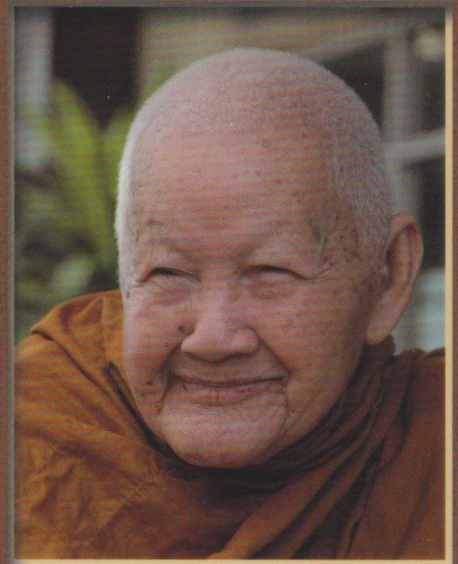
พระสุทธิสารเมธี (พระมหาวงศ์ไทย สุภวโส)
รักษาการเจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์ (แถวหลัง รูปที่ ๒ จากซ้าย)

นำคณะสงฆ์วัดโพธิสมภรณ์ ถ่ายภาพหมู่หน้าโกศพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป)
ในวันที่ ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

พระอุบาล์คุณูปมาจารย์
หลวงปู่จันทร์ศรี อุบลรัตน์

“...มนุษย์เราโดยส่วนมาก
อายุไม่ถึง ๑๐๐ ปีอย่างมากก็ ๗๐
๘๐ ๙๐ ปี เศษ ๆ ก็จะต้องจาก
โลกนี้ไปแล้ว เราถามตัวของเรา
ว่าคุณงามความดีนั้นมีพอแล้ว
หรือยัง...”

โอวาทธรรมพระอุดมญาณโมลี
(หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป)

เมรุปราสาทพญานกหัสดีลิงค์